

לקראת שבת מלכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת חיי שרה

פרשת חיי שרה | יו"ל ע"י 'דרשו' - קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה | 02-560-9000 | info@dirshu.co.il

שאלה: האם לקבל ילדים רק מבתים טובים? תשובה: אני אשאל אתכם - האם את אברהם אבינו היו מקבלים עם אבא כמו תרח?... האם את רבקה היו מקבלים עם אבא כמו בתואל ואח כמו לבן? וודאי שלא! נו... הלוואי וכולנו היינו משהו שבמשהו...

מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל על תלמידים טובים מבתים טובים

"רק את בני לא תשב שמה" (בראשית כ"ד, ח')

ותוך כדי שאלה אמר ראש הישיבה מיד: "וודאי שיש בעיה!" השואל חשב שראש הישיבה לא מבין כ"כ, ומדגיש שמדובר שאין בעיה. וראש הישיבה עונה לו בחוזק רב: "יהיו בעיות, וח'ו לעבוד במשרדים של גברים!"

והמשיך מרן - "כולם כ"כ מודאגים איך נחיה? ממה נתקיים? ושוכחים שהעיקר צריך לדאוג לעוה"ב להכין צידה. לא ראינו שהגבירים למדו מקצוע ויצאו גבירים, הכל מן השמים. למטה בקבר לא משנה, ואין כל הבדל בין מי שאכל כל ימיו בשר שמן למי שאכל לחם. הגר"א אומר שיש מצוות שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז, זה לאנשים פשוטים, אבל צדיקים גם את הפירות מבקשים לעוה"ב". וסיים: "אתם המוחנכים צדיקים, ותחשבו על השכר הגדול בעוה"ב".

שאלה: איך מכניסים בילד טעם בתפילה?

תשובה: גם זה תלוי הרבה הרבה בדוגמא האישית. איך שהילדים רואים את האבא או את הרב'ה מתפלל - כך הם מתפללים, כמה שלרבי'ה יש יותר יראת שמים - כך זה נכנס בלב הילדים. ידוע המשל שהגר"א אמר לדובנר, להוציא מים מכוס ניתן רק ע"י שמתמלא על גדותיו ויותר - נשפך החוצה, כך רק מי שמלא מלא ביראת שמים, מה שמוציא החוצה לאחרים יכול להשפיע.

וסיים מרן שכל מלמד צריך ללמוד מוסר בכל יום, כדי שיושפע ביראת שמים וכך יוכל להשפיע על תלמידיו.

משאלה לשאלה המחזה מופיע, ונראה על פני המוחנכים את קורת רוחם מהתשובות הקולעות והמדודות, ורואים איך בכל תשובה הם מהנהנים בראשם לאות הסכמה, כמה צודקים דברי מרן, והשמחה על פניהם שזוכים לשעה כזאת של 'שאל אביך... זקניך ויאמרו לך'...

(מתוך הספר 'הפנקס')

קטע מתוך יומנו האישי של הג"ר יצחק לווינשטיין זצ"ל, איש סודו ואמונו של רשכהב"ג מרן ראש הישיבה זצ"ל:

כינוס מחנכים במונסי: קרוב לשעה 8:30 התאספו כל מחנכי מונסי, ליטאים וחסידיים, לשמוע ולחוש את "המחנך" הגדול של כלל ישראל. מרן נכנס, והחל ערב מרתק של שאלות ותשובות נוקבות בענייני חינוך, כשמרן שליט"א עונה בבהירות תשובות נפלאות.

שאלה: האם כדאי להפריד ולחלק כיתות לפי רמה או לא?

תשובה: כל מה שיעשו ויחלקו - אפילו ל-3 ילדים ימצאו 3 רמות, אין מושג שכולם יהיו שווים.

שאלה: האם יש רשות להוציא ילדים מהמוסד בגלל חוצפה וניבול פה?

תשובה: ניבול פה זו בעיה, ואם זה קלקול שמקלקל אחרים אין ברירה. חוצפה, אני לא מכיר חוצפה, ילד לא רוצה להתחצף אלא הוא רוצה לרצות את רבותיו והוריו, בד"כ זה מתחיל כשהילד עושה משהו לא טוב, והרב העיר לו יותר מדי והילד נפגע, ומשום כך הוא פוגע וחוזר חלילה, ואין לדבר סוף. צריך לבדוק סיבה ללחץ, שזה הגורם לכל הירידה. כל ירידה של ילד בד"כ תלוי בסיבה שראוי לבדוקה.

לגבי זריקת ילדים וודאי שהמנהל לא יכול להחליט לבד, אלא צריך ועדת חינוך עם ועדת רבנים מעליה, כמו שהצענו בעוד מקומות.

שאלה: בחרורים חלשים שלא מבינים, עד כמה המוסד אחראי עליהם?

תשובה: למדנו במשנה לגבי קניין בהמה הכישה - נתחייב בה. דהיינו שקונה ונעשה חייב בכל הדברים. כמו"כ להבדיל, מוסד שקיבל ילד לא יכול לזרוק אותו, אלא צריך לטפל בו כמה שיותר.

שאלה: האם לקבל ילדים רק מבתים טובים?

תשובה: אני אשאל אתכם - האם את אברהם אבינו היו מקבלים עם אבא כמו תרח?... האם את רבקה היו מקבלים עם אבא כמו בתואל ואח כמו לבן? וודאי שלא! נו... הלוואי, וכולנו היינו משהו שבמשהו, אז איך אפשר לדחות בתים טובים, אפילו שזה לא כולו תורה? העיקר לבדוק את הילד, ואם ההורים לא מתאימים צריך לפנות לוועדת חינוך כמו שהצענו.

שאלה: אברך שרוצה להישאר בלימוד, ובשביל זה אשתו צריכה לעבוד במשרה מכובדת בין גברים שאין חשש לבעיה?

ביום לאחר שהסתיים ה'שבע ברכות' אמר לו הרב מפוניבז': "אתה נשאר עם הפראק בכל ימות השנה, ועולה לשבת בכותל המזרח, תבחר לך איזה צד שתחפוז..."

על שמחת הנישואין של מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א

"ותהי לו לאשה" (בראשית כ"ד, ס"ז)

בשנת תש"ח הגיע הגאון רבי יהושע זליג דיסקין זצ"ל, רבה של העיר פרדס חנה, לדבר עם ה'חזון איש' אודות שידוך לבתו הרבנית הצדקנית מרת הניא רחל ע"ה. אמר לו ה'חזון איש' בהאי לישנא: "הרי יש לכם רק בת יחידה, ואם ירצה השם יהיה לכם רק חתן אחד, אם כן הוא צריך להיות מיוחד במינו. נו! קחו את גרשון אדלשטיין, אני מכירו היטב". ואכן השידוך יצא אל הפועל...

כאשר הגיע מרן שליט"א ל'חזון איש' להזמין לשמחת נישואין, שאלו ה'חזון איש': "באיזו שעה החופה?", השיבו מרן שליט"א כי מלכתחילה לא חשב להטריחו לבוא, וגם אינו רוצה שיפסיק ללמוד בגללו, אך רק רצה להזמין מפני הכבוד, וה'חזון איש' הביט בו וחיך, כאות הנאה מתשובתו, ובאמת לא הגיע. לימים התפלא מרן שליט"א בפני איש שיחו: "ומה חשב ה'חזון איש'? וכי הייתי מטריח אותו לבוא לחתונתי, וכי אני צריך את הכבוד הזה?!". [כאן ציין מרן שליט"א בענווה כי ה'חזון איש' רצה להשתתף לא בגלל חובתו הגדולה אצלו, אלא משום היכרותו עם אביו וחזונו ששימשו כרבני ערים].

ה'חזון איש' העניק לו באותה הזדמנות את ספרו על מסכת שבת, ואמר לו: "באמת הספר איננו שלי, כיון שכל הזכויות של הספר שייכות לנגיד רבי יעקב הלפרין שנדב את דמי ההוצאה. אולם היות ורבי יעקב נתן לי את רשותו להעניק את הספרים שלו במתנה לכל מי שאחפוז, אם כן הריני נותן לך את הספר במתנה".

לרגל שמחת נישואיו העניקו לו תלמידיו בני הישיבה דורון מיוחד ספר 'מנחת חינוך' עם הקדשה: "למורינו ורבינו הרב ירחמיאל גרשון אדלשטיין שליט"א ליום נישואיו מאת תלמידיו בישיבת פוניבז'".

תלמידי הישיבה מאותם ימים מספרים, כי מרן שליט"א עבר בפשטות אופיינית בין שולחנות חדר האוכל, והזמין את הבחורים להשתתף בחתונה. במהלך השמחה עלה המשגיח הגה"צ רבי אבא גרוסברד זצ"ל על השולחן כדרכו ורקד בעליזות עצומה ששימחה את כל המשתתפים.

הגאון רבי שמואל גפן, מוטיקי תלמידי הישיבה, מספר כי בכל ימי השבע ברכות של מרן שליט"א אחיו הגאון רבי יעקב זצ"ל מסר את השיעור במקומו.

ביום לאחר שהסתיים ה'שבע ברכות' אמר לו הרב מפוניבז': "אתה נשאר עם הפראק בכל ימות השנה, ועולה לשבת בכותל המזרח, תבחר לך איזה צד שתחפוז...". מרן שליט"א התיישב לצד רבו מרן ראש הישיבה הגר"ד פוברסקי זצ"ל, אך לאחר שנפטר אביו בשנת תשי"א עבר לצד השני, כפי שמורה ההלכה.

רבי יעקב זצ"ל סיפר כי הוא זוכר במיוחד את דרשתו של רבי יהושע זליג דיסקין באחת מסעודות שבע הברכות של מרן שליט"א, שהתבטא כך: "הידידות שלנו היא המשך ידידות של שנים, ידידות שהחלה אצל אבותינו בערבות רוסיה כששמרו במסירות נפש שם את התורה והמצוות".

תקופה קצרה לאחר נישואי מרן שליט"א, התעוררה שאלה הלכתית קשה בעיר פרדס חנה, ועלתה על שולחן חזונו המרא דאתרא הרב דיסקין. השאלה נגעה למשפחה מעדת תימן שלא קיבלה על עצמה את חרם דרבינו גרשון בנוגע לנשיאת שתי נשים. מרן שליט"א שהה אז בבית חמיו זצ"ל ושמע השאלה באה לאוזניו, ומיד הציע בפני חזונו ראייה מהגמרא. רבי יהושע זליג שלח את השאלה ל'חזון איש' מצורפת עם ראיית חזונו מרן שליט"א כדי שיחווה דעתו עליה. ה'חזון איש' השיב בכתב כי הוא מסכים עם פסק ההלכה למעשה כשהוא מוסיף: "וכמו שאמר חתנם היקר שליט"א"

(מתוך הקובץ 'אדיר במלוכה')

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

הוא מבחין שמכניסים אותו לטיפול נמרץ, כשמסביבו רופאים רבים, ויחד עימם אנשי צוות. הוא פונה אל הרופא הנ"ל ואומר לו, למה רימיתני? הרי אני רואה שמכניסים אותי לטיפול נמרץ, ומדוע אמרת לי שמצבי טוב?. כבוד הרב, אני עומד על דעתי שמצבך טוב, אמר הפרופסור...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על שקרים וחסדים

"וְאֶשְׁאֵל אֶתְּהָ וְאֶמַּר בֵּת" (בראשית כ"ד מ"ז)

וְאֶשְׁאֵל, וְאֶשְׁאֵל, שִׁנָּה הַסֵּדֶר שֶׁהָרִי הוּא תַחֲלִילָה נָתַן וְאֶחָד כִּי שָׁאֵל, אֵלֶּה שָׁאֵל

יִתְפָּסְהוּ כְּדִבְרֵיו... (כ"ז)

השקר נמאס ונאלח לעין כל משכיל. ומאידך, כמה עילאי הוא האדם שמילה שלו היא מילת-אמת, ותמיד-תמיד אפשר לסמוך עליו, בבירור גמור שהוא דובר-אמת! כמה מבהיקה היא דמותו! אין בכוחו של שום נברא, ויהיה החזק ביותר, לעמוד נגד מידת האמת. מי שיאחוז במידה זו יצעד בה לכל אורך הדרך, ולא יעשה דבר שיחרוג מהאמת המוחלטת, האבסולוטית, יראה סיעתא דשמיא עצומה שתלווה אותו בכל פסיעה.

אחד האפיונים המרכזיים של תקופתנו רבת-הלחצים היא שכמעט אי אפשר לפגוש באדם המגלם את איש האמת בכל הדרו. יתירה מזאת; הקושי הנעוץ בהיצמדות לאמת, נובע מכך שהשקרים ודברי המרמה 'מסייעים' כביכול לבן-תקופתנו להיחלץ ממצבים בלתי-נעימים, וכשמאן-דהו לוחץ אותו לקיר, הוא פולט מפיו שקר כלשהו, וחושב שבכך הסתיימו העניינים...

ואם כך, יש לנו פתרון של ממש שיסייע לנו- בשלבים- בקניית מידת האמת. אם כשאנחנו נקלעים למצב לוחצני, קשה לנו קמעה לדבוק באמת, בואו נחליט שלפחות כאשר אנחנו רגועים, ומזדמן לנו להעביר חוויות מאירוע כלשהו, נספר רק את מה שקרה באמת. אם הגענו לבית הכנסת ב-8.55, לא 'נעגל פינות' ונספר שהגענו ב-9, אלא נקפיד לומר ב-8.55. אם היו באירוע מסוים 47 משתתפים, לא נספר על 50, וכן כל כיו"ב. הרי כדי לספר את הפרטים המדויקים- אין לנו שום לחץ, ואין מה שמעכב בעדנו לתפוס את החלק האמיתי-אמיתי שבסיפור, ולא לזוז ממנו כמלוא הנימה.

ואם נתרגל לאחוז במידת האמת במקרים אלה, ונספר את הפרטים הכי מדויקים, יעלה בידינו בעז"ה בשלב מאוחר יותר להתחזק במידת האמת גם במקרי לחץ.

זכויותיו של הרופא הזה באו בגלל ששיקר לאב"ד

יש סיפור שאני מחבב במיוחד, שכן הוא מקפל בין סתרי לימוד מאלף במיוחד, והוא, שלפעמים מי שמשקר צובר לעצמו זכויות גדולות... המקרה אירע לפני שנים רבות אצל אחד מגדולי אבות בתי הדין בתל אביב, גאון וצדיק, שהיה מקובל גם על גדולי הדור.

במהלך דיון שהתקיים בבית דין, חש האב"ד בליבו, והובהל לבית החולים 'איכילוב', הסמוך לבית הדין. הגאון היה מודאג ממצבו, ובהגיעו לבית החולים הוכנס לטיפול מיידי.

והנה, הרופא שקיבל אותו, הסתכל על דמות של החולה, ושאל 'האם אתה הוא רב פלוני', ונקב בשמו. האב"ד השיב בחיוב, ואז אמר לו הרופא, 'כמה טוב שפגשתי אותך! לפני זמן מה שמעתי ממך שיעור, והיו לי כמה שאלות חשובות על הדברים שאמרת אז, אך לא הספקתי לשאול. מאז אני מחפש אחרך, והנה לפתע אתה בא אליי, עד לכאן, ויש באפשרותי לשאול את כל השאלות!!--'

עצם העידוד הזה העניק לו חיות, והאב"ד הרגיש כבר יותר טוב. הרופא ביצע את הבדיקות, ואמר לחולה שמצבו שפיר, ואין לו כל בעיה מיוחדת, 'אבל בכל זאת נשאר אותך כאן, בבית החולים, לכמה ימים של חופש ומנוחה. מה אכפת לך אם תעביר את ימי המנוחה בבית החולים, או בבית ההבראה?!' - אמר הרופא.

הדברים מצאו חן בעיני האב"ד. אבל מנוחת-הדעת שלו לא נמשכה זמן רב. מיד לאחר דברי ההרגעה של הרופא, הוא מבחין שמכניסים אותו לטיפול נמרץ, כשמסביבו רופאים רבים, ויחד עימם אנשי צוות.

הוא פונה אל הרופא הנ"ל ואומר לו, למה רימיתני? הרי אני רואה שמכניסים אותי לטיפול נמרץ, ומדוע אמרת לי שמצבי טוב? אבל למרות הכל הרופא לא נסוג בו מדבריו.

כבוד הרב, אני עומד על דעתי שמצבך טוב, אמר הפרופסור, והסיבה שהעבירו אותך לטיפול נמרץ היא בשל רצוננו למנוע ממך

המשך בעמוד 27

נשאלת השאלה, כאשר אתם שומעים מהשכן מהקומה הראשונה, שזה לא משפחת פרידמן אלא משפחת איצקוביץ, מדוע שלא תצעקו עליו בכאב ובזעם: "מדוע זה לא פרידמן כאן, מה החוצפה הזו?" וכי נורמלי לצעוק כך?

עובדות והדרכות ממרן ה'חזון איש' זצוק"ל

חסיפרו מרן ראש הישיבה הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א והגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל

"ולקחת אשה לבני ליצחק" (בראשית כ"ד, ד')

4 קומות, בכל קומה 3 דיירים, ואין תיבות דואר, ואין שם מתנוסס על הדלתות. אתם לא יודעים היכן בבניין מתגוררים משפחת פרידמן. מה אתם עושים? - שאל אותה מרן החזו"א. היא שתקה.

אמר לה מרן החזו"א אני רוצה לדעת מה את עושה! היא ענתה בהיסוס: אדפוק בדלת הראשונה, ואשאל האם זה פרידמן כאן?.

המשיך מרן החזו"א: ואם הם יאמרו 'כאן זה לא פרידמן?' אתם תשאלו: האם והיכן בבניין מתגוררת משפחת איצקוביץ, והם יאמרו הם מתגוררים אכן בקומה הרביעית בדירה האחרונה. דירה מס' 12. כך זה יהיה.

נשאלת השאלה, כאשר אתם שומעים מהשכן מהקומה הראשונה, שזה לא משפחת פרידמן אלא משפחת איצקוביץ, מדוע שלא תצעקו עליו בכאב ובזעם: "מדוע זה לא פרידמן כאן, מה החוצפה הזו?" וכי נורמלי לצעוק כך? ודאי שלא. מה יש לצעוק, הרי פרידמן מתגוררים למעלה, מה יש לכעוס ועל מי יש לכעוס, כאן איצקוביץ ושם למעלה פרידמן, תעלו עד קומה רביעית ותפגשו את פרידמן... מה יש לצעוק.

הגביה מרן חזון איש את קולו. תדעו לכם, שברגע שאת שומעת שמישהו אמר לך "לא" על השידוך, משמעות הדבר שזה לא השידוך שלך. את, לדוגמא, צריכה להתחתן עם אחד שקוראים לו פרידמן. וכאשר את נפגשת עם איצקוביץ, והוא אומר "לא", וכי יש לך מה לצעוק, לכאוב, להתאכזב, מדוע אתה לא פרידמן? הוא הרי איצקוביץ, אינו החתן שלך. ברגע שיגיע פרידמן השידוך יבוא לכלל גמר בשעה טובה. ברגע שהשידוך שלך יבוא, זה ירוץ.

וכך היה. ושמעתי את הדברים מפי בעלת המעשה.

(מתוך מוסף שבת קודש לך תשע"ט)

פעם נשאל מרן זצוק"ל בדבר שתי הצעות בשידוכים, האחד היה ירא שמים ומתמיד בעל מידות טובות, אבל לא היה לו שכל, והשני היה בעל מעלות פחות ממנו, אבל היה בעל שכל, איזה שידוך עדיף? ולקח מרן החזון איש עט ושרטט עיגול ומסביב כתב את כל המעלות, התמדה, יראת שמים, מידות טובות וכו', ובאמצע העיגול כתב 'א נאר' (טיפש), והראה מרן החזו"א ואמר: אם אין לו שכל, אזי ההתמדה היא בלא שכל, והיראת שמים היא בלא שכל, והמידות הטובות הם בלא שכל. ובאמת זוהי גמרא מפורשת בנדרים (מא, א) דדא ביה- כולא ביה, דלא דא ביה- מה ביה, דא קני- מה חסר, דא לא קני- מה קני, והיינו שאדם שאין בו דיעה ושכל נחשב שאין לו כלום.

פעם אמר לי מרן זצוק"ל בנוגע לשידוכים שאין בהם הרבה גשמיות, "דער אייבישטער האט דאס ליב"- הקב"ה אוהב שלומדים מתוך הדחק ובצמצום, ואמרו חז"ל (חגיגה ט, ב) 'יאה עניותא ליהודאי כי ברזא סומקא לסוסיא חיורא.

כשהיה ויכוח בין שני מחותנים וכל אחד ביקש שהשני ישלם את ההוצאות עבור בני הזוג, אמר מרן החזו"א זצוק"ל, על מה הם מתווכחים הרי הזוג יקבל מהשמים את מה שמגיע להם, ומי שיתן את ההוצאות הוא צינור שדרכו מעבירים את הכסף מהשמים לבני הזוג, ומה אכפת לו לתת, אדרבה, כדאי לו שהוא יהיה הצינור ומדובר שהוא יכול לתת אבל מצד חמדת ממון יש לו חשבונות שהשני ייתן ולא הוא.

סיפר רבי בן ציון פלמן, ממקור ראשון- מבעל המעשה עצמו. בת ישראל נכנסה למרן החזו"א, ותינתה את מר גורלה כי היא נפגשת עם הרבה בחורים, ואין מי שרוצה אותה. כולם מסרבים לה והיא מאוד נעלבת. "וכי אני כל כך גרועה, כזאת כלומניקית, שאף אחד לא רוצה בי?!"

מרן החזו"א ענה לה בשקט, בשלווה וברוגע: תראי, אני רוצה להסביר לך משהו, ותעני לי בכנות. אם לדוגמא, אני מעוניין לשלוח מכתב למשפחת פרידמן מרחוב רבי עקיבא 2, ואני אתן לך את המכתב כדי להעבירו לאותה משפחה. תלכי, ותגיעי לבניין מספר 2 שהוא בן

בערוב ימיו, אמר ה'חידושי הרי"ם' זצ"ל למקורבו רבי הירש לייב מוורשא זצ"ל: "לא פעלתי רצוני. קיוויתי שיעלה בידי לקרב לבבות כל ישראל לאביהם שבשמים, ולקרב הגאולה - ולא הצלחתי"... ביקש להפיס דעתו, ואמר...

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על הנסיונות וחינוך הבנים

"הַשְׁמֵר לָךְ פֶּן תָּשִׁיב אֶת בְּנֵי שְׁמֶה" (בראשית כ"ד, ו')

הצדיק רבי יששכר דב מבעלזא זצ"ל פגש באחד מצדיקי וקדושי דורו שהיה דבוק בקונו כאחד משרפי מעלה, עיניו למטה ולבו למעלה. לא הביט מחוץ לדלת אמותיו, ולא ראה שבניו אינם הולכים בדרכיו...

נענה ואמר לו: "יש לי שאלה - הנסיון הראשון בו נתנסה אברהם אבינו עליו השלום, היה במסירות נפשו על קדושת השם בהשלכתו לכבשן האש באור כשדים (רש"י ורבנו יונה, אבות פ"ה מ"ג). יצחק אבינו נתנסה בהעלאתו לעולה, עקדתו על המזבח, מסירות נפש. מדוע יעקב אבינו, הבחיר שבאבות (בראשית רבה עו, א), לא התנסה במסירות נפש על קדושת השם?!" השתאה אותו גדול, מרום וקדוש. אכן שאלה!

נענה הרבי מבעלזא ואמר: "לדעתי, בקשו להורות בזה שלא נדרש ממך למסור את נפשך, אם יש לך ילדים לחנך. כי אז, אל לך לעלות למרום ולהרקיע שחקים. עליך להיות נטוע בשתי רגליך בקרקע!" וידועים דברי המרדכי ז"ל (ערובין אות תקכח): הרשב"ם שפל עינים היה, ורצה לעלות בקרון אשר סוס ופרד מושכין בו, ולא הרגיש. התרחש לו נס, ונזדמן אחיו רבנו תם שם. אמר לו: "אל תהי צדיק הרבה. שא מרום עיניך, והנה סוס ופרד לקראתך..."

עת לעצום עינים, ועת לפקח ולפקח, להתבונן ולעמוד על המשמר! ונספר - הגאון רבי יואל קלופט זצ"ל התמנה בימי אברכותו כרב הקהילה החרדית בבאר שבע. מיד ארגן ופיתח, לימד והורה, והרעיף טל של תחיה. הגיעו בניו לגיל חינוך, ולא מצא שם מוסד מתאים עבורם. היה, מובן שהיה, אבל לא ברמה הנדרשת. שקל לעזוב, ובני הקהילה נזעקו. אם יעזבם, יסוגו אחור. כל עמלו ירד לטמיון. נסע לירושלים ונכנס אל מרן הרב מבריסק זצ"ל שטח התלבטות. והתשובה היתה נחרצת: "אחריותו הראשונית של האב, היא לילדיו!" ועבר מבאר שבע לרחובות, בה היתה קהילה חרדית פורחת!

בספרים הקדושים הסבירו ענין "עמלנו אלו הבנים" בדברי הגמרא (סנהדרין צט, ע"ב) "אדם לעמל יולד" (איוב ה, ז), לעמל פה, ככתוב: "כל עמל האדם לפיהו" (קהלת ו, ז), היינו התפילות והדמעות שמשקיעים בצאצאים. כמו ששנינו (תנא דבי אליהו רבה, יח) מעשה בכהן אחד שהיה ירא שמים בסתר והיו לו עשרה בנים ובנות ובכל יום ויום היה מתפלל ומשתטח ומלחך בלשונו עפר כדי שלא

יבוא אחד מהם לידי עבירה ולידי דבר מכוער. אמרו: לא יצאה אותה שנה עד שעלה עזרא הסופר ואותו כהן עמו, וראה כהנים גדולים ופרחי כהונה מבניו ומבני בניו עד חמישים שנה.

וכשהגאון האמרי אש זצ"ל שבח והלל בפני אדונו החתם סופר זיע"א את בנו מרן הכתב סופר זצ"ל באמרו שדלה לשונו למלל גדולתו ועוצם גאונו בתורה, שמח החתם סופר בהכירו אותו כאיש אמת, והפטיר: "אבל יאמין כבודו, ששפכתי על זה נהרות דמעות!" וכשהשיא מרן הכתב סופר זצ"ל אחד מצאצאיו נתן שבח ותהילה לבורא יתברך שזכה לזרע קודש ברך ה', כולם אהובים כולם ברורים כולם גיבורים בתורה, הוסיף: "אבל בכל תפילת עמידה הורדתי על זה דמעות כנחל!"

בערוב ימיו, אמר החידושי הרי"ם זצ"ל למקורבו רבי הירש לייב מוורשא זצ"ל: "לא פעלתי רצוני. קיוויתי שיעלה בידי לקרב לבבות כל ישראל לאביהם שבשמים, ולקרב הגאולה - ולא הצלחתי..."

בקש להפיס דעתו, ואמר: "אמת שלא עלה בידו לפעול על הכלל כרצונו - אבל אם על הכלל לא פעל, הרי על יחידים פעל ופעל. וכי מעטים התקרבו לבורא יתברך על ידו?"

הנה נכדו לייבלה (הוא הגאון הקדוש רבנו השפת אמת זצ"ל), כלי מחזיק ברכה!"

נהרו פני החידושי הרי"ם, והסכים: "אכן, כדברך כן הוא! דמעות הרבה שפכתי שיגדל כרצוני, וברוך השם התקבלו עתירותיי!"

(מתוך 'מקרבן לתורה' - הגדה של פסח)

החברותא שלי באותם ימים היה מרבה לדאוג לי באמרו: "איך תחתן? מי ידאג לך? מנין תשיג כסף לקניית דירה בירושלים, כפי שהנך רוצה?" אמרתי לו: "יקירי, אל תדאג, יש מי שדואג לי טוב מאד, כל מה שאני צריך הוא יתן לי!" "עד כדי כך?" התפלאת החברותא

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על 'הקב"ה מסייע לעושי רצונו'

"הנה רבקה לפניך קח ולך ותהי אשה לבן אדניך" (בראשית כ"ד, נ"א)

חכמינו ז"ל מלמדים אותנו (שבת קד ע"א): "הבא לטהר - מסייעים אותו", הרוצה ללכת בדרך הטובה הקב"ה יעזור לו ביתר שאת. בדברי חז"ל מצויות דוגמאות רבות לרעיון זה, לחיזוק הענין אספר כיצד מסייע הקב"ה לעושי רצונו.

בבחרותי למדתי בישיבת "בית יוסף - נובהרדוק", בעיר הקודש ירושלים. בישיבה זו שקדתי על תלמודי, וכמעט שלא יצאתי מגבולותיה. שאיפתי היתה לגור באזור גם לאחר שאנשא, כדי שאוכל להמשיך ללמוד אצל רבתי גדולי התורה.

החברותא שלי באותם ימים היה מרבה לדאוג לי באמרו: "איך תחתן? מי ידאג לך? מנין תשיג כסף לקניית דירה בירושלים, כפי שהנך רוצה?"

אמרתי לו: "יקירי, אל תדאג, יש מי שדואג לי טוב מאד, כל מה שאני צריך הוא יתן לי!"

"עד כדי כך?" התפלאת החברותא.

"כן, עד כדי כך! כל מה שאזדקק לו - הוא יתן לי, אני בטוח בזה בבטחון מלא!"

באפשרותם של הורי לא היה לחתן אותי כלל. בעבר, כשהתגוררנו במרוקו היה אבי ז"ל עשיר גדול. היו לו שדות גדולים ובהמות לרוב. הערבים היו עובדים עבורו ומביאים לו את הסחורה, והוא היה מוכרה. בנוסף היתה לו חנות בדים גדולה מאד, וממנה התפרנס בכבוד. הוא היה לובש בגדי מלכות ממש כדרך האנשים החשובים. אך עם כל זאת היה יהודי נאמן ואהב את התורה בכל נפשו.

יום אחד הניחו הערבים שונאי ישראל מוקש בחנותו. מההדף העז עף אבי מרחק רב, וכמה מאצבעותיו נקטעו, ורסיסים חדרו לגבו. כעבור תקופה החליטו הורי לעזוב את עושרם הרב ולעלות לארץ ישראל. הם הגיעו לכאן חסרי כל, אבי שמח כל כך על הזכות להיות בארץ הקדושה, ושש על עבודת כפיו המפרכת בחברת "סולל בונה", וכן בקטיף בנות. כך התפרנסו בקשי כדי מחייתנו.

אבי היה בז לכסף. הוא היה לוקח את משכורתו, ואפילו לא סופר אותה, ומיד נתנה לאמי ע"ה, ואמר לה: "קחי, זה הכסף שלך".

על אף שהיה שב מעבודתו הקשה בשעת לילה מאוחרת מאד, תמיד היה הראשון שהגיע בבוקר לבית הכנסת. הוא לא היה מוכן לותר על סדר יומו בשום פנים ואופן, היה קם וקורא את כל התהלים

וזהר הקדוש, חוק בל יעבור.

מובן, אפוא, שלא היתה להורי כל יכולת לסייע לי בנישואי, ודאי לא ברכישת דירה בירושלים. אולם זו היתה שאיפתי, ואני שמתי מבטחי בקב"ה והשקעתי את כל כוחותי בלימוד התורה הקדושה.

ובאמת, ה' יתברך לא עזבני ודאג לכל צרכי!

כאשר הגיע הזיווג המיועד לי משמים נפגשתי עם המועמדת שתיים שלוש פגישות, והחלטנו להינשא. אמרתי לכלתי: "יש לי תנאי אחד: מעכשיו עד החתונה לא נפגשים ולא מדברים. אם יהיה צורך יבוא אביך לשיבה וידבר אתי", ואכן כך היה.

יום לפני החתונה קרא לי אביה של הכלה ואמר: "תגיע לראות את הבית שלך!"

הגעתי, ואיני מגזים: הדירה היתה מרוהטת בצורה מושלמת, אפילו נעלי בית קנו לי... היה בה כל מה שרציתי והייתי צריך, באופן מדויק! קבלתי מכך חיזוק גדול: אדם שבוטח בקב"ה בכל הכח, ואינו זז ימינה ושמאלה - הקב"ה אינו משיבו ריקם ומסייע לו בכל מה שהוא צריך לכל אורך הדרך, אבל בתנאי שיהיה איתן בדרכו ולא יסור ממנה.

השגחה מיוחדת ליותר אותי כדי להעניק לי את השפע שגזר עלי: ב'שטר התנאים' של החתן והכלה נכתב, שהעומד מצד החתן מתחייב "להלביש את החתן מלבושי כבוד, בגדי חול, שבת ויום טוב", משום מה, חמי הבין, שעליו מוטל החיוב לקנות לחתן שלש חליפות - לחול, לשבת וליום טוב...

כשהגעתי לגור בבני ברק לאחר נישואיי, נזקקתי לשאול שאלות את מרן הגאון רבי שמואל וואזנר זצוק"ל. לקח לי זמן רב עד שהרשיתי לעצמי להכנס אליו, יראת הכבוד גרמה לי פחד להיפגש עמו. אך כשלא היתה לי ברירה, אזרתי כוחות ונכנסתי. לא אשכח את סבר הפנים היפות והחיוך שבהם הוא קבלני

הגאון רבי שמחה כהן שליט"א מראשי ישיבת 'נתיבות עולם' ומחבר ספרי 'הבית היהודי' על ההתנהגות הנאותה בבית היהודי

"ניקח את רבקה ונתתי לו לאשה" (בראשית כ"ד, ס"ז)

כיום טוענים שילדים אינם 'מסוגלים' לשבת על יד שולחן שבת... הפתרון הפשוט הוא- לעשות להם את שולחן השבת נעים. לשיר זמירות שבת. לומר דברי תורה שהם יבינו, ברמה שלהם. זכורני לפני עשרות שנים, סיפרו על ת"ח אחד שלמד בישיבה שכאשר התחתן, כל שבת הכין כעין 'פעילות נוער' לשולחן השבת עם ילדיו. הדבר משפיע מאוד על הילדים.

ולאידך גיסא, לעתים יכולה להיות השפעה נגדית כדוגמת מעשה שהיה בבית של אברך בן תורה. מספר ימים לפני חג הפסח, האב נכנס לביתו עם חבילות המצות בידי, הוא חזר כעת ישר מהחבורה, כולו רגשי קודש שזכה לאפות מצות כדת. אך נכנס האב לביתו, אחד מילדיו הקטנים פורץ בבכי תמרורים, מאין הפוגות.

לאחר בדיקה שנעשתה, התברר, כי כבר כמה ימים קודם לכן, הסתובבו בני הבית באווירת מתח ולחץ: מה יהיה? עוד מעט אבא בא עם המצות, ואין בבית מקום נקי לפסח להניח את המצות. הילד מרוב בהלה הבין, כי המצות הן משהו 'מפחיד'. משום כך כשראה את האב נכנס עם המצות, נתקף בחרדה עצומה...

לעומת זאת, אני מכיר ראש ישיבה חשוב שבביתו בימי ההכנה לפסח, על כל חדר שמסיימים לנקות 'רוקד' הוא עם ילדיו לכמה רגעים... ההכנה לפסח - אסור לה שתהפך בבית ל'טרגדיה' חלילה, זה משפיע מאוד על הילדים. כמו כן, בהכנות לחג הסוכות בקניית ארבעת המינים. אפשר לבוא הביתה ולהחדיר את שמחת המצווה, ואפשר להיפך, זה לא דורש הרבה.

"כשהילד יראה שהאב חרד מברכה לבטלה יותר מאיבוד חפץ ששווה סכום רב, זה יכנס בנפש הילד. אני שמעתי לפני שנים בלומדי בישיבת פוניבז' לצעירים, שיחה מרשכבה"ג מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל על חומרת הוצאת שם שמים לבטלה. עד היום הדברים נשארים חרוטים בקרבי, על אף שמאז למדתי את ההלכה בשולחן ערוך, כי כשאתה שומע זאת מלב של יראת שמים, זה משפיע.

ודברים אלו הם דברים שכיחים בחיי היום יום. אב שמצפה שהילד

לא ידבר בביהכנ"ס וישמור על מוראו - צריך הוא עצמו לדעת להתנהג בבית הכנסת כראוי. הילד לומד מכל מעשה של האב לטוב או להיפך, גם אם בשעת מעשה זה לא נראה.

אתן לכם דוגמא: אב שהוא מרביץ תורה גדול, ומחנך את ילדיו לאהבת תורה ושקידתה, יכול במחי יד להרוס את כל חינוכם. הכיצד? האב הוא ראש ישיבה או ראש כולל שכעת חזר ממסע בחו"ל לטובת הישיבה. בשולחן שבת הוא מספר לילדים שציפו לבואו על הבית המפואר של הגביר. הילד רואה איך עיניו של האב נוצצות. גם אם האב ישיר עם הילדים אחר כך: 'טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף' - המסר שנקלט לילד הוא, שעיני האב בורקות מהבית של הגביר... הבעיה הזו מחריפה יותר, כאשר לאחר כמה שבתות מספר האב בסעודה על תלמיד חכם חשוב ועל התנהגותו המופתית בבין אדם לחברו. אך הפעם התיאור לא ארוך כל כך ולא מסופר כל כך בהתלהבות. הילד קולט מה שהאב אפילו לא חשב לומר... מותר לאב לספר חוויות מבית הגביר בחו"ל, אך שידבר על לימוד תורה שיגבר בזכות תרומתו של הגביר בהתלהבות רבה יותר. חשוב מאוד להדגיש את ענין השמחה. "על ההורים לדאוג שהבית יתנהל יותר בשמחה. כאשר הורה מצליח להשפיע בבית שמחה - הבית יתפקד בצורה נכונה יותר. להקרין שמחה לילד. שירגיש שההורים מאושרים. הדבר משפיע על הילד לאורך שנים ארוכות. זוהי תופעה מאוד מעניינת, אם נעקוב אחר אדם הניצב לפני הכרעה

- עליו לבחור באחת מבין שתי אפשרויות, הוא מהרהר ומתלבט. הדבר תלוי מאוד במצב רוחו בעת התלבטותו, אם יעדיף את הבחירה החיובית או השלילית. אם הוא מצוי במצב רוח של שמחה, אפילו ההחלטה החיובית מחייבת אותו לבצע דברים חדשניים, לעומת זאת, כאשר הוא שרוי בהרגשה עצובה, ישיב תשובה שלילית להצעות של יצירה ועשיה.

חבורת כלכלנים יפגשו ומצב הרוח שלהם ישפיע על המסחר בעולם כולו. אם יהיו במצב רוח טוב, יתגברו גם על קשיים. כאשר האדם בשמחה, מוחו משוחרר יותר וממילא הנתונים החיוביים מרובים יותר.

הסיבה לכך היא, שבמצב רוח טוב יותר אדם זוכר את האירועים החיוביים שעברו עליו בעוצמה רבה יותר מאשר את האירועים השליליים. לעומת זאת, במצב רוח רע עולים זכרונות שליליים. הדברים שהוא זוכר בעת צורך ההחלטה, משפיעים עליו בקבלת ההחלטה.

הרשה לי לעלות קצת זכרונות משנים עברו בהקשר לחיך לזולת. בילדותי, אבי זצ"ל היה לוקחני להתפלל בשבתות ובעיקר בחגים בישיבת חברון. לישיבה היו מגיעים להתפלל בוגרים רבים. זכורני

כבר אז במבט של ילד את הארת הפנים שהייתה בין הנפגשים. אבי הביאני גם לרבנים חשובים, התמונה שנשארה לי למשל ממרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצוק"ל הייתה 'רב מחיך' למבוגרים ולילדים קטנים. מספרים שכשהיו נוקשים בדלתו כדי לבקרו, הוא היה ניגש לדלת תוך שהוא מסדר את מעילו, ואומר לעצמו 'והוי מקבל כל אדם בסבר פנים יפות', והיה מקבל את הבא לביתו בחיך רחב ולבבי.

זכורני בהמשך השנים, כשהגעתי לגור בבני ברק לאחר נישואי, נזקקתי לשאול שאלות את מרן הגאון רבי שמואל וואזנר זצוק"ל. לקח לי זמן רב עד שהרשתי לעצמי להכנס אליו, משום מה יראת הכבוד גרמה לי פחד להיפגש עמו. אך כשלא היתה לי ברירה, אזרתי כוחות ונכנסתי. לא אשכח את סבר הפנים היפות והחיך שבהם הוא קבלני.

"לאחר מכן הייתה לי זכות גדולה להיכנס פעמים רבות למרן רבנו הגאון הגדול מרן ראש הישיבה הגראמ"מ שך זצוק"ל. הדבר היה מדהים לראות באיזה מאור פנים הוא מקבל את הבאים לביתו. דבר זה בלט לא רק לגבי תלמידים קרובים, אלא פעמים רבות הייתי נכנס אליו עם קציני צבא שרצו לבקרו. הוא קבלם בחביבות רבה, דיבר בפניהם תוך שהוא עמד, ופניו הקרינו מאור פנים ואהבה כלפיהם.

הייתה לי התרשמות עמוקה מראש ישיבת מיר, הגאון הגדול רבי נתן צבי פינקל זצ"ל. השתתפתי בשמחה וישיבתי עם בני משפחתי לסעוד. רבי נתן צבי יצא מהאולם כשהוא נעזר משני צדיו בתלמידים העוזרים לו ללכת. ולפתע הוא עצר ליד שולחננו והושיט יד עם חיך רחב לכל אחד מהיושבים מסביב לשולחן, הדבר מדהים בגלל שקשה היה להבין איך הוא מסוגל בכלל ללכת, במחלתו ובמצבו הבריאותי. הוא לא הכיר את אף אחד מהיושבים, אבל האמרה של שמאי 'והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות' הייתה כנראה

חזקה יותר מכל חולשת גופו.

בדרך הטבע אדם מתעניין ובוחר את דעת האחרים עליו - האם הם אוהבים אותו, או אם הם חלילה מזלזלים בו. בחינת דעתם נעשית לו על פי התרשמות מהבעת פניהם בזמן שהם ניצבים מולו. פנים מחייכות מביעות הערכה ופתיחות לאישיות. פנים חתומות וחסרות הבעה, משדרות למעשה זלזול וחוסר הערכה, שמעיקים על הזולת העומד מולו.

לכן, אדם שאינו מחיך לעבר מי שעומד מולו, מעביר לו תחושת זלזול שאסורה בתכלית האיסור; אם כן, קבלת האדם בסבר פנים יפות אינה מעשה חסד, אלא פעולת חובה ואסור לא לקבל אותו בסבר פנים יפות, וכפי שמציין המהר"ל, כדי שהזולת לא ירגיש את עצמו מזלזל.

כיצד מתבטאת חשיבות ה'הארת פנים' בחיי היומיום?

הרב כהן: "בחיך. לחיך יש השלכה מעניינת מאוד. הרבה פעמים אנשים משקיעים רבות בשיפור המראה החיצוני שלהם, והם בכלל לא מעלים בדעתם שהמכשיר המשפר ביותר הוא החיך. לכן בשמחות הצלמים שרוצים למכור את תמונותיהם מנחים את המצולמים לחיך, כדי שייראו יפים.

יש לשים לב שגם צורת הלימוד והחינוך משפיעה לראות את היפה כחיובי. כשמוורה בהסבריו בכיתה מדגים אדם חיובי וטוב-לב, הוא מאיר פנים ומחיך, ומדגים בכך פנים יפות ומאירות. לעומת זאת, בהדגמת אדם שלילי הוא מציג פנים כעוסות וקמוצות, בעלות מראה מכוער. אפילו בהגדה של פסח מאוירת, ה'חכם' מצויר כאדם נאה ומאיר פנים, וה'רשע' מצויר כאדם מכוער וחמור סבר. גם בספרי ילדים המיועדים לגיל הרך, נוכל לראות את דרך ההתבטאות הזו, שבלי ספק משפיעה על ההסתכלות של הילדים עד זקנותם.

ברור שהתועלת שבחיך היא גם בין אדם לבניו ובין איש לאשתו, כיון שאדם נקשר למי שמחיך וחש שלא בנה לשוחח עם מי שפניו זעופות. עד כדי כך שרבנו יונה מציין 'שיראה להם פנים של שמחה, כדי שתהא רוח הבריות נוחה הימנו' ובסיום דבריו הוא כותב: 'כי המראה להם פנים של זעם, ישנאוהו ויבקשו להרע לו'. בדומה לכך, נכון שאדם, בזמן שהוא מגיע לביתו יעלה חיך על שפתותיו וכן כשבן-הזוג מגיע הביתה, החיך יתרום תרומה גדולה להימצאות השכינה בביתם.

חשוב להדגיש שילדים קטנים קולטים את התנהגות ההורים בהארת פנים שמאירים אחד לשני, וכן להם עצמם או לאדם זר וככה קל לילדים שגדלים במשפחה כזו להאיר פנים. כשילד מחיך ומאיר פנים הוא יתקבל בקלות בחברה, המלמד או המורה יאהבו אותם גם בלי סיבה מיוחדת. הסיבה כבר כתובה ב'ארחות צדיקים': 'כי הסברת פנים תחזק האהבה. אדם המסביר פנים לחברו, לבו נוטה אליו לאהוב אותו', אנשים אוהבים את מי שמביע הארת פנים."

(קטעים נבחרים מתוך יתד נאמן - סוכות תשעט)

המקום היה מלא כולו ביתושים ענקיים עוקצניים שעטו עלינו מכל עבר. עקבתי אחר רבינו וראיתי כי נמנע מלעלות על הסירות ביום שבת קודש, אף כי בגין כך היה מוכרח לשהות במקום זה לילה נוסף, והיה בזה ענין מסירות לשבת קודש מצער היתושים הרבים שהתעופפו במקום ועקצו ומצצו דם ללא רחמנות

עדותו של הרב אריה לייב טייטלבוים שליט"א, על קורות חייו הנאדרים בקודש של מרן הגאון רבי דוב בעריש ווידענפלד זצלה"ה, גאב"ד טשעבין ובעל ה'דובב מ'שרים'

"וְאֵלֶּה יְמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אַבְרָהָם" (בראשית כ"ה, ז')

- 'ספידעס', והפלגנו, במשטים ניווטנו כל השבוע עד אשר הגענו לחוף העיר בראנוב - שעל יד דז'יקוב, שם חשבנו לשהות עד יעבור זעם.

"הגענו ממש סמוך לכניסת השבת. הנחנו חפצינו באכסניה והתכוננו במהירות לקבלת פני שבת המלכה. אולם לא עברו שעות אחדות של ליל שבת קודש, ובכל העיר פשטה שמועה כי הגרמנים הארורים מתקרבים לבראנוב. תיכף בעיצומו של ליל שבת קודש, יצא אבי מהבית ותיכנן את בריחתו מהמקום. בני הבית ניסו להרגיעו אולי כדאי שינוח וימתין למחרת, אך אבי הבין שהמצב כלל לא פשוט ויש לברוח מיידית ולא להישאר. בהיותו נגיד היה עמו סכום מעות שלקח עמו, ומיהר לרכוש מכספו סוס ועגלה. יחד עם זאת שילם סכום הגון לגוי בעל-עגלה, שיסיענו יחד עם כל בני ביתו לעבר הגבול לכיוון רוסיה, שלחמו עם הנאצים".

מספר רבי לייב שליט"א: "אנחנו שהינו בינתיים בבית, ואבי ז"ל חזר כעבור שעה עם הסוס והעגלה ששכר, ולמרות העייפות צוה על כולנו להתארגן במהירות ולעלות על העגלה. לאחר שהיינו על העגלה, החל בעל-העגלה להדהיר את הסוס במהירות, כשכל העת אבי ז"ל דוחק בבעל-העגלה שיגביר את המהירות יותר ויותר. אני

על קורות חייו הנאדרים בקודש על זכרו ופועלו של רבם ואוהבם של ישראל, שר התורה ועמוד ההוראה, פוסק הדור ומאיר עיניו בנתיבות אורחות חיים, רבה וגאונה של טשעבין, מרן הגאון רבי דוב בעריש ווידענפלד זצוק"ל, הנודע בכינוי ה'טשיבינער-רב'. הוקדשו פרקים רבים בקרב מרביצי תורה ומוסר. רבות סופר על יגיעתו ועמלו העצומה בתורה, גודל חריפותו, צדקותו, קדושתו ופרישותו, יראתו הטהורה, הוראותיו ופסקיו, ומעל לכל מידותיו התרומיות וענוותנותו הגדולה, בהיותו אציל המידות ועדין הנפש, שטבועים היו בכל דרכיו והלכותיו.

בין פרקי חייו קיים פרק מיוחד, הכולל שש שנות גלותו בימי המלחמה העולמית, שהיה שרוי במצור ובמצוק. החל מבריחתו מהעיר טשעבין, שם הרביץ תורה והוראה, עבור דרך לבוב-לעמברג, ולאחר מכן גירושו לערבות סיביר הקפואה. שנה ומחצה שהה שם רבינו עד שהצליחו לארגן לו אשרות כניסה לבוכרה שבאוז'בקיסטאן.

באותן שנים של גלות וסבל, נדודים רצופים תלאות וייסורי גוף ונפש, לא שמעו ולא ראו אותו בשיברון לבו, מי שליווה את רבינו בכל השנים ההם, היה תלמידו המסור, הרב החסיד הישיש רבי אריה לייב טייטלבוים שליט"א, הנודע בכינויו 'רב-לייבל', בתקופה זו, שימשו נאמנה, למד ממנו תורה וחסידות, מוסר ועבודת השם, עד שבעזר ממעל ארי עלה מבבל, ורגלי רבינו דרכו על אדמת ארה"ק ביום י' ניסן שנת תש"ו.

מספר רבי לייב שליט"א: המלחמה העולמית פרצה בפולין בשלהי חודש אלול שנת תרצ"ט ביום שישי. הגרמנים ימ"ש החלו לשעוט ולכבוש את הערים מידי הפולנים, כאשר מתקרבים בסערה לעיר קראקא. אבי ז"ל לא התמהמה, הוא הבין מיד את מה שעומד להתרחש, מיד ביום ראשון ארז את מטלטליו ולקחם יחד עם בני משפחתו שנמלטו ברגל מהעיר, כשאני נוטל עימי רק ספר 'התהלימ'ל' שקבלתי מתנה לבר מצוה שלי מהרבי מראדומסק בעל ה'שבחי כהן' זצוק"ל הי"ד. וכך הלכנו וצעדנו רגלית כל היום, עד שהגענו על יד הנהר הסמוך לקראקא, שם עלינו על סירות העץ

שהייתי נער צעיר לאחר בר מצוה, לא הבנתי את גודל הסכנה. ובמשך כל עת הנסיעה שאלתי את אבא שוב ושוב על כך שנוסעים באמצע הלילה ועוד בשבת. כמה שהייתי צעיר לימים, הרגשתי וחשתי לא טוב בנסיעה זו, שהתבצעה בשבת קודש, ובכל ליל הנסיעה הראיתי חוסר נוחות. בשבת בבוקר הראו בני המשפחה והצביעו לעבר עגלה שנסעה לצידנו, הנה ראה אמרו לי: "שם יושב הטשעבינער רב! שגם הוא בורח בעיצומו של יום השבת קודש". משראיתי זאת שקט ליבי ונחה רוחי. ואז היה לראשונה שראיתי את תואר פני קדשו של הגאון מטשעבין זצוק"ל שגם הוא ברח מהעיר טשעבין מצוק המלחמה".

להיכן ברחתם?

"נסענו עד שהגענו לשערי העיר לעמבערג-לבוב, אשר היתה תחת שלטון רוסיה, והיתה נקראת לעת הזאת עיר בטוחה יותר מאימת הגרמנים. שם התגורר באותם ימים הרה"ק רבי נחום פרידמן מהוסיאטין זצוק"ל הי"ד, אחיו הגדול של הרה"ק רבי משה'ניו מבאיאן-קראקא זצוק"ל הי"ד וחתן הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זצוק"ל, והוא אשר זכה לארח את הרב מטשעבין יחדו עבורו חדר מיוחד בביתו לכל ימי שהותו, בני משפחתנו מצאו גם בית להתגורר שם.

"בשבת מברכים ר"ח תמוז, נגזרה הגזירה ע"י הרוסים, לגרש את כל אלפי הפליטים שאין בידם אזרחות רוסית ליערות סיביר לעבודת כפיים. ניתנה אפשרות לקבל אזרחות רוסית על ידי מסירת הפספורט הפולני, אבל חששנו כמו רבים שלא נוכל לשוב לפולין. עדיין לא ידענו מה שעתיד להתרחש, רבים חשבו שעוד נחזור לפולין. למעשה התברר אחר כך למפרע כי מאת ה' היתה מחשבה זאת לישועה, וכל גלות סיביר היתה לטובה, שכן זמן לאחר שנלקחנו והוגלנו לסיביר השתלטו הגרמנים וכבשו את העיר לעמברג, וכל אלו שנאותו למסור את הפספורט הפולני ולקבל אזרחות רוסית כדי להישאר בלעמבערג, נרצחו באכזריות ע"י הנאצים ימ"ש וכמעט לא נותר שריד ופליט מבני העיר הי"ד.

"הרוסים אספו את כולנו לתחנת צריף הרכבת והעלו יהודים - ולהבדיל גם גויים פולניים - על גבי קרונות רכבת משא בהמות. באותה הרכבת שהועלנו, בקרון הסמוך, הועלו גם רבינו הגאון מטשעבין והרבנית ובתו - לימים א"ח לראש הישיבה הגה"צ רבי ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל. בקרון שלנו הועלו רק יהודים אולם בקרון השני בו שהה הרב מטשעבין הועלה גם גוי פולני אחד. כל הנוסעים היו תשושים ודחוסים, נסענו ימים וילות רצופים במקומות שוממים כמדבריות ללא מאכל ושתייה.

"היו אלו ימי תמוז החמים, לעיתים היתה הרכבת נעצרת ללא הודעה מוקדמת לזמן מה, ליד מעין מים על אם הדרך, לא היה זמן קצוב לעצירה והפסקה, אלא ש'הקטר' היה מתניעה כרצונו וממשיך בדרכו ללא כל התרעה מוקדמת. לפעמים היתה זו עצירה שארכה שלוש שעות ולפעמים גם עשר שעות ולפעמים דקות בודדות חפוזות, כך שאם ירד אחד הנוסעים ולא הצליח לעלות חזרה על הרכבת

הדוהרת היה נשאר בגפו במדבר נתון לסכנות של חיות טרף וכדו". "אני שהייתי נער צעיר, הייתי בהזדמנות כזו קופץ מהקרון וממלא בקבוק מים וחיש מהר שב ועולה לקרון להביא מעט מים לבני משפחתי להרוות צמאונם. הרב מטשעבין לא היה בכוחו לקפוץ מהקרון והרבנית ע"ה ובתו הצעירה גם לא היה בכוחם לקפוץ, וכפי שהזכרתי באותו קרון נסע גוי פולני אחד מהמגורשים, וראיתי תמיד קופץ וממלא כמה בקבוקים מים ומביא להרב מטשעבין".

הגוי ידע להבחין את גדלותו של הרב? מגלה רב לייבל את הרהורי לבו ומחשבות ראשו מהימים ההם: לא אשכח את המחשבה שחלפה אז במוחי, והייתי עומד ומהרהר בהשתאות, הכיצד גם הגוי מבחין שלפניו נמצא אדם מורם מעם. היינו תמיד מבחינים בלילות הנסיעה על פני המדברות, כיצד כולם נמו את שנתם בקרונות המשא ואילו הרב מטשעבין היה עומד בצידו כשידו האחת שעונה על גדר הרכבת וידו השניה מורמת על מצחו וכל כולו תפוס ברעיוניו - בוודאי שקוע בהיות דאביו ורבה - כאשר פניו הזכות מפיקות שלווה והוד, וזאת יכל גם אותו גוי לראות ולהבחין, היה זה בבחינת 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליו'..."

כמה זמן ארכה נסיעה זו מלעמבערג עד סיביר?

"בערך שלושה שבועות.

"הגענו ביום שישי ליד נהר קטן הסמוך למחוז שוויעדלובסק, מקום שומם הנקרא יער 45 בפאתי סיביר. שם היינו אמורים להמתין עד שיבואו להעבירנו את הנהר למחוז עבודה, ואמרו לנו כי שם יסודר לנו מקום בצריפים קטנים.

"המקום היה מלא כולו ביתושים ענקיים עוקצניים שעטו עלינו מכל עבר. הממונים הרוסים הודיעו כי סירות עץ צפויים לבוא והעבירונו למחוז העבודה. ציפינו בכליון עינים לסירות העץ שיעבירונו את הנהר לעבר המחוז המיושב, אולם היום החל לרדת והשמש החלה לשקוע, ובהיות כי בחשיכה לא היתה אפשרות לשוט בנהר, הודיעונו הרוסים כי עלינו לעשות את הלילה במקום במדבר השממה. אכזבה גדולה היתה לנו כשהבנו כי עומדים אנו לעשות את השבת בעמק הבכא. גם השבתות שעשינו על הרכבת לא היו דבר פשוט, אך כאן במדבר השממה כשכל המעופפים העוקצניים סביבנו, הדבר היה עבורנו סבל נורא.

"בליל שבת ראיתי את הטשעבינער-רב פונה לזוית להתפלל תפילת קבלת שבת וערבית, לאחר מכן עמד וקידש על פת חרבה שהיה בידו. כך שהינו שם כל הלילה ללא כל אמצעים חיוניים, כשהאיר השחר של יום השבת קודש, החלו לבוא הסירות בכדי להעבירונו לעבר השני. כחמש עשרה סירות היו לכל הנוסעים, וכולם נדחפו במהירות לעלות על הסירות, בנחשם נכונה כי בעבר השני של הנהר המקום מיושב ונקי מאלפי היתושים שסבלנו מהם מרורות כל ליל השבת.

"עקבתי אחר רבינו באותה עת, וראיתי כי פונה אל הצדדים, ונמנע מלעלות על הסירות, היו כמה שפנו אליו והציעו לו לעלות ראשונה,

למחרת לאחר תפילת שחרית של שבת חששו של בעל הבית מתגשם, רב בית הכנסת הלוא הוא רבה של טבריה הרב דוד פרץ זצ"ל מפציר בהם להיות אורחיו לסעודת השבת, בפני רב העיר, מארחם כבר לא יכול לסרב, ובלית ברירה הוא מוותר תוך שהוא מזהיר אותם לא לשכוח לחזור אליו אחר הסעודה

סיפור אמיתי מדהים על הכנסת אורחים והסוף המפתיע

הרב אברהם פוקס שליט"א

"וְלִקְחֶתָּ אִשָּׁה לְבִנִּי לְיִצְחָק" (בראשית כ"ד, ד')

לקחת זמן רב. מידי פעם הכביש משתחרר קמעא, נוסעים כמה רגעים ושוב נעצרים, כאשר השעות חולפות ונותרו שעות בודדות לכניסת השבת, הם מבינים שהם בבעיה, בעידן של אותם ימים, פלאפונים לא היו בנמצא והוא תופס את אומנות אבותיו ושפתותיו מרחשות תפילה לבורא עולם שיזכה להגיע למקום ישוב עד בא שבת המלכה, השעות המתוכננת בצפת למשך השבת נעשית לפתע חלום רחוק ובלתי מציאותי, עוד תפילה מעומק הלב, עוד כמה פרקי תהילים, והכביש סוף סוף נפתח, הנהג לוחץ על הדוושות ביתר שאת וביתר עוז ומחיש את האוטובוס ליעדו, כעת כבר ברור שבצפת הם לא יהיו בשבת, אבל היכן הם כן יהיו? הדקות נוקפות, שעת כניסת השבת מתקרבת, הם רואים את כדור השמש צונח אט אט כלפי מטה, מדמיינים את ההכנות האחרונות שנעשות בבתי משפחותיהם, ואילו הם עדיין ישובים באוטובוס כשבגדי החול לגופם והמוקצה בכיסם, על טבילה במקווה האר"י הם כבר לא חולמים, הם מסתפקים במקום ישוב עם שומרי תורה.

שעה לפני כניסת שבת הם מחליטים לרדת בעיר טבריה ליד קברו של רבי מאיר בעל הנס

- מהאוטובוס שממשיך את דרכו לצפת - הם לא הכירו איש בטבריה, וגם לא את טבריה בכלל, אך להישאר באוטובוס לשעת נסיעה נוספת ולהסתכן בעיכובי הדרך? אין צד שכזה!

כשאני לומד עם החברותא ר' דוד, ואנחנו שחים אודות השדכן הראשון בעולם המוזכר בפרשתנו, ר' דוד מחייך, ויש לו סיבה טובה, את ר' דוד, אברך תלמיד חכם בעל משפחה ברוכת ילדים השוקד על דלתות התורה ימים ולילות, אני מכיר שנים רבות, עוד מימי בחרותו, וכשאני רואה את חיוכו, אני מבין ומחייך גם. בואו תחייכו גם אתם: יום ששי באחד מימי הקיץ הארוכים, ר' דוד לומד בישיבה בירושלים, השבת הקרובה היא שבת אחרי שבועות, ובעצה אחת עם חברו הם שמים את פעמיהם לשבות את השבת בעיר הקודש צפת, כך לפחות הם חשבו, צפת על בתי כנסיותיה וסמטאותיה העתיקות, יכולות לרומם טפח וטפחיים כל יהודי באשר הוא, ובוודאי את ר' דוד שרוח ה' לוחטת בקרבו ולבו חם לכל דבר שבקדושה, הם תכננו לפקוד את קברי הצדיקים הטמונים בה ולהתפלל על ציונם, לטבול לכבוד שבת במקווה האר"י, עוד מנת רוחניות לכבוד הנשמה יתירה ומלוא חופניים של קדושה.

הם מכינים תיק קטן עם בגדי שבת ומגיעים לתחנת האוטובוס שיקח אותם עד לצפת, האוטובוס מגיע, הם תופסים את מקומם ומתכוננים לדרך הארוכה, באותם ימים כביש 6 עדיין היה על הנייר והנסיעה לצפת היתה דרך כביש הבקעה על פי רוב, בירידות לכיוון ים המלח הם אומרים את "תפילת הדרך", המילים "ותגיענו למחוז חפצינו לחיים ולשמחה ולשלום", נאמרות על ידם בשמחה ובשלווה, במשמעות הפשוטה והרגילה, הם הרי נוסעים לשבת לצפת!

האוטובוס כבר עושה דרכו בכביש הבקעה, הם מתקרבים למחצית הדרך, ולעצירה המפורסמת בחניון ציפורי, אך לפתע האוטובוס מאט, הנסיעה נעשית איטית, נו עוד פקק, חשבו לעצמם, היום גדול ואין סיבה לדאגה, כשהאוטובוס נעצר לחלוטין בגלל הפקק, הנוסעים מתחילים לזוע באי נוחות, מתברר שיום קודם לכן מת אחד משונאי ישראל וממנהיגי הציבור הערבי, והלוויתו מתרחשת בשעות אלו באחד מן הכפרים הערביים שבבקעה, והכביש שעליו הם נוסעים נחסם בגלל הלוויה, שוטר שנמצא על הכביש אומר לאחד הנהגים העצבניים שאין צפי לשעת פתיחת הכביש וזה יכול

הם נזכרו בבחור מהישיבה שסיפר להם על דוד שגר בשיכון ד' בטבריה, נלך אליו חשבו לעצמם להניח אצלו את דברי המוקצה ומשם לבית הכנסת, ויהודים טובים יזמינו אותם לביתם, להגיע לשיכון ד' הם גם לא ידעו, והם מנסים לעצור מכונית ולברר כיצד, לאחר מספר רגעים עוצרת מכונית שיצאה מקברו של ר' מאיר בעל הנס כשבתוכה יושבים זוג חילונים ששואלים לבקשתם, תכנסו הם אומרים להם אנחנו ניקח אתכם למחוז חפצכם, הם מתחילים לנסוע ומתברר שגם הנהג לא מכיר את הדרך, כשנעצרים ליד מונית שואל הנהג את נהג המונית איך מגיעים לשיכון ד'? הנהג שומע את דבריו בקשב רב, מסובב את מכוניתו לכיוון המדובר וממשיך בנסיעה.

תראו הוא אומר לבחורים, באמת אני צריך בכלל לכיוון השני והנהג מונית אמר שזו נסיעה של רבע שעה, אבל מיד כשראינו אתכם אמרתי לאשתי הנה שני רבנים שבטח ממחרים להגיע לפני שבת, בואי נעשה מצוה וניקח אותם ליעדם ובזכות זה ה' יעזור שתהא לידה קלה והכל יעבור בשלום, גם אתם תתפללו, נכון? מסיים הנהג את דבריו לבחורים שכמובן נענים בשמחה לבקשתו, לאחר שהגיעו לשכונה המדוברת הנהג מוריד אותם ונחפז ליעדו, הם מסתכלים לימנם ולשמאלם מאין יבוא עזרי, עוד 10 דקות השבת נכנסת, איך יתחילו בחיפושים אחר אותו דוד של חבר שמי יודע אם בכלל גר עדיין בשכונה זו, לפתע הם רואים בבית שלצדו הם עומדים פמוטות עם נרות של שבת מבעד לחלון, הם לא חושבים פעמיים והם דופקים בדלת רק כדי לבקש להניח את דברי המוקצה ולשאול היכן בית הכנסת הקרוב?

הלב דופק גם כן, מה יקרה כעת? מי יודע היכן אנו דופקים ועל דלתו של מי? ילד חניני עטור בכיפה ופאות, ילד של תלמוד תורה פותח את הדלת, אבא בבית? הוא נשאל, רק רגע אומר הילד ונעלם אי שם בבית הגדול והמרווח, כנראה שהיו לו עיסוקים וטרדות חשובים יותר והוא שוכח מהמשימה שנטל על עצמו לקרוא לאביו, וכך הם עומדים ליד הדלת עוד שבע דקות תמימות שהיו עבורם כנצח, עד שהילד עבר ליד הדלת ונזכר בשליחותו ורץ לקרוא לאביו שמגיע מיד לדלת כשהוא כבר חבוש במגבעת והחליפה של שבת.

אנחנו רק רוצים להניח את דברי המוקצה, הם אומרים לו, מבט מהיר של הבעל הבית הנבון מבהיר לו היטב את מצב העניינים, הוא פונה אליהם בחיוך רחב ברוכים הבאים אורחי היקרים, הבית לפניכם וכך גם מקומכם לסעודות השבת, הם מניחים את חפציהם לובשים בגדי שבת ומיד מצטרפים לבעל הבית והולכים יחד עמו לבית הכנסת, מארחם מתגלה כאדם לבבי ביותר, הוא מספר להם שהיום בצהריים הוא ואשתו נחתו בשדה התעופה מנסיעה לקברי צדיקים באוקראינה, הטיסה היתה אמורה להיות אתמול בלילה אך תקלה גרמה לטיסה להידחות עד לשעות הבוקר, פיזרנו את הילדים דרך הטלפון שיתארחו לשבת אצל הדודים כי לא ידענו מתי נגיע, אך הילד הקטן בחר לחזור הביתה כששמע לבואו, מהשדה התעופה הוא ממשיך ומספר להם נסענו לקנות אוכל מוכן לשבת ולהפתעתנו כשהגענו לביתנו ראינו שגם הדודים לא טמנו ידם בצלחת ושלא לנו מכל טוב, כך שביתנו מצויד ומלא במיטב

המאכלים, ומה יותר טוב מלהאכיל בחורי ישיבות תלמידי חכמים, הוא מסיים את דבריו כשהם מגיעים לבית הכנסת. רגע לפני שהם נכנסים, ארשת פניו נעשית רצינית לפתע, והוא אומר להם, תראו, המתפללים בבית הכנסת מיד יזהו אתכם כאורחים וינסו למשוך אתכם לפחות לאיזו סעודה, אני מזהיר אתכם, אתם האורחים שלי! התפילה והסעודה עוברות עליהם בטוב ובנעימים, בעל הבית מספר להם שכאשר נתקעו שעות ארוכות באוקראינה ולא היה להם מה לאכול, אחד היהודים שפגשנו שם במז'בוז עשה להם הכנסת אורחים והזמינם ל'סעודתו' שכללה קרקרים וטונה.

התרגשנו מאותה ארוחה שניתנה מהלב והחלטנו הרבנית ואני שגם אנו צריכים לעשות איזו הכנסת אורחים בעלת משמעות, והנה כמה שעות לאחר מכן אתם דופקים בדלת, אתם ממש אורחים של הבעל שם טוב, אמר בחיוך. הבעל הבית מתגלה כתלמיד חכם היודע ספר והם מפלפלים בחידושים על פרשת השבוע המתובלים בסיפורי צדיקים, הם מגלים שגם שבת בטבריה יכולה להיות מיוחדת במינה. למחרת לאחר תפילת שחרית של שבת חששו של בעל הבית מתגשם, רב בית הכנסת הלוא הוא רבה של טבריה הרב דוד פרץ זצ"ל פונה אליהם ומפציר בהם להיות אורחיו לסעודת השבת, בפני רב העיר מארחם כבר לא יכול לסרב, ובליט ברירה הוא פוטר אותם מאזהרתו תוך כדי שהוא מזהיר אותם לא לשכוח לחזור אליו אחר הסעודה לסעוד מיני תרגימא ולפלפל בדברי תורה, הסעודה בביתו של הרב הידוע בלבביותו עוברת עליהם בהתרוממות הרוח כשהרב והרבנית נותנים להם מלוא השפע מאכלים רוחניים וגשמיים, תוך כך שהם מדגישים וחוזרים בפניהם על הזכות הגדולה שנפלה בחלקם לארח לסעודת שבת תלמידי חכמים שכאלו.

השבת ממשיכה עליהם בבית מארחם בהתרוממות נפלאה, במוצאי שבת הם נפרדים ממיטיבם כשפיהם לא מפסיק להודות על האירוח הנפלא, ואף הם המארחים עונים לעומתם שבזכותם בזכות ה'אורחים של הבעל שם טוב' עברה עליהם שבת מרוממת ביותר. עשרה ימים לאחר מכן עושה ר' דוד את דרכו שוב לעיר טבריה, הפעם הוא לא נוסע עם חברו על מנת להגיע לצפת ובסוף להיעצר בטבריה, הוא נוסע עם כל משפחתו לשמחת אירוסיו עם בתו של בעל הבית, השמחה היתה רבה ביותר, יד ה' היתה ניכרת בשידוך לכל עיוור, רבה של העיר הרב פרץ זצ"ל בא לאחל ברכת מזל טוב בהתרגשות רבה, הלא הוא מכיר לא רק את משפחת הכלה אלא גם את החתן בכבודו ובעצמו.

כשהוא חזר לישיבה, חתן שלם, ישב עם חברו והעלו זכרונות מהנסיעה ההיא, הם כמובן חוזרים לשבת ותלאות הדרך שלפניה, זה הזמן לגלות לך אומר החבר לר' דוד, לגלות מה? שואל החתן בפליאה, תראה, הוא אומר לו בעדינות, אתה לא בדיוק בן שמונה עשרה, וכידיד נאמן חשבתי לעצמי איך אוכל לסייע לך לצאת מחבלי רווקותך, וקיבלתי על עצמי ללמוד לזכותך שתי הלכות בספר חפץ חיים במשך ארבעים יום, יישר כוח גדול קופץ החתן ונותן חיבוק אמיץ לחבירו, רגע עוד לא סיימתי, ממשיך החבר, ליל שבת זה היה יום הארבעים...

הכל התחיל מקנאה. היה זה לפני כשש שנים, ישיבתי ב'ישיבת הר"ן' בעירנו ומול עיני נגלה מראה אדיר, שמעולם לא ראיתי. בשקט ובלא רעש הבחנתי בהם נכנסים אחד-אחד, ניגשים, לוקחים ערימת דפים מאוגדת ובמלוא הרצינות מתיישרים ומתחילים למלא... "מה זה?" התעניינתי אצל ידידי ומכרי

כשהרב יהושע פ. מבית"ר החליט להיבחן על הש"ס

הרה"ח ר' אהרן כהן שליט"א

הרגשות עדיין מפעפעים. רק לפני כשבוע הייתי נוכח צופה ומביט ברוב ההערכה במעמד מבחן "קנין ש"ס" במסגרתו זכו מאות חברי התכנית לעמוד ולהיבחן במבחן אחד בכתב על 2250 דפי גמרא שבתלמוד בבלי.

במפלס ההערכה שהלכה וגברה פניתי להרה"ג יהושע פ. (30) מביתר מחשובי לומדי כולל 'נזר התורה'-חושן משפט' שבירושלים מחשובי הנבחנים, לשמוע ולהתוודע למסלולו האישי בדרך לקניית ידיעת הש"ס על ברייה.

איך אתה מסכם את המבחן האחרון על ה2250 דף? התחלנו את השיחה מהסוף.

קשה לתאר במילים, הוא מתוודה. זה משהו גישמאק וסיפוק אדיר, שלא זכור לי כמוהו בחיי... בכל מהלך המבחן. בעיקר אחר כך כשקולטים את הנעשה, את היש הגדול שבסייעתא דשמיא זכינו לה, שמחה עצומה ממלאת ומגביהה אותנו, משהו שרק שמחת התורה יכולה להביא ולרומם.

איך הכל התחיל?

האמת. הוא מתחיל. פשוט מקנאה. היה זה לפני כשש שנים בימי בין הזמנים בחודש אב, ישיבתי ב'ישיבת הר"ן' בעירנו ומול עיני נגלה מראה אדיר, שמעולם לא ראיתי. בשקט ובלא רעש הבחנתי בהם נכנסים אחד-אחד, ניגשים לוקחים ערימת דפים מאוגדת ובמלוא הרצינות מתיישרים ומתחילים למלא...

"מה זה?" התעניינתי אצל ידידי הרה"ג חנוך חיים ורטהיימר שאגב אציין, הוא ממשיך ונבחן גם במחזור זה כשהוא כבר התקדם ונבחן גם על תוספות! בכל מקרה, ראיתי אותו ישוב ובמלוא המרץ ממלא את הטפסים... "המבחן המסכם על כל הש"ס" הייתה התשובה המחויבת שהביעה את האושר והסיפוק אותו הוא חווה ברגעים אלו בהם יושב הוא ועובר יחד עם שאלות המבחן על כל הש"ס.

שבתי לאחר רועד בגופי ונפשי, נזהר כמאש להפריע לחברי לעבור על הש"ס, אך השאלה "מתי אנוכי אעשה לביתי?" עלתה וצעקה לי במלוא עוזה. לא מצאתי לנפשי מנוחה. בהמשך עם תחילת המחזור החדש ב'דף היומי'. ידעתי גם ידעתי. באש ובמים, הפעם אני בפנים. אני משתתף ונכנס לתכנית 'קנין ש"ס', גם אני רוצה כבר

לדעת את הש"ס.

איך עושים את זה?

למעשה, תכנית הלימוד שלי די רגועה ומסודרת, אני לא צריך לקרוע את עצמי מדי. ממהר הוא להרגיע. בכל יום אני לומד את ה'דף היומי', אח"כ אני לומד שוב את הדף של אתמול. בששי-שבת שאין סדרי כולל אני עובר שוב על החומר השבועי. לפעמים החזרה מתבצעת בחלקה ב'ליל ששי', והשאר או בימי הששי והשבתות הארוכים או בלילות השבת החורפיים בכל פעם לפי המצב בבית וכדומה.

בהמשך, בשבוע של המבחן החודשי, אני משנן משבת עד יום רביעי בכל יום ששה דפי גמרא, כך שכל השלושים דף נלמדו כבר ארבע פעמים. כשביום חמישי ובששי עד המבחן אני עובר שוב על כל החומר של השלושים דף.

איך מצליחים ללמוד כל כך מהר? אני מנסה להבין.

הייתי שמח מאוד, לעבור כמה שיותר שוב ושוב על הדפים בפנים לטעום ולחוות את המתקנות שבדפי הגמרא. אך הזמן עושה... לכן אכן בחזרה מההירה על השלושים דף וכן בחזרות שבהמשך לקראת המבחנים הגדולים יותר, אני לא חוזר כרגיל בהוצאת כל המילים מהפה כרגיל, רק אני עובר על הדפים ב'הבטה מהירה' כשאני סוקר את כל החומר ומרענן את זה בראשי.

כן, כשמתקרב המבחן המתקיים בכל ארבע חודשים על 120 דף, אני מנצל את הנסיעות מביתר לכולל בירושלים ב'הבטה מהירה' על החומר שנלמד בארבע חודשים האחרונים. ולצד זה מתחזק וממשיך בתכנית הרגילה של לימוד ה'דף היומי' עם החזרה

השבועית והחודשית.

ואז מגיעה המבחן החצי-שנתי, המבחן שמקרב אותנו לקניית הש"ס. בהתחלה זה היה מדובר ב-200-400 דף, אך די-מהר זה טיפס והגיע למספרים גבוהים כמו האחרון שהיה על 2250 דפי גמרא. כאן בהחלט חייבים להשקיע ראש ומוח בתכנית מעשית.

איך מוסיפים ב'סדר היום' חזרה של 2250 דף בנוסף לסדר החודשי הרגיל? אני שואל את השאלה שמציקה לרבים.

בראש. הוא מקדים. כנ"ל אני עובר עליהם רק 'בהבטה מהירה' ומרענן בראשי את הלימוד. בנוסף, אני מתחיל את החזרה הרבה זמן לפני המבחן. במבחן האחרון התחלתי כבר לחזור על הלימוד כשלשה חודשים וחצי מראש. בתקופה הראשונה עברתי כל יום על 15 דף ליום, בהמשך התקדמתי 40 דף, כשבחודש האחרון ממש עברתי כל יום על 120 דף.

סידרתי לעצמי. הוא מגלה 'סודות מהחדר' בתקווה שהדברים יביאו

המשך מעמוד 7 | הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א

כדי לקיים את חלקו ברר אבי הכלה ומצא בתל אביב חנות המוכרת חליפות באיכות גבוהה ובמחיר זול. הוא קרא לי ואמר: "ברצוני לקחת

לחנות בגדים, שתבחר לך שלש חליפות..."

אמרתי לו: "מה פתאום? כל כך הרבה נתתם..." והוא, בטוב לבו, אמר: "לא נורא, שיהיה לך..."

אז לא ידעתי עדיין, שהוא הבין באפן שגוי את הנאמר בשטר התנאים... אבל כשהקב"ה גוזר על האדם שיקבל משהו - הוא יקבלו, אף כנגד כל ההסתברויות!

אפילו את הוצאות החתונה, שלקחתי על עצמי מתוך כונה להסתייע בהלוואות מגמ"חים - בסופו של דבר לא הייתי צריך לשלם, ומעשה שהיה כך היה: באותו זמן הגיע לארץ הגאון רבי רפאל ברוך טולדנו זצ"ל, רבה של מקנס, וקבע מושבו בבני ברק. שמעתי, שהוא חסידא קדישא - צדיק העומד בפרץ ודורש בחדש עליון. נסעתי לבני ברק לראות את פני המנורה הטהורה.

למחרת בדיוק היתה נסיעה מבני ברק לקבר רבי שמעון בר יוחאי שבמירון, והזמנתי לי מקום בהסעה זו.

שאל אותי הרב היכן אני לומד. אמרתי לו: "בירושלים".

הנסיעה לקבר הרשב"י

"ומתי אתה חוזר לשם?" המשיך להתעניין, סיפרתי לו כי מחר עתיד אני לנסוע מבני ברק לקבר הרשב"י בהסעה מיוחדת.

תועלת לשאר הנבחנים ולאילו שלעתידי. רשימה פרטנית באלו מסכתות אני שולט בהם במיוחד, למשל; ברכות, שבת, עירובין ששיננתי אותם די הרבה. כמו"כ, מסכתות שלמדנו בכולל כמו; בבא קמא, בבא מציעא, בבא בתרא. ואז תכננתי, שאת המסכתות שאני יותר שולט בהם עברתי עליהם בהתחלה-כשלושה חדשים לפני המבחן, ולאחריהם התקדמתי ועברתי לשאר המסכתות.

מה אתה משיב לחבר/מכר המתעניין אצלך על הצטרפות לתכנית "קניין ש"ס"?

כתר תורה מונח בקרן זוית כל הרוצה יבוא ויטול. משיב הוא במאמר חז"ל כתשובה. למעשה, ברוך השם יש לי כבר שני חברים תלמידי חכמים בכולל המתעתדים להצטרף לתכנית 'קניין ש"ס' במחזור הבעל"ט. כולי תקווה שעד אז עוד ועוד יקלטו את הרעיון שבתכנית ובעיקר את המציאות הנכונה שזוהי דרך מעשית ואף קלה יחסית להתקדם בידיעת ורכישת קניין אמיתי שבש"ס.

"התוכל לקחת אותי עמך?" שאל הרב.

"אדבר עם מתכנן הנסיעה", אמרתי. "כמדומני, ישנם שני מושבים פנויים ברכב, אולי הרב ישב באחד מהם". כששמע המארגן על בקשת הרב, הסכים בחפץ לב, ולא עוד אלא שבקשני שאשב ליד הרב בקדמת הרכב ואשרת אותו בכל מה שיצטרך.

וכך ישבתי סמוך לרב במשך הנסיעה הארוכה. כל הדרך לקבר הרשב"י דרש הרב חדושי תורה ושר את הפיוט "בר יוחאי נמשחת אשריך" בבכי ובדמעה של שמחה.

כשחזרנו, אמר לי הרב:

- "בני, אמר נא לי, במה אוכל לשלם לך על הטובה הגדולה שעשית עמדי, שלקחת אותי לקבר הרשב"י?"

- "אני מתחנך בעוד כחדש, אם אזכה שכבוד קדשו יגיע לחתונתי - תהיה שמחתי גדולה לאין ערוך".

- "בעזרת ה' ובישועתו, אבוא לחתונה".

בחתונה השתתפו רבנים רבים, ראשי ישיבות וענקי רוח, ציפיתי מאוד, שגם הצדיק יבוא, אך לאכזבתי, הרב לא בא כי לא חש בטוב. אחרי החתונה הלכתי לבקרו. אמר לי הרב: "מה יכולתי לעשות, תמחל לי. אבל תן לי לפייס אותך. תרשום לי בדיוק כמה עלתה לך כל החתונה, ואני אשלח לך צ'ק שיכסה את כל ההוצאות", ואכן כך היה.

כשיש בטחון אמתי ודבקות בה', הקב"ה דואג לכל!

(קטעים מתוך הספר 'משכני אחר' שמות)

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מה אפשר לקבל ב-18 ש"ח?

בא להיות שותף בזכויות לדורי דורות

1

תרומה בסך 18 ₪ ל-15 חודשים סך תרומה 270 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 400 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 + כרטיס להגרלה הגדולה

3

תרומה בסך 18 ₪ ל-20 חודשים סך תרומה 360 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 560 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר 'דרשו'
 + 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

4

תרומה בסך 18 ₪ ל-22 חודשים סך תרומה 396 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 580 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 ספר "דרש דוד" על המועדים, כרך א' או ב'
 + 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

5

תרומה בסך 18 ₪ ל-24 חודשים סך תרומה 432 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 630 ₪:
 גביע כסף
 סבין לחלית כסף
 כף לעוגה כסף
 + 3 כרטיסים להגרלה הגדולה

6

תרומה בסך 36 ₪ ל-20 חודשים סך תרומה 720 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 1350 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 ספר "חפץ חיים" מהדורת 'דרשו'
 ספר "מועד לדוד"
 גביע כסף
 כף לעוגה כסף
 סבין כסף
 + 6 כרטיסים להגרלה הגדולה

7

תרומה בסך 36 ₪ ל-24 חודשים סך תרומה 864 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 1790 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 "דרש דוד" על התורה 3 כרכים
 גביע כסף
 כף לעוגה כסף
 סבין כסף
 + 10 כרטיסים להגרלה הגדולה

מאות תלמידים מצטרפים לספסלי הלימודים
 במוסדות תורניים, ע"י פעילי 'אחינו'

עזור לנו לעזור להם, ותזכה גם אתה בזכויות
 לדורי דורות.

בוא להיות שותף בזכויות לדורי דורות.

התורמים יכנסו להגרלה כוללת בסכום של

50.000 ₪!

פרס ראשון: זכייה בסך 20.000 ש"ח

פרס שני: זכייה בסך 10.000 ש"ח

פרס שלישי: זכייה בסך 5000 ש"ח

פרס רביעי: זכייה בסך 1500 ש"ח

פרס חמישי: זכייה בסך 1000 ש"ח

פרס שישי: זכייה בסך 500 ש"ח

ועוד 6 הגרלות ביניים בסך 2000 ש"ח כל אחת

ובנוסף, 'דרשו' מעניק מתנות באופן מידי עד לשווי

1790 ₪!

להצטרפות וקבלת המתנות: 02-5609000

'בני היקרים! בכספת שלי מצויות שתי חולצות בלויות להחריד, מחוררות מכל עבר. אני מבקש כי תקחו את שתי החולצות הללו, ותתלו אותן במרכז טרקלין הבית...'

החולצות הבלויות ששינו לי את החיים

והוסיפו להתכנס בתוך החבית שעד לפני רגע נראתה מלאה... 'עתה החבית מלאה, נכון?' - שאל בעל המפעל, ומשאירו העובדים כי היא מלאה ואין בה עוד מקום, מיהר המנהל והביא דלי חול, ורוקן גם אותו לתוך החבית...

עתה, כבר בחנו העובדים את החבית היטב, והנה - היא בוודאי מלאה עד אפס מקום. תערובת של בלוקים גדולים, אבנים, אבני חצץ וחול - הממלאים כל פינה וכל חלל. 'נו, ועכשיו החבית מלאה?' - ומשהעובדים הנהנו בראשם, נטל כמה וכמה כדי מים, ושפך אל תוך החבית. וראו זה פלא - אף טיפה לא זלגה החוצה, כל המים נכנסו פנימה, אל תוך החבית שעד לפני רגע היתה מלאה עד אפס מקום... חייך המנהל ואמר: 'ראו נא! הלא ברור כי החבית לא היתה מלאה אחרי הבלוקים, גם לא אחרי אבני החצץ, וגם לא אחרי החול. בכל המצבים הללו עוד נותר מקום בשפע להכניס פריטים נוספים, אך הטעות שלנו היא בחשיבה שיש להכניס לחבית רק אבני בלוק גדולות... במשך היום שלנו תמיד נוכל למצוא את החללים הקטנים, את הדקות האבודות, את השעות ההולכות לשווא, ולנצל אותם למשימות קטנות, מוֹתָאמוֹת לאותה עת, תואמוֹת את גודל השעה...' נמצינו למדים, שהבעיה היא לא תמיד באמת ש'אין לי זמן'. זמן יש, אך הוא חבוי בין קפלי סדר היום שלנו, ובין משימותיו ומטרותיו, מטלותיו ותפקידיו, יש בלי סוף דקות ורגעים שבין לבין, חללים לא מנוצלים כראוי. כל דקה כזו היא יהלום, כל רגע הוא אוצר, צריך רק למקד אליו את המבט ואת תשומת הלב, ולהתאים לו מטרה בסדר גודל מתאים, מטלה שתתאים לגודל השעה, או הדקה...

הרה"ג ר' אשר קובלסקי שליט"א

"וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בְּיָמָיו" (בראשית כ"ד, א)

המתנה הגדולה ביותר שקיבלו בני אנוש, המשאב החשוב ביותר העומד לרשות בני האדם, הוא הזמן. זו מתנה נדירה וגם זמינה, פשוטה וגם יקרה, מצויה אך מאוד מאוד חמקמקה. הזמן שלנו, הימים, השעות, הדקות, השניות והרגעים שלנו, הם המרחב בתוכו אנו מתנהלים, בעזרתו אנו יוצרים, בכוחו אנו פועלים.

השאיפה המשותפת לכל ברואי תבל, היא להספיק עוד משימה, להכניס עוד מטלה, להצליח לעשות עוד משהו! ישנם סוחרים עסוקים, ששאפתם היא להוסיף שיעור תורה במשך היום, או להקדיש יותר זמן למשפחה. גם הוגי התורה שואפים להספיק כמה מעשי חסד מתי שהוא, ואף בחורי ישיבה צעירים מבקשים להוסיף לימוד תורני נוסף. כולם מאוחדים ברצון ובשאיפה להספיק עוד משהו שעדיין לא הגיעו אליו, אך בדרך כלל, תקוותם נופלת על משפט אחד:

'אין לי זמן!'. משפט אחד, שלוש מילים בלבד, המכיל את הסיבה או התירוץ הנצחי לחוסר ההספק, לאי ההצלחה לבצע את השאיפה הנכספת. אנו יכולים לשמוע אנשים אומרים 'הייתי מוסיף שיעור, אך אין לי זמן', 'הייתי מתקשר להוריי יותר, אך אין לי זמן', 'הייתי מתנדב בארגון חסד, אך אין לי זמן', 'הייתי מוסיף לימוד הלכה על לימוד הגמרא', - אבל כמה צפוי - 'אין לי זמן!'

התגלית בחבית...

הבשורה היא, שלמרות שכך זה נראה, זה לא בהכרח נכון. מסופר על מנהל מפעל, שכינס את עובדיו בחצר המפעל. לנגד עיני העובדים העמיד חבית ענקית, והעמיס בה בלוקים גדולים. כשהגיע לרום החבית, שאל את העובדים: 'מה אתם אומרים, החבית מלאה או שניתן להעמיס בה עוד?' העובדים התבוננו בחבית המלאה, והניעו ראשם לשלילה. 'החבית מלאה!', פסקו במקלה.

הביא מנהל המפעל דלי אבנים, ושפך את תכולתו אל תוך החבית, וראו זה פלא - כל האבנים נשפכו פנימה, מצאו לעצמן מקום בין אבני הבלוקים הגדולות. 'עכשיו החבית מלאה?' - שב המנהל ושאל, והעובדים אישרו מיד, הן ראו כי החבית מלאה בבלוקים ואבנים... נטל המנהל דלי נוסף, מלא באבני חצץ קטנות. הוא מיהר לשפוך גם אותו לתוך החבית, והאבנים הקטנטנות התגלגלו פנימה בחופשיות,

זה מה שהתורה מספרת בפרשת השבוע על אברהם אבינו, עליו נאמר 'ואברהם זקן בא בימים'. יפה ביארו הצדיקים בפסוק זה, כי אברהם - בזקנותו - בא עם מלוא ימיו. לא היה יום שחלף בחוסר מעש, לא היה זמן שלא נוצל נכון. כשהביט לאחור אל ימיו ושנותיו - גילה כי כל ימיו במלואם עמו, כל רגע במהלך ימיו יצר משהו, רומם אותו, קידם אותו. כל רגע הפיק תועלת רצויה, כל דקה נוצלה כהלכה!

הבה נאמץ את המסר הזה, ונגלה יהלומי זמן ארוכים שלא ידענו שנמצאים תחת ידינו. הזמן בו נמתין במעבר החציה, הוא הזדמנות לעשות חסד, ולהעביר ילד המחכה לעבור גם הוא. עת ההמתנה ברמזור, יכולה להפוך למנוף צמיחה רוחני, אם נחזיק ספר עם פניני חיזוק קצרים ונעינים בו. שעת ההמתנה בבנק יכולה להפוך לשעה יקרה, אם תנוצל להתקשר לידיד מתמודד לחזק את ידיו.

כך ננצל את הזמן, נמלא את הימים שלנו בעשיה חיובית, פורה ומועילה. הרווח כולו שלנו, כולו שלנו!

צוואה מרטיטה...

אנונייה קטנה ועמוסה, עגנה עם שחר בחופי ארצות הברית. מהאנונייה מיהרו לרדת הנוסעים המרובים, שרידי חרב ואודים מוצלים מגיא ההריגה באירופה הבווערת. הם נמלטו לאמריקה הגדולה, איש איש וצוררו הקטן, אותו הספיק לארוז לפני שברח ונמלט...

בין הירידים מהאנונייה, נמנה גם נער צעיר, צנום ובודד, שכל משפחתו נותרה מאחור, נעקדה על קידוש השם. רק הוא ניצל והגיע הנה, ושקית קטנה בידו המכילה את כל רכושו בעת הזאת. באין לו מכר וגואל, התגלגל ממקום למקום, עד שנקלע לבית מדרש הומה ששימש כשיבה לבחורים שנמלטו מאירופה. זה המקום בו חשקה נפשו, בו יוכל לעלות ולהתעלות בתורה באין מפריע...

מבוקר ועד ליל וגם אל תוך שעות הלילה, לא הפסיק להגות בתורה, ללומדה ולשננה. הוא הפך לבן תורה אמיתי בכל מהותו ויישותו, כאשר כל העולם הזה ממנו והלאה. יש לו את המזווה הקטנה עם כמה פריטי לבוש, יש לו מזון מהישיבה, ויש לו את הגמרא - והיא העיקר!

בתוככי השקית שצרר כשנמלט, הצליח להכניס חולצה אחת, שהיתה למעשה מחצית ממלתחת בגדיו. חולצה אחת הוא לובש, חולצה נוספת מקופלת בשקית. עתה, הצניע את היפה שבהן - לכבוד השבת, ואילו את החולצה השניה - לבש בימי השבוע. כך התנהלה חלוקת החולצות על מי מנוחות, כשיום השבת זוכה לכבוד גדול - חולצה יפה ומכובדת, לעומת חולצת ימי החול המתבלה והולכת...

אלא שחלפו הימים, ושתי החולצות הלכו והתבלו. ראשונה בלתה חולצת ימי החול, ומעט אחריה - גם החולצה השבתית. עם הזמן, החולצות הבלויות כבר איבדו את שלמותן, חורים נפערו, תפרים נפרמו, החולצות נראו כמו נפה מחוררת... מה עושים עכשיו? הן לא יעזבו את הגמרא האהובה בשביל חולצה!

בהרהור נוסף, עלתה במוחו הברקה, שהעלתה חיך על שפתי

ושימחה את לבו. הוא יכול ללבוש את חליפתו, ואז החורים לא יהיו ניכרים! וממחשבה למעשה, מיהר ולבש את מעילו העליון, וכבר לא נראו החורים שבחולצה... אלא שהפיתרון הזה טוב וראוי לבית המדרש, בו בחורים רבים לבשו חליפות, אך בחדר האוכל בשיבתו, כשכל הבחורים לבושים בחולצות בלבד, איך יוכל לרדת לחדר האוכל בחליפה ולהרגיש כה שונה ומוזר מכולם?

שב הנער וחשב, ובמוחו עלתה הברקה נוספת, העולה על קודמתה. 'הן אחרי עת התפילה, משתהים הבחורים ומתעכבים בבית המדרש עוד כמה דקות. בזמן הזה חדר האוכל ריק ושומם, וניתן לאכול בו כשאיש אינו רואה כי אני לבוש במעיל העליון. זה הפתרון!'

למחרת, רגע אחרי הקדיש שאחרי 'עלינו לשבח', נמלט מיודענו הבחור אל חדר האוכל, אכל בזריזות, בירך, ועלה לבית המדרש כשחבריו החלו יורדים. כך הצליח לאכול כשהוא לבוש במעיל העליון, ורבע שעה לפני תחילת הסדר - כבר היה בבית המדרש, אחרי ארוחת הבוקר, בעוד חבריו סועדים עדיין פת שחרית. יש עכשיו רבע שעה פנויה, עד שיבוא החברותא, עד שהסדר יתחיל.

כמה זמן? רבע שעה!

'זה זמן יקר, אי אפשר לתת לו לחלוף בחוסר מעש', פסק לעצמו, ובנה סדר לימוד ייחודי. ברבע השעה הזו ילמד מדי יום מסכת נוספת, אשר אינה נלמדת בישיבה. הוא ינצל את רבע השעה הזו לצורך נעלה - להספיק לימוד נוסף בסדר יומו. למשך כמה זמן?

לרבע שעה!
עיניו נחו על הגמרא מסכת זבחים הסמוכה, והוא החל ללמוד בה. מדי יום, רק רבע שעה. החל בגמרא, המשיך למפרשים, חזר ושינן. סיים מסכת זו, ועבר ללמוד מסכת מנחות. גם כאן, לא הרבה זמן, סדר יומו קפדני להפליא. רק את רבע השעה שהוא חוסך כתוצאה מהמהירות והחיפזון בארוחת הבוקר, רק את הזמן הזה הוא מקדיש ללימוד המסכת הנוספת:

רבע שעה!
חלפו כמה שנים. מיודענו הנער לומד בישיבה, עולה ומתעלה בתורה ויראת שמים. את רבע השעה הוא מנצל, קונה את המסכתות הללו ישר והפוך, בקי בהן בעל פה. זה בא לו די בקלות, סך הכל:

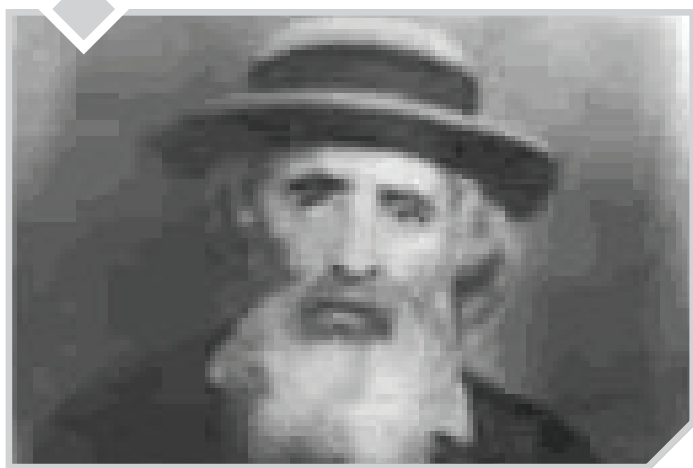
רבע שעה!
חלפו עוד כמה שנים. הנער נישא, הקים בית, בנה משפחה לתפארת. שלח ידו במסחר, וראה ברכה בעמלו. הוא התפרסם בידע התורני הנפלא שיש לו וגם בעושרו המופלג, זכה ל'תורה וגדולה במקום אחד'.

לימים, נלקח האיש לבית עולמו, ובניו האבלים פתחו בהתרגשות את הצוואה. השורות הראשונות נראו בעיניהם מוזרות, ממש חידה סתומה. לקח להם זמן לעכל, להבין מה אבא רצה להביע... וכך כתב האב:

'בניי היקרים! בכספת שלי מצויות שתי חולצות בלויות להחריד, מחוררות מכל עבר. אני מבקש כי תקחו את שתי החולצות הללו, ותתלו אותן במרכז טרקלין הבית, בשעה שיעלו המונחי המנחמים

הבוקר ראיתי - ענה לו הסבא - שבאו לפניך שני עניים ובקשו צדקה, לאחד נתת ואילו לשני לא נתת. או אז הבנתי כי הנך 'בעל חסד'

מדוע התנגד המהרי"ל דיסקין לחברות בארגון החסד החדש?

הרב ישראל ליוש שליט"א

"ויקח האיש נזם זהב בקע משקלו" (בראשית כ"ד, כ"ב)

רש"י מבאר שבנתינת נזם הזהב שמשקלו היה בקע, ביקש אליעזר לרמוז לרבקה על שקלי ישראל ששקלו בקע לגולגולת. ושני הצמידים רמזו לשני לוחות הברית שהיו מוצמדות. ובמשקלם - עשרה זהב, רמז לה לעשרת הדברות שבהן.

מה ראה אליעזר לרמוז לה על שקלי הקודש ששקלו ישראל בקע לגולגולת, הקשה הגאון רבי יוסף צבי סלנט זצ"ל בספרו באר יוסף, בשלמא הרמז ללוחות הברית ולעשרת הדברות הכתובות בהם, מובן, שהרי היא עומדת להיכנס לעם ישראל, ועליה לדעת את המצוות והחוקים המדריכים אותנו. אבל ענין הבקע תמוה, מה חשוב לספר לה אודותיו ברגעים מכוננים אלו.

עוד תמוה הבאר יוסף שהרי מלבד הרמז לשני הלוחות עצמם, הוא ביקש לרמוז לה בצמידים, ששני הלוחות היו מצמדות, וכי איזה מסר רצה להעביר לה בזה?

אלא מבאר הבאר יוסף: עשרת הדברות מחולקות, בלוח אחד ובו חמש הדברות הראשונות כתובות מצוות שבין אדם למקום, ואילו בלוח השני כתובות חמש דברות נוספות שהן מצוות שבין אדם לחבירו. אלא שרש"י מבאר שהתורה כותבת 'לחת העדות לחת האבן' בכתב חסר, כדי ללמד ששני הלוחות היו שוות כאילו היו לוח אחד.

וזאת כדי ללמד אותנו שאין מקום למצוות שבין אדם לחבירו בלי מצוות שבין אדם למקום, וכן להיפך, אלא שני העניינים אחד הם. ואל יסתפק האדם בלהיטיב עם הבריות ולנהוג כלפיהם במידת החסד והרחמים, אלא עליו לקיים בדקדוק גם מצוות שבין אדם למקום. ויתירה מזאת גם את המצוות שבין אדם לחבירו, לא יעשה עפ"י הבנתו ושכלו, אלא עפ"י ציווי התורה ולפי דרכה.

אם כן, לאחר שאליעזר רואה שרבקה משקה אותו ואת נעריו, ללא כל עזרה מצידם. והיא עוד מוסיפה להשקות ברחמנות רבה גם את הגמלים, מבין הוא שהיא אכן טובת לב. אבל הוא לא מסתפק בכך, הוא מבקש לרמוז לה: דעי לך! את עומדת להיכנס לבית שמושתת על עשרת הדברות כשהן מצמדות, שמצוות שבין אדם לחבירו לבדן אינן מספיקות, אלא חייבים להצמיד להן גם מצוות שבין אדם למקום.

זו גם הסיבה שהוא נתן לה נזם זהב שמשקלו בקע, הוא בא לומר לה שטוב הלב שהיא הפגינה הוא רק 'בקע - חצי', כי התורה איננה שלמה בלי מצוות שבין אדם למקום.

בטוב טעם מסביר הבאר יוסף מדוע בחר אליעזר שדוקא הנזם ישקול 'בקע', ולא תכשיט אחר שנתן לה. אלא הרי ידוע שארבעת המינים רומזים על ארבעה סוגי אנשים בעם ישראל, האתרוג שיש בו טעם וריח רומז על אנשים בעלי תורה ומעשים טובים, ואילו ההדס שיש בו רק ריח, רומז על מי שיש בו מעשים טובים ואין בו תורה. אם כן, כיון שהריח רומז על מעשים טובים, קישט לה אליעזר את האף המריח בנזם, ורמז לה שהריח שחוטמה מריח, אכן ראוי לתכשיט, אך דעי שהוא רק בקע - חצי, והוא לא יושלם ללא התורה.

היה זה בשנת תרנ"ה, אברך צעיר מיקרי קרתא דירושלים נחלה מאוד. הרופא שהוזעק לביתו קבע כי רק בבית החולים באלכסנדריה שבמצרים, ימצא החולה מזור למחלתו, שם הוא יעבור ניתוח מסובך שבחסידי שמ"ם אמור להבריא אותו. אך כאן צצה לה בעיית ה'ממון', הנסיעה, הניתוח והאשפוז עולים הון רב, ולאברך הצעיר ולמשפחתו אין כל, בקושי הם מתפרנסים כדי פת לחמם.

באותם ימים קם בירושלים ארגון חדש שבו היו חברים אברכים מכובדים והם נטלו על עצמם את הטיפול בחולה. הם באו לביתו, נשאו אותו על אלונקה בכרכרה שהם שכרו לצורך הענין, רכשו מכספם כרטיסי הפלגה למצרים, ולא עזבו את החולה לבדו עד שעבר את הניתוח בהצלחה, החלים וחזר לביתו בריא ושלם.

ספור מסירות נפשם של חברי הארגון, התפרסם בירושלים, וכולם התענינו אודות הארגון וחבריו, תקנותיו ופעולותיו. עד מהרה התברר כי הארגון מונה אנשים יראים ושלמים ששמו להם למטרה 'עזרה הדדית' לכל חברי הארגון. כל אחד וצרתו בעיתו, שאר חברי הארגון יעשו ככל שביכולתם במסירות ובהקרבה אין קץ לעזור לו

האם יש ראייה שמותר להתפלל אצל הקברים, מכלב שהלך להתפלל על קברי האבות בחברון?

ומדוע לא נלמדת מצות קבורת המת מקבורת שרה על ידי אברהם?

נדונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

ח"א סי' נח [ויש לציין שוב שיש פולמוס גדול בענין זה, ורבים התיירו, וידועים דברי הגר"א באגרת שהזהיר מהליכה לבית קברות כלל וכלל, וזה נוסח שנדפס בוילנא בשנת תקצ"ו, אבל בנוסח הנדפס בארם צובא, מופיע 'ואל תלך תמיד לבית הקברות'].

על מה נסוב הויכוח בעת ההשתטחות על קברו של מרנא החתם סופר זי"ע?

בויכוח שהתעורר בעת ההשתטחות על קברו של מרנא החתם סופר זי"ע, א, כאשר חלק מהמתפללים הניחו 'קויטלך' על הציון עם שמותיהם, בעוד אחרים טענו, שמאחר וכתבו הפוסקים שהמתפלל על קברי הצדיקים, אל ישים מגמתו נגד המתים, אלא יבקש מהקב"ה רחמים בזכות המתים, אם כן לא שייך לשים 'קויטלך' על קברות הצדיקים שהרי התפילות אינם לצדיקים אלא להקב"ה בזכותם.

בשול"ת מנחת יצחק (ח"ח סימן נ"ג) הביא את הויכוח הנ"ל, וכתב ששורש הדיון הינו הדעות שהובאו לעיל שלדברי מהרי"ל יהיה אסור ולדברי המתירים יהיה מותר [ראה בפמ"ג סי' תקפא א"א ס"ק טז], והביא דברי המהר"ם שיק בשול"ת (או"ח סימן רצ"ג) להסביר דעות המתירים שאין חשש של דורש אל המתים בתפילה על קברות הצדיקים, כאשר מתפלל שהצדיקים המצטערים בצער החיים [עיין רש"י במדבר כ, טו] ימליצו טוב בעדנו, ומשום שצדיקים במיתתן קרויים חיים. ואם כן לפי סברא זו יש ענין גם למנהג הנחת ה'קויטלך' על ציוני הצדיקים, כמו שנותנים לצדיקים בחייהם. והביא שם שכסברת המהר"ם שיק הביא גם החתם סופר עצמו (או"ח סימן קסו) בשם המהר"ל מפראג, ראה שם, וסיים המנחת יצחק שאין בידנו להכריע בדברים העומדים ברומו של עולם, אבל שפיר יש לומר נהרא נהרא ופשטיה.

האם יש ראייה שמותר להתפלל אצל הקברים מכלב שהלך להתפלל על קברי האבות בחברון?

כתב המשנ"ב (סימן תקפא ס"ק כ"ז) על דברי הרמ"א בשם המהרי"ל שיש מקומות שנוהגים לילך בערב ראש השנה על הקברות ולהרבות שם בתחינות, שבית הקברות הוא מקום מנוחת הצדיקים והתפלה שם נתקבלה יותר, והוסיף המשנ"ב, שאל ישים מגמתו נגד המתים אך יבקש מהשם יתברך שיתן עליו רחמים בזכות הצדיקים שוכני עפר.

בנדון הליכתו של כלב בן יפונה להתפלל על קברי האבות שבחברון, הביאו הב"ח (יורה דעה סוף סימן ר"ז) שהביא בשמו של מוהר"ר חיים פלטיאל שהיה מבעלי התוספות, שכתב שהנודרים ללכת לבית הקברות, קצת היה נראה כדורש אל המתים, ומה שכלב השתטח על קברי האבות בחברון, הוא התפלל להקב"ה והלך לשם כדי להתפלל במקום קדושה, כדי שתהיה תפילתו נשמעת, כפי שנאמר באברהם (בראשית יט, כז) "אל המקום אשר עמד שם" הרי שהמקום גורם, אי נמי [סיבה נוספת למה מותר לעלות לקבר] משום שביזה את המת ולכבודו משתטח על קברו - זה מצינו, אך נשים ובני אדם שאינם יודעים זה, לא ידעתי הליכתן למה? עכת"ד. ומתוכן דבריו מובן שאין ראייה מהשתטחותו של כלב על קברי האבות בחברון, להיתר להשתטח לכל אחד על הקברים ואף על קברי אבותיו.

אכן, הב"ח עצמו הוסיף על דבריו: 'ומיהו כבר החזיקו במנהג זה, ויש לזה סמך בספר הזוהר (פרשת אחרי מות דף עא, א), וסייג עוד שדוקא להשתטח על קברי אבותיו ולהתפלל לפני השם יתברך על כל צרה שלא תבוא בזכות אבותיו הקבורים פה, וכיצא בזה, וכבר נתקנו סדרי תפילה על זה, ואין לשום מורה למנוע ולבטל מנהג זה' עכ"ד. וכן הביא בספר קב הישר (פרק ע"א) את ענין הליכתו של כלב לקברי האבות, וכתב שמכאן התפשט המנהג היפה שהולכים על קברי אבות להתפלל ביום שמת בו אביו או אמו [ראה שם עוד שלא דווקא על קברי אבות וכן בכל זמן צרה ראה שם הטעם].

ובזה הביא המשנ"ב (שם) את דברי המהרי"ל שסייג ענין זה, שהמשתטח בקברות הצדיקים שהוא מקום קדוש וטהור, אל ישים מגמתו נגד המתים אך יבקש מהשי"ת שיתן אליו רחמים בזכותם. ובענין לשון הגמ' תענית טז. 'שהמתים יבקשו עלינו רחמים' וכן הוא הלשון בסי' תקנט ס"ק מא, ראה מה שכתב בשול"ת מנחת אליעזר

של כסף, נמצא שאברהם אבינו נתן לעפרון 544,000 אונקיות.
כיום מחיר כל אונקיית כסף כ-15 דולר, נמצא שכיום, המחיר של 400 קנטרין כסף שנתן אברהם לעפרון על מערת המכפלה, הוא - 8,160,000 דולר.

כמו שהעבדים יוצאים לשאוב מים או לטחון, או שאר מלאכות בחוץ כי אם בבית כי כל כבודה בת מלך פנימה.
מוכח שאין דרכה של האשה לצאת ולשאוב מים, וא"כ צ"ע מדוע וכיצד רבקה הצדקת יצאה לשאוב מים.
ומצאנו בזה בספר אור החיים (לחסידי רבינו יוסף יעב"ץ זצ"ל ממגורשי ספרד, עמ' 6) שכתב: וזה שכתב ה' אלקי אדוני אברהם הקרה נא לפני היום, כי אליעזר שואל דבר שלא כמנהגו של עולם, כי אין דרך הבנות הצנועות ללכת לשאוב מים, כי כל כבודה בת מלך פנימה, על כן אמר, אתה ה' שכל הסיבות והגלגולים מתגלגלים לפניך, לעשות רצונך לכל אשר תצוו, הקרה סבב מקרים וסיבות שהנערה הזאת תצא אלי.

בכמה מיליוני דולרים קנה אברהם אבינו מעפרון את מערת המכפלה?

"אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֶבֶר לְסֹחֵר" (בראשית כ"ג, ט"ז)

וכתב רש"י (ע"פ הגמ' ב"מ פז ובכורות נ.), שנטל ממנו שקלים גדולים שהן קנטרין שנאמר עובר לסוחר, שמתקבלים בשקל בכל מקום. ורש"י (ב"מ פז) כתב שכל מטבע שנקראת "קנטר" משקלה מאה מונה.

ובספר מידות ושעורי תורה (להרב חיים בניש שליט"א עמ' תמו), כתב שמשקל של 'קנטר' בזמננו הוא 42.5 ק"ג.

והנה אברהם אבינו נתן לעפרון 400 קנטרין, שהם 17,000 ק"ג, ובכל 1 ק"ג של כסף נכנס 32 אונקיות

כיצד יצאה רבקה הצדקת לשאוב מים, הרי 'כל כבודה בת מלך פנימה'?

"וּבְנוֹת אֲנָשֵׁי הָעִיר יֵצְאוּ לְשֹׁאֵב מַיִם" (בראשית כ"ד, ג')

בכמה מקומות בתנ"ך מצאנו שהנשים והבנות היו שואבות מים מהבאר, כמו אצל רחל, אצל ציפורה אשת משה, וכן אצל שאול (שמואל א' ט"א) וכן מובא בכמה מקומות בחז"ל על נשים שהיו שואבות מים. ובאמת שזה דבר פלא, מדוע היה זה תפקידן של הנשים, ולא של הגברים.

וראה ברמב"ם הל' נדרים (פ"ב הי"א) שאשה שנדרה שלא לתת מים לפני בהמת בעלה ותבן לפני הבקר, אינו יכול בעלה להפר לה, שזה נדר שאין בו עינוי נפש, ואינו מדברים שבינו לבינה, ואין זה ממלאכות שהיא חייבת בהן.

וכתב הכסף משנה שלא חייבת לתת מים לפני בהמת בעלה, משום דסתם השקאת בהמה בנהר או במעיין היא, ואין דרך נשים לצאת חוץ לבית, דכל כבודה בת מלך פנימה, הילכך לא חלה עליה חובת ההשקאה אפילו כשהמים בתוך הבית.

וראה בהדר זקנים לבעלי התוספות (פרשת משפטים) על הפסוק "לא תצא כצאת העבדים" שכתבו: שאינו יכול להכריחה לעשות מלאכתו בחוץ

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

עונג שבת רוחני בבית

'לקראת שבת מלכתא' מבית 'דרשו'

חוברות 'לקראת שבת מלכתא', של 'דרשו' ענשיו בספר חדש
העלוניס המבוקשים קובצו לספר חדש בתוספת מאמרים וסיפורים חדשים
עונג רוחני אמיתי

ניתן להשיג בחנויות הספרים ובמשרדי 'דרשו': 02-5609000

כך פניתי פעמים רבות וקטפתי הרבה תפוז"א ובכל פעם מיהרת לי לצאת לבל יתפסוני הממונים. מה רבתה שמחתם והודאתם של רבינו, הרבנית ובתם ע"ה למראה התפוז"א אשר היה המאכל היחיד להחיות נפשם הרעבה עבור רבינו ומשפחתו".

תורה שלמד באף

שמעתי כי באותם ימים זכיתם ללמוד עם רבינו, איזה לימוד למדתם?
"רבינו קבע עימי שיעור בגמרא מסכת ברכות. היה לו כך אחד מש"ס קטן דפוס חורב, ובגמרא זו למד עימי מידי יום ביומו".
"זכיתי לשמוע מהרב אמרות רבות, אלו בנו את ימי הבחרות שלי. רק תבין, הייתי בחור צעיר בגלות לאחר שנות בריחה, ללא ישיבה כשהורי היו צריכים לצאת לעבודת כפיה בכל יום לעמול בפרך, ולולי הייתי במחיצת גאון ישראל הטשיבינער רב זי"ע, לא הייתי יודע מה היה עולה בגורלי. מלבד מסכת ברכות שלמד עמי היה אומר לי ווארטים נפלאים, משלים וסיפורים".

רבי לייבל שליט"א מציין לנושא אחד עליו עורר רבינו, שלא לרמות את עצמו בכל דבר וענין, וסיפר: "פעם פתח רבינו בפיו במשל להוכיח כיצד אנשים מרמים את עצמם בשביל להשיג מאווי נפשם, וסיפר שהיה גוי שיכור ובני משפחתו בושו מהתנהגותו, פעם כאשר מצאוהו מתבוסס בבזך בשכרותו, עשו מעשה שחוק, נשאוהו והביאוהו לחדר ריק והשכיבוהו על מיטה, לצד המיטה הניחו בגדי גלח'. לאחר שישן שינה עמוקה התעורר הגוי, ולתמהונו ראה את בגדי הגלח לצדו, והיה משתומם ומהרהר בינו לבין עצמו: אולי גלח אני, ומה שמדמה אני שהנני איש פשוט ושיכור הרי זה רק חלום ובאמת הנני גלח. השיכור קם ולבש את בגדי הגלח בשמחה בדמיינו וחושב על הכבוד מלכים שירחשו לו כשיצא לרחוב של עיר, אמנם טרם פנה לצאת, עדיין היה ליבו נקפו, אפשר שבאמת אינו גלח הוא. תוך שמהרהר הוא בספקותיו, נצנצה מחשבה פשוטה בלבו, כי יגש לספרי החכמה והמדע המונחים בארון, ניתי ספר ונחזי, והיה אם יבין בהם, הרי סימן טוב הוא כי אכן גלח הוא, ואם לאו הרי הוא אדם פשוט. כמחשבתו כן עשה, ניגש לפתוח את הספרים ניסה לקרוא ולהבין את תוכנם, אך לדאבונו לא הצליח להבין מאומה מהנכתב שם. ברצותו לסגור הספרים באכזבה, הרהר לעצמו: שבאמת הינו גלח כמו שאר הגלחים, וצריך לומר שגם הם לא ידעו ולא יבינו בספרים..."- סיים הרב מטשעבין את משלו, "זהו מה שאומרים כי הרצון מוליך וגורם לאדם לתרץ לעצמו כמו שרוצה, והכל כדי לרמות את עצמו".

(מאת הרב טוביה פריינד, מתוך המודיע פרשת לך לך תשע"ט)

אך הוא חמק ולא עלה, אם כי חושבני כי אלו היו מעלים אותו בכח לא היה מתנגד, אך עכ"פ מאליו לא רצה לעלות על הסירה ביום השבת קודש, אף כי בגין כך היה מוכרח לשהות במקום זה לילה נוסף שלאחריו, עד למחרת יום ראשון. כי בלילה לא שטו הסירות, והיה בזה ענין מסירות לשבת קודש מגודל צער היתושים הרבים שעופפו במקום ועקצו ומצצו דם ללא רחמנות. גם לא היה שם שום פריט או ריהוט לישב או לנוח, לא כסא, לא מיטה ואף לא כרית, מי מדבר על קורת גג. ואכן כולם עלו על הסירות וכמדומני שלא נשארו שם אנשים כלל, ורק רבינו עם הרבנית ובתם נשארו שם כל יום השבת קודש וכל ליל מוצאי שבת, ולמחרת ביום הראשון ראינו אותם מגיעים בריאים ושלמים בסירה שהביאתם".

הדאגה לרבינו בגלות בסיביר

החסיד הישיש רבי לייבל שליט"א, מעלה ומתאר בפרוטרוט את מראה מחוז העבודה בסיביר, שם שהה יחד עם מורו ורבו גאון ישראל ולמד עמו תורה, וכך הם הדברים הרשומים גם ברשימותי בלבנת הספיר: "במחוז היו שישים צריפים פזורים לאורך הישוב, ובכל צריף היו שני חדרים, בהם שיכנו שתי משפחות, ללא הבדל כמה בני המשפחה מונים, אם עשר נפשות או שלושה נפשות. בצריף בו שכן רבינו והרבנית ובתו, הכניסו בחדר השני יהודי כפרי פשוט עם ילדו הקטן שהיה כבן ארבע שנים. אותו יהודי היה מוכרח כל יום בבוקר לצאת לעבודה ביערות המרוחקים לחטוב עצים. ואילו התינוק בן הארבע, היה נשאר בבית, מי שפרס עליו חסותו באותם שעות עבודה היה רבינו, שמתוקף החוק ברוסיה שקבע כי מי שהוא פחות מבן חמש עשרה שנה ולמעלה מגיל שישים שנה פטור מהעבודה. ולכן רבינו נשאר בצריף ולא הוצרך לצאת לעבודה.

"גם אני הייתי פטור לצאת לעבודה, בהיותי נער פחות מגיל חמש עשרה, ובכל יום הייתי בא לצריפו של רבינו, שם פגשתי את אותו ילד רך בן הארבע שהיה נשאר בצריף, ורבינו היה לוקח אותו על ברכיו ומלמד אותו אותיות האלף-בית בחביבות ומסירות כמלמד דרדקי ממש. כך היה בכל התקופה שארכה למעלה משנה מידי יום ביומו. וזכורני כיצד היה אותו ילד שש ושמש כשאומר לכל בגבהות לבו ובשמחה גלויה: 'איך לערן מיט דעם רב'... [אני לומד עם הרב]".
"בימים הראשונים לבואנו בסיביר, לא דאגו לנו הממונים האכזרים במאומה כלל, לא הביאו לנו דברי מאכל וכל השוהים במחוז העבודה רעבו ללחם. ליד הצריף שלנו, היתה גינה מגודרת שם צמחו תפוחי אדמה, בחשכת הלילה באתי לגינה זו, ובהיותי צנום וקטן, הצלחתי לחדור בין סורי הגדר, קטפתי מספר תפוחי אדמה ויצאתי עם השלל, בהביאי אותם לצריף הורי ולצריף רבינו הטשעבינער-רב,

שאלות. הוא ידע כי דקותיו של הרב ספורות ומנויות, זמנו קצוב, רגעיו זהב. אבל בכל זאת, להיכנס לכמה דקות בודדות, להצליח לפגוש את גאון ישראל לזמן קצר, זה שווה כל מאמץ ומחיר! הרגע הגדול הגיע. המטוס הענק התרומם אל על, ולבו ניתר בציפה. בעוד כ-11 שעות נחת המטוס, והוא תופס את המונית הראשונה, ונוסע ישר לביתו של הרב. כשהמטוס נחת, בקושי הצליח להישאר הדוק לכסא בחגורתו. הוא כה התרגש וכה ציפה, והרגע הגדול כבר מגיע...

הנה הוא עולה בדלת ביתו של הרב, ורואה את תור הממתנים הארוך. כל אחד פורש את שאלתו בזריזות, ומקבל תשובה מדויקת, גאונית, מופלאה. הרב אלישיב, בכח תורתו ועמקותו הנדירות, מפליא להבין כל שאלה בעומק הנכון, ונותן תשובה קולעת, ובעיקר - מהירה ותמציתית...

אמרו לו שכל אחד מתעכב רק רגעים אחדים, אך הוא לא אבה לוותר. הן הגיע הנה מחו"ל, אחרי שהתרגש והתכונן וחסך כסף כמחצית השנה. כשהגיע תורו, ניגש אל הרב, לחץ את ידו, ואמר בפשטות: 'כבוד הרב, הגעתי במיוחד מחו"ל לפגוש את הרב... אני מבקש לדבר עם הרב חמש דקות!'

הרב אלישיב התחייך, הרהר לרגע וענה מיד: 'חמש דקות לא אוכל, אין לי זמן, אבל שלוש דקות כן!'

את שלוש הדקות הללו, ניצל האורח עד תום. שאל את שאלותיו, פרש את לבטיו, הזכיר כמה שמות של זקוקים לישועה. בשניה האחרונה בשלושת הדקות, לחץ את ידי הרב לברכת פרידה...

כשיצא את הבית, קרן מאושר, התמוגג בהתרגשות. מיהר להתקשר למשפחתו, ובקול מחוייך בישר: 'קיבלתי את מתנת חיי, היה כדאי לבוא!'

'מתנת חיים?! במה מדובר?' - תמהו בני משפחתו. 'השאלה הראשונה ששאלתי את הרב, היתה אם הרב יואיל להקדיש לי 5 דקות. תשובתו הדהימה אותי, היתה לי לתגלית מסעירה:

מעולם לא ידעתי על ההבדל התהומי בין חמש דקות לשלוש דקות, עד שהרב השיב לי שאין לו חמש דקות, אלא שלוש בלבד. מתשובת הרב למדתי ששתי דקות הן עולם ומלואו, ראויות ליחס, חשוב להקדיש להן תשומת לב. למדתי עד כמה כל דקה היא יקרת ערך, כל שניה חשובה ותועלתית!' - בישר האב הנרגש...

בשבת הנוכחית נברך את חודש כסלו הבעל"ט, ונתפלל 'ותתן לנו חיים ארוכים'. ונשאלת השאלה, הלא אנו מתפללים תפילה זו מדי חודש, ולשם מה אנו מבקשים בה על אורך החיים? הרי אנו מבקשים על חודש זה, ובחודש הבא נבקש על החודש הבא!?

ביאר הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל ראש ישיבת פוניבז': איננו מבקשים על אורך החיים בלבד, אלא על אורך משמעות חיינו בחודש הקרוב. אנו מבקשים שהחיים שלנו בחודש זה יותירו חותם ליזמן ארוך, תהיה להם משמעות ארוכה ונצחית. שכל יום וכל שעה וכל רגע בחודש הקרוב, נזהה אותם, ננצל אותם, נשתמש בהם לצורך שיתיר חותם ארוך, איכותי וצחי, מועיל ורוחני.

לנחמכם על פטירת אביכם. לכל חולצה תצמידו תווית, על אחת תכתבו 'זבחים', ועל חברתה 'מנחות'. וכולם ישאלו לפשר החולצות והתוויות המודבקות עליהן, וזו מטרתן - - -

שתספרו להם כי החולצות הללו לימדו אותי מסר יקר לחיים, על חשיבות הזמן. בזכותן למדתי לגלות מהי רבע שעה, עד כמה כל דקה וכל רגע, בניצול נכון, יכולים להפוך לכלי רב עוצמה להשגת יעד נוסף, למימוש שאיפה נכספת!

בגלל החולצות הבלויות, נותרו לי כמה דקות פנויות ביום. הייתי יכול לאבד את הזמן הזה על דא ועל הא, ואז הייתי מפסיד קניין נצחי רב ערך. בזכות העובדה ששתי החולצות האלו בלו, והוכרתי למהר בחדר האוכל - הרווחתי רבע שעה ביום!

רבע שעה! זה נראה כמעט כלום, אבל זה עולם ומלואו! שתי החולצות האלו ישמשו כמזכרת, יעידו כתמורה: רבע שעה זה המון זמן, בכל דקה ניתן להשיג, לקנות, לזכות, לאסוף. לעולם אל תוותרו על רבע שעה, אל תתנו לה לחלוף בחוסר מעש!

עד כאן דברי צוואתו, הרב אלישיב התחייך שהותירה את בניו המומים. החולצות נתלו לראווה בסלון הבית, וכל המנחמים שאלו לפשרן, וקיבלו את התשובה המסעירה בפרוטרוט. וכבר בצאתם מבית האבל, החלו לפשפש בסדר יומם, למצוא את רבע השעה האבודה, ולמלא אותה בתוכן מועיל ונצחי.

הסיפור במלואו, הופיע בגיליון 'מאורות הדף היומי', מעדות הרה"ג רבי דוד הלל שליט"א, מראשי ישיבת 'ברכת אפרים' על אמיתות הסיפור. כדאי מאוד להפנים את המסר שהוא נושא עבורנו:

כי כולנו מביטים בלו"ז הצפוף שלנו, עמוס מטלות, רווי משימות, צפוף בביצועים. להספיק לשבת עם הילדים ולהאזין להם ברוגע? להכניס שיעור נוסף? מעשה חסד? עזרה לזולת? הייתי עושה זאת בשמחה, אבל מתי, אין לי זמן!

הבה נאמץ את המסר הזה אל ליבנו, נטמיע אותו בנפשנו. אין מילים שיוכלו לתאר את הרווח, כל דיו לא יצליח לבטא את ההישג. נחפש את הדקות האבודות, את הזמן הבורח בין האצבעות בחוסר תשומת לב, ניתן לו משמעות, ונעניק לו תוכן.

2 דקות ששינו חיים!

'עוד יומיים אני ממריא!' - הכריז האב בבוקרו של יום, וכל בני המשפחה הבינו מעצמם לאן ולצורך מה. הם היו שותפים להתרגשות, דרוכים לקראת המאורע, נרגשים לקראת המעמד. ביום המחרת, כשהאב הכריז 'מחר אני ממריא', כבר לא ידעו מה לעשות עם עצמם. חודשים של הכנות, חצי שנה של חיסכון דולר לדולר וסנט לסנט, מגיעים מחר אל סיומם...

ואל תהי זאת נקלה בעיניכם. כבר כמחצית השנה, חוסך האב, נערך, מתרגש לקראת הרגע הגדול. שמעו של גאון ישראל, הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, הגיע אליו, לליקווד הרחוקה. בכל מאודו חפץ לבוא ולהיכנס אל הרב לביקור קצר, להזכיר כמה שמות, לשאול כמה

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפירק** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 2

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יוסף מגנוז** שליט"א
הדף היומי בהלכה • צרפתית
שלוחה 2

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 2

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

דמות צדיק, ובכח זה הוא הולך להתיר את האסור- ואנשים מקבלים את דבריו, שהרי מסתכלים עליו כמחמיר שאוסר אפילו את המותר, ואמר מרן זללה"ה, שכך גם בהלכות שביעית באו רבנים והחמירו יותר מכפי הדין, וחומרא זו מביאתם לידי קולא לסמוך על היתר מכירה שאין בו ממש, וטוב היה שלא היו עוקרים את מצוות שמיטה בהיתר מכירה וגם לא היו מחמירים בחומרות שאין להם יסוד.

◆ שמעתי מפי רבינו החזו"א זצ"ל שמי שדעותיו מקולקלים ביסודות האמונה, אפילו אם הוא שומר שבת, יש לחשוש שיינו יין נסך, שאפיקורס פוסל בשתייה כיון נסך, ובדיעות כוזבות רח"ל נכנסים לגדר אפיקורס.

◆ אשתי הצדקנית ע"ה שאלה פעם את פי רבנו החזו"א זצ"ל אם ראוי שתשקר באיזה עניין, והשיב לה רבינו החזו"א שאין בזה איסור שקר, והיא חזרה ושאלה שהיות שמילדותה מעולם לא שינתה בדיבורה, קשה עליה לשנות בדיבורה והשיב לה החזו"א זצ"ל שאם מעולם לא שינתה בדיבורה, גם עכשיו לא תשנה.

(מתוך עלון מאמר שבועי" מכון טעם ודעת לך לך ע"ט)

פגם למי שנולד להורים שלא שמרו שבת או שלא שמרו טהרת המשפחה, אבל אם היא חזרה בתשובה וכיום היא חזקה ביראת שמים ובמצוות- וגם עדיפא מבת אחרת כמותה, לא ידחה אותה, ואדרבה פעמים שיזדככו יותר ממי שנולד בקדושה, וגם בבן תורה אין לדחותו משום בן הנדה, שבקיום התורה והמצוות רוחצים הפגם.

◆ שמעתי מרבינו החזו"א זצ"ל ששאלו אותו, "הרי אמרו חז"ל אמר להם הקב"ה לישראל, בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתן עוסקים בתורה- אין אתם נמסרים בידו", וא"כ מה יעשו הנשים שאין להם עסק התורה כתבלין? והשיב: נשים יש להן צניעות, והוא התבלין הכי מועיל לגרש את היצר הרע.

◆ שמעתי מפי רבינו החזו"א זצ"ל לדייק מלשון הווידוי דרבינו ניסים גאון "את אשר התרת אסרתי ואשר אסרת התרת", ותמה רבינו החזו"א שהלא להתיר את האיסור הוא יותר גרוע מלאסור את המותר, וא"כ למה פתח תחילה ב"את אשר התרת אסרתי"- אשר משמע מזה שיותר גרוע לאסור את המותר, וביאר שהרבה פעמים השורש והיסוד של מי שמתיר את האיסור הוא במה שהקדים תחילה ואסר את המותר, שעל ידי שאסר את ההיתר, הוא קיבל

המשך מעמוד 4 | הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

ואין לו מה לחשוש, הוא מאמין שאכן כך הם פני הדברים, למרות שבסתר- הלב הוא יודע שאין הדברים כך'...

מלבד המסר החשוב שיש בדברים אלה לענייני הרפואה, אפשר להמליץ על כך את מאמר חז"ל שהאדם זקוק לסגולה מיוחדת כדי שיזדמן לפניו רופא פלוני ותרופה פלונית. והנה כאן הזדמן לפני האב"ד רופא טוב, רק משום שהרופא הזה שיקר ואמר דברים שאינם נכונים... ולכן זכה לרפא את האב"ד.

אני מכיר את הרופא הזה, ויתכן מאוד שכל זכויותיו באו לו בעקבות השקרים שאמר לאב"ד...

(מתוך 'מצוות בשמחה' ספר שמות הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א)

את טרדת המבקרים המרובים הצפויים להגיע אליך. אם תהיה מאושפז במחלקה רגילה יטרידו אותך המבקרים, ויתר החולים המאושפזים, בשאלות כאלו ואחרות; לכן העדפנו להעביר אותך לטיפול נמרץ, שהרי במחלקה זו אין כניסה לכל אחד, וממילא תוכל לנוח באופן יעיל יותר.

'ידעתי שהרופא משקר'...

הגר"י זילברשטיין אמר שהאב"ד סיפר לו ש'ידעתי שהרופא משקר אבל למרות הכל, והגם שהבנתי שהוא מכזב ב', השקרים הללו- היטיבו את מצבי! שכן, כאשר אדם שומע שהמצב הרפואי שלו טוב,

המשך מעמוד 20 | הרב ישראל ליוש שליט"א

'משום שלדעתי מקיימים בכך מצות 'ואהבת לרעך כמוך' בהידור רב! הסביר לו רבי בן ציון את שיקוליו.

המהרי"ל דיסקין יישר את מבטו הנוקב לעבר רבי בן ציון ואמר לו: 'ההיפך הוא הנכון! אגודה זו רחוקה ממצות 'ואהבת לרעך כמוך', עפ"י ערכי האגודה, הם עוזרים רק למי שחבר בה, החברות בה היא מעין תעודת ביטוח, שמור לי ואשמור לך, האחד עוזר לחבירו רק משום שבבוא העת כאשר הוא יצטרך עזרה, יעזרו הם לו, 'אהבת הזולת' אין כאן, אבל יש כאן 'אנוכיות' שהיא מנוגדת בתכלית למצות 'ואהבת לרעך כמוך', חלילה לך להיות חבר באגודה זו'.

לצאת מן המיצר.

המגיד הירושלמי הגאון רבי בן ציון ידלר זצ"ל ששמע אף הוא על הצלת החולה ועל מסירותו של הארגון החדש, רצה להצטרף לשורותיו ולקחת חלק במעשי החסד שלהם, אך בטרם שעשה כך פנה להתעניין עם השרף מבריסק הגאון רבי יהושע ליב דיסקין זצ"ל. 'מה דעת רבינו על הארגון החדש?' שאל רבי בן ציון. המהרי"ל דיסקין הרים את עיניו מהספר בו היה שוקע ושאל אותו: 'לשם מה עליך לדעת את דעתי?'

'רציתי לדעת האם להצטרף לשורותיו' ענה רבי בן ציון, 'ולמה לך להצטרף אליהם?' שאל אותו המהרי"ל.

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- עד מתי נחשבת יולדת לחולה 'שיש בו סכנה'?
- חילול שבת בזמננו לצורך טיפול בפגים
- מדוע הנולד בניתוח אינו נמול בשבת?

חילול שבת עבור יולדת לאחר הלידה

- יולדת לאחר לידתה נחשבת כחולה 'שיש בו סכנה', ולפיכך, משעת גמר הלידה, ועד תום שבעה ימים מהלידה, מותר לחלל את השבת עבורה אף במלאכה דאורייתא, לצורך כל דבר שמקובל לעשותו לשם רפואת היולדת. וכשאין רופא במקום שניתן לשואלו, והיולדת אומרת שאינה זקוקה לדבר זה - משתנה הדין בין תוך שלושה ימים מהלידה, לבין תוך שבעה ימים.
- בהמשך לאמור: יש אומרים שחישוב מספר הימים הוא לפי שקיעת החמה; אולם, לדעת פוסקים רבים, החישוב הוא לפי יחידות של 24 שעות.
- החליבה אסורה בשבת מדאורייתא משום איסור 'מפרק', שהוא תולדה של מלאכת 'הדש'; ובכלל זה - אסורה שאיבת חלב אִם.

הטיפול ביילוד בשבת

- בזמנים עברו, עובר שנולד לפני החודש השביעי, או בחודש השמיני - נחשב כ'נפל', ואסור היה לחלל את השבת לצורך הטיפול בו.
- בימינו, שיכולת הטיפול בפגים התקדמה לאין ערוך - מחללים את השבת אף לצורך הנולדים בחודש החמישי והשישי, וכל שכן לצורך הנולדים בחודש השמיני.
- בזמן חכמינו ז"ל היה מקובל לטמון לאחר הלידה את שליית היילוד בקרקע, כסגולה לחימום היילוד. ואף התירו חכמינו ז"ל לעבור על איסור דרבנן של טלטול מוקצה לצורך קיום סגולה זו.
- מותר ליישר בשבת את אבריו של יילוד ש'התפרקו' מחמת הלידה, ואף אם הלידה עצמה לא אירעה בשבת; וכל שכן

שמותר ללפף את היילוד בבגדים באופן שאבריו יתיישרו מאליהם.

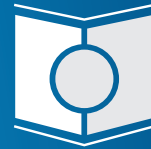
- הרכבת 'רסן' ו'פלטת' ליישור שיניים בשבת - יש אומרים שאין בה חשש איסור; ויש אומרים שאם אין צער בשעת מניעת השימוש בהם, יש לאסור משום 'עובדין דחול'.

מכללי ברית מילה בשבת

- קיום מצות ברית מילה כרוכה באיסור 'חובל' דאורייתא, אך היא דוחה את השבת; וכפי שדרשו חכמינו ז"ל מהכתוב: "וַיְבָרֵךְ הַשָּׁמַיִם יְמוֹל בְּיָדוֹ עֶרְלָתוֹ - וביום, ואפילו בשבת".
- בביצוע ברית מילה בשבת, כל עוד לא סילק המוהל את ידיו מהתינוק, רשאי לבצע גם את החלק שאינו הכרחי לקיום המצוה, כיון שהכל נחשב כמעשה אחד של המילה, המותרת בשבת.
- תינוק שנמול בשבת מילה שלא בזמנה, שאינה דוחה שבת - אינו נחשב כמי שנמול מאליו, אשר מילתו פסולה וצריך להטיף ממנו 'דם ברית', אלא מילתו כשרה.
- הנולד בניתוח, שאין אמו נטמאת בטומאת יולדת, מפני שמבחינה הלכתית אין זו 'לידה' - אין מילתו דוחה את השבת.
- תינוק שנולד בסמוך לכניסת השבת, או בסמוך ליציאתה, וקיים ספק אם נולד בשבת או ב'בין השמשות', וכל שכן במקרה שבדאי נולד בבין השמשות - אין מילתו דוחה שבת.
- ההכנות לקיום מצות ברית מילה - המכונות: 'מכשירי מילה' - אינן דוחות את השבת; אולם, מותר לומר לגוי לעשות איסור דרבנן לצורך הכנות אלו.

הדף היומי בהלכה

נדונים מרכזיים הנלמדים החודש במסגרת הדף היומי בהלכה'

Dirshu
דרשו ד' ועזוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון מס' 53 חשוון-כסלו תשע"ט

בפתח הדף

שבת קביעא וקיימא

שבת קודש, תחילה למקראי קודש, מלווה אותנו לכל אורך השנה. מתשרי ועד אלול היא מגיעה בקביעות, ובכל פעם היא נושאת בכנפיה רוח של התחדשות, אחדות והתחזקות.

דווקא לאחר שהסתיימו חגי תשרי, כשאנו שבים לימות השנה השגרתיים, שומה עלינו לחזור לנקודת ההתחלה: "תחילה למקראי קודש", שבת המלכה, ולהתחזק ביתר שאת בלימוד הלכותיה הקלות והחמורות, כדי שלא נהיה בכלל "מי שאינו יודע הלכות שבת על בורין", חלילה וחס, שעליו העיד הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל, בספרו "ערות דבש", כי לא יוכל להימלט מאיסורי שבת החמורים.

ובאמת כבר כתבו הקדמונים, ובכללם הרמב"ן בדרוש המפורסם שלו לראש השנה, שבשונה משאר האומות שקבעו שמות לימות השבוע על שם החמה הלבנה וגרמי השמים, עם ישראל אינו מכנה את הימים בשמות, ורק שבת המלכה יש לה שם משל עצמה, כשכל שאר הימים נספרים לפי ההתייחסות שלהם לשבת קודש, ראשון בשבת, שני בשבת וכן על זה הדרך.

וזאת, מחמת שעבור עם ישראל, המצוות שהעניק לנו בורא העולם, הן הן היסוד הקיומי שלנו, וכל שאר המעשים והזמנים, נמדדים ונספרים לפי ההתייחסות שלהם וההשתייכות שלהם אל המצוות הללו. בנוסף, אנחנו מקיימים בכך מצוות "זכור את יום השבת לקדשו", כשאנו סופרים את הימים שעברו מהשבת הקודמת, וממילא גם מזכירים כמה ימים נותרו עד השבת הבאה שאותה אנו רוצים לקדש ולכבד בכל מיני כיבודים ועינוגים.

והדברים נכונים שבעתיים למי שבכל ימות השבוע הגוה ועוסק בהלכות השבת, ובאופן זה מעיד על עצמו שלא זו בלבד שהוא יושב ומצפה לשבת קודש, אלא גם נערך אליה בפועל, על ידי לימוד הלכותיה, והבאת אור קדושת הלכותיה גם אל שאר ימות השבוע.

ויה"ר שנזכה לקבל שבתות מתוך רוב שמחה ומיעוט עוונות יעקב א. לוסטיגמן

לאחר צעדה בת כמה ימים, בערב שבת, פנה רבי אליהו למנהיג השיירה, וביקש ממנו להפסיק את הצעדה ביום השבת, ולחדש אותה רק במוצאי השבת. "אין על מה לדבר!" - ענה לו ראש השיירה בתקיפות

הרב ישראל ליווי

על חולה שיש בו סכנה, והמחמיר בזאת, חסידות של שטות היא. מכל מקום, רבו הסיפורים על אבות אבותינו שמסרו את נפשם על שמירת השבת, הרבה יותר ממצוות אחרות.

ולדברינו נוכל להבין הנהגה זו, שהרי מצוות שבת מייחדת את עם ישראל משאר האומות. והיא מעיקרי האמונה בהנהגת העולם ע"י הקב"ה, ובכריתת ברית עם שומריה. אם כן, אך טבעי הוא שיהודי ימסור את נפשו על מצוה שמייחדת אותו, והיא חלק מהברית בינו לבורא.

המקובל הגאון רבי אליהו מני צ"ל תמיד שאף לעלות לארץ ישראל ולחונן את עפרה. והנה ביום מן הימים חלמו הטוב החל להתגשם, והתאפשרה עלייתו לארץ ישראל.

הוא ארז את מעט מטלטליו, נטל עמו את אשתו ושלושת ילדיו, והצטרף לאורחת רוכבי גמלים שחצו את המדבר לכיוון ארץ ישראל.

לאחר צעדה בת כמה ימים, בערב שבת, פנה רבי אליהו למנהיג השיירה, וביקש ממנו להפסיק את הצעדה ביום השבת, ולחדש אותה רק במוצאי השבת. "אין על מה לדבר!" - ענה לו ראש השיירה בתקיפות - "זו סכנת נפשות להישאר בלב המדבר במשך יממה שלמה".

"אבל הרי התניתי איתך טרם יציאתנו שנשמור שבת ולא נצעד בה, הכיזא אינך עומד בדיבורך?" טען לו רבי אליהו. "אכן סיכמנו" - ענה לו ראש השיירה - "כל היהודים מתנים איתי כך, אך בהגיע השבת הם ממשיכים לצעוד בטענה שפיקוח נפש דוחה שבת", עשה כהבנתך וכרצונך, אנחנו ממשיכים לצעוד!" - פסק ראש השיירה בנחרצות.

אכן, מאוד מסוכן להישאר בלב המדבר לבד יום שלם, אין היכן להסתתר מפני חיות רעות. גם שיירת שוודים עלולה להפתיע. אך רבי אליהו החליט שהוא נשאר עם משפחתו במדבר, ואינו צועד בשבת.

השיירה התקדמה, ורבי אליהו החל להתכונן לשבת, הוא הוציא מתיקו שתי נרות. פרס על החול מפה לבנה, הניח עליה כוס יין ושתי חלות, וכך כשארחת השבת מעורבת בחול, ורוחות שורקות ומנשבות אנה ואנה, סעדו רבי אליהו ורעייתו עם ילדיהם סעודת שבת מאולתרת. הם שרו זמירות שבת בהתלהבות, והמילים 'אלוקים תן במדבר הר...' ולמהזיר וזהר שלומים תן כמי נהר...' קיבלו משמעות אחרת.

במוצאי שבת, החלו בני המשפחה להתארגן להמשך הצעדה, ולא חשבו כלל כי ישיגו בדרכם את השיירה, הרי מהלך יום שלם הפריד ביניהם, והנה נס ופלא, קצפה להם הדרך, וכבר לפנות בוקר יום ראשון, פגשו רבי אליהו ומשפחתו את השיירה, והצטרפו אליהם עד הגעתם לארץ ישראל.

בימי החנוכה נודה ונהלל על נצחון החשמונאים על היוונים. על שלוש מצוות גזרו היונים על ישראל שלא לקיימן, שבת, ראש חודש ומילה. מדוע דווקא על מצוות אלו גזרו היונים? - תמה הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל.

הוא מבאר את העניין באופן נפלא: שלוש המצוות הללו, הן המצוות היחידות שלאומות העולם אין שייכות אליהם כלל, [כפי שיבואר בהמשך], ועל כן הן מבטאות את ייחודיותו של היהודי. רצונם של היונים הרי היה לטשטש את הייחודיות הזו, ולהטמיע את אמונתם ואורח חייהם אצל היהודים. ובכך כבר לא תהיה היהדות ייחודית ומיוחדת.

'שבת' אינה שייכת לגויים, שהרי גוי ששבת חייב מיתה. בכל שאר מצוות התורה, אם רצה הגוי לקיימן, לאכול מצה או לתרום צדקה, רשא. ולא זו בלבד, אלא אף אם יביא עולה, יקבלו ממנו.

אף מצוות 'ראש חודש' ניתנה רק לעם ישראל, כפי שנאמר בתורה: 'החודש הזה לכם'. בית דין של ישראל קיבלו רשות ובעלות ליצור ראש חודש, ובזאת הם - ורק הם - קובעים את מעגל השנה. מלכות של גוים, תהיה עוצמתית ככל שתהיה, אין בכחה להביע דעה ביצירת מעגל השנה, אף לא בלוח הלועזי, שנקבע ע"פ החמה.

מצוות מילה אף היא איננה נוגעת לעכו"ם, שהרי אף אם הגוי יסיר את ערלת בשרו, עדיין ערל יחשב, כדכתיב (ירמיה ט כה) 'כי כל הגוים ערלים'. ומכאן נפסק שהנדר הנאה מערלים, אסור במולי עכו"ם, כי אף אחר המילה, ערלים הם.

שלושת המצוות הללו - ממשיך הגר"ש פינקוס זצ"ל לבאר - אגודות יחד, ולא לחינם הם נבחרו לייחד את עם ישראל משאר האומות. השבת, ענינה היא קביעה חד משמעית שהעולם שייך לקב"ה. הנה האדם מצד עצמו שובת מכל מלאכה, ועולם כמנהגו, ממשיך להתנהל בידי המנהיג - בורא העולם.

מצוות החודש - לעומת זאת - מהות הפוכה לה. היא הרי מבטאת את חלקו של עם ישראל בהנהגת העולם, לבית דין של ישראל יש בעלות לקבוע את מועדי השנה.

אם כן, נוצר כאן מעין ייחוס - כביכול - בין הקב"ה לעם ישראל, למי שייך העולם. כאן בא תפקידו של הברית מילה, לכתוב ברית בינינו ובין הקב"ה, וזו העולם שייך לכולם, אין שלי ושלה, זו רשות אחת, הקב"ה אמנם מנהיג את העולם, אך הוא משתף אותו בהנהגה, כי הוא מנהיג את העולם לפי מעשיו וזכויותיו.

בהלכות הנלמדות בימים אלו בסדר 'הדף היומי בהלכה', נלמד על מצות מילה שדוחה שבת. ולדברינו שהברית מילה היא החוליה המקשרת בין מצות השבת המורה על שייכות העולם לקב"ה, ובין מצות החודש המסמל את חלקו של עם ישראל בעולם, בין היטב מדוע גזרה התורה שמילה דוחה שבת, שהרי שבת מילה וישראל - חד הם.

הגם שלא נאמר על 'שמירת שבת' - 'הרהר ואל יעבור', אלא להיפך - כפי שגם את זאת נלמד בימים אלו - מצוה לחלל את השבת

בכל מקום ובכל זמן

קו השיעורים של דרשו

666-2222-077 או 4992*

מצטרפים ללימוד
'הדף היומי בהלכה'

לשיעורי שיעורי הדף היומי בהלכה הקישור
משך שיעור יומי כ-5 דקות

הסוגיא המרכזית

גידונים מרכזיים הנלמדים ב'דף היומי' בהלכה' החודש*

האם מותר להשתמש בשבת בשמיכה חשמלית לחימום או בבקבוק חם לחש בבטנו? האם מותר לקחת ויטמינים בשבת? והאם יש חילוק בין חולה לבריא לענין לקחתם? כדורי שינה, האם נחשבים כרפואה ואסורים, או רק כמסייעים להקל צער נדודי שינה? האם מותר למול בשבת כשיודעים שעל ידי כך האורחים יחללו שבת? אדם עשיר שרואה כל רכושו נשרף בשבת, מתי מותר להציל ממונו ומתי אסור? משחקי ילדים שהתפזרו האם מותר לאוספם בשבת למקום אחד? ומה הדין בפירות שהתפזרו?

האם מותר להשתמש בשבת בשמיכה חשמלית לחימום או בבקבוק חם לחש בבטנו?

לענין השימוש בשבת במה שנקרא 'בקבוק חם', כתב השולחן ערוך (סי' שכו סעיף ו) שבשבת אסור ליתן על גבי בטנו כלי שיש בו מים חמים, ואפילו ביום חול מפני הסכנה שפעמים שהם רותחים. והביא המשנ"ב (ס"ק יט) שנחלקו הראשונים מה הטעם שבשבת יש איסור אף בלי סכנה, דעת רש"י והר"ן היא שחששו שמא ישפכו עליו המים החמים ונמצא רוחץ בשבת, ודעת התוספות היא שגנאה שנותנים את הכלי עם המים החמים בשביל רפואה, ואסרו זאת חז"ל מטעם שמא יבוא גם לשחוק סממנים לרפואה, וכתב המשנ"ב שהנפ"מ בין הטעמים היא במקרה שהמים החמים נמצאים בכלי הסגור היטב ('בקבוק חם') שאין כאן סכנה וגם לא שייך שיעניף לידי רחיצה במים, אמנם לטעם התוספות עדיין יהיה אסור משום שגנאה שעושה זאת לרפואה, והכריע המשנ"ב שרק במקום צורך גדול יש להקל.

אמנם בזמנינו שגם בריאים משתמשים בבקבוק חם כדי לחמם את המיטה וכדומה, כתב הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק ז) שמותר להשתמש בו בזמן הקור כשהוא סגור, גם כשהוא חם בבטנו, כיון שאין ניכר שעושה כן לרפואה, וכמו שמבאר בשולחן ערוך (סימן שכו סעיף ז) שכל דבר שגם בריאים עושים לא גזרו בו חז"ל, ומותר לעשותו אף לרפואה [משום שאין ניכר שעושה זאת לרפואה], וכן כתבו בשו"ת שבת הלוי (ח"א סי' פ"ג סעיף ט) ובשו"ת אור לציון (ח"ב פרק ז תשובה א). וכתב הגר"ח קנייבסקי (טעמא דקרא עמ' רלה). שהחז"א התיר לשים בקבוק חם על הרגלים כדי לחממם.

אמנם ליתן בגד חם על ביטנו וכדומה כתב הרמ"א (סימן שכו סעי' ש) שמותר, וכן השולחן ערוך (סימן שכו סעיף מ, מג). התיר לתת כוס חמה על הטבור למי שחושש במעיו, וכתב המשנ"ב (סימן שכו ס"ק כו) שבזה כולם מודים משום שאין פעולה זו ניכרת שהיא לרפואה.

וכן להשתמש בשמיכה חשמלית לחימום, כתב בשו"ת אגרות משה (אורח חיים סי' ג) שמותר, ואין בזה משום רפואה, כיון שגם אנשים בריאים נהנים מזה, וממילא גם חולים מותרים להשתמש בזה. [אך כתב, שכיון שיש חשש שמא יבוא להגביר או להנמיך את החום, או לנתקו ממקור החשמל, צריך שיעשה היכר במקום שמוסוטים בו את החום, וכן במקום החיבור למקור החשמל, כדי שיזכור שהוא בשבת]. וכן דעת הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק ח). שמותר להשתמש בשמיכה חשמלית בשבת [וכל זה לענין רפואה בשבת, אבל לענין חשש מוקצה בשמיכה חשמלית, ראה דעות הפוסקים בסימן ש"ח ס"י הערה 12 בביאורים ומוספים].

האם מותר לקחת ויטמינים בשבת? והאם יש חילוק בין חולה לבריא לענין לקחתם?

כתב השולחן ערוך (סימן שכו סעיף ז) שכל מאכל ומשקה שאנשים בריאים אינם אוכלים ושותים אותו, אסור למי שיש לו איזה מיחוש לאכול ולשתות לרפואה, אבל אם אין לו שום מיחוש מותר. וביאר המשנ"ב (ס"ק קיט) שכיון שהוא חולה וזו רפואתו יאמרו שלרפואה הוא עושה ואסרו זאת חז"ל מחשש שמא יבוא לשחוק סממנים לרפואתו. ובמה שמותר לבריא לאכול ולשתות מאכל ומשקה כאלו, כתב (ס"ק קכ) שהוא דווקא אם אוכל ושותה לרעבונ או לצמאונ, אבל אם עושה זאת הבריא לרפואה עצמו היינו כדי

לחזק מזגו, כתב המגן אברהם שאף בבריא גמור אסור.

בביאור דברי המג"א כתב בשו"ת אגרות משה (אורח חיים סי' נד ענף א), שאין כוונתו לאדם בריא לגמרי, שהרי אדם בריא אינו מתרפא מאכילתו זו, וע"כ שלא נתכוון אלא לאדם חלש בטבעו, שמעונין לאכול מאכלים אלו כדי לחזק את מזגו.

ומטעם זה כתב (שם ענף ד), שלאדם בריא לגמרי מותר לקחת ויטמינים המיועדים לחיזוק הגוף, אף שאינם נחשבים כמאכל בריאים. ובשו"ת אור לציון (ח"ב פ"ז תשובה ה) התיר לעשות כן מחמת שהויטמינים נחשבים כמאכל בריאים.

מאידך, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פ"ד הע' פו) שאף שלקחת ויטמינים כתחליף מזון נחשבת כמאכל בריאים, מ"מ אם לוקחם לחיזוק הגוף אין הם נחשבים כמאכל בריאים, ואסור לקחתם. ודעת הגר"ח קרליץ (חוט שני חיד' פ"ט ס"ק ב) שאף ויטמינים הנחשבים כתחליף מזון, אם אינם נראים כמאכל רגיל אין הם נחשבים כמאכל בריאים, ואסור לקחתם אם עושה זאת כדי לחזק את מיזגו.

כדורי שינה, האם נחשבים כרפואה ואסורים, או רק כמסייעים להקל צער נדודי שינה?

ולענין מי שאינו יכול לישון אלא אם כן לוקח כדורי שינה, כתב הקצות השולחן (סי' קלח ב"ה"ש ס"ק ל) שמותר לו לקחתם כיון שהעדר שינה אינו חולי אלא צער גדול, ומשום כך אין הכדורים האלו מרפאים, וגם אינם רפואה לדברים אחרים, ויש לצרף להיתר את הסברא שבזמן הזה שאיננו בקיאים בשחיקת סממנים יש להקל בגזירה שלא ליקח תרופה שמא ישחוק סממנים.

מאידך בשו"ת ציץ אליעזר (ח"א סי' פ"ט אות י"ח וי"ח סי' י"ז אות כד) כתב שכדורים אלו משמשים גם לרפואה, ועל כן אין לקחתם בשבת. ודעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פ"ג הע' עז, וראה בשולחן שלמה סי' שכו ס"ק ז) שמי שמצטער הרבה בשל נדודי שינה מותר לו לקחתם, ולא איכפת לנו במה שמעורבים בהם דברים המרפאים. ובשו"ת מנחת יצחק (ח"א סי' כ"א וסי' לא אות ב) כתב שכדורים שנעשו לשם רפואה אסור לקחתם גם שלא לשם רפואה אלא רק כדי להועיל לשנתו.

ודעת הגר"ש אלישיב (הלכות שבת בשבת פ"ל הע' 62) שמי שאינו יכול לישון כלל [נוסבל מכך תמיד] שדבר זה נובע ממערכת העצבים הרי הוא נחשב לחושש בגופו ואסור לו לקחת תרופה, אך אם הוא יכול לישון ורק יש לו נדודי שינה מחמת חוסר ריכוז וישוב הדעת, הוא נחשב לבריא, ומותר לו לקחת כדורי שינה. מאידך דעת הגר"ח קרליץ (חוט שני שם) שאף שמסתבר שמה שרוצה לישון לא נקרא רפואה, אבל מכיון שהרגילות היא לקחת כדורים אלו כשחסר לאדם שינה, ומצב זה נחשב כמחלה, וממילא חשבים הכדורים כרפואה ואסור לקחתם, אלא אם כן מה שאינו יכול לישון מגיע ממש לגדר חולה ואז נחשב כחלה כן גופו ויכול לישון.

האם מותר למול בשבת כשיודעים שעל ידי כך האורחים יחללו שבת?

כתב השולחן ערוך (סימן שלא סעיף א) עושים כל צרכי מילה בשבת. והמקור הביאו המשנ"ב (ס"ק א) שכתוב בתורה (ויקרא פרק י' פסוק ג) 'וביום השמיני ימול', דרשו חז"ל מהמילה 'ביום' אפילו בשבת

(שבת דף קלב עמוד א).

ומכאן הלכה זו דנו הפוסקים בכמה מקרים מעניינים הכרוכים במצאות מילה בשבת:

מוהל שהזמינו אותו למול במקום שהוא יראה חילולי שבת [כגון שבעלי הברית מחללי שבת וכדומה], כתב בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"א סי' קנו), שאע"פ שאסור לאדם ללכת למקום שעוברים בו איסורי תורה [והוא ממה שמבאר בגמרא יומא (ע עמוד ב) שיש מצוה בראיית עושי מצוה משום 'ברוב עם הדרת מלך', אם כן בראיית עשיית עבירה יש איסור, שהרי נעשית העבירה ברוב עם והוא בזיון למלך], מכל מקום כיון שמצות מילה בזמנה היא חיוב המוטל על כל ישראל [וכל שכן על המוהל במקום שאין מוהל אחר שביטל דין כופין אותו על זה כמבאר רמ"א (יו"ד סימן רסא)] חייב המוהל ללכת למול, אף שיראה את עבירת חילול השבת, אבל תיכף אחר מעשה המילה אין להשאיר שם.

וכן מוהל שהזמינו אותו למול בשבת במקום רחוק, ובעקבות זאת יגרם לו ביטול 'עונג שבת', כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ב סי' עה וחי"ג סי' לה) שאף שבשו"ת אבני נזר (אורח חיים סי' שצב אות י') נקט כדבר פשוט שאין צריך לבטל מצות שמחת יום טוב עם בני ביתו בעבור מצות מילה שתהיה ביום טוב, מכל מקום לשאר פוסקים אינו פשוט כל כך, ויש מי שמחייב זאת מטעם שארית ישראל לא יעשו עוולה [ובמיוחד שיש דעות שמצות עונג שבת הינה מדברי קבלה, ואין תדחה עשה מדברי תורה], והביא דברי שו"ת בית שערים (אורח חיים ק"כ) שפשוט שאף שמבטל מצות 'עונג שבת' חייב לנסוע קודם השבת כדי למול, שהרי מילה דוחה שבת במלאכה גמורה שהיא איסור סקילה כל שכן שתדחה מצות 'עונג שבת', וכן הסיק המנחת יצחק שחייב הוא ללכת למול, כדי שלא תבטל מצות מילה בזמנה.

ואם ידוע שמחמת המילה אנשים יחללו שבת, כגון שיבואו למקום הברית ברכב וכדומה, כתב בשו"ת שבת הלוי (ח"א סי' רה סי' שלא, וחי"ד סי' קלד-קלה), שאף שמותר למול ילד של מחללי שבת בשבת, מכל מקום מוטב לדחות את המילה למחרת, והוסף (ח"ט סי' רי) שראשית יש למוהל להציע להסביר ולבקש במפגיע מבעלי הברית לערוך את המילה בזמנה בלי חילולי שבת, ולדאוג שגם במקום הברית והסעודה לא יהיו חילולי שבת, ורק אם יתברר שזה מן הנמנע, יש לדחות את הברית. ובאופן שאם ימנע המוהל מלמול בשבת, יש חשש שהמילה תיעשה על ידי מוהל שאינו הגון, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' לה) שמחויב המוהל למול בשבת, כיון שבכל מקרה יחללו את השבת, וגם המילה לא תיעשה כראוי.

אדם עשיר שרואה כל רכושו נשרף בשבת, מתי מותר להציל ממונו ומתי אסור?

כתב השולחן ערוך (סימן שלד סעיף א) נפלה דליקה בשבת אם הוא בלילה קודם הסעודה יכול להציל כדי מזון שלש סעודות, הראוי לאדם לאדם וכי' ודווקא לבני הבית שהדלקה בו לא יצילו יותר משום שיש לחשוש שמתוך שטרודים בהצלה ישכחו השבת ויכבו, אבל בתים הקרובים ויראים שתגיע להם הדליקה יכולים להציל כל מה שירצו.

ובמשנ"ב (ס"ק ג) הקשה שכאן אסר השולחן ערוך להציל הרכוש בבית שבו הדליקה מחשש שמא שיבוא לכבות הדליקה, ואילו גבי מת מבואר בשולחן ערוך סימן שלא שהתירו להצילו מבית שיש בו

* הנושאים המובאים במדור זה מקורם במ"ב מהדורת דרשו בסימנים אלו, ולהלכה למעשה יש לעיין במקורות.

שו"ע: "כל הזריז לחלל שבת בדבר שיש בו סכנה הרי זה משובח" (סימן שכ"ח סעי' י"ג)

ידוע בשם הרה"ק ה'חזק מלובלין' זיע"א, שאמר בדרך מליצה על מה שכתוב בתוה"ק "לא תעשון כן לה' אלוהיכם", היינו שלפעמים אדם עובד את ה' בדרך כלשהי, ודבק בדרך במסירות נפש גדולה, אך אינו שם אל לבו כי אולי הגיע הזמן לשנות מדרך זו, או מהמנהג הטוב שקיבל על עצמו, כי כעת רצון ה' הוא דווקא בהנהגה אחרת, ועל זה אמר "לא תעשון כן לד' אלוהיכם", היינו דווקא כך ולא אחרת, או כאמור "יתכן שעכשיו היא השעה הנכונה לנהוג דווקא בהיפוך.

לגבי חילול שבת במקום שיש בו סכנה, ברור הדבר לכל בר דעת שזהו הזמן לחלל שבת, ושמי שימנע עצמו מחילול שבת ובכך מכניס חיי חברו בסכנה, הרי הוא חוטא ופושע, אך בעניינים של מידות והנהגות טובות, הגבולות אינם ברורים במקרים רבים, וצריך שימת לב מרובה כדי לבחון כל פעם מה הוא רצון הבורא, כדי שנוכל לעבדו כראוי.

וביתר שאת יש ללמוד מדברים אלו, שגם לאחר שעבד האדם עבודה תמה המקובלת ומרוצה לפני הבורא ב"ה, ומרגיש שכבר קנה קביעות בדרגות גבוהות של עבודת ה', עליו להתחזק בכל פעם מחדש ולהוסיף על הראשונים, ו"לא תעשון כן", שיתברך בלבבו לאמור עד כאן הגעתי ומכאן ואילך אעמוד על משמרתי לבלתי רדת מדרגה זו, אך גם לא אנקוט בעצות ותחבולות כדי להוסיף ולהגיע למדרגות עליונות יותר.

וכגון דא כתב ב"שמח ישראל" בפרשת בראשית (אות א'): "צריך האדם לשום על לבו על מה שנברא, ומה עשה, ומה תיקן בעולם הזה בימי חיותו, כי לעול על צוואריהם נתנו, ומהתבוננות הזה ישתון בכליותיו, ויראה ויבין שלא התחיל עוד כלל אף אפס קצהו בעבודת הש", והוא כקטן שנולד היום".

מדוע החמירו כ"כ בעניין השמירה על הדיבור

בהקדמה לספרו 'חובת השמירה' מקשה רבינו החפץ חיים זיע"א, מדוע ייחד הכתוב שמירה מיוחדת דווקא על עניין הדיבור, כמו שנאמר "נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה", ומה נשתנה הדיבור יותר משאר הכוחות הקיימים באדם שבכולם יכול לעשות רצון ה', או חלילה להיפך. ומבאר זאת רבינו במשל לאדם שקרא לו המלך והעניק לו 248 מכוניות לאריגה, עם אספקה סדירה של צמר, פשתן ושאר העניינים הנצרכים למלאכת האריגה, והורה לו להכין לו בדים יפים, אותם יציג בפני מלכי ארצות אחרות שיבואו לבקרו, כדי להראותם את התוצרת המשובחת של ארצו, וכמו כן הבטיחו המלך שאם יטיב וייצר בדים נאים ומעוררי השתאות ביופיים, הוא יעשיר אותו וייתן לו שכר גדול, אך אם יזיק לפשתן והצמר ולא יעשה מהם בדים הראויים להצגה בפני מלכים, ענוש ייענש על כך.

אחר הדברים האלו נתן לו המלך מכונית אריגה נוספת, גדולה ורחבה, העובדת עם כח הקיטור באופן אוטומטי, ומכונה זו יכולה לייצר כמויות בד כמו 248 המכוניות הקטנות, או לחלופין לגרום לנזקים קשים לצמר והפשתן, אם לא ישגיח עליה כראוי ויעלים עיניו מהבד הנארג בתוכה.

אותו אורג, אם עיניו בראשו, יקפיד על כל המכוניות, אך ביתר שאת יקפיד על מכונית הקיטור הגדולה, שכן היא יכולה לגרום לו תועלת או נזק כמו כל המכוניות האחרות גם יחד.

והנמשל, מבאר מרנא החפץ חיים, הוא גוף האדם: 248 המכוניות הן רמ"ח האיברים, והמכונה הגדולה היא כח הדיבור, כי על כן צריך האדם לשמור עליו בשמירה יתירה לבל יזיק לו, ולמען יוסיף לו זכויות ומעשים טובים, שכן בכח הדיבור יכול אדם לקיים 200 מצוות בדקה, או חלילה להיפך.

החזק במוסר

מעניני לימוד המוסר בדף היומי בהלכה

שריפה מחשש שמא יכבה השריפה? והביא דברי התוספות שתיצו שבמת אדם בהול עליו מאוד ולכן התירו כדי שלא יבוא לכבות במזיד, מה שאין כן ברכוש של האדם אינו בהול כל כך, ואפילו אם לא נתיר לו לא יבוא לכבות במזיד, ואדרבה אם נתיר לו יש לחוש שמא מתוך טרדתו ישכח ויכבה הדליקה.

ואף עשיר מופלג שנפלה בשבת אש ברכושו, וצערו גדול מאד שכל רכושו נשרף לעיניו, כתב הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"א סוף סי' ז) שאף שהכיבוי אינו אלא מלאכה שאינה צריכה לגופה, מכל מקום אסור לו לכבות את האש, ואף שמחמת השריפה יהפך מעשיר מופלג לעני המחזר על הפתחים, וגם יש חשש שבעלי חובות יציקו לו וילבינו פניו שלא כדין. ואף שמצינו שמחמת צער הגוף התירו חז"ל לפעמים איסורים דרבנן, ויתכן שיחלה האיש מרוב צער וימות, מכל מקום המצטרע מחמת איבוד ממונו, נחשב כאילו הוא ממית את עצמו ולא מת מחמת האש. [אמנם בשו"ת אגרות משה (וי"ד ח"ב סי' קעד סוף ענף א) משמע שכשיש חשש שימות אדם מרוב צער, נדון הדבר כפיקוח נפש, וראה בשלחן שלמה סי' שלד הע' לד.

אמנם התקשה הגרש"ז אויערבך (ששי"כ פמ"א הע' ח), שאף שנאסר על בעל הבית עצמו להציל מהדליקה, משום שחייב הוא לבטוח בה' ולא לדאוג על איבוד ממונו, מ"מ ראוי היה שלא יאסר על אחרים להציל מחשש שמא לא יעמוד בנסיון, וכן צריך היה בעל הבית עצמו לחשוש שמא אשתו ובניו לא יעמדו בנסיון, ויחלו מחמת זה, כשם שהתירו לצורך חולה ויולדת איסורים דרבנן, ובמקרים מסוימים גם מותר לעבור לשם כך על איסורים דאורייתא.

משחקי ילדים שהתפזרו האם מותר לאוספם בשבת למקום אחד? ומה הדין בפירות שהתפזרו?

כתב השולחן ערוך (סימן שלה סעיף ה) נתפזרו לו פירות בחצר אחד הנה ואחד הנה, מלקט מעט מעט ואוכל, ולא יתן לתוך הסל ולא לתוך הקופה, ואם נפלו במקום אחד נותן אפילו לתוך הסל, אלא אם כן נפלו לתוך צרורות ועפרוריות שבחצר, שאז מלקט אחד אחד ואכל, ולא יתן לתוך הסל ולא לתוך הקופה. ובטעם הדבר שאם נתפזרו הפירות אין לו ללקטם לתוך הסל, ביאר המש"ב (סי' יז) שזה נחשב כעובדין דחול, מה שאין כן כשנפלו במקום אחד, אך כשמלקטן מתוך העפר מחזי תמיד כעובדין דחול.

ושיעור פיזור הפירות שאסור לאוספם למקום אחד, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ב פכ"ג סוף סי' ק"א) שהוא כל שהדבר מורגש שמתעסק באספתם.

ולקבץ פירות או שאר גידולי קרקע שהתפזרו בתוך הבית, כתב המש"ב לקמן (סי' שם ס"ק לו) שמותר [וציין לעיין בס"י שלה כאן], וביאר האז נדברו (ח"ד סי' י"ז) שהיתר זה הוא דווקא שלא נתפזרו הרבה, מה שאין כן אם נתפזרו אחת לכאן ואחת לכאן, אסור משום 'עובדין דחול'. וכן כתב בחיי אדם (כלל י"ג ס"א), וכן משמע מהאליה רבה (ס"ק ה) שלא התיר להכניסם לסל אלא כשעושה זאת משום שמחה, כגון שמחת תורה. ובשו"ת אור לציון (ח"ב פמ"ג תשובה ז) כתב שאם נתפזרו בבית, מותר אף להכניסם לתוך סל, ואין בכך משום איסור 'עובדין דחול', כיון שהבית מצרפם ונחשבים הם כאילו נמצאים במקום אחד.

ומשחקי ילדים שנתפזרו בתוך הבית, דעת הגר"נ קרליץ (שם) שמותר לאוספם ואפילו עשויים מגידולי קרקע, משום שכל גדר האיסור לאסוף הפירות שנתפזרו הוא משום שנראה כעושה מלאכה כדרך המלקטים בשדה, ובאיסוף המשחקים בבית אין זה נראה כמעשה חול.

ולענין קיבוץ מיני פרחים כדי לעשות מהם זר, כתב הקצות השלחן (סי' קמו בדה"ש ס"ק מט הע' 17) שבכלל מלאכת מעמר היא [אם נעשית במקום גידולם]. מאידך, בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סי' עג) כתב שאין זה בכלל מעמר, שגדר מלאכת מעמר הוא איסוף פרטים לשם קיבוצם ואסיפתם בערימה, אבל קיבוץ הפרחים השונים זה בצד זה אינו כדי לעשות מהם ערימה, אלא כדי שיתאימו זה לזה משום גוי [ומכל מקום כתב שאסור לקבצם באופן שיהיו ראויים לנוי הבית, משום 'מכה בפטיש', ואף שבדבר שאינו מתקיים כגון פרחים אין חיוב מלאכה, מכל מקום אסור לעשות כן מדרבנן].

בשנים קדמוניות היה בעיה"ק ירושלים צייר אומן מומחה ושמו רבי יצחק בק ז"ל, כל ציוריו 'מעשה אומן' היו עד שכשהיה מצייר דמות ציפורים היו הרואים מדמים בנפשם שהם רואים צפרים חיות אמיתיות.

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על השבת והאמונה

וכמו שאומרים העולם בדרך הלצה, שפעם חלם ראובן ששמעון עשה לו דבר רע, ויהי בבוקר מיהר וגער בו מדוע עוללת לי כך וכך, התנצל שמעון בפניו - 'איני יודע מה אתה סח', ביאר לו ראובן שמפורש ראו עיניו כן חלום הלילה, לגלג עליו שמעון וביקש ממנו עזוב אותי לנפשי, הרי רק חלום הוא ומה לך כי תלון עלי, ואכן הבין ראובן שהצדק עמו והלך לו, אולם לאחר כמה דקות חזר שוב אל שמעון והוכיחו על הדבר הרע שעשה לו, ושוב התנצל שלא עשה ולא כלום, וכל מה שראה עליו היה במראה החלום בלבד ולא בפועל, ואכן נרגע ראובן בכתחילה, אך לאחר זמן מה חזר וצעק עליו עוד על הדבר הזה, וכשענה לו שמעון כטענתו דלעיל שהכל חלום גדול הוא, ענהו ראובן וכי מה תשובה היא זו - חלום, חלום, אבל מדוע עוללת לי כך וכך... והנה סיפור זה נראה כדבר צחות ובדיחותא בעלמא, אך הבה נזהר שלא נהיה כטיפש זה, יומם ולילה חוזרים אנו לומר שכל העולם הזה אינו אלא חלום בלבד ודברים בטלים, ואעפ"כ בשעת מעשה נדדעק לומר מדוע עוללת לי כך וכך... וכועסים אנו על פלוני שעשה לנו כך ומקפידים על אלמוני שלא התייחס אלינו בדיוק כפי רצוננו, וכיוצא באלו דברי שטות וענינים של מה בכך, אין לנו אלא להתעורר מן החלום ולעזוב לצמיתות את כל הדמיונות על פלוני ואלמוני, ואז יהא טוב חלקו וחבילו בזה ובבא.

בשנים קדמוניות היה בעיה"ק ירושלים צייר אומן מומחה ושמו רבי יצחק בק ז"ל, כל ציוריו 'מעשה אומן' היו עד שכשהיה מצייר דמות ציפורים היו הרואים מדמים בנפשם שהם רואים צפרים חיות אמיתיות. פעם אחת נקרא לצייר על הכותל בביהכ"ס הגדול 'ישועות יעקב' במאה שערים' צלם ודמות של ארון ספרים, והנה באמצע עבודתו כאשר כבר הספיק לצייר חצי מן הארון רצה להניח את בקבוק הדיו - חיפש מקום להניחו עד שמצא מקום בארון אשר עמד לפניו (כיוון שציור הארון שעשה היה נראה כל כך כאמיתי), הניח את הבקבוק על אחד מן המדפים המדומים שבארון, וכל שארית הדיו נשפכו על הציור המפואר וקלקלו את מראהו...

ובזה יש לשבר את האוזן ביתר שאת מה שנאמר בכתוב (שמואל א' ב) 'אין קדוש כה' כי אין בלתך ואין צור כאלוקינו', ואמרו חז"ל (ברכות י) 'מאי אין צור כאלוקינו' - אין צייר כאלוקינו, ועוד אמרו שם 'אמר ליה, בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם, מדת בשר ודם צר צורה על גבי הכותל ואינו יכול להטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים, והקב"ה אינו כן, צר צורה בתוך צורה ומטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים, ולפי האמור לעיל יתבאר היטב, כי יש ציורים שנדמים בעיני אחרים כאמיתיים, כגון הציפורים שצייר המומחה, יתירה על כך בארון הספרים שגם הצייר עצמו טעה וסבר שיש בו ממש, אך אין צייר כאלוקינו המצייר צורה בתוך צורה והציור עצמו חושב שיש בו ממש, והוא מפני שהבורא נתן בו רוח חיים, מהלך לו אותו הציור בעולם הזה, עושה פעולות במעשי ידיו, ומדמה בנפשו כאילו הוא בעצמו אכן עושה משהו, אך האמת שהכל נעשה על ידי הצייר העליון, ואין אדם נוקף אצבעו למטה עד שמכריזין עליו מלמעלה (חולין ז). וזה החידוש בברייתא האדם, שהקב"ה מסתיר את אלוקותו ואין הבשר ודם מבין שהוא עצמו אינו עושה כלום.

(מתוך באר הפרשה - ויקהל פקודי תשע"ז)

דהנה בעת השינה נראים כל דברי החלום (בעיני הישן) כמי שהם נעשים בפועל ממש, אך בקומו בבוקר כשהוא פוקח את עיניו רואה שהכל היה רק חלום... אין בו ממש... אף אנו נאמר כן לגבי כל הדברים הנעשים בעולם הזה, נראה לו לאדם כי פלוני עשה לו כך וכך, ורעהו הזיק לו והפסידו פרנסתו וכיו"ב בכל עניי החיים, אך בקרוב ממש יתקיים בנו (תהלים ככו

כל ציוריו 'מעשה אומן' היו עד שכשהיה מצייר דמות ציפורים היו הרואים מדמים בנפשם שהם רואים צפרים חיות אמיתיות. פעם אחת נקרא לצייר על הכותל בביהכ"ס הגדול 'ישועות יעקב' במאה שערים' צלם ודמות של ארון ספרים

(א) 'היינו כחולמים' - נתפכם מחלומותינו ונראה כי הכל מיד ה' הייתה לנו. ואין בין חלום זה לחלום הלילה אלא שחלומות הלילה 'מתגלה קלונם' שאין בהם ממש מיד בקומו בבוקר, ואילו החלום של העולם הזה נמשך למאה ועשרים שנה, אך האמת שבשניהם יתגלה לבסוף שהכל חלום בעלמא, וזה רימוזו 'הישן שבעה ימים בלא חלום' - שעברו עליו שבעה ימים ושבת בכללם, ועדיין לא התעורר להשכיל שהכל רק חלומות - הבל הבלים, הרי הוא חלילה בבחינת 'רע', כי בשבת הזמן גרמא להתדבק בה' ולגלות שכל החומר הגשמי אינו אלא חלומות שואו ידברו.

הנה 'מתנה טובה' של יום השבת קודש ניתנה לישראל כדי לחזק את אמונתם בבורא יתב"ש, להזכירם לכל הפחות 'אחת בשבוע' שהוא לבדו עושה ויועשה לכל המעשים. כתיב בספרי מקובלים (פ"ח שער חג המצות סוף פ"א) שאם היו בני ישראל נשארים בגלות מצרים לעוד רגע היו משתקעים ח"ו בשער החמישים משערי הטומאה, והיו נשארים לדורותיהם 'עבדים לפרעה במצרים'. ולכאורה צ"ב, שהרי עדיין לא נצטוו בני ישראל אפילו באחת מתרי"ג מצוות, ומה שייך לומר עליהם 'משוקעים בשערי טומאה'. וביותר יש לתמוה, דאף אם תמצי לומר שהיה איזה מציאות שיכנסו בשערי טומאה, הרי מחמת קושי השעבוד לא היה להם כלל פנאי וזמן לחטוא, א"כ, מה גרם להם לשקוע עמוק כ"כ בשערי טומאה. ואמרו צדיקים לבאר, כי העולם הזה הינו עולם גשמי וחומרי, ודי לו לאדם שלא נזהר להתעלות בטפח מעל גבי הקרקע ומילא ישתקע בשערי טומאה חלילה, ומטעם זה גופא - שהיו בני ישראל עסוקים וטרודים, שקועים בחומר ובלבנים עד שזולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה (שמות ו ט), ולא היה להם פנאי לחשוב לרגע על הקב"ה במשך רד"ו שנה במצרים זה עצמו 'שערי טומאה' הוא.

וכן נאמר לענין 'שבת קודש' פעמים שבששת ימי המעשה טרוד האדם ראשו ורובו בעניי גשמיים, וזה גופא 'שערי טומאה', לפיכך נתן לנו קוב"ה את השבת שנשבות בו מן המלאכה 'וכאילו כל מלאכתך עושה' (מכילתא שמות כ ט), אז יהיה ראשו ולבו של האדם פנויים להתבונן בהשגחת הבורא, להתחזק באמונה שיש מנהיג לבירה, ועי"ז יצא מכל שערי טומאה וידבק באלוקים חיים.

הנה בשבת אומרים 'פוסעים בו פסיעה קטנה', כי בכל השבוע הכל רצין אחר מזונם וכדרך שרמזו קמאי (עי' עבודת ישראל להרה"ק מקאזניץ ז"ע, שמיני) בענין טומאת השמונה שרצים - שרצים בכל העת הנה והנה מבלי מנוחה... אם בענין הפרנסה לחזר יומם ולילה אחר עסק השתדלותם בהשתדלות יתירה, אם בשאר ענינים במרוצה אחר 'עסקן' פלוני, ואחר 'שדכן' אלמוני וכיו"ב רבות. ומרוצה זו מורה על חסרון באמונה, כי כאשר ישריש בנפשו שהקב"ה הוא הזן ומפרנס לכל, והוא הוא 'העושה לי כל צרכי'. מי תתיישב דעתו עליו, ויפסוק מרדיפותיו, כי מה לו להחפז ולהיבהל להשיג צרכיו, הרי הכל מתנהל כרצונו יתב"ש, ע"כ ביום השב"ק כשמאיר בקרבנו אור האמונה 'פוסעים בו פסיעה קטנה' - להורות על מניעת מרוצה זאת.

ובזה מיישבים מה שנדחקו הראשונים (עיין טור או"ח רע"א) לבאר היאך אנו אומרים בקידוש של שבת 'זכר ליציאת מצרים', מה ענין שבת ליציאת מצרים, הלא שבת קדמה ליציאת מצרים שנים רבות, אמנם לפי הדברים האמורים יתיישב שפיר, דשניהם מעמידים את האדם מטרדותיו ובלבוליו, כי בששת ימי המעשה טרוד האדם על המחיה ועל הכלכלה, ושקוע הוא בעיסוקיו הגשמיים, ואפשר שיבוא לידי מצב שישכח ח"ו מהשגחת הבורא, אולם 'באה שבת באה מנוחה' ונזכר האדם מהנהגת הקב"ה שהוא אדון הכל ומתעלה מתרדמת הזמן, וכמו שהיה בעת יציאת מצרים, שיצאו מן 'תכבוד העבודה על האנשים' - להזכר באדון הכל, הרי דתרווייהו מזכירים לאדם את הנהגת ההשגחה הפרטית של הקב"ה, ושפיר אמרין על שבת 'זכר ליציאת מצרים', דשניהם ענין אחד להכיר בהנהגת הבורא יתב"ש.

הגר"א ז"ע (קול אליהו הוספות) היה מבאר בדברי הגמרא (ברכות יד) 'אמר ר' זירא כל הלאן שבעת ימים בלא חלום - נקרא רע, וצ"ב, וכי איזה חטא ופשע יש במניעת החלום. וביאר,

פני עין חמד

יוצא לאור צ"י בית הכנסת לכוונת "עין חמד" - מקהלת ציון

פרשת חיי שרה - להיות או לעשות חיים

"ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים" (בראשית כג, א)

מחסום, אינו דורך במקום, הוא נוטל את ההישגים הרוחניים והמוסריים הולך- ועולה ממדרגה למדרגה.

וכן נאמר אצל דוד המלך: "והמלך דוד זקן בא בַּיָּמִים" (מלכים א' א, א), יש זיקנה ואריכות של שנים ללא אריכות של ימים, ויש חיים של אריכות שנים וגם ימים. ולכן נאמר אצל יעקב אבינו: "וַיְהִי יָמֵי יַעֲקֹב שָׁנֵי חֲמִי" (בראשית מז, כח), שהיו השנים בעלי משמעות משום שמשוברים ומנוצלים היו בימים, ועל כן אנו מברכים זה את זה "אריכות ימים ושנים".

אדם מסוגל לקנות את עולמו בשעה קלה כנאמר במשנה (אבות פ"ד, יז): "יָפָה שְׁעָה אַחַת בְּתַשְׁבֹּהָ וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא".

יוֹנָה הַנְּבִיא מִבְקֵשׁ בַּאֲדִישוֹת מֵאֲנָשֵׁי הָאוֹנִיָּה "שְׂאוּנִי וְהִטְלִנִי אֶל הַיָּם וְיִשְׁתַּק הַיָּם מֵעֲלֵיכֶם" (יונה א, יב). מדוע מבקש שירימוהו? ולמה לא קפץ לים בעצמו? מתוך הגרי"ל חסמן זצ"ל, כל חפצו ורצונו של יונה הנביא לנצל כל רגע וכל דקה, ועד שיצטרכו להרימו ולהטילו למצולות, הוא בינתיים יפשפש במעשיו ויתוודה ברגעיו האחרונים, כי חיים של עולם הבחירה, יקרים הם לאין ערוך.

וידועה אימרתו של ר' ישראל סלנטר: "כל עוד הנר דולק ניתן עוד לתקן".

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א

חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

פירש רש"י הקדוש: "בת מאה כבת עשרים לחטא, ובת עשרים כבת שבע ליופי". חיי האדם ושנותיו מתחלקים לשלוש קבוצות: גיל הילדות, גיל הנערות וגיל הבגרות.

על כן התורה מדגישה בכל שלב מאותם פרקי חיים של שרה אימנו ע"ה את המילה "שנה", שכן התורה מתכוונת להדגיש שבכל פרק ושלב, החיים נוצלו והיו לתוכן ובעלי משמעות, ולא אבדו אף רגע מאותם חיים אידיאליים.

וכדברי המדרש רבה: ויהיו חיי שרה "יוֹדֵעַ ה' יָמֵי תְּמִימִם" (תהילים לז, יח)- זו שרה שהייתה תמימה כהדא עגלתא תמימה. כלומר שמילאה את תפקידה עד תום והפכה לשלימות מוחלטת.

כל אדם חפץ בחיים ובעל רצון עז לחיות, ואפילו אדם עם ייסורים קשים סבל ומכאובים, גם הוא מעוניין ורוצה בחיים.

וכמו שכותב הרב טיקוצ'נינסקי זצ"ל מעשה בגב אחד שנגזר דינו לתלייה, ופעמים מספר ניסה להתאבד בכלאו ולא עלתה בידו, כאשר הובא לגרדום והתגלגלה אבן גדולה, באופן אינסטינקטיבי כפף את ראשו לבל יפגע. הרי שגם כשאדם מיואש וחפץ לשלוח יד בנפשו טרם בטל ממנו הרצון העמוק לחיות.

דרשו חז"ל "ימיו כצל עובר" הלוואי כצילו של כותל [הנראה כעומד] או כצילו של אילן [המתנדנד מעט אך אינו מתרחק], אלא כצילו של עוף בשעה שהוא עף. כענן כלה, וכרוח נושבת, וכאבק פורח, וכחלום יעוף.

אבותינו הקדושים ידעו את ערך החיים, ואת סגולתם, ומימד ערך הזמן וניצלו זאת עד תום, כנאמר אצל אברהם: "וְאֶבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים" (בראשית כד, א), אברהם אבינו לא נעצר בשום

הצלחה בגורר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב ימ"ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר חנינו בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט סיון בת אסתר עמית בת טובה יוסף בן רחמה נתנאל בן ג'ניה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ניה שירי ימנה בת שולמית שמעון בת שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניצרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניצרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמיה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זוהרה שאול בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה זהבה בת שושנה רייזל אליהו בן רחל נעמה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בו אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולילד אלחנן רפאל בן איריס ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניצרי בן ימנה וגלית בת מסודי

לרפואה שלימה ציון בן צ'חלה והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

זמן לכת

צ"י	כניסת לכת	צאת לכת	יציאת חם
י"מ	16:14	17:25	18:01
ח"א	16:31	17:22	17:56
מיוסף	16:31	17:22	17:57
כ"ל	16:34	17:25	18:00

שואל ומשיב בהלכה - חתוך דברים חריפים - חלק ב'

אדם שחתך בסכין שאינו בן יומו דברים חריפים, על מה עליו להיזהר?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחס, רבנות מקומית מבשרת ציון:

תשובה: !

חתך דברים חריפים בסכין, שאינו בן יומו והסכין היה נקי, מותר לאכלם בחלב. **הערה:** נקטינן בדעת השו"ע דווקא בן יומו עושה אותו בשרי ואין לאוכלו בחלב אלא אם כן מסיר ממנו עובי אצבע. עיין שו"ת יביע אומר ח"ד (חאו"ח סימן ט אות י), ובשו"ת יחווה דעת ח"ב (עמוד קצג בהערה) ובספרו הליכות עולם ח"ז (עמוד עב).

ומכל מקום ראוי ונכון להדיח במים את מקום החתך, לפני שאוכלו בחלב. **מקורות:** עיין זבחי צדק (שם אות ח), וכף החיים (שם אות י). וכיון שאין טורח והפסד ראוי להדיח.

אולם לדעת בני אשכנז, גם כשהסכין אינו בן יומו וחתך איתו דבר חריף, אין לאוכלו עם המין השני. טחנו בשר בבלנדר, ולאחר עשרים וארבע שעות טחנו בו דבר חריף, מותר לאוכלו עם מאכלי חלב. **מקורות:** בפרט כשהבשר קר, והמטחנה לא הגיעה לחום, שהיד סולדת בו. ראה כף החיים (יו"ד סימן צו ס"ו). ולדעת בני אשכנז יש להחמיר.

תבלינים חריפים, שנטחנו במטחנה בשרית בת יומה [שטחנו בה ב-24 שעות האחרונות בשר חם], אסור להשתמש באותם תבלינים עם מאכלי חלב. אולם כאשר המטחנה אינה בת יומה, והיא נקיה לחלוטין, מותר.

ולבני אשכנז, גם כאשר המטחנה אינה בת יומה אסור. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן צו ס"ג) והרמ"א שם. ואף כאשר מכניסים בשר קר, להב הסכין שבמטחנה מתחמם עד כדי חום, שהיד סולדת.

וכן הדין כאשר המטחנה או המיקסר בשרי, שוב אסור לחתוך בו בצל או מאכל חריף אחר לאוכלו עם חלב.

הכנסת אורחים

להלן סיפור המעובד מתוך 'מידות והנהגות טובות' ויש בו כדי ללמדנו מהי מעלת הכנסת אורחים. אבי זצ"ל סיפר מעשה נורא, שסיפר לו הצדיק הרב אריה לוי (רב האסירים הידוע כאיש חסד מופלא): 'יהודי בשם ר' יוסף שכב בלי הכרה בבית הרפואה 'ביקור חולים' בירושלים. ר' אריה עמד ליד מיטתו, ולפתע פתאום פקח החולה את עיניו.

הוא ראה את רבי אריה, ואמר לו בהתרגשות: "ר' אריה, אני חוזר עכשיו מבית דין של מעלה. בשמים היה דיון בענייני האם להשאירני למעלה או לאפשר לי לחזור לעולם הזה. לאחר דין ודברים החליטו הבית-דין להחזירני לעולם הזה כדי לאפשר לי הזדמנות נוספת לתקן את מעשיי. **לאחר פסק הדין לא ידעתי את הדרך, שבה עליי ללכת כדי לחזור לעולם הזה.**"

"לפתע אני שומע מישהו הקורא לכיווני 'יוסף', אני מסתכל ורואה על ההר אחד יושב וקורא לי. ניגשתי אליו, והוא אמר לי: 'אתה מכיר אותי? אתה זוכר אותי?', התבוננתי בפניו ארוכות. אולם לא זכרתי אותו, ולכן אמרתי 'לא', אז הוא אמר: 'אני אזכיר לך, מהיכן אני מכיר אותך. המנהג בערי ובכפרי אירופה שבלייל שבת היו מגיעים עניים רבים בכל עיר וכפר, שלא היה להם מקום לאכול בשבת'.

"בסוף התפילה לפני תפילת 'עלינו לשבח', היו כל העניים נעמדים על יד הדלת, ובגמר התפילה כל אחד מהמתפללים הקבועים, המתגוררים שם, היה לוקח איתו עני אורח, כדי שיוכל הלה לסעוד על שולחנו. באותה השבת היו עניים רבים, ואני עמדתי ביניהם. **הייתי אדם גדול ושמן. כולם הסתכלו עליי, אולם העדיפו לקחת מישהו אחר, וזאת מחשש, שאוכל יתר על המידה.**"

"בסופו של דבר נשארתי לבד בבית הכנסת, ואף אחד לא רצה לקחת אותי. באותה שבת אתה ואבא שלך הייתם האחרונים שעזבו את בית הכנסת, אביך הסתכל עליי ואמר: 'יוסף בוא, אנחנו לא לוקחים אותך', ועזבתם את בית הכנסת. אני פרצתי בבכי, שכן לא היה מי שיארח אותי."

"לאחר כעשר דקות חזרת, ואז שאלתי אותך: 'מה קרה? מדוע חזרת?'. ואתה אמרת, שכשהלכת לביתך, אמרת להוריך: 'איך אנחנו יכולים לאכול, אם יש יהודי, שאין לו מה לאכול? איפה הרחמנות? איך אנחנו יכולים לעזוב מישהו, שאין לו מה לאכול בשבת קודש?' ובכית."

"אביך לבסוף אמר: 'טוב, תקרא לו'. חזרת והבאת אותי, והייתי אצלכם בשבת. **אמרתי לך אז, שאני אשלם לך בעד המצווה הזאת. מאז לא נפגשנו כל ימי חיי.** עכשיו אני רואה אותך אחרי הרבה שנים, יוסף, מה אני יכול לשלם לך, תגיד לי! אז אמרתי 'הבית דין שלחו אותי לחזור לעולם העשיה, אך אני לא יודע את הדרך'. **הוא הראה לי את הדרך, וכשהלכתי לפי הוראותיו קמתי בבית הרפואה.**"

מינויים לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com	הקדשת העלון ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926	לשאלות בהלכה נא לפנות לרב אליהו פנחס בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)
---	---	--

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב שלום אהרן לופס זצ"ל

הגאון הרב שלום אהרן לופס זצ"ל - נולד בחאלב שבסוריה ב-י"ז בכסלו ה'תרס"ה (1904). בשנת ה'תרצ"א (1931) הוסמך להוראה על ידי רבני ירושלים הספרדים: הראשון לציון ר' יעקב מאיר, ר' אברהם פילוסוף ור' בן ציון קואינקה. בשנת ה'תרצ"ו (1936) ייסד יחד עם ר' יהודה צדקה את אגודת "מקבציאל", שמטרתה להקים מסגרת תורנית עבור צעירי ירושלים, שלא מצאו את מקומם בישיבות הממוסדות. בשנת ה'תרצ"ח התמנה לדיין בבית הדין הספרדי בירושלים.

לאחר קום המדינה עזב את שכונת בית ישראל ועבר להתגורר בשכונת מוסררה ("מורשה") והקים בחצר שטראוס שבתחומה בית ספר חרדי לילדי השכונה. בין השאר פעל בקרב ילדי המעברות. כמו כן הקים את אגודת "מזהירי שבת", שפעלה לסגירת חנויות ובתי עסק בירושלים לפני כניסת השבת.

בשנת ה'תש"י (1950) התבקש על ידי הראשון לציון ר' בן ציון מאיר חי עוזיאל לקבל על עצמו את תפקיד הרב הראשי בעכו. בכ' באב ה'תש"י נבחר לתפקיד, ונשא בו כיובל שנים. עסק בתורה כמעט בכל שעה ביום ובלילה. על שיקדו המופלאה סיפר רבנו כי בימי צעירותו לא עבר עליו כמעט שבוע בלי סיום מסכת. מחצות לילה החל סדר יומו. מלומד בנסיים. זכה לגילויים רבים בחלום. זכה לגילוי אליהו הנביא. ענוותן. **חי בפשטות בל תתואר, ואף מרצפות לא היו בביתו! כל עוד מכרו קרח לא רכש מקרר לביתו! את רוב רכושו חילק לצדקה.** במשך שנים רבות החזיק כולל אברכים על שם אביו בירושלים. מלבד זאת תמך בעשרות רבות של חתנים בני תורה מכל רחבי הארץ. נפטר כ"ו מרחשון ה'תשנ"ה (1994). חי כ-90 שנים. ציונו בהר המנוחות בגבעת שאול בירושלים.

אביו: ר' יעקב. **מרבותיו:** ר' עזרא עטייה (ראש ישיבת 'פורת יוסף'). **בנו:** ר' מרדכי (חבר בית הדין הרבני הגדול. נפטר בחי' אביו בשנת ה'תשמ"ה). **חתנו:** הראשון לציון ר' אליהו בקשי דורון (בעל שו"ת 'בנין אב'). **מתלמידיו:** חכם נעים אליהו (בנו של המקובל חכם סלמאן אליהו בעל 'כרם שלמה', ואחיו של הרשל"צ ר' מרדכי אליהו זצ"ל) ור' רחמים הררי.

אחד מתלמידיו, ר' נתנאל בוקר זכור כיצד הגיע פעם לבית הכנסת בצהרי יום שישי, ומצא שהרב יושב ולומד, אך פניו מפיקות צער גדול "קרה משהו, כבוד הרב?" העז לשאול. ר' שלום נשא אליו עיניים של כאב, ואנחה עמוקה נפלטה מפיו. **"קיבלתי היום שבעה מכתבים מחתנים בני תורה המבקשים ממני עזרה, ויש בידי רק אלף שקלים"**, תינה את צערו. "ואני תוהה, איך אפשר לחלק לכל אחד מהם סכום כה מועט? אני רוצה שיקבלו סכום הגון, שיהיה להם לתועלת... **"ובעוד המילים על שפתיו, נכנס יהודי נוסף אל בית הכנסת, הניח מעטפה על השולחן, ונפרד מהרב לשלום בתנועת יד מהירה, בלי אומר ודברים.**

הרב פתח את המעטפה ושלף משם חפיסה עבה של שטרות. הם עברו בין אצבעותיו בזריזות, כשר' נתנאל בוקר מביט על המחזה, משתאה. **"עשרת אלפים שקלים!"** הכריז הרב והאושר הציף את כל כולו. ים הכאב נעלם, ואת מקומו תפסו הרון והגילה. **הוא קם ממקומו ופצח בריקוד נלהב עם תלמידו.** "אדוננו אדון עולם!" הכריז ר' שלום, "הקב"ה עוזר לנו!" **לאחר מכן התיישב חזרה במקומו, חילק את הסכום לשבעה חלקים ושיגר את המעטפות ליעדן.** "לנגד עיני התקיים מאמר חז"ל, מספר ר' נתנאל בוקר, "שכל הרודף אחר הצדקה, הקב"ה ממציא לו מעות".

על העובדה שהרב לא חת מפני אף אדם, יעיד הסיפור הבא: אחד הקצבים בעכו ניגש פעם אל ר' שלום וביקשו שיעניק תעודת כשרות **לאטליז שלו.** ר' שלום ידע שאותו קצב רחוק מיראת שמים, והוא עלול להכשיל את הרבים, גם אם יוצמד אליו משגיח כשרות, ולכן סירב להעניק לו תעודה. הקצב, שהתרגז מאד, הניף את ידו, ובתנועה מאיימת, שהופנתה כלפי צווארו של הרב, איים: **"אני אשחט אותך!"** ר' שלום הזדקף, ונתן מבט נוקב בקצב. "אדוננו אדון עולם. אין עוד מלבדו!" **הברנש שמט ידיו ברפיון לצדדים, ובהילוך איטי פסע לאחור ונעלם...**

הרב היה מעורר מאוד בעניין תפילת וותיקין (תפילה עם הנץ החמה). שגורים היו על לשונו דברי הגמרא האומרת שהאדם המתפלל בנץ- לא יינזק כל אותו היום. אחד מבעלי הבתים בקהילתו, ששמע את הדברים, החליט לבוא ולהתפלל וותיקין. איש זה היה סוחר ירקות בשוק של עכו, ובבואו באותו יום להתפלל, קשר את סוסתו יחד עם הירקות בסמוך לבית-הכנסת, וכך נכנס להתפלל בהיותו סמוך ובטוח בדברים, ששמע מפי הצדיק, כי לא ייגרם לו נזק כל אותו היום.

והנה לאחר סיום התפילה, יוצא מידענו בדרכו לעבודה ומגלה במר נפשו, כי הסוסה נגנבה. מיד הוא נכנס לרב ומספר לו בבכייה על שאירע, ושואל לפי תומו: "הן הרב הבטיח לנו, כי אם נתפלל וותיקין - מובטח לנו, שלא יינזק כל אותו היום. אם כן, מדוע הסוסה נגנבה?". הבטיח לו הרב, שלא רק שלא יינזק מהגניבה, אלא עוד ירוויח כפליים. שב האיש לביתו, כשהוא שמח וטוב לבב ומאמין לדברי הרב. לא חולפים ימים אחדים, מוצא האיש לפליאתו את סוסתו ליד ביתו. ולא רק זאת, הסתבר, שהיא מעוברת, ולאחר זמן היא המליטה סייח והוא מכר אותו בדמים מרובים. וראה עין בעין כיצד ברכת הרב על עניין ה'כפל' התקיימה במלואה!

לא אחת אירע, שמשמשו ליווהו אל אולם, שבו אמורה הייתה להיערך ברית מילה, ועוד על המפתן, לפני שנכנס, פנה אל משמשו ופסק: **"אליהו הנביא לא נמצא כאן!"** וסב על עקבותיו. הצצה חטופה לאולם פנימה, הבהירה למשמש שמחיצת הצניעות בין הגברים לנשים אינה קיימת במקום זה.

נְשִׁידוֹךְ מִפְּלָא

כי ברור שענבי הגפן בענבי הגפן ויזכו לבנין עדי עד.

הכל לחצו את ידיי, והחתן הגדיל לעשות ונפל על צווארי. אף אחד לא נעמד לדבר אחריי, ונראה היה, כי הדרשה הזו הצילה את שמחת השבע ברכות שכמעט הושבתה. ואז ניגש אלי יהודי שישב לצדי ושאל לשמי. הוא רוצה להציע לי שידוך.

"ואיך אתה קשור לחתן?", התעניין. "אני לא קשור לחתן" הבהרתי לו. "אתה מהצד של הכלה". שללתי את האפשרות: "לא, אני אפילו לא יודע מה שם הכלה". "אז מה אתה עושה כאן?" הקשה.

"חסד. ביקשו ממני להשלים מניין, והייתי מעשרה ראשונים". הוא צחק ואמר: "כנראה אנחנו קרובי משפחה. גם אני עובר אורח, שהגעתי לכאן לבקשת אחד הקרובים".

"רציתי להציע לך את בת אחותי", הוא אומר. "מה גורם לך לחשוב להציע את בת אחותך, לפני שאתה מכיר אותי בכלל?". "אומר לך את האמת, ראשית אחרי הנאום המיוחד שלך, ובמיוחד, אחרי שאני שומע, שאתה כאן בהתנדבות אני מעריך אותך, ונקודה שלישית, שפשוט למה לא לנסות?".

הטענה השלישית הכריעה את הכף. **נתתי לו את הטלפון של הורי והתפזרנו לדרכנו.** כל השאר כבר היסטוריה. **מאותו הערב יצא שידוך, וכיום יש לנו שלושה ילדים, חסד ה'.**

"לפני זמן מה אני פוגש באוטובוס מישוה מוכר. הוא מביט בי ואני בו. "אתה מוכר לי מאיזשהו מקום", הוא אומר. "וגם אתה", אני עונה לו. שנינו מביטים זה בזה. ברור לנו, שראינו ושדיברנו אבל לא נזכרים.

והנה הוא נזכר! "זה אתה הנאום מהשבע ברכות של אחי - מרדכי. איך יכולתי לשכוח, מעולם לא שמעתי דברי שבח כאלה על ידי מי שאינו מכיר כלל את החתן. זה היה ערב עגום מאד, שלא תרם לשמחת החתן והכלה, ואתה הצלת אותו בהופעתך ובדרשתך".

כעת גם אני נזכר... צחקנו. "אוי ויי", הוא אומר פתאום. "מה קרה?" אני שואל. "הבטחתי לך פרס, זוכר?". "אל תדאג, הקב"ה קיים את הבטחתך. קיבלתי את הפרס שלי..."

הוא הביט בי בתימהון, ואז סיפרתי לו על המפגש הבלתי צפוי עם אורח קרוא נוסף בתוך שבע הברכות הללו, שהוביל להצעת שידוך עם בת אחותו.

"אף שיש לך חלק בשידוך, לא יכולנו להזמין אותך, כי לא היה לנו מושג מה שם המשפחה שלכם, את זה לא לחשת לי..."

הגעתי לתחנה ואמרתי: **"סלח לי, שאני ממנה. פשוט הפרס שלך הביא עוד כמה פרסים קטנים, ואני חייב למנהר לאכול עם כולם ארוחת צהריים..."**

(מעובד מתוך 'האמנתי ואדברה')

סיפור זה התרחש, כשהייתי בגיל עשרים ושבע. תקופת השידוכים הייתה קריעת ים סוף אמיתית עבורי, לא שהייתי בררן יתר על המידה, פשוט לא הגיעו הצעות מתאימות.

אחרי הצעות כה רבות המסתיימות בלא כלום, אתה עלול להגיע לידי 'יאוש'. מה עוד שרוב חבריך כבר התחתנו, ולאחד מהם יש כבר ילד בן שש.

ביום מן הימים נסעתי לבני ברק להשתתף בחתונה של חבר צעיר. הגעתי לחופה, נשארתי קצת לאוכל ולריקודים, ובשעה עשר יצאתי לכיוון תחנת האוטובוס לירושלים.

אני פוגש חבר מהישיבה קטנה ומתחיל לשוחח איתו בפתח של בניין. מסתבר, שהוא נמצא בשמחת שבע ברכות של קרוב משפחתו. לפתע יורד מישוה מהבניין ואומר לבן שיחי: "מדוע אתה כאן? תעלה למעלה, ממש ריק ועצוב שם".

ואז הוא פונה אליי ואומר: "אני מחפש גברים בשביל להשלים מנין 'לשבע ברכות', אז תעלה. יש שם חתן וכלה שאמורים לשמוח בשבע ברכות אבל כבר עשר וחצי, ויש רק שישה משתתפים", והוא מוסיף, "אם תעלה, תקבל פרס, כדאי לך".

את תקופת הפרסים בחיי, סיימתי כשעזבתי את ה'מתמידים' בחיידר, אבל החלטתי להיענות. בבית ישבו חתן וכלה, שני המחותנים, סבא אחד, שני בחורים ועוד כמה תינוקות בעגלה. איש לא שר ואפילו לא דיבר בקול רם. גם לא הושמעה מוזיקה.

לאט לאט הגיעו בני משפחה, עד שנעשה מניין. האיש שקרא לי לעלות ביקש: 'תשיר משהו', אמר. הסתכלתי ימינה ושמאלה והחלטתי, שאין לי ברירה. התחלתי עם 'עוד ישמע' ו'מהרה' בשלב הזה הצטרפו אליי אנשים.

אחרי מספר שירים הוא ניגש אליי ולוחש: "תגיד משהו". אני לוחש בחזרה: "אתה לא חושב שהגזמת?". "אתה חייב לשמח את החתן, ובאשר לעובדה, שאתה לא מכיר אותו, ממתי צריך להכיר, כשמבקשים לומר דברי שבח על חתן".

העברתי על מידותיי ואמרתי לו: "אנסה, אבל שחרר מידע - היכן הוא לומד ומתפלל, חברותו, ראש ישיבה, בן כמה החתן?". הוא ענה לשאלותי בקצרה: והוסיף, שקוראים לו מרדכי. וכאן אני מתגבר, קם ומפליג בשבחו של אדם, שמעולם לא הכרתי קודם.

לדבר אני יודע וגם לפרגן, וממילא יצא נאום שכולו שבח וקילוסין לחתן, שרק את שמו שמעתי רגעים ספורים קודם לכן, וכעת יצא למרחוק בלמדנותו וביראתו...

בנקודה של יחס החתן לחברים העמקתי רבות, ואף הבאתי דוגמאות מהחיים (שאותם שמעתי רגע קודם), שבהן החתן הוכיח את עצמו כאיש אציל נפש ומיוחד במידת הנתינה. כמובן סיימתי שעם חתן כזה אין צורך לחקור, מי היא הכלה,

לע"נ

תנצב"ה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבתי בן אסטריא אטון זצ"ל	ולד יחיא בן יוסף זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה זצ"ל	יצחק בן ברוך דב זצ"ל
אביבה בת איירן ע"ה	גאולה בת טובה ע"ה	שרה בת נרקיס ע"ה
אברהם בן יונה זצ"ל	עמירם בן דבורה זצ"ל	אביגדור בן ג'ולי זצ"ל
יצחק בן חביבה זצ"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	מסעוד בן יקוט זצ"ל
אהרון (אורי) בן רבקה זצ"ל	דרור יהושע בן ארץ מיוחס זצ"ל	מזל בת שמעון
חי זידי בן קלרה זצ"ל	דב בן יצחק זצ"ל	יוסף בן מרים נוסרת זצ"ל
יוסף בן סעדה זצ"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	רחל רפאל בת השמח ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרחא זצ"ל	יעקב בן אסתר זצ"ל
יעקב בן סלימה זצ"ל	לטיף בן פרחא זצ"ל	מאיר בן נעמי זצ"ל
ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית זצ"ל	זילפה בת נרדה ע"ה
מישא אסתר בת זהרה ע"ה	יהודה בן סעידה זצ"ל	אביבה לוי ע"ה
אברהם בן דינה זצ"ל	עפאת בת השמח ע"ה	כל נשמות עם ישראל

הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
שמואל בן רבקה זצ"ל
משה בן רוזה זצ"ל
אביחי בן אסתר זצ"ל
נעמה בת גורג'יה ע"ה
דוד בר חסיבה זצ"ל
רפאל בן אסתר זצ"ל
שמעון בן שמחה זצ"ל
ר' דב בן בנימין אלטר זצ"ל
אורה בת נעמה ע"ה
שמעון בן חנה זצ"ל
גורג'יה בת נעמה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
אסתר בת בלה ע"ה
נעמי בת כחנן ע"ה
מרים בת בלה ע"ה
צדיק חכם בן חזלה זצ"ל
ע"ה שני בת אסתר ע"ה
מסודי בת חביבה ע"ה
יונה בן סעדה זצ"ל
ברכה בת מרדכי ע"ה
יעקב בן נעמה זצ"ל
שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדה זצ"ל

גליון באר הכרעה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

חיי שרה

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת חיי שרה

א	לא תקשו - לא ישקע ויטבע בהתכוננות יתירה בצרותיו.....
ב	וירץ, ותמהר, ותרץ - לא יאחר הזיווג ולא יוקדם אפילו ברגע אחד.....
ח	מה' יצא הדבר - השגחה פרטית ביותר בעניני שידוכים.....
יב	בית פלוני, בת פלוני - הזמן והנדוניא אף הם נקבעים מלעילא.....
יג	למבעי רחמי - קירוב הזיווג ע"י התפילה.....
טז	ה' ניסי - כל שידוך ושידוך הוא נס בפני עצמו.....
טז	חסד עם אדוני - הכל נצרכים לחסדי המקום ולתפילה.....
יז	הגומל חסדים טובים - מעלת הגומל חסד וחוא ה'מעלה' לשידוכים.....
כ	ויצא יצחק לשוח בשדה - מעלתה של תפילת המנחה.....
כב	שערי קדושה - שמירת עיניים ופיו בקדושה.....
כב	בחום 'היום' - יבער כאש לנצל ולמלא אותו היום.....

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

טל: 052-7627127

באר הפרשה - חיי שרה

לא תקשו - לא ישקע ויטבע בהתבוננות יתירה בצורותיו
בפרשתו (כג ב-ג), 'ויבא אברהם לספור לשרה ולבנותה',
ויקם אברהם מעל פני מתו..... הנה, עצה
נתנו לנו צדיקים - שלא להתבונן יתר על המידה בעת
הקושי והצער, ולא לחקור על מה שעובר עליו, כי אז
יעלו בלבו ספיקות וקושיות ח"ו (פעמים שבעת הצרה אין
לאדם רוחב לב להבין ולהשכיל לנכון מה שבידו להבין בזמני האורח),
אלא יאמין באמונה פשוטה בתמימות שאביו שבשמים
רוצה אך ורק להיטיב לו, ואף הנהגת 'הדין' הרי היא
'טובה' גמורה עבורו וימשיך בדרכו עדי תבוא ישועתו.
וכך איתא מהרה"ק ה'תפארת שלמה' (בפרשתו) ליישב
הקושיא העולה מהכתובים הללו, שבתחילה כתיב
'ויבא אברהם לספור', ולבסוף רק ויקם מעל פני מתו
- שלא הספידה אלא קם ודיבר אל בני חת, וצ"ב,
מדוע חזר בו ולא הספידה, ועוד, דאיתא במדרש (רבה
נח ו) 'מלמד שהיה רואה מלאך המוות מתרים כנגדו'
- היכן נרמז ענין זה בפסוק.
ומבאר ה'תפארת שלמה' וז"ל (בשינוי קצת), והעניין הוא
ע"ד הכתוב (שמות ג ו) 'ויסתר משה פניו כי

א. הנה מברכים אנו בכל יום ויום 'הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה', ולכאורה קצת צ"ב, מה החידוש
בתרגול (שכוי), והרי כל חיות ובהמות מבינות להבחין בין יום ללילה, אלא ששאר החיות רק כשרואות את אור
היום יודעות כי האור בא לעולם, אבל התרגול משכיל להבין בעוד החשיכה שולטת בעולם כי האורה עומדת לבוא
והוא קורא מבעוד ליל, וזהו מורה דרך לבני האדם, שלא להבהל בעת שחשיכה להם כל חד וחד בדיליה, רק לדעת
ולראות מעתה את האור הממשמש ועתיד לבוא.

כה אמר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (בפרשתו דיבור השני) ויהיו חיי שרה... ואיש חי נקרא שאינו דואג כלל והוא
שמח בכל המצבים... בת ק' כבת כ' לחטא - היינו לענין דאגות עיני עוה"ב, כמו בתקופת העשרים שאינו מרבה
לדאוג כ"כ דאגות עוה"ב, כמו"כ היתה בהיות בת ק' מלא בטחון וחיזוק ברחמי השי"ת שהוא מלא רחמים וירחם
עליה גם בעלמא דאתי, וכמו בתקופת העשרים שהוא מתחזק כל פעם ומקבל עליו מהיום והלאה להיטיב את דרכיו
בחיינו כמ"כ לעת זקנה.

והאמונה בהשי"ת תביאנו לידי השמחה, דכתיב בפרשתו (כד סב) 'ויצחק בא מבוא באר לחי רואי, וכתב הרה"ק
רבי העניך מאלכסנדר זי"ע (חשבה לטובה), וז"ל, 'מהיכן בא שמחה לאדם' מבוא באר לחי' שכאשר מיושב בדעתו,
שהקב"ה משגיח עליו בכל רגע הגם שיושב בארץ הנגב ואין לו כלום, עם כל זה הקב"ה משגיח עליו תמיד לטובה,
מזה בא שמחה'.

ב. וכך ביארו (עי' חיד"א בספרו שמחת הרגל) את הפסוק (תהלים קטו ב) 'למה יאמרו הגויים איה נא אלוהיהם'. כי ביאור
תיבת נא הוא מלשון עתה (כמו 'נא ה' הושיעה נא', שפירושו כעת ומיד), והיינו שבני ישראל מאמינים בני מאמינים שכל
הנעשה בעולם בחשבון הוא - אף אם לא נראית מיד הטובה שבדבר, אבל הגוי אינו נאות לכך והוא אומר איה
נא - הראיני מיד את הטובה הכרוכה בהנהגת ה'.

מקום אחד הולך (לתכלית הטוב) והן כמה בלי שינוי ותמורה ח"ו. ומה שאין מובן הדבר בהשגת האדם, ריק הוא מכס, שאין שום השגה יכולה להשיג דבריו ית' ופירוש מילותיו האומרים לרע טוב ולטוב רע, וכ"ש שאינו מובן מחשבותיו וכ"ש רצונו הפשוט. ובאמונה זו התחזק אברהם שלא להרהר אחריו יתברך, כי נסיון האמונה - גרוע ומר מזונו וזביחה². וכשמתגבר עליו מה טעם טוב יש בה.

וירץ, ותמהר, ותרץ - לא יאחר הזיווג ולא יקדם אפילו ברגע אחד

בפרשתן (כד יז -ב), 'וירץ העבד לקראתה... ותמהר... ותירץ עוד', היה אומר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע (ליקוטי יהודה בפרשתן עמ' רכ"ט) בשם הגה"ק רבי חיים מברסק זי"ע כי בעניני השידוכין עלינו לדעת שהכל יתנהל כפי הנאמר מה' יצא הדבר, ולא רק עסקי השידוכין נקבעים ממרומים כרצונו יתברך, אלא גם הזמן בו יבוא השידוך למעשה ויגמר בכי טוב אף הוא תלוי רק ביד הקב"ה, ואין יכולת ביד אנוש למחרו אפילו ברגעא חדא או לאחריו, ובהתקרב הזמן שיועד

ויש להוסיף, שה'בעל דבר' ניסה לשבור רוחו של אברהם אבינו בטענה שהוא גרם מיתת שרה בזה שלא גילה לה טיפין טיפין מעניין העקידה באופן מדוד ושקול שלא ישפיע על בריאותה (כי הרי מתה כששמעה באופן פתאומי מהעקידה). בכל זאת אברהם הסיח דעתו ממחשבות זרות אלו השוברים רוחו ונפשו של אדם ולכן אף לא הספידה, והתחזק באמונה פשוטה.

מה נמלצו דברי הרה"ק רבי מנחם מענדיל מוויטעפסק זי"ע ('פרי הארץ' בסוף פ' וירא) לאחר שמסביר את נסיון העקידה, שהיה נסיון לאברהם באמונה פשוטה, כי היה לו מקום להרהר אחר מידותיו של הקב"ה, מחמת שנראה כשינוי רצון אצל ה' שאתמול אמר כי ביצחק יקרא לך זרע ועתה הוא אומר קח נא את בנך והעלהו לעולה. אבל אברהם אבינו עמד בנסיון ולא הרהר אחר האמונה, אעפ"י שלפי השגתו נראים דבריו יתב"ש מהופכים, אלא התחזק באמיתות האמונה הגדולה והחזקה, כי לא מחשבותיו והשגותיו שלו הם מחשבת ה' יתברך, ולא דרכיו דרכו, ואינו מבין דבריו יתברך והנהגתו כלל, וכל הרעות המתדמים מאתו ית' הם טובות אמיתיים וכל דבריו הנראים מהופכים הכל אל

ג. ענין נפלא מצינו בדברי רש"י, דכתיב בפרשתן (כג א) 'ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה', וברש"י כולן שווין לטובה. כתב החיד"א זי"ע (פני דוד, ריש פרשתן) שתיבת 'ויהיו' נקראת במיזר וגם למפרע, ולרמז, שקיבלה את כל מאורעות חייה באהבה ובשמחה אף כשחייה התנהלו למפרע - להיפך מרצונה, ותמיד האמינה בה' שהוא נמצא עמה בכל עת וזמן בכל מקום ובכל אתר והוא 'הגומל חסדים טובים לעמו ישראל', וכולן שווין לטובה בידיעתה שאף שבשעת מעשה נראה הדבר כצרה ח"ו לבסוף יתגלה שכולו לטובה ולברכה. הגה"ח רבי אהרן יוסף לוריא זצוק"ל כותב ב'מכתב' (עבודת פנים, מכתבים מ"ג), שבשבת פרשת חיי שרה היה הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע חוזר על דברי רש"י אלו 'כולן שווין לטובה', והרעיש את העולם במאמר זה - 'ס'איז איר שטענדיג גוט געווען' (תמיד היה לה טוב על לבה).

איתא ממרן הבעש"ט זי"ע (כתר שם טוב רכ), וז"ל. 'שויתי ה' לנגדי תמיד, שויתי לשון השתוות בכל דבר שיארע לו יהיה הכל שווה אצלו, בין בענין שמשבחים אותו בני אדם או מבזים אותו, וכן בכל שאר דברים וכן בכל האכילות - בין שאוכל מעדנים בין שאוכל שאר דברים, הכל שווה בעיניו... וכן בכל אשר יארע עמו יאמר הלא זה נשלח מאתו יתב"ש ואם בעיניו הגון... אבל מצד עצמו אין חלוק וזה מדריגה גדולה מאד (עיי' 'שפת אמת' זי"ע חיי שרה תרס"א-ב, ועו"ע ויחי תרנ"א).

ואדרבה, עיקר אמונתו של אדם ניכרת בעת ההסתר והקושי, כעין מאמרו של הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (חוט המשולש עמו' קכט, וכן הוא במכתבו של המהרי"ץ דושינסקיא בשנת תרצ"ז) שאמר על אלו שהטילו ספק באמיתות תורת הקבלה מי שבנגלה כופר בנסתר הרי בנסתר הוא כופר בנגלה - וביאור דבריו, מי שבנגלה (בפארסיה) כופר ב(תורת ה)נסתר, הרי וודאי שבנסתר (בצינעא) הינו כופר ב(תורת ה)נגלה, אף לדידן ייאמר מי שבנגלה אינו מאמין בנסתר - כשהנהגת ה' עמו בהסתר פנים, הרי בנסתר (כלומר בסתר לבבו) אין אמונתו בשלימות אף בהנהגת נגלה - כשמאיר ה' פניו אליו. ד. ואף כאשר עושה 'השתדלות' עבור שידוכי צאצאיו ידע שאינו עושה כן אלא רק מצד חובת השתדלות, אך לא יחשוב שבידו לקרב או לרחק איזה שידוך. וכן ידוע שהרה"ק מסאטמאר זי"ע נשאל פעם כמה גדר השתדלות עבור הזיווג, וענה הרה"ק, שפעם אחת בשבוע ידבר עם 'שדכן' אודות שידוך...

ובאמונתו יחיה¹, כי בהגיע הרגע הנכון יעלה השידוך ויתקשר בקשר של קיימא.

איתא בגמ' (סוטה ב.) 'ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני' ומבואר להדיא בדברי הגמ', כי אין מציאת הזיווג תלוי בשום סיבה בעולם, לא בחשיבות המשפחה ולא בממון ואף לא בכשרונותיו המופלגים של החתן או של הכלה, וגם לא בחריצות השדכן וכיוצא בזה, אין ביד האדם עצמו

מן שמיא ל'גמר השידוך' (והוכרח להגמר באותו היום, הואיל והתפלל 'הקרה נא לפני היום', והרי כבר היה 'לעת ערב' כדכתיב בפסוק יא) מתנהל הכל במהירות ובחפזון כ'קפיצת הדרך', ריצת העבר, מהירות רבקה וכדו' - בכדי שיגמר הדבר בכי טוב בעתו ובזמנו ללא עיכוב רגע אחד². על כן, בהגיע אדם לפרק 'האיש מקדש' ועליו לשדך את בנו ובתו שכבר באו אל פרקם, לא יתבלבל ולא יאמר 'אני אנה אני בא', איני יודע מה לעשות ולא לפנות, אין לו אלא להחזיק באביו שבשמים

הנה ה'שידוך' הראשון מששת ימי בראשית היה 'ויאמר ה' א' לא טוב היות האדם לבדו... ויפל ה' א' תרדמה על האדם וישן' (לעיל ב ח-כא), יש שרמזו כי פעמים רבות מתעקש אדם לומר רצוני דייקא בשידוך פלוני, או לאידך פעמים שיאמר שידוך זה הס מלהזכיר... לכן אמר הקב"ה לאדם אני אשיג לך 'זיווגך' ההגון לך, אפיל עליך תרדמה ובזה הזמן אציג לפניך זיווגך, ו'כזה ראה וקדש', וכדאמרי אינשי 'אל תעזור ואל תפריע...'

וכבר אמרו כי מחסדי הבורא שנתן להורים להתעסק בשידוכי בנם וביתם, והקב"ה נותן להם 'הרגשה' כאילו הם אלו שהסכימו או הורידו את השידוך - אף שבאמת כל מערכת השידוכים מתנהלת לה רק מן השמים, כי הבה נתבונן זה קרוב לעשרים שנה מגדלים האב ואם את בנם ובתם ביגיעה, עמל ויזע, משנות ילדותו הדירו שנתם בלילות, ומשגדל הוליכו אותו לבית תלמודו וכו' וכו' כידוע לכל 'צער גידול בנים' מהו... חשוב נא איך ייראה דבר, כשיגיע עת זודים וינשאו הבן או הבת לזיווג שיבוא מאליו מן השמים, מבלי שיהא ביד ההורים לחוות דעתם בענין... על כן חס הבורא על האב והאם ונותן להם 'שירגישו' כאילו יש להם גם 'חלק' בהחלטות הזיווג, אבל באמת אין זה אלא דמיון... המכיר בזה תשלול נפשו בכל תקופת השידוכים, והיה זה שכרו.

וכן פירש הרה"ק רבי שלום'קה מזוועהיל זי"ע את הנוסח 'העומד מצד בנו החתן' כי אין האב אלא עומד מצד, ואת הכל עושה הקב"ה בכבודו ובעצמו. ולא עוד שפעמים מעמידהו הקב"ה בצד שלא יפריע ב'חכמתו' ובחששותיו, אלא ככל אשר יגזור ה' כן יקום וכן יהיה (יסוד צדיק עמו' רפג).

ובזה ביארו דלכן 'ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת, בת פלוני לפלוני' (סוטה ב.), והיינו שבשעה שההורים עדיין לא התחילו לעשות מאומה לטובת הולד כבר הוכרזה ע"י בת קול בשמים 'בת פלוני לפלוני'. כי 'שלושה שותפים באדם, הקב"ה אביו ואמו' (קידושין ל:), ולכן קובע הקב"ה את הזיווג בטרם יעשו אביו ואמו שותפים, ועדיין אין בידם לומר אף אנו 'שותפים' בעסק זה, רצוננו בשידוך פלוני, שידוך פלוני אינו 'מתאים' לנו, וכביכול יעשה כרצונו...

ה. הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע היה אומר 'ווען ס'קומט די ריכטיגע מינוט, געדויערט עס ווייניגער פון א מינוט' (בהגיע הרגע המיוחל נגמר הדבר בפחות מרגע).

ו. מעשה בבחור מבוגר מאד שנתקשה בפרשת השידוכים, נכנס הבחור אל רבו ושאל, רבי קדוש, עד מתי... עד מתי... מקבל אנוכי גזירת שמים באהבה, אבל בתנאי שהרבי יגלה את הקץ - מתי אזכה לבוא בברית האירוסין... אמר לו הרבי הנה בפרשתן נתבארו בארוכה הניסים שאירעו במציאת זיווגו של יצחק, מיד בצאת אליעזר לדרכו פדנה ארם - 'קפצה לו הארץ', בהגיעו לשם - 'טרם כילה לדבר והנה רבקה יוצאת' (כד טו), והנה מיד התאמת לו הסימן - 'והאיש משתהה לה...', לאחר מכן מת בתואל שרצה להמית את אליעזר בסם המוות ששם במאכלו ובא מלאך והחליף קערותיהם (מדרש אגדה). לא כן היה בהגיע תור כלולות יעקב אבינו, כי לא די שלא אירעו לו ניסים, אלא בכל אשר פנה נתקל במכשולים ומהמורות, אך 'ויצא יעקב מבאר שבע' - קפץ עליו רוגזו של אליפז שרצה להרגו, וכפדיון נפש בזז את כל אשר לו, לאחר מכן העבידו לבן שבע שנים, ורק לאחר כל זה זכה לבנות את ביתו ולהקים שנים עשר שבטי י-ה עדות לישראל, והרואה יתמה 'מה נשתנה' זה מזה.

וביאור הדבר (אף שאין לנו כלל השגה באבות הקדושים ובהליכותיהם, אלא שניתן לנו רשות ללמוד את הנוגע לנו כפשוטן של דברים), כי בשלח אברהם אבינו את אליעזר עבדו לא ידע היאך תהא דרכו, ולכן מיד נשא את כפיו - 'ה' אלוקי אדוני אברהם,

הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדוני אברהם' (כד יב), ולאחמ"כ 'ניצב על עין המים' ואמר להקב"ה - אני את השתדלותי עשיתי בהגיעי עד הנה, מכאן ואילך אין לי על מי להישען אלא עליך אלוני אברהם, ועשה סימן שיראהו ה' את הנערה הראויה לבן אדוניו, לכן זכה לכל הניסים הללו, מאחר שהרגיש עצמו 'תלוי' ביד ה'. משא"כ גבי יעקב הרי בצאתו מבית אביו לא הלך 'לחפש' את זיווגו, כי ידע שהוא הולך לקחת את רחל, כפי ש'היו הכל אומרים' - הגדולה לגדול והקטנה לקטן' (ב"ב קכג.), ואף ממון הרבה לקח עמו, נמצא שהכל היה אצלו עם 'חשבון' וסדר שכך וכך צריך להיות - אמר לו כביכול, 'אין העולם מתנהל אלא על פי ה'', ולא לפי חשבונות הברואים, על כן הוצרך לעבור כל כך הרבה מכשולות ומהמורות בדרכו (וסוף דבר היה שנישא הן לגדולה והן לקטנה, ולא עוד אלא שלא קדמה לרחל). לשמע דיבורים הללו מיהר הבחור נשא רגליו וברח כל עוד נפשו באפו, כי הבין שאדרבה אין כל טובה עבורו לדעת מתי יהיה האות הזה...

אחר ה'מלחמה' נשאר ה'גאון' רבי נפתלי נבנצל וצ"ל אוד מוצל מאש יחיד מכל בני משפחתו, והנה באחד הימים הוצע לו שידוך שהוא מצידו חפץ מאד בהצעה זו, ולא ידע בעצמו כמה 'להשתדל' כדי ששידוך זה יצא לפועל, על כן נכנס אל החזו"א והציע ספיקותיו, ענה לו החזו"א את שלך כבר עשית, יצאת ידי חובת ההשתדלות, הנח להנהגת הבורא שתיעשה מאליה ואל תוסיף לפעול למחר את השידוך, שמע הגר"נ לדברי החזו"א, ואכן, לא הגיע הדבר לכלל מעשה אלא בבוא עתו וזמנו נישא בשעטומ"צ לזיווג המוכן לו מן השמים.

כעבור שנים רבות והנה עומד ר"נ ביום הכנס נינו הגדול לבריתו של אאע"ה, ובביהכנ"ס שבו התפלל וותיקין כיבדוהו ב'עליה' לכבוד היום הגדול והגבאי ערך לכבודו 'מי שבירך' והכל הכריזו יחדיו 'מזל טוב... מזל טוב...' לאחר התפילה ראו כי לבו של ר"נ נתון בסערה, וכמסיח לפי תומו הראה על אחד המתפללים - בן גילו שלא נפקד מעולם בזש"ק והיה עדיף אילו לא כיבדוהו בעליה, והוסיף ר"נ לספר למלווהו שאותו יהודי נישא בשעתו לאותה 'מדוברת', ורק כעבור שנים רבות נוכח לראות את נס הצלתו בזה שאותו שידוך שכל כך חשק בו לא יצא לפועל, שאם כן היה עדיין עקר עד היום הזה כאותו יהודי שמעולם לא נולד לו זש"ק. על כן, אל נא אחי תרעו, בראותכם כי מחשבתכם איננה יוצאת לפועל - בפרט בענייני שידוכים בהם פועלים רגשותיו של אדם ביותר, שמחו נא בהנהגת הבורא עמכם, קבלו בתמימות ובשמחה את הנהגתו עמכם, כי אינכם יודעים אלו ניסים וטובות פועל הקב"ה בעדכם מבלי שתדעו ותשיגו אותם (כי פעמים האדם מתוודע לניסיו אחר שבעים שנה, ופעמים שלעולם לא ידע - יאמין בזה וירווח לו).

והנה, פעמים שהאדם 'תקוע' ושקוע במכאובו, בהפסדו ובחסרונו, אין לו אלא לפקוח עיניים עוורות, להביט על הנעשה בהשקפת האמונה ויאמין שהכל לטובה וברכה, מסופר על הגה"ח ר' ניסן שטיצבערג זי"ע (מחסידי הרה"ק היסוד העבודה זי"ע), שאחת מבנותיו נישאה בשעטומ"צ עם חתן ירא שמים מרבים, והנה באמצע 'שבעת ימי המשתה' - תאניה ואניה, מצאם אסון נורא והחתן נסתלק לבית עולמו, ולא די בכך, נתברר שה'כלה' תהיה מעתה 'עגונה' עוד שמונה שנים, כי אחיו היחיד של ה'חתן' היה אך ורק טליא כבן חמש שנים, והרי 'קטן' אינו יכול לקיים מצוות 'חליצה', רק בהגיעו להיות 'בן י"ג למצוות' - תוכל לחלוץ נעלו ולהינשא לאיש אחר, בצערו כי רב נכנס ר' ניסן אל ה'יסוד העבודה' לשמוע מהרבי 'מה זה ועל מה זה', אמר לו ה'יסוד העבודה', התבונן נא מעט, ותראה שמן השמים גזרו שבתך לא תקים בית בישראל עד שמונה שנים מהיום, והנה, אם לא היה קורה מה שקרה, הרי עדיין לא היתה באה בברית האירוסין עד עתה, והייתם משתדלים עבודה במציאת זיווגה ההגון לה (כמו שכך צריך להיות), כעבור זמן והיא תתבגר יותר הייתם מחזירים אחר 'סגולות' - 'ברוח ובגשם', מתפללים ומעתירים, מרעישים עולמות, ומבקשים מכל מי אשר 'ריח שדכנות' בו שיביא איזה 'הצעה', ומה היו הבריות אומרות - בתו של זה אינה נישאת, מן הסתם חסרונות יש בה, בלילות היית מתהפך מצד לצד מרוב דאגה ויגון... עד שלבסוף תמצא את זיווגה... אבל חס וחמנא עליכם, ומנע מכם את כל התלאה הנזכרת, ומעתה תנוחו בשלום ובשלווה, עד שיבוא ה'אח החולץ' לכלל עול תורה ומצוות, תעשה 'חליצה' ומיד תנשא להראוי לה בשעטומ"צ, ותעמיד דורות ישרים מבורכים, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא.

אדרבה, בשמחה וקבלת הנהגת ה' עמו, מתוך הודאה לה' על כל הנעשה עמו יפעל לטובה ויזרז זיווגו ההגון לו, מעשה באיש יהודי מן הדרום (של ארה"ק) בימי הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע שבביתו ישבו 5 מצאצאיו מעל גיל העשרים שעדיין לא נושעו בזיווגם ההגון להם, והגדולה שבהם כבר הייתה בת עשרים ושמונה, והיה הלה שבור ורצון כל הימים. בנוסף לכך ה'חברותא' (שעמו למד בכל יום) שלו אירס את אחד מצאצאיו, ובליט ברירה הוכרח ללוות כספים בבנק - שהלווהו (לחברותא) כנגד משכון דירתו של מיודעינו, אלא שעם הזמן פסק מלשלם את תשלומי חובו וממילא

ולא ביד אחרים לא לרחק ולא לקרב השידוך, אלא יחידים ביתה' (תהלים פח ז), וכפי אשר נקבע עוד בטרם הכל תלוי במאמרו וברצונו של הקב"ה שהוא 'מושיב יצירת הולד כי בת פלוני תהא לפלוני'.

מכרו פקידי הבנק את דירתו לכל המרבה במחיר... מעתה נשברה רוחו בכפליים, על חסרון הדירה ועל עיכוב השידוכים ל"ע.

באחד הימים איקלע מיודעינו לשמחת נישואין בבית ידידו בעיה"ק ירושלים שם פגש בו קרובו ששאלו מדוע פניך רעים היום, ענה לו היהודי וביאר לו בטוב טעם ודעת את פרשת השידוכים ואת פרשת הכסף והדירה, אמר לו ה'קרוב' הנה כאן בירושלים יושב לו ה'בית ישראל' ספון בחדרו, גש אליו הזכיר עצמך לפניו ובוודאי תוושע, מתחילה לא אבה היהודי (שלא היה נמנה על עדת החסידים כלל וכלל), אלא שחזקה עליו פקודת קרובו כי אם לא יועיל לא יזיק ונכנס אל הרה"ק, שם שפך לבו על שלל צרותיו, שאלו ה'בית ישראל' געדאנקט האסטו (האם כבר הודית לה' על כל החסד אשר גמלך מעולם ועד עתה), ולא נתן לו לענות לדבריו, אלא הפטיר ואמר ההודאה תהא 60% והבקשה 40%. היהודי הבין שהרבי גמר את דבריו על כן עזב את החדר, וחזר לקרובו לספר לו על השיחה התמוהה, אמר לו הקרוב, נו, הרי רבות יש לך להודות לבוראך על חייך המסורים בידו, על המזון שהוא זן ומפרנסך תמיד וכו' וכו' (כי רק שידוכי הצאצאים והדירה חסרים לך)... וישמע האיש לקול הרבי והחל להודות ולהלל לשמו הגדול, ותוך ב' חדשים נישאה הבת המבוגרת, ועד מחצית שנה נושעו כולם - 3 מהם כבר נישאו, 21 היו מאורסים, בד בבד מתה אמו של החברותא ונתגלה לצאצאיה שעשירה גדולה הייתה, וקיבל מעות הרבה עד שפדה את הדירה מידי הבנק, וליהודי הייתה אורה ושמחה.

באותה שעה חישובו ומצאו שבאמירת ההלל אומרים 6 פעמים 'הודו לה' (שהרי פסוק האחרון כופלים את הודו לה') 41 פעמים 'אנא ה'..."

ז. כתיב בריש פר' ויצא (כח יב) 'והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה', וביארו צדיקים עפ"י דברי המדרש (ב"ר סח ד) 'מטרונא אחת שאלה את רבי יוסי בר חלפתא, לכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו, אמר לה לששה. אמרה לו מה הוא עושה מאותה שעה ועד עכשיו, אמר לה הקב"ה יושב ומזווג זיווגים, בתו של פלוני לפלוני, אשתו של פלוני לפלוני... אמר רבי ברכיה כלשון הזה השיבה רבי יוסי, הקב"ה יושב ועושה סולמות, משפיל לזה ומרים לזה, ומוריד לזה ומעלה לזה, הדא הוא דכתיב (תהלים עה ח) כי אלוקים שופט זה ישפיל וזה ירים'. וביארו, כי אין כאן מחלוקת, ולא בא רבי ברכיה אלא להשלים את דבריו של רבי יוסי - שהקב"ה יושב ומזווג זיווגים, שפעמים הרבה יש מי שמחשיב עצמו יותר מידי ולא נאה לו להשתדך עם פלוני הנחשב כפחות ממנו, והרי שידוך זה הוא הזיווג שהוכרז למעלה 'בת פלוני לפלוני', מה עושה הקב"ה - פעמים יגביה הבורא את הנמוך ופעמים ישפיל את הגבוה, וזהו אומרם הקב"ה עושה סולמות מעלה לזה ומוריד לזה. לכן, לעת כזאת כשהלך יעקב אבינו לתור אחר זיווגו הראהו הקב"ה בחזיון הלילה 'והנה סולם מוצב ארצה' שהשידוכים הרי הם כסולם כמו שנתבאר.

אמור מעתה, כמה פתאים אינשי, אשר בבואם לארס את צאצאיהם, יחשבו 'חשבונות רבים' האם המדובר או המדוברת יש בו די והותר 'חשיבות' עבורם, אם מפאת הממון ואם מפאת הייחוס, ולרגע שוכחים המה ש'מה' אשה לאיש', וזה השידוך אשר נגזר משמים כבר ארבעים יום קודם יצירת הוולד, כשיצתה הבת קול ואמרה 'בת פלוני לפלוני' הוא אשר יקום ויהיה. וכמה ישנם אנשים ההורסים לעצמם את חייהם במו ידיהם על ידי חשבונות הללו. ולזה יש שהמליצו שלכן מברכים בעת התקשרות שידוכין 'שיהא הזיווג עולה יפה', היינו שלא יצטרכו להשפיל הגבוה, אלא הקב"ה יגביה את מי שפחות בחשיבותו מביניהם.

סיפר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, על יהודי אחד פשוט מהעיר ווארשא, שהיה מרבה לפקוד את מעונו של אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע ומפציר בו שיברכו ויבטיחו בעשירות וריבוי נכסים, והרבי לא ברכו, אך הלה לא הרפה עד שהרבי נעתר לבקשותיו ובירכו בעשירות.

ואכן נתקיימה ברכת הרבי ועלתה קרנו של היהודי בעשירות גדולה עד שנהפך להיות אחד מעשירי העיר ווארשא, והנה, בן יחיד היה לו ל'עשיר' אשר החל להתקרב לגיל בן י"ח לחופה, באחד הימים אירע אסון נורא, הבן נקלע לתאונה נוראה (עקסידענ"ט) ונעשה בעל מום נורא ברגליו. מכיוון שכן הוכרח לקחת שידוך בת טובים את בתו של החייט העני והדלפון של ווארשא, אשר הסכים לתת לו את בתו, לאחר שהתחייב לשלם את כל הוצאות הנישואין ודמי נדוניה כהוגן.

באר הפרשה - חיי שרה

ובבר נשתברו קולמוסים רבים לחזק לבבות נשברים ולרומם רוחם של הממתנים לזיווגם או לזיווג של הבן והבת, ובאמת יש להם להשיב נפשם בדברי הכתוב בפרשתן (כד נ) 'ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב', וכתב הרשב"ם, וז"ל, לא נוכל דבר אליך - 'לא הסתירה ולא הבניין תלוי ברצוננו, כי על כרחנו (יקרה הדבר בין אם

אנו) רוצים או לא רוצים', כי הקב"ה עשה זאת - שהיכולת בידו, עכ"ל. ומכאן, נלמד לכל ענינינו ש'רצון אבינו שבשמים' הוא אשר יקום ויהיה, וכפרט הנלמד מן הכלל נלמד לענין השידוכים כי הזיווג שהוכרו מן השמים יעלה ויבוא ויצא לפועל בזמן שגור הבורא ובאופן שגור

בצר לו נכנס היהודי אל ה'אמרי אמת' בבכי תמרורים, על מצבו של בנו ועל השידוך שאינו הגון שנקרה לידי בהכרח ממש. אמר לו הרבי, הנה ארבעים יום קודם יצירת הוולד הוכרז כי זהו זיווגו של בנך, על כן, לא ברכתיך בעשירות כי ידעתי שכשתהיה מעשירי העיר לא תסכים לזווג את בנך היחיד אלא לבת גדולים או לבת עשירים ובעלי ממון, אך משהתעשרת סיבב הקב"ה שיהפוך בנך לבעל מום, וכך יסכים לישא את בתו של החייט, כפי שנגזר עליו מקדמת דנא. והדברים נוראים ומבהילים.

בענין אלו ה'סולמות' מצינו בספר 'חסידים' (סימן רטז), אם ראית רשע עשיר, המצליח בנכסיו, ועקב עשרו הוא משיא את בנו עם אנשים חשובים וגדולים. אל תתמה, אלא דע לך שכל סיבת ומטרת עשרו שנתן לו הקב"ה, הוא רק בכדי שיקחו אנשים גדולים וצדיקים את צאצאיו להינשא עמו, שאילמלא עושרו לא היו מתחתנים עמו עקב רשעותו. ומדוע זוכה אותו רשע הן לעשירות הן שגדולים מתחתנים בו. דבר זה בא לו, או מזכות אבותיו העומדת לו. או משום שהיו מביישים אותו ומבזים אותו קודם לכן, וזכות אותו ביזיון אשר ספג היא שעמדה לו לזכות לעושר ולחתנין רבנן (נלמד מכאן). א. כי אף הרשע יזכה לכל הטובות אם ישתוק למחרפיו, ק"ו למי שאינו רשע אם אך ישתוק - מה טוב חלקו וחבלו. ב. ראה כמה מסובב הקב"ה בעולמו כדי שיגיע לכל איש זיווגו ההגון (לו).

בענין זה אמר הרה"ק רבי מנחם מנדל מווישווא זי"ע בדרך צחות לבאר מדוע מברכים בשמחת נישואין ברכת 'שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם'. כי יסוד ושורש כל הקשיים אשר יש ב'שידוכים' או בשלום בית שאחד מחשיב את עצמו יותר מחברו לאמר, הנני מיוחס יותר מהשני, על כן אנו מברכים את החתן והכלה שישמחם הקב"ה 'כשמחך יצירך בגן עדן מקדם' כמו אדם וחווה ששהו בגן עדן ולא היה להם כל הבדל ביחוס, כך גם הם ישמחו בנעימים ללא התנשאות מצד הייחוס.

בדרך אחרת ביארו בברכה זו, כי מעשים בכל יום שההורים יחשבו לעצמם, הייתי יכול להשיג שידוך נאה ומכובד יותר, חשוב יותר וכו' וכו' לזה אומרים 'שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם', וכמו שאז לא היה בידו לבחור לעצמו כי אם את חוה, ולא היה שייך אצלו לקחת שידוך אחר המתאים וכו"ב. כיו"ב לדידן, אחר גמר השידוך ידעו שזה היחיד המתאים ביותר והראוי ביותר לרומם מע"כ (אמרי אמת ליקוטים - נשואין. ועוד ספרים).

ח. סיפר הגר"א מוויילנא, שבאחת ממסעות הגלות' שערך התאכסן בבית בעל הבית אחד אשר ארחו בכבוד גדול, והיה בעל הבית מכבד את בני ביתו באופן מופלא מאד, בהגיע זמנו של הגר"א להמשיך במסעו, ונפרד לשלום מ'בעל האכסניא' נשאל הגר"א, האם מצאה הנהגתי חן בעיני רבינו, נענה הגר"א כי ממש נתפלא למראה הנהגה חשובה כזו, ענה היהודי אין לרבי להתפעל כל כך, כי כל זה הוא רק משום מעשה שהיה.

וזה דבר המעשה - בימי עלומי הייתי עילוי גדול מאד ושמי הטוב הלך לפני למרחקים, ואכן מיד בהכנסי לעול תורה ומצוות בהיותי בן י"ג שנה ויום אחד נלקחתי להיות לחתן לבת אחד מעשירי עיירה פלונית, חותני התחייב על 'נדן' (נדוניה) גדול מאד, מחמת היותי כה צעיר לימים הוקבע זמן הנישואין לכשאהיה בן כ', והוסכם עם חותני שלא יסלק כעת עתה את כל הנדן, אלא בשבע השנים הבאות ישלם עבורי 'לחברותא' שאוכל להוסיף ולהתעלות בתורה ויראה, ובזמן הנישואין יסלק את השאר. כאשר קרב ובא זמן החתונה ירד חותני מנכסיו ונעשה עני מרוד, מכיוון שכן, החליט אבי לבטל את קשרי השידוכין, על אף שאני לא נתתי את הסכמתי לכך, ביודעי את חובת 'הכרת הטוב' שיש עלי על כל השנים ששילם עבורי 'למלמד'. לא ארכו הימים ושוב באתי בברית האירוסין ונישואין עם בת עשיר אחר. אך לדאבון לב נתגלה בי מום כלשהו כעבור זמן קצר, הלכנו לדרוש ברופאים ולאחר בדיקתם

הבורא, ואם כן 'דאגה מנין'. כללו של דבר, כי הקב"ה דרכים למקום להביא לגמר השידוך כפי אשר עלה לברו הוא עשה ועושה והוא מסבב כל הסיבות, והרבה בדעתו, ושום מכשול ומניעה לא יוכל לעכב בדבר^ט.

אמרו שאין רפואה למכתי, משכך, עמד העשיר שאגרש את בתו, וכך נשארתי חסר כל, כשדבוקים עלי שני כינויים – עזיבת שידוך וגרוש, ברוב יגוני פניתי לדור ב'הקדש' (בית ההקדש היה מיועד לכל חסרי בית...) שם ישבתי גם בכיתי, עד שניגש אלי יהודי אחד ושאלני לסיבת בכי המר, גיליתי בפניו את כל מסכת חיי ואת המום שמצאו בגופי, נענה היהודי ואמר לי, הנה מכיר אני נערה אשר גם לה יש מום הדומה לשלך, אולי תשתדכו ביניכם וכן הוה.

לאחר החופה משנכנסתי לחדר הייחוד סיפרה לי הכלה כי גם היא לא נולדה עם מום זה, אלא הוא נתגלה אצלה זה לאחרונה, אחר שנתארסה לפני כמה שנים עם עילוי גדול, ונתבטל השידוך מפני חוסר ממון, ומרוב צער ויגון נולד אצלה המום, מיד הבנתי שזו היא ארוסתי משכבר הימים, וכל סבלה בקבלת המום היה אך ורק בכדי שיסכימו הכל שננשא שנינו, עתה אמור נא לי רבי, האם לאחר שהיא סובלת בגיני עד עצם היום הזה אין זה מן החיוב שאכבדנה בכל לבי נפשי ומאודי. סיים הגר"א ואמר, כדאי היה לסבול את כל נדודי הדרכים, בכדי לשמוע מעשה זה המלמד לאנוש בינה, עד כמה מנהיג הקדוש ברוך הוא את עולמו בחשבון בהשגחה הפרטית על כל נברא ונברא, בכל פרטיו ועניניו, ואי אפשר לו לאדם להתחכם נגד גזירת הבורא יתברך, כמו אלו שעזבו את השידוך, ולבסוף נישאו זה לזה, אלא שהמתחכם מסוכן הוא לקבל מום כדי להעמידו על מקומו הראוי לו.

הגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל שימש בכמה וכמה ישיבות כראש ישיבה, באחת מהישיבות אירע דבר, בבחור שהתחצף נוראות אל צוות הישיבה – המשגיחים וראשי הישיבה... לאור הנהגתו היו אלו דנים הרבה באסיפותיהם אודות הבחור הלז, ובכל אסיפה ואסיפה גמרו אומר לזרקו מכותלי הישיבה, אלא שחזקה עליהם טענתו של רבי חיים ברים שאינו מסכים לשילוח בחורים – ואם הבחור יתחייב 'גלות' הרי הוא גולה עמו...

עד שבאחד הפעמים הגדיל הבחור עשות, ובטרם יציאתו ל'שבת חופשה' ניגש אל המשגיח ו'הדריך' אותו סדר הנהגתו בימים הבאים כיצד... מיד בחזרם אחר שבת ישבו ה'צוות' אסיפת חירום, ורובם ככולם הכריעו כי אין מחוצף כמותו בין כל 86 בחורי הישיבה, ומעתה אין מקומו כאן אפילו במחיר שיפסידו את הגאון רבי חיים עמו גם יחד... ואכן, רבי חיים נטל את צקלונו הדל ופנה לפתחה של הישיבה – שם פגש ביהודי מבני חו"ל, שניגש אליו והחל מברר אצלו על אותו הבחור, ברגע כמימריה הבין ר' חיים שאותו היהודי כבר גמר אומר לגמור את השידוך ולא בא אלא להרגיע את עצמו כשישמע כמה מעלות טובות על הבחור, על כן השיבו, מה אומר ומה אדבר, אגלה לך מצפוני לבי, זה עתה יצאתי מאסיפת צוות הישיבה, וכולם כאחד נמנו וגמרו לומר שזה הבחור 'יחיד בדורו הוא, ובין כל 86 בחורי הישיבה אין עוד בחור כזה... (ומשראה ר' חיים שעדיין עומד האיש לעלות ולברר אצל שאר אנשי צוות הישיבה, קראו שוב, ואמר לו, רבי יהודי, חוסו על זמנכם היקר, חבל על הטירחה שבעליית המדרגות, אין כזה בחור בכל הישיבה, חטוף וקח לך בחור כמותו ל'חתן' וכן עשה, למותר לציין שלמחרת היום נגמר בשידוך וממילא גם ר"ח הוחזר לישיבה כי ממילא עומד הבחור לקראת 'סיום' עם הישיבה).

ט. יש שאמרו שלכך קוראים להתקשרות השידוכין בשם 'ווארט', שפירושו בשפת ה'אידיש' – דיבור, לרמז 'שהכל נהיה בדברו', כל שידוך שנגמר נעשה אך ורק במאמרו יתברך. והמשכיל יבין שלא ל'דאוג' בענייני שידוכין, כי ממילא מתנהל הכל על פי מאמר ה', וכשיבוא הרגע הראוי והנכון, יסבב 'מסבב הסיבות' שיבוא הדבר אל סיומו. הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע סיפר פעם לאחותו הצדקנית אשת חבר להגה"ק מסטייפלעל זצוק"ל, היום היה אצלי יהודי שבא לברר אודות בחור (לענין שידוכים), והנה כששאלני על 'יראת שמים', עניתו 'ס'קען זיין בעסער' (יש לו במה לשנות דרכיו ולהתעלות יותר ממצבו העכשווי), כמו כן כששאלני על 'התמדתו ואהבת התורה שבקרבו', עניתו 'ס'קען זיין בעסער'. כך עניתו על כל שאלותיו וספיקותיו, ורציתי בזה לרמז לו – אין הבחור ראוי לך. על כל דבר נענה האיש ואמר, מבין אני שאין בו כל חסרון שהרי אין 'מושלמים' בעולם הזה, ומכיוון שהרבי אינו אומר אלא שיש לו מקום להיטיב דרכיו משמע שהוא עומד על דרך טוב... וה'חסרון' היחיד שיש לו שעדיין יש לו מקום להתעלות, הרי זה ה'חתן' המתאים לי, ועוד באותו היום נגמר השידוך בכי טוב. ובכן, אמר החזון"א, הבט נא וראה, האיך שהקב"ה מנהיג את עולמו, הרי יהודי זה 'בר דעת' הוא, ואף אני אמרתי לו דברים (כמעט) מפורשים 'יש לבחור הרבה מה לשנות ולהיטיב את מעשיו', והאיך נהיה כדבר הזה, שהבין מדברי שאין כל חסרון בבחור, אלא, בהגיע העת והזמן

על כן, כל איש משכיל יבין שלא לכעוס ולא להתרעם על פלוני שנראה לו שהוא הוא מקלקל השידוכים בביתו, ולא יסמוך על אלמוני שהוא המסייע לשידוכים בביתו, אף שבוודאי על ה'שדכן' להשקיע כל כוחו לעזור ולסייע לבני ישראל במציאת זיווגם ההגון להם, אבל האדם בעצמו ידע כי אין השדכן אלא שליחו של בורא כל עולם - אליו יפנה בשקשה לו, ולו יודה בשטוב לו.

מה' יצא הדבר - השגחה פרטית ביותר בעיניי שידוכים בפרשתן (כד נ), 'ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר'. איתא בגמ' (מ"ק יח:) 'אמר רב משום רבי ראובן בן אצטרובילי מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים מה' אשה לאיש' מן התורה דכתיב 'וויאמרו מה' יצא הדבר', מן הנביאים דכתיב (שופטים יד ד) 'ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא', מן הכתובים דכתיב (משלי יט יד) 'בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת'."

לזווג את בת פלוני לפלוני, נהפך כל העקוב למישור, ו'תקפוץ' הארץ ואף השמים אם יצטרכו לזה, ה'חכם' יהפוך לסכל והשומע לחרש, והשידוך יגמר... 'כי מה' אשה לאיש' (מ"ק יח:).

מעשה מסופר על איש שהציעו לו 'בחור' לבתו, נהג האיש כמנהג בני ישראל ובא לשמוע את חוות דעתו של המשגיח, המשגיח שהכיר את הבחור וידע שעפ"י הלכות שמירת הלשון מותר לו לענות אמת לאמיתה, ענה (בילשון הקודש' כמנהג בני עדות המזרח מימות עולם) לאבי הבת 'הכל לא בסדר'... כלומר שיבין ברורות ולא יעלה על דעתו לגשת לשידוך זה. ויהי ממחרת, הוזמן המשגיח ל'אירוסין' של הבחור עם בתו של האיש שבירר אצלו אתמול, בבואו לשמחת האירוסין שאל את אבי הכלה, כיצד גמרתם את השידוך אחרי ששמעת ממני אתמול דברים מפורשים... ענה לו האב, משבאתי הביתה והצגתי בפני בני ביתי ובתי את דבריך, אמרה הבת, שמצידה אין בענין הקול כדי לעכב את השידוך, ואף אם קולו של החתן אינו ערב כל כך אין בזה כל חסרון... הא לך, כי אם הזיווג מיועד מן השמים, לא יועילו כל טעדי למנעו, עד שמן השמים הטעו את האב לחשוב שהמשגיח אומר לו הקול לא בסדר... כיו"ב אמר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע שבבוא העת לגמור השידוך מוליך הקב"ה את ההורים כ'בלינדע פערד' (סוסים עוורים) שלא יראו כל חסרון במדובר ובכך יתנו את הסכמתם ויצא השידוך לפועל.

כה אמר הרה"ק הסבא משפאלע זי"ע (איש הפלא עמוד שסד, הובא בתפאל"מ בפרשתן), וז"ל, לכל אדם יש מעלות ויש חסרונות וכאשר נגזר על האדם שידוך משמים אז יורד א לוקשען ברעה"ט היינו קרש רחב מן השמים ומכסה את כל החסרונות און עס בלייבט גוליע (כל כולו בשפת רוסית) מעלות, אבל כשהשידוך שהציעו לו עכשיו אינו מה שנגזר עבורו מן השמים מ' יום קודם יצירת הולד, אזי יורד א לוקשען ברעה"ט מן השמים ומכסה את כל המעלות און ס'בלייבט גוליע חסרונות.

פעם שאלו את הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע, מהו זה שאומרים שהשידוך בידי שמים, והרי יש לי שונאים, והם עומדים ומקלקלים לי את השידוכים, ענה הרה"ק, אכן, הכל מן השמים, אלא אם השידוך באשערט (הגון וראוי) ישלחו מן השמים את המחנותנים אל האוהבים, והם יאמרו עליך כל הטוב, ואם לאו יגיעו אל השונאים והם יורידו את השידוך.

פעם קבל איזה 'מחותן' בפניו (ה'פני מנחם') כי זה לאחרונה לקח 'חתן' לבנו והכל 'מכרו' לו כי החתן הנו ממש 'רבי עקיבא אייגער', ועתה משנגמר השידוך נתברר לו שלא מיניה ולא מקצתיה - לא רעק"א שבדור הקודם, ולא בדור הזה, לא תלמיד חכם ולא בן תלמיד חכם, כי אם כמעט עם הארץ גמור... (תחת מה שאמרו לו כי הוא 'נודע ביהודה' נתברר שהוא 'נודע בגוים').

נענה הרה"ק ואמר, הנה בבוא העת והזמן לגמור השידוך עם 'בת פלוני לפלוני' שהוכרזו ארבעים יום קודם יצירת הולד. נוטל הקב"ה את ה'שכל' מהורי המדובר, שלא יזיקו ולא יפריעו את הדבר מלבוא לידי גמר, ורק לכן הצליחו לפתותך בקל ש'חתן דנן' הנו רעק"א בכבודו ובעצמו... אמנם כעת משנגמר השידוך החזירו לך את השכל במתנת חנים מן השמים, וכי על זה דווה לך, האם היה עדיפא לך להשאר מבלי שכלך... ימלא פיך תהילתו על שחזר אליך שכלך בשלימותו.

י. וכבר איתא בשם צדיקים, כי כמו ש'בת פלוני לפנוי' כך גם השדכן מיועד מן שמיא לכל זיווג שדכן שלו. יא. ביאור יקר ביאר בזה החידושי הרי"ם, כי הנה בכל שידוך שהוא יש לאנשים חשבונות שונים ומשונים, יש מחפשים דייקא ייחוס רם ומשפחה נכבדה, ויש אדם שבהגיעו לפרק האיש מקדש יביט על מראה החיצוני,

הוא מנהל עולמו מ"מ פעמים שדרכי ההשגחה מכוסים ונסתרים, שכך עלתה במחשבה לפניו להסתיר פניו עד שיש מקום לטעות כאילו ח"ו יש לאל ידו של האדם לעשות כרצונו, אמנם 'מקום הניחו לנו מן השמים' בעסקי השידוכים להראותנו בגלוי לעין כל השגחתו הפרטית, כיצד הקב"ה מנהיג עולמו, מוליך ומביא את בריותיו הנה והנה², מקרב ומרחק אנשים, מצרף מקרים שונים וכל זה עבור שידוך אחד שיגמר בכי טוב, והכל

ידועה התמיהה מה חידוש יש כאן בזה שמה' אשה לאיש, והרי אנו 'מאמינים בני מאמינים' - שהבורא ית"ש הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות, ואין דבר קטן או גדול הנעשה שלא בהשגחה פרטית וברצונו ית', ואיוו רבותא יש בעניני שידוכים זיווגים יותר מבדברים אחרים.

אמנם הדברים יתבארו עפ"י הידוע בשם הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע (הובא במעשה איש ח"א ריב), שאף שהקב"ה

ורבים יחפשו אחר בעל ממון ודמים, ובדרך כלל נפגשים אלו הדברים, בעל הכסף משתדך עם העל הכסף, יחסן עם יחסן וכו', ובטוח כל אחד בעצמו ששלוש אלה בהם התברך מן השמים הם אלו שגרמו לזיווג שייגמר בכי טוב, וזאת באו חז"ל להוציא מליבם של טועים ולהודיעם שמה' אשה לאיש ואין כל סיבה ועילה נוספת לשידוך, וג' מיני אנשים אלו מצאנו בתורה בנביאים ובכתובים. בתורה מצאנו בזיווגו של יצחק אבינו שהלך אליעזר לארם נהריים למצוא שידוך הגון ממשפחה הוגנת ומיוחסת ממשפחת בית אבותיו ושם אמרה תורה, 'ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר' - שלא יצא השידוך לידי גמר בשום תירוץ ואמתלא שהיא, רק מפני שכך ציווה ה' את הברכה. בנביאים - אצל שמשון הגיבור שהלך אחר עיניו וחיפש אשה לפי המראה - כתוב 'ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא', והגורם לשידוך היה אך ורק משום שכך רצה המזווג זיווגים, וכן החושב ששידוכו יצא לפועל משום ממונו הרב ישים אל לבו את הפסוק 'בית והון נחלת אבות ומה' אשה לאיש'. כי המגיד מראשית אחרית - הוא יתן שם ושארית.

יב. מעשה בבחור מבוגר - 'זקן מופלג' מתושבי ארה"ב שהפליג ללמוד באחת הישיבות הקדושות שבארץ הקודש. פעם אחת בשבוע מחו"ל לארה"ק נמלך בדעתו לעבור דרך לאנדאן הבירה ושם יפקוד ביום שישי את ציונו של הרה"ק רבי שלום משאץ זי"ע ויעתיר בדבר ישועה ורחמים שכבר יבוא עתו וזמנו לבנות את ביתו בישראל (כנודע אשר הבטיח הרה"ק שמי שיעלה על קברו ביום ו' ויקבל עליו קבלה טובה בוודאי תבוא ישועתו - אך בתנאי חמור שעליו לקיים קבלתו בכל תוקף), וכך עשה, השתטח על הציון הקדוש ובאותה שעה קיבל על עצמו להוסיף 'תוספת שבת' עוד חצי שעה על זמן הדלקת הנרות.

משם מיהר לדרכו לארה"ק, ואכן, עוד באותו יום שישי כבר נחו רגליו על אדמת קודש בהגיעו בשלום למחוז חפצו, מיד סידר את חפציו ומטלטליו אשר הביא עמו שהרי מהיום עליו להקדים לקבל שבת... בהגיע הזמן שקיבל על עצמו להוסיף על השבת נטל את ה'בעקטיטשע' שלו מתוך החבילה והנה כולה נצבעה בצבע לבן ממשחת שיניים ששכנה לצידה בין החפצים, עד שבזיון נורא היא גורמת ללובש אותה, אבל, הרי אצלו כבר 'שבת...' ובגבורה התגבר בגבורה לשמור על קבלתו ולא ניקה את הבגד כלל, מכיוון שלא היה יכול להלך בו על כן 'לבש שחורים' שנהפכו ללבנים והלך למקום שאין מכירים אותו... בבית הכנסת שב'מושב' זקנים הסמוך. וכמעשהו בלילה כך גם בצפרא דשבתא וכן במנחה, בצאת השבת שאלו אחד הזקנים השוכנים שם לפשר הבגד המלוכלך שעליו וסיפר לו כל אשר קרהו... תשובתו ותמימותו מצאה חן בעיני הזקן שהלך מיד לפעול בעדו, וביום השלישי הבעל"ט בא הבחור הלז בקשרי שידוכין ונעשה נכדו של אותו זקן.

מעשה שהיה, בשני בשבת בעשרים ושתים לחודש מנחם אב בשנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבעה לבריאת העולם (כ"ב אב תשע"ז) פגע נהג 'משאית' (truck) בגשר המיועד ל'הולכי רגל' שמעל כביש גהה (Geha Road) - הסמוך לעי"ת בני ברק והפילו, והנה אחרון ההולכים על הגשר באותה שעה היה בחור מבוגר כבן שלושים שנה שלדאבון לב עדיין לא מצא עד אותה שעה את זיווגו, הלה הרגיש כי הגשר מתנועע ונדמה בעיניו כי מתרחשת תחת רגליו 'רעידת אדמה' על כן נשא את רגליו והחל נס ונמלט מן הגשר והמשיך במרוצתו לאורך הכביש כשהוא מתרחק מרחק אדיר מהגשר - ללא כל סיבה. באותה שעה עבר יהודי נכבד והנה הוא רואה בחור רץ בכוחותיו האחרונים... עצר אותו ושאלו לפשר מרוצתו ומנוסתו, סיפר לו הבחור כשהוא נושם בקושי גדול את אשר ראו עיניו... היהודי הרגיע את סערת רוחו כשהוא נותן לו 'מים קרים על נפש עייפה'... לאותו יהודי הייתה אחות בוגרת

שכבר מלאו לה עשרים ושמונה שנים ועדיין לא באה בקשרי אירוסין – והבחור מצא חן בעיניו, ומשם הייתה הדרך קצרה לגמר השידוך עם הבחור הנמלט.

ביום רביעי כ"ו חשוון תשע"ח נערכה שמחת הנישואין ברוב פאר והדר, ויהי בחזרם הביתה הייתה דרכם דרך אותו 'כביש גה' ובבואם למקום הגשר מצאו שהכביש סגור הואיל ובאותו הלילה החלו ההכנות לתיקון הגשר, החתן שאצה לו דרכו ביקש מהשוטר שיפתח לו את הדרך ב'אישור מיוחד' אך הלה לא הסכים, גם לאחר הפצרות לא הסכים עד שהחתן הבטיח לו שבפיו דבר מעניין עד מאד הקשור לנעשה עתה עם הגשר, כי כל ה'שידוך' נעשה בזכות קריסת הגשר הלו – ועתה עם בנייתו של הגשר נבנה גם ביתו, מיד נפתחו לו השערים...

מעשה שהיה בבחור תלמיד מן השורה באחת הישיבות הקדושות בארה"ק, שהוריו נסעו לחוץ לארץ, ולכן בהתקרב השב"ק החליט יחד עם אחד מידידיו לעשות את השבת בצוותא חדא בעיה"ק צפת ת"ו, ולשם כך יצאו לדרכם בעש"ק אל עבר עיר הקודש צפת מבעוד יום, אך מחמת עיכובים שונים נתארכה להם הדרך ודקות ספורות קודם השבת עדיין היו רחוקים מצפת – וקרובים לעיר טבריה, בלית ברירה עצרו מנסיעתם, כי גם הם הבינו שאין זה 'פיקוח נפש' הדוחה שבת להרחיק נדוד עד צפת, בתוך כדי הילוכם רגלי לתוככי טבריה החלו להצטער על שכך עלתה להם, והחלו כדרכו של עולם – במצבים כאלו, להאשים את פלוני ואת אלמוני, מדוע שיחררו אותם מהישיבה, ומדוע נסעו ההורים לחו"ל וכו' וכו'.

בהגיעם לטבריה דפקו על הדלת הראשונה שהיה נראה להם כי דרי הבית הינם שומרי תורה ומצוות, ואכן, בעה"ב שהיה מן היראים והחרדים לדבר ה' פתח בפניהם את שערי ביתו לרווחה, ומיד הזמינם בסבר פנים יפות להיות אורחיו למשך כל השבת, בליל שבת בדרך הילוכם עמו לתפילת השבת, סיפר להם המארח בפליאה, כי באמת אילו היו נקלעים לביתו בשבוע אחר לא היה בידו לארחם אפילו אם רצונו הטוב בכך. כי נתברך בבית מלא בצאצאים, ודוחק רב שורר בביתו – באין מקום מיותר ללון. אלא שמסבב כל הסיבות הכין עבורם את דרכם זה מכבר. והיינו, כי לפני כב' שבועות, יצאו הוא וביתו, למסע אל קברי הצדיקים באירופה, ומתחילה היה זמן חזרתם לפני שבוע ימים, אלא שמחמת עיכובים שונים ומשונים נתארכה דרכם, ונדחה מועד חזרתם בעוד שבעת ימים, כשמעם כי כן, הבינו שחזרתם לביתם תהיה בערש"ק לעת חצות היום, ומאחר שידעו שלא יהיה סיפק בידם להכין כראוי את צרכי השבת לכל בני המשפחה בליעה"ר, על כן קבעו עם ידידים אשר צאצאיהם היו סמוכים על שולחנם בשבועות הנסיעה, שימשיכו להחזיק אותם עד אחר שב"ק. אמנם, כשמוע אנשי החסד אשר בטבריה על ביאתם בעש"ק (ולא ידעו כי רק האב והאם ישבתו בביתם בשב"ק) מיהרו והכינו עבורם את כל צרכי השבת בהרחבה גדולה, בשר ודגים וכל מטעמים, ומכאן השפע הרב שהוצע עבורם הן במאכל ומשתה הן בלינה... נמצא שבשעה שאתם עמדתם ב'פרשת דרכים' על אם הדרך, כשהינכם מלאים טענות ותרעומות על כל העולם... כבר עמדו התבשילים מוכנים ומזומנים עבורכם בעיה"ק טבריה... ולא היה לכם להלין על רוע גורלכם כלל וכלל. מכאן ילמד כל בר דעת השכל ובינה – בכל מצב אשר ימצא את עצמו, ונראה לו כי רע ומר גורלו, ידע כי אביו אוהבו שבשמים, דואג עבורו, ומכין לו כל מחסורו ברוח ובגשם, ומה לו כי ילין על ה'...

אך בזאת עדיין לא תם ונשלם דבר המעשה, בשבוע שלאחמ"כ בא אחד משני הבחורים בקשרי שידוכין אצל אותו המארח מטבריה, כי בשהותם שם במשך כל השבת, מצא חינו בעיני בעה"ב אשר שלח לברר אחריו, העמיד שדכן, ונגמר הענין בכי טוב. או אז ראו הבחורים שאדרבה, לא זו בלבד, שלא היה להם מקום לתרעומת, אלא אדרבה, כל זה היה בכדי להביאם לתכלית הנרצה, לפתח של שמחה ובנין בית בישראל, וממנו נלמד על הכלל כולו, שאל לו לאדם לבכות ולקונן במר נפשו כאשר יארעו לו מקרים הנראים כאינם טובים, ונראה לו כאילו הוא תוהה וטועה בדרכו כדוגמת בחורים אלו שהגיעו לטבריה ולא ידעו שאדרבה זאת היתה דרכם הנכונה להביאם לטובתם, כי המכין מצעדי גבר מדריכו לאדם שיגיע אל המועיל לו ביותר.

מעשה שהיה בשנת תשע"ד בערב חג השבועות. בבחור ממשפחה ידועה בניו יארק שהגיע זה מכבר לפרק האיש מקדש אך עדיין לא זכה לקיימו בפועל, באחד הימים דיברו בו נכבדות ממשפחה הדרה במאנטריאל שבקאנאדא, על כן נסע הבחור יחד עם ההורים למאנטריאל – נסיעה שארכה כשש שעות לערך, ברכבו של אברך מאנ"ש הדר בויליאמסבורג, אך לדאבון לבם לא יצא מאומה מכל שידוך זה, וחזרו לביתם בפחי נפש. במשך כל דרך חזרתם התאוננו ההורים על מר גורלם ועל שכך אירע להם... לאידך היה בנם הבחור מחזקם בדברי עידוד באמונה ובטחון

יודוך והכל ישבחוך כי מה' אשה לאיש בלא הסתר פנים כלל".

הן בענייני הפרנסה ש'בזעת אפך תאכל לחם', והן לגבי בריאות הגוף שצריך לילך לרופא וכל כיוצא בזה, אכן לגבי שידוכים אין מקום להשתדלות כלל, שאין צורך להתרוצץ משדכן פלוני למשנהו ולחזר שהגרי"ז מבריסק זצ"ל ביאר, שבכל שאר אחר אבדתו, אלא מה' אשה לאיש ואין לו לאדם עסקי העולם מחויב האדם לעשות השתדלות הטבעית, אלא לישא עיניו למרום בתפילה ובתחנונים מלפני

כי הכל משמים ממעל, ובעזהשי"ת נמצא בהרבה יותר טוב... ואף כל נסיעתנו לשם היתה בכדי שיצא מזה טובה עבורנו, שהרי כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד.

כעבור ימים אחדים בא אותו בחור בברית האירוסין בשעה טובה ומוצלחת, ונלקח לחתן אצל אותו אברך אשר הסיעם ברכבו למאנטריאל בדרך הליכתם ובחזירתם, ומעשה שהיה כך היה, אברך זה ששמע את שיחת ההורים עם בנם בחזרם לביתם, וכראותו את חוזק נפשו באמונה עזה ותמימה – שלא נשבר לבו בקרבו, ולא זו בלבד אלא שתקיף באמונתו ב'טופח על מנת להטפוח', שחיוק את ההורים בעזו ותעצומות, מיד בהגיעו לביתו שלח 'שדכן' שידבר בו נכבדות עבור בתו, ואכן תוך כמה ימים נגמר הדבר בכי טוב. ללמדך (כי דייקא מתוך הקושי נצמחה ישועתו) כמה סיבב הקב"ה להביא שידוך לידי גמר – שישא הבחור חן וחסד לפני הדרייווער...

מעשה בבחור בן טובים ויר"ש שלמד באחת מהישיבות המפורסמות בארץ ישראל, אך משום מה לא הצליח למצוא את זיווגו, וכה עברו הימים מיום ליום ומחודש לחודש כשלבד נשבר בקרבו מחמת מצבו הקשה.

לקראת שבת אחת החליטו בני הישיבה לשבות בשב"ק במירון סמוך ונראה לציון המצויינת של רשב"י, אותו בחור הצטרף ונסע עמם, אך במשך כל השבת הסתגר בחדרו כשהוא שקוע בצער ולא עלה לציון אפילו פעם אחת, רק במוצאי שבת נתעורר בו רצון לפקוד את הציון בטרם יחזור לישיבה, ואכן, בהגיעו אצל הציון פתח באמירת תהלים בהשתפכות הנפש ובדביקות עצומה, עד שלאחר כמה שעות גמר את כל הספר מרישא ועד גמירא. כאשר סיים תפילתו הביט לאחוריו ולא מצא את חבריו שכבר חזרו בצוותא לישיבה, והבין שעתה עליו לחזור לישיבה בכוחות עצמו, אך כיון שלא היתה הפרוטה מצויה בכיסו הלך לביתו של אחד מתושבי מירון, סיפר לו מעשה שהיה וביקש ממנו שילוהו סכום מעות להוצאות הדרך, ואמר לו, דהגם שהוא אינו מכיר אך בידו להתקשר לראש הישיבה שלו המכירו, והוא בודאי ימליץ להלוות לו סכום זה, ובהזדמנות ישלח לו את סכום ההלוואה, בעה"ב שוחח עמו על דא ועל הא למשך זמן מה ולאחמ"כ הלווה לו כפי בקשתו ונפטרו לשלום.

היהודי שהתפעל מאד מאצילותו של הבחור מיהר להתקשר לראש ישיבתו וסיפר לו שכך וכך היה מעשה, ובירר אצלו 'מה טיבו' של הבחור כי בת יש לו שהגיעה לפרקה, על כן ברצונו לברר אצלו מה טיבו, למותר לציין, שראש הישיבה הרבה והפליג בשבחיו של הבחור בתורה ובמידות טובות, ואכן מיד שלח הלה שדכן שידבר עם אבי הבחור להציע את השידוך, וכעבור יומיים שברו צלחת בשמחת התנאים בשעה טובה ומוצלחת בבית אבי הכלה בעיה"ק מירון, ונתברר למפרע, שתפילתו במוצאי יום מנוחה הרקיעה שחקים, ועל ידה זכה לישועה הגדולה, ולא עוד, אלא אף בעיני בשר ראה דבגלל שהאריך בתפילתו באותה שעה זכה לראות בישועתו, שהרי איחורו גרם לו לפגוש את חותנו לעתיד, ועי"ז באו בברית האירוסין ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.

יג. מעשה בעשיר שחשקה נפשו בבחור תלמיד חכם מופלג עבור בתו, והלך אל הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע בבקשה שיראהו מיהו הבחור המופלג ביותר בישיבתו הרמה כי ברצונו לקחתו כחתן לבתו, השיב לו החת"ס, בסוף הזמן הנני מעביר את כל הבחורים בכור הבחינה, אז אדע בבירור בטיב כל אחד ואחד, שוב נא עתה לביתך, ולאחר שיגיע עת המבחן אשלח אליך את הבחור המיועד. בסוף הזמן בחר החת"ס את הבחור המהולל ברוב התשבחות, נתן בידו כתב צרור וחתום – בו כתב אל הגביר 'מוכ"ז הוא הנבחר להיות חתנך לוקח בתך', וביקש ממנו שבדרכו הביתה יאריך דרכו למקום מגורי הגביר ויתן לו את האיגרת. הבחור שלא ידע איגרת זו מה טיבה וגם קצרה נפשו בדרך, לכן פנה אל אחד מחבריו אשר דר בסמיכות למגורי הגביר, וביקש ממנו שימסור מכתב זה אל הגביר, והלה הסכים לזה, בבואו אל עירו סר תחילה לבית הגביר ומסר לו את האיגרת, פתח הגביר וראה שהבחור העומד לפניו הוא המיועד לו, ומיד שלח לדבר בו נכבדות ונגמר השידוך בכי טוב. והתברר בחוש דרכי ההשגחה העליונה לסבב כל הסיבות עד שיצא לאור רצונו ית'.

הקב"ה שהוא 'השרכן האמיתי' המזווג ויוונים ואין עוד מלבדו".

יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני, שרה פלוני לפלוני. ומבאר הר"ן מה ענין זה לזה, מדוע מכריזים אודות השדה יחד עם ההכרזה על בת פלוני לפלוני, אלא שבאותם ימים היה נהוג ליתן שדה כנדוניא בנשואי הבת, והנה יושב לו ה'מחות' ודואג 'כסף מנל' מנין אקח לתשלומי הוצאות הנשואין והנדוניא המרובות, לזה אמרו חז"ל, מה לך דואג^{טו}, טרם לידת בנך החתן או בתך הכלה, באותה שעה שנגזר במרומים על זיווגם

בית פלוני, בת פלוני - הזמן והנדוניא אף הם נקבעים מלעילא לא זו בלבד אלא אפילו כל פרטי השידוך והנדוניא אשר פוסקים לחתן הכל נקצב מלעילא בהשגחה מדוקדקת. ובכך פירש הר"ן (הובא בעין יוסף על עין יעקב מ"ק יח:) הא דאיתא בגמ' (שם) בכל יום ויום בת קול

מסופר על הגאון רבי שמואל שטרשון זצ"ל (בעל הגהות הרש"ש על הש"ס) שהיה מנהל קופת גמ"ח, באחד הימים בעת שישב בבית המדרש ועסק בתורה ניגש אליו אחד הלויים ברצונו להשיב הלוואתו, נענה לו הרש"ש שאין בידו עתה שטר חובו אלא בביתו, אך הלווה השיב שסומך הוא על מע"כ שיאבד את השטר מן העולם ונתן לו את שטרות הכסף כסכום ההלוואה. הכניס הרש"ש את השטרות לתוך הגמרא בה למד והמשיך ללמוד ברוב עומק ועיון עד ששכח מכל אשר נעשה, וכשסיים לימודו החזיר את הגמרא עם הכסף למקומה בארון הספרים וכמובן שלא קרע את שטר החוב. כעבור זמן מה בדק הרש"ש את חשבונות הגמ"ח ועבר על שטרי החוב, וראה את אותו השטר המעיד על חובו של הלווה וכבר עבר זמן הפירעון, ופנה אליו בבקשה להשיב את ההלוואה כפי התחייבותו, טען הלוא פרעתי אולם הרש"ש שפרח מזכרונו מה שהיה עמד על שלו שעדיין החוב בעינו קיים וכפי שמוכיח השטר, שהרי אם אכן פרע מדוע לא נטל הלווה את השטר, ואמר לו הרש"ש שאין בידו למחול 'לפנים משורת הדין' כי אין המעות שלו אלא הם כספי ציבור ותבעו לדין תורה.

פשיטא ואין צריך לומר שכל בני העיר האמינו לרש"ש והוציאו לעז על הלווה כי גנב הוא, ויגדל הבזיון עד לב השמים עד שנאלץ בנו שעמד סמוך לפרק 'האיש מקדש' לברוח מהעיר כי לא היה מסוגל לשאת ולסבול את כל החרפות והגידופים. לאחר זמן הוצרך הרש"ש לעיין באותה גמרא ומצא בה את שטרות הכסף, ומיד נזכר בכל המאורע כיצד פרע הלווה את חובו ואכן הוא הצדיק דמעיקרא בטענתו 'פרעתי', ונבהל מאוד על שגרם לו צער גדול ונורא. תיכף ומיד הלך אליו לפייסו ולבקש מחילתו, אך הלווה טען כנגדו שאין בידו לתקן את המעוות שהלא יצא עליו שם רע שהוא גנב ואף בנו הוצרך לגלות ממקומו, ולא עוד, אלא שכל בני העיר יאמרו שהרב מפייסני רק לגודל טוב לבו ולא יאמינו שבאמת נמצאו המעות. אמר לו הרש"ש שלח להביא את בנך ואקחהו לחתן לבתי, ובכך יודע בבירור כי אכן אתה צדקת ואני טעיתי, ומנפלאות תמים דעים לגרום לרש"ש לשכוח מהפירעון, ולגלגל כל המעשה - כדי שישתדך רב העיר עם סנדלר העיר כי זה השידוך שהיה מיועד לו מן שמיא.

יד. והמשיך הרב מבריסק לומר, שמא תאמרו אם כן למה אף אני פונה לשדכנים ועושה השתדלות לצורך שידוכי בניי, באמת אין בזה צורך ותועלת אלא כדי להרגיע את ה'נערווען'...

טו. כבר אמר פעם 'מחותן' חשוב בגמר ה'שבע ברכות' של בנו החמשה עשר אחר שכולם נישאו אחד אחד בעיתו ובזמנו והקימו בתים נאמנים לה' לשם ולתפארת, ויען ויאמר את כל בני העמדותי תחת החופה ובכל זה לא עזרני הבורא במאומה... כל צאצאי האב הדרשן נשתוממו שמא אירע לאב איזה חולי בראשו - להוציא מפיו דיבורים כגון דא... שחק האב והסביר להם וכי הקב"ה עזר לי... הרי הוא עשה את הכל... אל תאמרו ח"ו שאני עשיתי והוא סייע ועזר לי, אלא את הכל בכל עשה הבורא בכבודו ובעצמו.

ביסוד זה ביארו מה שאמר אברהם אבינו לאליעזר (בפרשתו כד ז), 'ה' אלוקי השמים... הוא ישלח מלאכו לפניך' כי אליעזר חשש שמא לא יצליח בשליחותו, אמר לו אברהם, הסר דאגה מלבך, כי יבוא מלאך מן השמים והוא יהלך לפניך לעשות הכל, ואתה תבוא אל המוכן, כלומר לא שאתה תעשה והקב"ה יעזור לך... אלא את הכל יעשה הבורא... רק בבואו לפני לבן ובתואל שלא היו 'היימישע' (מן היראים לדבר ה') להם אמר אליעזר שאברהם אמר לו (שם מ) 'ה' ישלח מלאכו אתך', כלומר שאתה תעשה והקב"ה יעזור.

מעשה שהיה בשני ידידים בחורי חמד שלמדו באחת הישיבות הקדושות בארץ הקודש, שם האחד יעקב, ושם השני משה אהרן. בחורים אלו בגרו ועדיין לא בנו את ביתם. באחד הימים החליטו לצאת בצוותא לקנות את

- ארבעים יום קודם יצירתו של הולד - כבר הכריזו גם על הנדוניא שיקבלו.¹

למבעי רחמי - קירוב הזיווג ע"י התפילה
זאת עשו וחיו, הרבו בתפילה ובתחנונים לפני אבינו
שבשמים, וכמו שכתב הרשב"ם (פסחים ק"ח. ד"ה
בקריעת) לבאר הטעם שדימו חז"ל לקריעת ים סוף² -

אומנות 'הנהלת חשבונות' (באוקיפער) - בכדי שיהיה להם אומנות בידיהם להביא טרף לביתם בבוא היום. אכן עשו השניים חיל בלימודם זה ולמדו את כל המקצוע על בוריו.

אחר זמן בנו שניהם בתים נאמנים בישראל. והנה יעקב נתקבל מיד לעבוד כמנהל חשבונות במפעל גדול (שכבר היו לו שלושה מנהלי חשבונות והוצרכו לרביעי), תיכף מצא יעקב חינו בעיני המנהל ושאר העובדים דשם. לאידך, רעהו משה אהרן לא מצא מקום לעבוד בו, והייתה פרנסתו ביתו בדוחק. כל אותו הזמן ניסה מיודעו יעקב למצוא עבורו איזה מקום עבודה למען תבוא הרווחה לביתו. ביום מן הימים ראה יעקב כי במקום עבודתו מחפשים מנהל חשבונות חמישי - מיד פנה למנהל הגדול שיאות לקחת את ידידו משה אהרן והמליץ עליו שהוא מומחה גדול בניהול החשבונות. ואכן מכיוון שהמנהל רחש הערכה ליעקב, שמע לדבריו, והכניס את משה אהרן לעבוד במפעל, ומצב הפרנסה בביתו של משה אהרן הוטב להפליא.

כעבור תקופה הוצרך המנהל הראשי לעקור מקום מגוריו לעיר אחרת, והיה עליו לבחור מבין שאר מנהלי החשבונות - מי יזכה למלא מקומו מהיום והלאה, כי משכורתו של 'מנהל ראשי' הייתה פי כמה וכמה משאר העובדים. והנה, יעקב דידן שכאמור היה אהוב על המנהל הראשי היה בטוח בעצמו שהוא הראוי, והוא יזכה לקבל את התפקיד החשוב עם מתן שכרו הנאה, ומידי כמה דקות הביט בטלפון שלו האם המנהל כבר התקשר אליו בכדי 'לגמור' את הענין, אך טלפון זה בושש מלבוא.

למחרת היום קרא לו ידידו משכבר הימים - משה אהרן, ואמר לו, אחי ורעי, הבה נשתה לחיים לכבוד תפקיד החדש - למלא מקום המנהל הראשי... באותו רגע נוצרה מחיצה בתוכי לבו של יעקב בייחס לחברו משה אהרן - לבד ממחיצת הכותל שהפרידה בין מקום המנהל הראשי (החדש) לשאר העובדים. והיה יעקב מהלך מלא טענות כרימון הרי אני הכנסתי את משה אהרן הנה, והיאך הסכים לקחת תפקיד כזה לעצמו ולא אמר למנהל כי דין קדימה יש לי לפניו. אמנם מאחר שיעקב הלז ירא שמים הוא, על כן היה מתחזק באמונה - שהכל בידי שמים, אך תמיד היה שב להתעצב אל לבו, ובפרט כשמשה אהרן היה משמיע לאזניו מידי פעם שממשכורתו הגדולה הוא חוסך סכום ניכר בכל חודש לקראת נישואי צאצאיו בבוא היום, ושוב התחזק יעקב באמונה תמימה, אך עדיין געש ורעש לבו מכל המתרחש.

כעבור עשר שנים, פנה 'שדכן' מפורסם אל יעקב ואמר לו, ברצוני להציע שידוך טוב עבור בנך כליל המעלות, זה עתה דיברתי עם משה אהרן ולו יש בת כלילת המעלות, והוא מוכן להעניק לבחור כבן דירה שלימה בבני ברק, ואכן השידוך נסגר לטובה...

או אז נענה יעקב ואמר, הנה זה לי כעשר שנים שהנני מקנא במשה אהרן המרוויח סכום נאה שיוכל להעניק לבתו דירה שלימה, והייתי מתחזק באמונה, ואילו קב"ה אומר - מה יש לך לקנא בחברך, ומה הינך 'מתחזק' באמונה. הרי כל שכרו הרב שבו הינך מקנא, ניתן לו רק בכדי שבבוא העת ישתמש בו לצרכיך, ומה לך כי תלון על שהוא מתייגע במקומך...

טז. וכאן המקום לעורר, שאף אם אינו עומד המחנות בדיבורו ואינו נותן 'כמנהג בעלי בתים חשובים' כפי אשר הבטיח מסיבות שונות ומשונות, שלא יתקוטט עמו, וכדאי היא הוותרנות להשפיע כהנה וכהנה במידה טובה ומרובה, ומעולם לא הפסיד אדם מחמת שוויתר...

מעשה באברך צעיר שנכנס אל הגאון בעל 'חזון איש' זצ"ל, וסיפר לו שחותנו התחייב לתת לו נדוניא נכבדה, אך לאחרונה נעשה מצבו דחוק ואינו משופע כ"כ בנכסים לפיכך הוא מתמהמה מלתת לו מה שהבטיח, והנה זה עתה נזדמן לו לעשות פעולת השתדלות כדי להכריח בעקיפין את חותנו לשלם מה שנטל על עצמו, ונפשו בשאלתו

אם ראוי לו לעשות כן, נענה החזו"א והשיב לו, שיעיין ברמ"א (אבה"ע ב א) שכתב 'ומי שפסקו לו ממון הרבה לשדוכין וחזרו בהם, לא יעגן כלתו משום זה, ולא יתקוטט בעבור נכסי אשתו, ומי שעושה כן אינו מצליח ואין זיווגו עולה יפה... אלא כל מה שיתן לו חמיו וחמותו יקח בעין טוב ואז יצליח', והוסיף ואמר 'הבטחה זו של הרמ"א גדולה ובטוחה יותר מפעולת ההשתדלות שלך'... כלומר שאף אם יצליח להוציא הממון מחותנו מי יודע מה יעלה בגורלו... אבל ב'ברכת הרמ"א' אין כל ספק שיצליח ביותר.

לעומת זאת צא ולמד מתן שכרו של הוותרן משלו ממה שהביא בספר 'משנת יוסף' (ברכות ז:) להגאון רבי יוסף ליברמן שליט"א מעשה ששמע ממגידי אמת, שבעיר קראקא התגורר עשיר אחד שבכל אשר שלח ידיו הצליח למעלה מדרך הטבע, והיה הדבר לפלא בפי כל איך זכה יהודי זה להצלחה גדולה כל כך, וביותר גדלה התמיהה הרבתית כאשר זכה להשתדך עם המרא דאתרא הגאון רבי שמעון סופר בנו של מרן ה'חתם סופר' זי"ע. באמצע סעודת החתונה התיישב אחד מרבני העיר לצידו של העשיר המחונן, וביקש ממנו שיגלה לו סודו, איך זכה להצלחה שאינה מצויה כזו, פתח האיש וסיפר מעשה שהיה בצעירותו כאשר בא בברית האירוסין, בימים ההם הבטיח לו חותנו נדוניא מכובדת, ואכן, חותנו עמד בהבטחתו וקיים ככל אשר התחייב והוציא מפיו, ויהי בשבת הראשונה אחרי החתונה הגיע עם זוגתו לאכול סעודת שבת אצל חותנו, והבחין שעל השולחן עומדים פמוטות של חרס, ואף השולחן עצמו רעוע ואינו עומד יציב, וכן ראה שהמיטות ישנות ואינן ראויות לשמן, ומשתמה בפני זוגתו על כך, סיפרה לו, שהוריו נתנו להם את כל רכושם כדי לקיים את מה שהבטיחו, ובלית ברירה משתמשים המה בכלים ישנים ורעועים, ויהי כשמעו כי כן, אמר לה תיכף שהיו לא תהיה כן בשום אופן, ובמוצאי שבת יחזיר להוריה את כל הנדן עד החפץ האחרון, וכן עשה תיכף בצאת השבת.

ביום ראשון לזה מאחד מידידיו סכום כסף של עשרים אלף רובל, ממחציתו קנה רהיטים ושאר כלי הבית ומהמחצית שנשארה לו יצא לשוק כדי לשלוח ידיו במסחר, ויהי בכניסתו לשוק ניגש אליו סוחר גדול והציע לו לקנות עסק בעשרת אלפים רובל, ולאחר בדיקה וחקירה החליט לקנותו, ואכן עסק זה הצליח עד מאד ובתוך זמן קצר התעשר עושר רב. ומסיים המחבר וכותב 'ואני בספר זה אינני מספר מעשיות, אבל מעובדא זו ישמע חכם ויוסיף לקח, וישמור לא רק על פמוטות חפצי חמיו, כי אם גם על לבו, טוב עין הוא יבורך'.

ואכן מכאן צריך ללמוד שעדיף טפי לוותר, ואע"פ שמצד הדין התחייב החותן לתת נדוניא ביד רחבה וברוח נדיבה, והיה עליו לקיים מה שהבטיח, אולם אילו היה החתן עומד על שלו ומחזיק אצלו את החפצים שקיבל היה נשאר במצבו זה עד זיבולא בתרייתא, וק"ו שלא היה זוכה להיות מחונן של גדול הדור הגר"ש סופר, אמור מעתה שרק על ידי הוויתור הרוויח בכפל כפלים עד בלי די, כי המעביר על מידותיו מרוויח בשני עולמות, לא מיבעיא בעולם הבא אלא אף בעולם הזה אוכל מפירותיהן.

יז. הרה"ח רבי נתנאל ראדזינער זצ"ל נכנס פעם אל ה'חזון איש' זי"ע, ואמר לו, רבי, קושיא אחת יש לי, והיא קשה כקריעת ים סוף, ברמזו על 'קשה' זיווגו של אדם כקריעת ים סוף (סוטה ב.), אמר לו החזו"א, הרי סוף דבר היה שהקב"ה קרע את הים, אף אתה, תנוח דעתך, כי סוף דבר שתתישב קושיתך...

סיפר אחד מזקני האדמו"רים שבדורינו, שבבחרותו חיכה זמן רב על זיווגו, פעם אחת בהיותו כבן כ"ח שנה הרגיש ש'באו מים עד נפש', ונכנס אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע וגולל בפניו את פרשת הזיווג כי קשתה עליו ההמתנה, אמר לו ה'חזון איש', וכי לכמה אתה נצרך, ענהו הבחור, אחד, אמר לו ה'חזון איש' נו, אחד, עדיין יש בעולם עבורך אחד, ומה לך להתייאש.

יח. איתא במדרש (בר"ר סח ב), 'בשעה שהלך יעקב חרנה במצוות אביו לישא לו אשה, ובא אליפז בן עשו הרשע ולקח את כל אשר לו, אז אמר יעקב 'שיר למעלות אשא עיני אל ההורים מאין יבוא עזרי'. מכאן למדו סגולה בדוקה למצוא הזיווג בנקל, לומר קודם עקירת רגליו בתפילת העמידה פרק 'שיר למעלות אשא עיני אל ההרים' (הובא ב'בני יששכר' בפרשת ויצא, ומקורו בספר 'עשרה מאמרות' לרמ"ע מפאנו).

ואולי י"ל, שסגולת פרק זה עפ"י המבואר בספרים שכשאדם מכיר שבכוחות עצמו 'חסר ישע' הוא - מאין יבוא עזרו, ורק 'עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ' אז קרובה ישועתו לבוא. ולכן מצאנו ג"כ שמזמור זה מסוגל לא רק לזיווג אלא לעוד כמה ישועות גדולות.

מענין לענין, סיפר לי הגה"צ רבי יצחק טוביה ווייס שליט"א גאב"ד ירושלים שבימי קדם (לאחר נישואיו) בעת ישיבתו בעיר מאנשעסטער יצ"ו למד שם בחור יתום, וחשקה נפשו של הגרי"ט לסייעו במציאת זיווגו, משנפל בדעתו איזה

להחליט 'החלטות' בענינים חשובים וביותר בפרשת השידוכים הרי הם 'מלאים ספקות כרימון' גם יש להם 'רצונות' ודמיונות מהארץ ועד לשמים, יש האומרים 'לשדכן', אה, כזאת וכזאת הנך מציע לנו... אין רצוננו אלא להשתדך עם משפחה 'מפוארת ונכבדה' כמונו... או ברצוננו בנביר ובעל יוחסין וכדומה, לאידך, יש המלאים ספקות - האם כדאי להם 'להסכים' להצעה פלונית אם לאו, וזה מרומז בדברי הכתוב אביו - אלו הרצונות [כמו 'ולא אבה סיחון' (דברים ב ל) שפירושו

יה: 'מותר לארס אשה בחולו של מועד, שמא יקדמנו אחר', והלא הדברים קל וחומר, ומה אם יש ביד אדם להקדים וליטול את של רעהו ברחמים, כ"ש שיש ביד האדם למחר ברחמים למצוא מהרה את זיווגו שלו שהכריזו עבורו קודם יצירת הולד'.

ובה ביאר ה'אמרי נועם' (בראשית ד"ה על כן) בלישנא דקרא (ב כד) 'על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו', שהנה מדרכו של עולם - בגשתם

רעיון לשידוך, החליט לדבר קודם עם צד הכלה (אחר שהבחור יתום היה ולא רצה לצערו אם יענו מצד הכלה בלאו) ולאחר בירורים ענו ב'הן'. משם פנה הגרי"ט והציע את השידוך לבחור עצמו, אך הבחור ענהו שלדאבון לב יש לו איזו חסרון (בעיה רפואית...) והוא מבין כי מצדו עליו להודיע על כך, ולא ידע הגרי"ט האם אכן לעשות כדברי הבחור ולהודיע לצד הכלה על כך או לא - כי לא היה ברור לו עד כמה גדול החיסרון והאם סכנה יש בו וכו'... בלית ברירה פנה הגרי"ט לרופא לברר כדת מה לעשות אך לא יצא מבית הרופא עם תשובה ברורה... גם ביציאתו מבית הרב דשם - המרא דאתרא לאחר שגם בפניו שטח את שאלתו עם הצדדים לכאן ולכאן לא הייתה בידו תשובה ברורה. מכיוון שכן שלח מכתב לרבו הגר"א דסלר זצ"ל שכבר דר אז בארה"ק 'ילמדנו רבינו' מה דינו של מעשה זה, אך גם הרב דסלר לא ענהו ולא הורה לו מפורשות מה לעשות... לבינתיים עברו כמה ירחים והשידוך לא קם ולא זע... שוב שלח הגרי"ט מכתב לרבו בבקשה שישאל את הגה"ק מרן החזו"א זי"ע כגון זה כיצד יש לנהוג בו, לאחר זמן נתקבל בשמחה טעלעגרא"ם (מברק) לידי הגרי"ט ובו נכתב בקצרה מוטב שלא להגיד, והמכתב יבוא (כידוע שכל תיבה בטעלעגרא"ם עלתה ממון רב ע"כ לא כתבו בה אלא כפי ההכרח), וכן היה - אחר כמה שבועות הגיע ה'מכתב', ובו כתוב נכנסתי אל החזו"א ושאלתיו מה לעשות, ויען לי מוטב שלא להגיד לצד הכלה, אבל לא ללמוד מכאן למקרים אחרים... ומסיים בה הרב דסלר, לא אוכל לבאר לך בכתב זה מה כוונת הדברים שלא ללמוד למקרים אחרים - מה נשתנה מקרה זה משאר מקרים, כשאהיה בעירך מאנעשעסטער אבאר לך פנים בפנים... סיפר הגרי"ט הנה בכ"ד טבת (תשי"ד) נסתלק לו רבי הרב דסלר, לפניו נסתלק החזו"א (ט"ו חשוון תשי"ד), על כן את הנימוקים לא אדע עד היום... אבל זאת אוכל לומר לך שבשעה שניגשתי אל הבחור המדובר וגיליתי לו את ה'פסק' שקבלתי נענה הבחור ואמר - ב"ה נתרפאתי לגמרי וכבר אין בי כל חסרון... כלומר, כי החזו"א בטוח היה בכחה של תפילה וריפא את הבחור מחליו בתפילתו, ומטעם זה ציווה שלא לגלות מאומה על דבר החולי כי ידע בוודאי שבקרוב ממש יתרפא הבחור מכל חולאיו וחסרונותיו. יט. פעם ישב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע בסעודה שלישית בעידן רעוא דרעוין, ופתח וסיפר על יהודי בימים מקדם, שנכנס ביום השבת אחר חצות היום אל בית המדרש, והחל באמירת תהלים בדמעות שליש ובהשתפכות הנפש. באותה שעה שהה בביהמ"ד אחד מהמתפללים שנתלהב לבו מהמחזה שראו עיניו, איך שהלה שופך דמעות כמים, והחל גם הוא לומר תהלים בהשתפכות הנפש ובדמעות.

במוצש"ק ניגש אליו השני ושאלו, לבכיה מה זו עושה. כי לפי רוב הבכי והדמעה נראה כי בצרה ויגון הינך נמצא, אבקשך שתגלה לי מצפוני לבך, אולי יהיה בידי לעזורך, פתח היהודי את סגור לבו ואמר - בת לי בביתי היושבת וממתנת עד בוש לזיווגה - אך ורק מאחר שאין הפרוטה מצויה בכיסי, ואין בידי להתחייב על נדוניתה, והנה במשך ימות השבוע הנני טרוד על המחיה ועל הכלכלה, ואינני רואה אותה לנגד עיני, אך בהגיע יום השבת קודש, ופוגש אני בבתי נופל לבי בקרבי על הצרה הגדולה. לכן מיד אחר סעודת השבת נוהג אנכי לבוא בשערי ביהמ"ד - לשפוך לב כמים אל האלוקים, שיחיש לנו ישועה בקרוב. נענה השני ואמר, אף אני יש לי בביתי בן עלם חמודות וירא שמים. ואף אני איני מצליח להביאו לברית השידוכין, היות והפרוטה כלתה מכיסי, על כן הייתי מייעץ שנשתדך בינינו. ואכן השידוך יצא מן הכוח אל הפועל ומאותו הזיווג נולדו ארבעה אחים גדולי עולם, ושניים ידועים מהם הלא המה הגה"ק בעל ה'קצות החושן' זצוק"ל והגה"ק 'בעל קונטרס הספיקות' זצוק"ל. ולימד מכאן החפץ חיים, כי תפילת היהודי כשאינו סומך רק על ה', פועלת גדולות ונצורות - כגדולי עולם הללו שיצאו משידוך זה.

הנבנה בבני ישראל הוא דבר נשגב ורם מאד, כפי שנוכל ללמוד מדברי התלמוד (יבמות סב:) 'השרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה בלא ברכה בלא טובה...'. ומאחר שהדברים מגיעים גבוה מעל גבוה, מנסים כוחות הטומאה והחיצונים לחבל בקשר השידוכים ולבטל את הנישואים במניעות שונות שלא יוכלו להשיג המטרה. לכן, בכל שידוך הבא לאור עולם, צריכים נס מיוחד מן השמים שכוחות הטומאה לא ירעו ולא ישחיתו ושהכל יבוא על מקומו בשלום.

וזוסיף, שלכן עושים שטר 'תנאים', כי ברגע שהנישואין על 'תנאי' אין החיצונים מתגברים כל כך לחבל ולהזיק את השידוך, כי נראה להם שעדיין אין הדבר גמור אלא הוא תלוי ועומד בקיום התנאים. אך האמת ש'תנאי' זה שאנו עושים הריהו כדבר גמור וברור. כי אנו נחשבים כשליחי הקב"ה לקיים מצוותיו, והרי מצוה על האב להשיא את בנו. על כן חשוב דבר התנאים כאילו ומפי ה' יצא הדבר, ואצל המקום ב"ה יש תוקף אף בדבר שנעשה על תנאי, כדאיתא (ברכות ז:) שכל דבר שיצא מפי הגבורה אפילו על תנאי, שוב אינו חוזר. ע"כ הדבר מתקיים והכל שריר וקיים.

חסד עם אדוני - הכל נצרכים לחסדי המקום ולתפילה
בפרשתן (כד יב), ויאמר ה' אלוקי אדוני אברהם הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדוני אברהם. ובמדרש (בר"ר ס ב) 'רבי חגי בשם ר' יצחק אמר, הכל צריכין לחסד, אפילו אברהם שהחסד מתגלגל בעולם בשבילו נצרך לחסד, שנאמר ועשה חסד עם אדוני אברהם'. ולכאורה צריך ביאור היאך יאמר כן עבד נאמן על רבו - אליעזר על אברהם. וכי הוא לא סבר שרבו כדאי בדיון, ומדוע ביקש ועשה חסד... ומבאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (שפתי צדיק ואתחנן ז) כי אברהם אבינו ע"ה היה 'רבי טוב', והכנים היטב בלב תלמידיו שאין לאדם כלום אצל בוראו יתב"ש רק ב'חסד', עכ"ל.²

לא רצה], ואת אמו - מלשון 'אם', כלומר ספקות כדת מה לעשות, ולשניהם אמרו יעזב את אביו ואת אמו, אלא ודבק באשתו - ר"ת 'א' שפתי תפתח ופי' (תהילים נא יז), ר"ל עוזב נא ואל תשקע ותטבע בים הרצונות והספקות... הדבק בעמוד התפילה ביתר שאת וביתר עוז, ותבוא על סיפוקך בהגיע הזיווג הנכון מן השמים לידי גמר.

באמת אמרו, שגם השידוך המיועד לו לא יבוא לידי גמר רק ע"י התפילה, כמרומו בפרשתן (כד סו) 'ויספר העבד ליצחק את כל הדברים', ופירש"י 'גלה לו ניסים שנעשו לו, שקפצה לו הארץ ושנודמנה לו רבקה בתפילתו'. וביאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ע"ת עמ' צה בד"ה ועל דרך) דלכאורה צ"ב מדוע לא קפצה לו הארץ בחזירתו לבית אברהם, אלא, מאחר שלא רצה הבורא לגלות את רבקה ליצחק עד שיתפלל על זיווגו, על כן נתאחרו בדרך ולא קפצה לו הארץ - כדי שיתפלל, והנה, אך היה 'ויצא יצחק לשוח בשדה', מיד בגמר תפילתו - כאשר נשא עיניו אחר תפילתו 'וירא והנה גמלים באים', כל זה נכלל בסיפור ש'סיפר לו העבד' - קפצה לו הארץ, ואל תקשה, א"כ, ק"ו שהייתה צריכה לקפוץ לו בחזירתו, כי בזה הודיע לו אליעזר 'שנודמנה רבקה (רק) בתפילתו' - על כן המתין לו הבורא על התפילה.

ה' ניסי - כל שידוך ושידוך הוא נס בפני עצמו
הגה"ק מקאז'גלוב זי"ע (ארץ צבי ח"ב, דרושים, דרוש ה) מביא את דברי הרה"ק ה'חידושי הרים' זי"ע בפרשתן, שלכן עשה הקב"ה נסים לאליעזר עבד אברהם בדרכו לשידוכי יצחק אבינו שקפצה לו הארץ (בר"ר נט, יא) וכיו"ב. לרמוז לדורות עולם שכל שידוך ושידוך שבא לידי גמר והתקשרות הוא בדרך נס ופלא מידי שמים. ומבאר הגה"ק מקאז'גלוב זי"ע מדוע כל זיווג בפני עצמו לא ייגמר אלא בנס, כי כל 'בית נאמן'

כ. כה אמר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (נמסר בידי הרב מפוניבז' זצ"ל ע"י הגרא"מ שך זצ"ל) לבאר מה מעלתן של 'שיחתן של עבדי אבות' עד שהיא גדולה מתורתן של בנים, כי בנוהג שבעולם כשיש למישהו בן בחור כליל המעלות 'פאר הדור' - מתמיד עצום ות"ח מופלג בעל מידות ועובד ה' הוא דואג פחות, ואינו מרגיש כ"כ צורך להתפלל על זיווגו של בן זה - כי מי לא יאבה לזכות בחתן פאר כזה, ומה גם אם יש לאותו אב עשירות מופלגת - בוודאי לא יתפלל, כי מי לא ירדוף אחרי שידוך כזה... וכאן מצינו כי אליעזר עבד נאמן לאברהם אבינו יצא לחפש זיווג לבן

נטל אמת והשליכו לארץ הדא הוא דכתיב (דניאל ה יב) ותשלך אמת ארצה, נמצא שכל בריאת האדם אף שכולו שקרים וקטטה הוא רק מפני שהוא גומל חסדים ועושה צדקות, אך בלא זאת כולם מסכימים פה אחד ש'מה אנוש כי תזכרנו'.

ב'סידורו של שבת' (שורש ראשון ענף ד עלה יא) כתב, שהרבה ניסים נעשו לרבקה אמנו ולא נזכרו בתורה אלא ברמזא בעלמא, כמו שאמרו חז"ל (בר"ר ס ה) 'וירץ העבד לקראתה' (כד יז) - שראה שעלו המים לקראתה, עוד דרשו (שם טז) 'ויביאה יצחק האהלה שרה אמו' (כד טז), שכשנכנסה לאוהל שרה חזרו כל הניסים הגלויים שהיו שם בימי שרה - נר דלוק מערב שבת לערב שבת, ברכה מצויה בעיסה וענן קשור על האוהל, וכל זה לא נזכר אלא ברמזות תיבה אחת בלבד. ואילו מידותיה התרומיות של אותה צדקנית^{כא} שהשקתה את אליעזר והאנשים אשר אתו ואף את הגמלים נזכרו

הגומל חסדים טובים - מעלת הגומל חסד והוא ה'מעלה' לשידוכים

דע, כי זה כל האדם להיות שוקד על טובתם של אחרים, וכמו שביאר ה'כלי יקר' (פסוק יד) בדברי חז"ל (תענית כד.) 'כל כלה שענייה יפות כל גופה אין צריך בדיקה' - ענייה יפות היינו כלפי אחרים שיש לה עין טובה והיא גומלת חסדים, ושוב אין צריך בדיקה אחריה כי 'היא בלי ספק שלימה בכל המידות'. לעומת זאת אם אינו גומל חסדים אין שום טעם וסיבה לקיומו בעולם, וכמו שמצינו באנשי סדום ועמורה שנאבדו מן העולם כי 'יד עני ואביון לא החזיקה'. וביאר הר"ק ה'שם משמואל' זי"ע שהרי איתא במדרש (בר"ר ח ה) 'שבשעה שבא הקב"ה לברוא את אדם הראשון נעשו מלאכי השרת פתים פתים וחבורות חבורות... חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים, ואמת אומר אל יברא שכולו שקרים, צדק אומר יברא שהוא עושה צדקות שלום אומר אל יברא דכוליה קטטה, מה עשה הקב"ה

אדוניו יצחק שהיה בחור מושלם בכל מידה נכונה, עד שנקרא עולה תמימה לה' - ללא כל חסרון, אף הוא עצמו מובטח בנדוניא עשירה ש'כל טוב אדוניו' בשטר כתוב וחתום ליצחק, ואעפ"כ לא פסק פומיה מתפילה לה' 'ועשה חסד עם אדוני' משל היה המדובר בבחור ה'נעבעך' (המסכן) הגדול שבדור, אף בבית בתואל עמד והתחנן 'אם ישכם עושים חסד ואמת' ללמדך חובת התפילה על הזיווג כי רבה היא, שעל האדם לדעת שמבלעדי עזרתו יתברך הוא אכן החלש והנעבעך שבדור, ולאידיך, עם התפילה הרי הוא כעשיר העיר אביו של הת"ח שבדור...

היה אומר הגאון בעל ה'שבט הלוי' זצ"ל, כי מרגלא בפומיה דחזו"א בכל עת שהזכירו לפניו צרה או גזירה חדשה - נו, הקב"ה רוצה שיתפללו על זה (מעשה איש ח"א קנב).

עוד כתב החזו"א (קובץ אגרות ח"א סי' ב') התפלה היא מטה עוז ביד כל אדם וככל שישים האדם מבטחו בו ית' כן יעלה וכן יצליח. ובח"ב סימן ב' כתב ומה נפלא הדבר כי ביכולת האדם להשיח דאגותיו לפני אדון עולם ית' כאשר הוא משיח לרעהו והמקום ב"ה מכנהו ילד שעשועים.

עוד כתב (ח"א סי' כ"ג) עבודה נאצלה בתפלה לצייר 'כמו חי' איך שהקב"ה שומע את שיח שפתותינו ומאזין הגיון הלב. כא. הנה שמעתי מחכם גדול אחד שליט"א, שדבר נפלא מצינו גבי אליעזר, כי מתחילה נקרא בפרשה זו עבד, 'ויקח העבד - וירץ העבד' (כד יז), ואילו לאחר שאמרה לו רבקה 'שתה אדוני' (פסוק יח) כתיב כמה פעמים והאיש, 'והאיש משתאה - ויקוד האיש' (כא כו), דאליעזר היה עבד ולא היה רגיל שידברו אליו בלשון כבוד, לכן כאשר אמרה לו רבקה 'שתה אדוני' ושמע לראשונה כדברים האלה הוטב לו מאד ונשתנה מן הקצה לקצה ונעשה איש, ללמדנו מה יש ביד מילה טובה אחת של ילדה קטנה להועיל [ועיי' ב'רבינו בחיי' למה מקודם נקרא עבד ושוב איש ושוב בסוף עבד, וכתב דמסוף תפילתו עד גמר השידוך הלך אתו מלאך, לכן נקרא איש על שם המלאך, ומקודם ואח"כ נקרא עבד].

לאידיך, הרבה הרבה יש להזהר מפגיעת הזולת, ויזהר לפייס את רעהו אפילו כשכועס עליך שלא בצדק, רגיל גאב"ד מאקאווא שליט"א לספר, שאביו הגה"ק ה'עטרת משה' זי"ע נתיישב על כס הרבנות במאקאווא אחרי פטירת זקנו הג"ר משה פארהאנד זצ"ל (אבי חמותו) בי"ז סיון תש"ד ימים ספורים לפני שנכנסו הרשעים (הגרמנים) ימ"ש למאקאווא. והנה, מתחילה קרא לבנו בכורו (ה"ה גאב"ד מאקאווא שליט"א) בשם 'שמעון' ע"ש רבו המהרש"ג, וכן נתן שמות לכמה בנים, כעבור כמה שנים נולדו לו בניו התאומים, הרגיש בתקופה שלאחרי הברית ש'ראש הקהל' מלא עליו טענות כרימון, באשר פסק מלכבדו אף שהוא מרא דאתרא, גם חדל מדבר עמו משוב ועד רע... משהחל

באר הפרשה - חיי שרה

באריכות יתירה (וכדברי המדרש (ס ח) 'שניים ושלושה' לאדם שהוא בעל מידות הטובות וגומל חסדים טובים²², דפים הוא אומרה ושונה'). ומבאר כי שבת גדול הוא יותר מכמה וכמה מופתים של 'בעלי המופתים'.

ל'פשפש במעשיו' - אולי לא כיבדו בברית כראוי לו, לאידך גיסא, הרי ממילא אין נהוג לכבד את ראש הקהל... כך התרוצצו בקרבו מחשבות לכאן ולכאן, עד שכמעט החליט לעזוב אותו לנפשו, ואם יש לראש הקהל איזו בעיה עמי שיבא ויגיד לי איזו רעה גמלתיו, שוב התבונן, והחליט, לא ולא, עלי לרדוף את השלום, ולא לתת למחלוקת להמשיך, כי תוצאותיו מי ישורנו, ניגש אל ראש הקהל ושאלו, האם עשיתי לך משהו רע, ענהו בוודאי כן, כמה בנים כבר נולדו לך בלי עיה²³, מדוע אינך קורא לאחד מהם בשם 'משה' על שם הרב ז"ל הזכור לטובה בכל קהילתנו, אמר לו ה'עטרת משה', וכי ידעת מה שמי, השיבו ראש הקהל, ר' נטע'לה (כך כינוהו בני הקהילה בתור אברך, ואח"כ התמנה להיות 'רב' ולא קראוהו בשמו), ענהו הרי שם המלא שלי הוא משה נתן נטע ואיך אתן אני שם 'משה' לבני, ומיד הרגיע מתלונותיו. והיה אומר דאלמלא הייתי מתנהג כבמחשבתי שאין הרב אחראי על ה'שטותים ותלונות' של ראש הקהל היה יכול מזה לגדול מחלוקת וצדדים וצדי צדדים למיניהם וכו' וכו' עד שיבעיר כל הקהילה במדורת אש, ולבסוף נגשתי אני לברר וסה"כ היה טעות בידיעותיו וחשכתי ע"י מעשיי הרבה עגמ"נ וסכסוכים.

ורבות יש להיזהר לדבר בנחת ורוגע ולא בקפדנות כתיב (כד לג-לד) 'ויאמר לא אוכל עד אשר דברתי דברי ויאמר דבר, ויאמר עבד אברהם אנכי', ודקדק הרה"ק ר' משה מקאזניץ זי"ע בספרו 'דעת משה' (ד"ה א"י עבד אברהם אנכי אופן ח) דבתחילה אמר 'דברתי דברי' ודיבור לשון קשה הוא, וסיים באמירה רכה - 'ויאמר עבד אברהם אנכי'. וביאר שהרי הניחו לו סם המוות במאכלו (ילקו"ש רט), ואליעזר הרגיש בזה (עיי' קדושת לוי) לכן אמר 'דברתי דברי' שיש לי להוכיח אתכם בדיבור קשה - וכי כך נוהגים עם אורח הבא לביתכם, להמיתו בסם המוות, אבל, התיישב בעצמו, הרי עבד אברהם אנכי, ואדוני הולך בדרך ה' ומקיים כל התור המרומז ב'אנכי ה' אלוקיך', והתכלית הוא להיות דבוק בו ית' וללכת בדרכיו, ועל הקב"ה אמרו במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנות, ועלי להתנהג בענוות, בניחותא ובדברי רכות, והתחיל לדבר מדברים אחרים, ואמר 'וה' ברך את אדוני מאד ויגדל' ולא הוכיחם בדיבורים קשים ('אמרות טהורות' - ראחמסטריווקא עמוד קס"א).

כב. והדרך הישרה שעל ידה ירבה בעשיית צדקה וחסד היא על ידי שיתחזק באמונה שכל ממנו וכל אשר לו הם מאשר גזר עליו הבורא ית"ש, אבל כל זמן שנדמה לו שכוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה ח"ו הרי שקוע ומעוטף הוא באהבת כספו וזהבו, וקשה לו לתת משלו לאחרים, ורק כשמשריש בעצמו שהכסף אינו שלו כלל, ואין לזה שום שייכות אליו ולמעשיו אז יהא נקל בעיניו לתת לאחרים. ובדרך זה פירש הרה"ק ה'קדושת ציון' מבאבוב זי"ע מה דאיתא בפרשתן (כד לא) 'למה תעמוד בחוץ ואנכי פינתי הבית ומקום לגמלים' ופירש רש"י 'פניתי הבית - מעבודת אלילים', שרק לאחר שמסלק ומפנה מעצמו מחשבות כפירה וע"ז שהכסף הוא שלו ומכח מעשיו אז יש מקום לגמלים - לגמילות חסדים לאחרים.

פעם נשלחו מטעם הממשלה (מלכות רוס' הרשעה) שני ערלים אל הרה"ק רבי גדליה משה מזוועהיל זי"ע לברר אצלו על שניים מאנשי שלומו, שנחשדו כ'מרגלים', הרגד"מ סירב ולא ענה להם, בידעו שבדבוריו יזיק להם, רשעים ארורים אלו, שכל אשר ישר בעיניהם יעשו, עינוהו בעינויים קשים ומרים, הושיבוהו על כסא מיוחד 'לענות בו בני אדם' על ידי זרם העלעקטרי (חשמ"ל) שבו, וכל באיה לא ישובון, - במיתת הגוף או בטירוף הדעת, אך הרגד"מ לא נע ולא זע, ונשאר בשלימות גופו וצלילות דעתו, או אז העמידוהו הרשעים למשפטם, ונפסק עליו גזר דין מוות, אחר שתדלנויות למיניהם הסכימו הרשעים 'להמתיק' את רוע הגזירה, לשלחו ל'סיביר' למשך שמונה שנים, וכל זאת עבור 'שמירת פיו' שלא להזיק לשני היהודים.

משהגיעה עתו לצאת מאפילה לאורה, אותו היום 'יום השבת' היה, ויבואו לשחררו משערי גיהנום - סיביר, כחלק מה'שחרור' היו מביאים את האסיר בפני השופט, שהיה מצווה עליו לחתום בפניו על שטר השחרור, כן היה גם בפעם הזאת, אך הרגד"מ לא אבה בשום אופן לחתום בעצם יום השבת, אמר לו השופט, אם כן, לעת עתה אתה נשאר כאן - ופירושו של דבר שאין קובעים לו זמן אחר להוציאו משם, ומי יודע... לצידו של הרגד"מ ישב עוד יהודי שרצו לשלחו מסיביר בהאי יומא, וגם הוא נצטווה מפי השופט לחתום על שטר שחרור, אך בראות היהודי האין שהרבי נמנע מלחתום, נענה ואמר, אף אנכי לא אחתום, כשמוע הרגד"מ את דברי היהודי ביקש מהשופט לחתום עבור השני, ולפליאת השופט 'מה נפקא מינה' שלעצמו לא אבה לחתום בשום אופן, אף שידע

מדותיה הטובות¹², וכמו שדייק זאת הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע מדברי 'תרגום יהונתן' על מה שנאמר (כז טו) 'ויביאה יצחק האהלה שרה אשתו ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאבה וינחם יצחק אחרי אמו, וידוע מה שכתב רש"י בשם המדרש (ב"ר ס טו) ש'נעשית דוגמת שרה אמו, שכל זמן ששרה קיימת היה נר דלוק מערב שבת לערב שבת וברכה מצויה בעיסה וענן קשור על האהל, ומשמתה פסקו, וכשבאת רבקה חזרו, אכן 'יהונתן' פירש מה שנאמר 'ויאבה' - 'ורחמה בגין דחמא עיבדה דתקנן פְּעוּבְדִי אִמִּיה', שאבה מחמת שראה מעשיה מתוקנים במעשה אשתו, ולא בגלל כל הנסים הללו, כי אין העיקר באותות ובמופתים כנר דולק וכו' אלא רק בגלל מידותיה הטובות¹³.

פרשה זו יפה נדרשת ללמד על מעלת גמילות חסדים, וכפי שמצינו ברבקה אמנו עד כמה השתדלה

בענין זה כתב ב'דרשות הר"ן' (דרוש החמישי) דמצינו שיצחק צוה את יעקב (כח א) 'לא תקח אשה מבנות כנען... וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם אל לבן בן בתואל הארמי, ולכאורה צ"ב, וכי איזו עדיפות יש לקחת את בתו של לבן שהוא מעובדי ע"ז על שאר גויי הארצות מזרע כנען. אלא ביאורו, כי 'דעות' שאינם טובות לא יעברו בירושה מאב לבן - וה'בחירה' נתונה בידי כל איש ואיש לעזוב את גילולי ע"ז ולהאמין בה'. משא"כ מידות טובות עוברים בירושה דוגמת שאר טבעים שעוברים מאב לבן, ולכן העדיף את משפחתו אף אם הם עובדי ע"ז ל"ע, כי רצה שידבק ב'טובים' שיש בהם מידות ותכונות טובות¹⁴ (עיי' שם-משמאל' חיי שרה תרעו ד"ה דהנה קודם)¹⁵.

והנה, נתבאר בספרים שלא נבחרה רבקה בגלל המופתים שנעשו לה ושעלו המים לקראתה אלא בגלל

שישלם על כך ביוקר - להשאר שם עוד רבות בשנים, ואילו לרעהו קפץ מיד לחתום, ענהו הרגד"מ, 'פיקוח נפש דוחה כל התורה כולה' על כן מותר לי ואף מצווה רבה היא לחתום עבורו, אך לעצמי אין זה בגדר פיקוח נפש, משראה השופט את מסירות נפשו עבור יהודי אחר, עמד והסכים לשחרר את שניהם אף בלא חתימת ידם. פעם אמר הרגד"מ, אבי הק' היה מוכן למסור את חייו עבור כל יהודי, אני איני במדרגה גבוהה זו, אך זאת אעיד, כי מוכן אני לוותר על 'אצבעותי' למען כל אחד מישראל. אנו שאף ממדרגה זו רחוקים אנו, לכל הפחות נמסור לכל חד וחד את פנינו - להאיר לו פנים, בכל זמן ועידן, אף כשקשה עלינו הדבר.

כג. ראה 'טיב לבו' של אברהם עד היכן הוא בא, דכתיב בפרשתו (כד א-ב) 'ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו, ולא הלך בעצמו לתור אחר 'שידוך לבנו' (עיי' ב'אברבנאל' ו'כלי יקר', שהוא מכיוון שכבר היה זקן וכוחותיו התמעטו, וכ"כ בהעמק דבר), ומוסיף טעם נפלא **בהעמק דבר**, וז"ל, וה' ברך את אברהם בכל, עוד טעם על שלא הלך בעצמו משום שהיו עסקיו עם כל אדם, זה בא ושואל בעניני אמונה, וזה להתפלל עליו, וכדאיתא בב"ב (טו:) שמרגלית היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו וכו', והכוונה היא - תפילתו וברכתו, וכיוצא בזה היו הרבה ענינים מוטלים עליו, ומשום זה לא היה יכול לצאת ממקומו, עכ"ל. ולכן שלח שליח לתור אחר זיווג לבניו יחידו הנולד לו אחר מאה שנים - והכל, כדי שלא לעצור את ה'קבלת קהל' שהוא מסייע בזה לאחרים. **כד.** יש שהוסיפו רמז לכך, שבכל פרשת דור הפלגה נזכר שם 'הוי"ה' המורה על מידת הרחמים אף שכפרו בעיקר, ואילו בענין המבול נזכר שם 'אלוקים' שהוא מידת הדין, כי דור המבול חטאו בהשחתת המידות ומלאה הארץ חמס מפניהם, וזו קשה בפני המקום יותר מחטא הכפירה בו ית'.

כה. כי ה'מופתים' מעשי ה' המה, ואילו שבירת המידות - יגיעתו של אדם הוא (בשם הרה"ק מקאזמיר זי"ע). וכך אמר הגאון מטשעבין זצוק"ל כשנשאל על מה יש להשים דגש בעת ה'בירורים' על הבחור, נענה ואמר כי ג' דברים נצרכים לו לבחור, ואלו הם. א. מידות טובות. ב. מידות טובות... והמשכיל יבין. יותר מכך אמר הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע, כי מכאן נלמד, שיכול להיות אדם בעל מופת ועדיין יהיה רחוק רחוק ממידות מתוקנות...

וכעין אותה 'שיח חסידים' שפעם נפגשו שני יהודים, וכל אחד מהם היה מהלל ומשבח את רבו, זה אומר, הנה רבי הוא אדם גדול וקדוש, ועליו נאמר צדיק גוזר והקב"ה מקיים, ורבו מופתיו עד שככל היוצא מפיו יעשה המקום. נענה השני ואמר, אכן לא אדע אם אוכל לומר כן על רבי, אבל זאת אומר לך בוודאות, כי מה שהקב"ה גוזר רבי מקיים בהידור רב ודקדוק גדול.

כו. לאידך גיסא ישים לבו לדברי המהר"ל (גור אריה) והחתם סופר (תו"מ ד"ה נזם) בדברי רש"י שאליעזר נתן לרבקה נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים על ידיה' (כד כב) כי 'בקע' רומז למחצית השקל שהם בקע לגולגולת, ו'שני

וזל"ק, ומעם שלא אמרה תכף ומיד גם לגמליך וגו' לתוספת וזתרנות נתכוונה הצדקת, שאם היתה מקדמת לומר גם לגמליך וגו' קודם שישתה הוא יש מקום לו למהר להקל טורחה כיון שעוד לה טרחת הגמלים, מה שאין בן קודם שתודיעהו יחשוב כי הוא זה כל הטורח וישתה כחפצו לאט לאט, ואחר ששתה תיכף אמרה גם לגמליך, עכ"ל.¹

ובך כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (שו"ת חו"מ סי' ב) 'וכשם שקשה עונשן של מידות מעונשן של עריות (עיין ב"ב פח:) כך גדול שכרן של מידות טובות משכרן של אריות בתורה'.

ויצא יצחק לשוח בשדה - מעלתה של תפילת המנחה
בפרשתן (כד סג), 'ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב' כח, כתב ה'כלי יקר', רז"ל (ברכות כו:)

להיטיב לאחרים, מתוך שימת לב לצרכיהם להקל עליהם בלי גבול, ומעשה אבות ואמהות הקדושים סימן לבנים. וכך פירש האור החיים הקדוש במה שנאמר (כד יח-יט) 'ותאמר שתה אדוני.. ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם כלו לשתות', שלא אמרה לו שתה אדוני וגם לגמליך אשקה, אלא בתחילה אמרה לאליעזר שישתה, ורק לאחר ששתה כל צרכו הוסיפה לומר לו שתשאב גם לגמליו, ומעם הדבר הוא כי חששה רבקה שאם תאמר לו מיד שתשקה גם את הגמלים אזי היה יודע אליעזר שצריכה לטרוח היא גם בעבור הגמלים, והיה ממחר לשתות כדי שלא להטריחה כל כך ולא היה מרווה צמאונה, על כן בתחילה אמרה לו שתה אדוני ולא הזכירה עוד דבר בעניין הגמלים, וממילא שתה אליעזר כאוות נפשו, ואז הודיעה לו שתשאב עוד מים עבור הגמלים.

צמידים' רמז לשני לוחות מצומדות, שמאחר שראה בה שמצוינת היא בגמילות חסדים בא לרמז לה על שני העמודים הנוספים שעליהם עומד העולם, כי לוחות הברית הם כנגד 'תורה', ומחצית השקל הוא שורש הקרבנות שהם עמוד ה'עבודה', כי אצל בני ישראל אין די ב'גמילות חסדים' כי אם בכל שלושת העמודים יחדיו תורה ועבודה וגמילות חסדים.

כז. וכבר פירש השל"ה הק' (פר' חיי שרה בסוף דבריו) את האמור (כד כ) 'ותמהר ותער כדה אל השוקת', שבא הכתוב להעיד על הפלגת זהירותה בכבוד הבריות, שהנה לאחר ששתה אליעזר מן הכד נשארו בו מעט מים, והתכוונה רבקה לעצמה שאם תתן מים אלו אל הגמלים יהא בכך זלזול מעט בכבודו של אליעזר, בזה שהיא נותנת לו ולבהמותיו לשתות מאותם מים וכאילו משווה ביניהם, לעומת זאת אף בשפיכת המים אל הארץ יש פחיתת הכבוד ש'שיירי המים' הם כ'מי שופכים'... על כן 'נתחכמה ותרץ להשוקת, ומכח הריצה הגדולה עשתה כאילו נפל הכד מאיליו מידיה ונשפך והיתה ממלאה בו מים, ובזה נשאר אליעזר בכבודו'. עכ"ל.

פעם בא אל הרה"ק ה'אמרי חיים' מוויז'ניץ זי"ע אחד שלא היה מל"ו צדיקים... עם בנו שנעשה 'בר מצווה', להנחת תפילין' אצל הרבי, אחר התפילה הניח היהודי מזונות ו'לחיים' על השולחן לכבד בהם את הרבי והחסידים לכבוד השמחה, החסידים עמדו נבוכים כי לא ידעו מה יעשו, שהרי לא יעלה על הדעת כלל לאכול מאכלים שכשרותם אינה מבוררת כ"כ, לאידך גיסא לא רצו לבייש אדם מישראל. עודם עומדים ומהרהרים כדת מה לעשות, חלץ ה'אמרי חיים' תפילין של רש"י, ניגש אל השולחן ולקח מעט 'מזונות' באמרו לחסידים 'אף אני נוהג שלא לטעום כלום בין הנחת תפילין של רש"י להנחת תפילין דר"ת...' ובזאת נטל מעט מן ה'מזונות', הגישם למשמשו והורה לו להכניסם לחדרו למען יוכל לטעום מהם אחר תפילין דר"ת... וממנו ראו כל החסידים ועשו אחריו, רוקנו את השולחן ולאידך לא טעמו מאומה, ונמצא שלא נכלם איש יהודי.

כח. פעם נשתבחו בפני הרה"ק מסאטמאר על רב פלוני כי אדם גדול הוא, שאל הרה"ק וכי ראיתם אותו היאך נראית תפילתו - רק עפ"י צורת תפילתו של איש אפשר לעמוד על טיבו האם גדול הוא...

והוכיח הדברים מדברי המדרש (בר"ר ס טו) על הפסוק בפרשתן (כד סד) 'ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק, א"ר הונא צפת (ראתה) שידי שטוחה בתפלה אמרה ודאי אדם גדול הוא לכך שאלה עליו, והיינו שעל פי תפילתו קבעה ש'אדם גדול' הוא.

כעין זה מצינו בדברי ה'חרדים' (פס"ו ג) על הפסוק (משלי כז כא) 'מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו', דכמו שכלי המצרף יבדוק בטיבו של זהב, כיו"ב כשתרצה לבדוק 'טיבו' של אדם - תבדוק לפי מהללו לפי כוונתו בתפילה (עיי"ש היטב).

למדו מכאן שיצחק תיקן תפילת מנחה שהיא לפנות ערב^{כט}. ומכאן סמך למה שאמרו חז"ל (שם ו): לעולם יזהר אדם בתפילת המנחה שכן אליהו לא נענה אלא בתפילת המנחה^ל, ואע"פ שאברהם ויעקב תיקנו גם,

תפילת שחרית וערבית, מכל מקום לא מצאנו שנענו תיכף ומיד, אבל בתפילת מנחה מצינו שיצחק נענה מיד... כאשר תיקן תפילת מנחה, ומסתברא שבאותה שעה ביקש והתפלל שיצליח אליעזר בשליחותו וימצא

וכבר אמרו, כשם שב'גשמיות' יש כלי המודד חום גופו של האדם, כך נמי לעניני הנשמה, יש 'כלי' למדידת חומה ובעירת האש שבה, והיינו באופן שהאדם ניגש לעבודה שבלב זו תפילה.

אגב גררא, מעשה באברך שהמתין זה עידן ועידנים לזרע של קיימא, מפעם לפעם היה נכנס אל הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע ודמעתו על לחיו בבקשת רחמים - שירעיש הרבי עולמות לישועתו, פעם אחת הרהיב עוז בנפשו ושאל את הרבי, הנה כעת נושע אחד מהחסידיים בברכת הרבי, ולמה אגרע ממנו להישאר ערירי. ענהו ה'שפת אמת', מצינו אצל אברהם אבינו שהמתין עם שרה לזש"ק עד היותו בן מאה שנה, ואילו כאשר נשא את הגר (היא קטורה) מיד נולדו לו ממנה את זמרן ואת יקשן וכו', ומה נשתנתה שרה מהגר, אלא, שאכן על בנים כיקשן וזמרן אין נצרך להמתין כל כך הרבה, אך לזכות בבן כ'יצחק אבינו' היה עליו להמתין זמן רב.

מענין לענין, כתיב בפרשתן (כד סד) 'ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפול מעל הגמל', ופי' הריב"א (ב'בעלי התוס' עה"ת) וז"ל. 'ותפול מעל הגמל - לפי שראתה יצחק שהיה בא מגן עדן, והיה בא כדרך שהמתים הולכים וגליהם למעלה, ורש"י פי' שראתה אותו הדור ותוהה מפניו עכ"ל... הדור מלשון 'כי בעי למהדר' (כשבא להפוך רגליו ולשוב על עקבותיו) שהיו רגליו למעלה כמו דפרשתי עכ"ל.

וכן נתבאר בפי' הרע"ב על התורה וז"ל. והיה יצחק בא מגן עדן, שהלך להתרפאות מהחבורה שעשה לו אביו בצווארו בשעת עקידה, והיה מהלך עתה וראשו למטה ורגליו למעלה... והוא פי' 'הדור' שאמר רש"י.

ושמעתי ביאור נחמד בעניין זה, כי בהיות האדם בעוה"ז הרי מהלך כשראשו כלפי מעלה כלומר שנושא עיניו השמימה, כי משם הוא מקור חיותו, כי בכל עת הוא נצרך לשפע טוב מן השמים. אבל הנשמות הנמצאות בג"ע ששם נעשו 'חפשי מן המצוות', אין להם עלייה אלא ע"י צאצאיהם הנמצאים בזה העולם ומקיימים את התורה ומצוותיה, ע"כ ראשן כלפי מטה כי לטובות צאצאיהם אשר בזה העולם הם נצרכים, וכמו שרמזו בדברי רבי שאמר לפני הסתלקותו מזה העולם 'לבני אני צריך' (כתובות קג.).

וכן מבארים את האמור בגמרא (ב"ב י:) שרב יוסף ראה בשמים 'עליונים' למטה ותחתונים למעלה, כי עליונים היינו ראשו של אדם המהלך כ'עליון' בזה העולם הרי הוא מהלך למעלה כ'תחתון' כי שם מהלך האדם על ראשו... וע"ד העבודה ייאמר, כי בעוה"ז מחשיבים את מי שנתברך בכשרונות טובים ולימודו בא לו בנקל ובמוחו יזכור הכל, הרי לך כי בזה העולם 'ראשו' של אדם הוא 'עליון' וחשוב, אך בשמים ממעל רגליהם 'עליונים' לצד מטה כי שם מחשיבים 'עליון' את היגיעה והטירחה הרמוזה ב'רגליו' של אדם (שכאן הם תחתונים), וכלומר שמחשיבים את המשתדל להבין עם כל קשייו ברוח ובגשם אם מחמת חוסר כשרונות וכדו' (או שאר טרדות) והשתדלות זו מרומזת ב'רגליו' של אדם - שהוא מהלך הנה והנה בהשתדלות להבין 'שורה אחת' מדברי הגמרא וכיו"ב וזהו 'עליונים' למטה ותחתונים למעלה.

כט. כתב ב'ספר החיים' (לאחי המהר"ל, ספר סליחה ומחילה פ"ח) - שיצחק תיקן תפילת 'מנחה', ומדוע נקראת התפילה 'מנחה' ולא תפילת הצהרים, על דרך שקראו לתפילות האחרות 'שחרית וערבית', כי יצחק אבינו היה כקרבן 'עולה' על המזבח בעקידת יצחק, וראה שעולתו חסרה קרבן מנחה, עמד ותיקן תפילה זו שתהא כמנחה לעולתו.

ל. הנה איתא שם (ברכות ו:) 'ואמר רבי חלבו אמר רב הונא לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה שנאמר 'ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר וגו' ענני ה' ענני' ענני שתרד אש מן השמים וענני שלא יאמרו מעשה כשפים הם', הקשה בספר 'בן יהוידע' (על מס' ברכות), מדוע לא סיפק בידו להוכיח במעלת תפילת המנחה שאליהו נענה בה, לשם מה הובאה כאן הדרשה שביקש ב' פעמים ענני. ומבאר וז"ל, דארז"ל אין לשאל שתי שאלות בבת אחת, ולפי"ז קשה, איך שאל שנים - ענני שתרד אש וענני שלא יאמרו, אלא ודאי י"ל, דתפלת המנחה להיותה מסוגלת מאד שהאדם נענה בה יותר משאר עתים יוכל לשאול בעת ההיא

בכ"ל עולה ב'ראשי תיבות' ב'רית כ'רתי ל'עיני (אויב לא א), ב'רית כ'רתי ל'שפתי, וז"ל, דהשער הראשון לקדושה הוא בשמירת עיניים וכו' ושער הקדושה אחרי העיניים הוא שמירת השפתיים והלשון וכו' וה' ברך את אברהם בכל פירוש בכל אלו הענינים שהם יסוד האדם, עכ"ל ל"ב.

כחום 'היום' - יבער כאש לנצל ולמלא אותו היום

בפרשתן (כג א) 'ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה'. איתא במדרש (בר"ר נה ג) 'רבי עקיבא היה יושב ודורש והציבור מתנמנם, ביקש לעוררן. אמר מה ראתה אסתר שתמלוך על שבע ועשרים ומאה מדינה, אלא תבוא אסתר שהיתה בת בתה של שרה שחיותה קב"ז שנה ותמלוך על קב"ז מדינות'. וכבר האריכו המפרשים מה ראה רבי עקיבא לעוררם ולהעירם מתרדמתם במאמר זה ולא בשאר דברי אנדה וכיו"ב. וביאר הרה"ק החידושי הרי"ם (הובא ב'ליקושי הרי"ם' בפרשתן) שאמר להם רבי עקיבא בינו נא והתבוננו ביקרת הזמן עד כמה צריך לנצל כל רגע ורגע ל"ב, שהנה אסתר זכתה למלוך כנגד כל שנה משנות חיי שרה על מדינה אחת, 'ולפי החשבון יכול להיות שבעד כל

לו את בת זוגו 'אשר תוציא זרע טוב וישר בעיני אלקים', ומיד כאשר סיים התפילה אמרה תורה 'וישא עיניו' שהרים עיניו - שהרי בשעת התפלה צריך לתת עיניו למטה (כנפסק בשו"ע או"ח סימן צה סעיף ב), 'וירא' שנענה מיד, שהרי ראה 'והנה גמלים באים' ונושאים את בת זוגו, ועל כן הפליגו חז"ל במעלת תפלת המנחה ביון דחוינן בקרא שתפילה זו מתקבלת ונענית תיכף ומיד (ועיין בהמשך דבריו ביאור לסגולת תפילת המנחה דיקא).

וז"ל ה'שור' (רלב) ומאד צריך לזוהר בה, דאמר רבי חלבו אמר רב הונא, לעולם יזהר אדם כתפלת המנחה, שהרי לא נענה אליהו אלא בתפלת המנחה, שנאמר (מלכים א' יח לו) 'ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו'. והטעם, מפני שתפלת השחר זמנה ידוע בבוקר, בקומו ממיטתו - מתפלל מיד קודם שיהא טרוד בעסקיו. וכן של ערב בלילה זמנה ידוע בבואו לביתו והוא פנוי מעסקיו. אבל של מנחה שהיא באמצע היום בעוד שהוא טרוד בעסקיו, צריך לשום אותה אל לבו, ולפנות מכל עסקיו ולהתפלל אותה, ואם עשה כן שברו הרבה מאד, עכ"ל ל"א.

שערי קדושה - שמירת עיניים ופיו בקדושה

בפרשתן (כד א), 'וה' ברך את אברהם בכל', רמז בה הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע תיבת

אפילו שתים יחד, ולכן הביא האי דרשה דענני שיש בה שני שאלות, להוכיח ג"כ מזה דתפלת המנחה גדול כוחה ועדיפה יותר דהא אפילו שתי שאלות שאל ביחד ונענה, עכ"ל.

לא. כה אמר הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע (מגן אברהם בלק) וז"ל וכמו שאמר אבא מארי בשם הבעש"ט שגם זה האיש המוטרד כל היום בעסקיו כל היום בשווקים וברחובות וכמעט ששוכח שיש בורא עולם, רק בעת שמגיע זמן תפילת מנחה עולה על זכרונו שהגיע זמן תפילה וגונח ונאנח בלבו בהתבוננות היאך שפנה כל היום בהבלי עולם, והוא רץ לסימטא אחת מן הצד ומתפלל מנחה, הגם שאינו יודע כלל מה הוא מדבר (ופשיטא שעל האדם לסדר עצמו בכל עת שיוכל להתפלל כראוי, אלא כאן מדובר כשפשוט שכח מכל מציאותו, מה יעשה וכבר הוא עומד במצב 'דיעבד' כזה). עם כל זה גם זה חשוב ויקר מאד לפני הבורא ב"ה, והאנחה שלו בוקעת רקיעים.

לב. כתיב בפרשתן 'ויצחק בא מבוא באר לחי רואי' (כד - סב) ב'דגל מחנה אפרים' כותב לרמז ד'יצחק' רומז ליראת שמים, וזאת מגיע לאדם על ידי שמשריש בדעתו (ער קוואלט ביי זער) שהא-ל חי 'רואי', השי"ת מסתכל עליו תמיד. **לג.** וכך מרומז בריש פרשת וירא דכתיב (יה א) 'והוא יושב פתח האוהל כחום היום', ולכאורה צ"ב, שהיה לו לומר 'כחום השמש' שהרי השמש הוא חם ולא היום. וביאר הרה"ק מסקולען זי"ע דבעצם היה לו לאברהם 'טענת אונס' ודי סיבות שלא להתייגע היום במצוות הכנסת אורחים, מה גם שבכל יום ויום הוא מתעסק בזה כמיטב יכולתו, ומה יעשה שהיום 'שלישי למילתו' וחולשתו גברה עד מאד, ובוודאי יכול לפטור את עצמו ליום אחד לנוח מעסק זה. לזה אומר הפסוק שאאע"ה טען לעצמו 'כחום היום' - היום בוער כאש, כל יום ויום חשוב בפני עצמו, וא"א לנוח היום מחמת אתמול ומחמת מחר דמה יהיה עם ה'היום', ואמר 'דער טאג האט עהם געברענט' ובגלל זה התעסק והתייגע במצוה גם ביום שלישי למילתו.

את ימיו וזמנו כפי הייעוד והתכלית האמיתית, ולא יתבזבוזו לחינם לה.

וזוהו שהסמיכו חז"ל (בר"ר נח א) את הפסוק (תהלים לו יח) 'יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה' על מה שנאמר 'ויהיו חיי שרה', כי לרוב עבודתה בקודש של שרה אמנו בכל רגע ורגע היו ימיה ושנותיה תמימים ושלמים בלא חסרון כלל. וסיים הכתוב 'ונחלתם לעולם תהיה' כמו שפירש הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע ('בית אהרן' עמוד קמג). בלשון הכתוב (תהלים קלו כב) 'נחלה לישראל עבדו' - שה'נחלה' והאושר הגדול ביותר שיש לבני ישראל הוא שזכו להיות 'עבדו' ולעשות רצונו ית'לו.

שבוע עיר אחת, ובעד כל שעה על כל פנים כפר אחד אשר עולה לשווי של כמה וכמה אלפים, אם כן בעת אשר אדם ישן מעט יוכל להפסיד כמה אלפים' לד.

ובך פירשו צדיקים במה שנאמר בפרשתן (כד א) 'ואברהם זקן בא בימים' - שאברהם אבינו ניצל כל רגע ורגע משנות חייו, והולך בא כשימיו עמו, ששום יום לא הלך לאיבוד (וע' בזה"ק ח"א קכט.), אולם יום שהלך לריק ולבטלה אינו נחשב ביום כלל, אלא הרי הוא 'נישטארבע טאג' - יום מת בלא תועלת כלל. ועל כך נאמר (משלי ט יא) 'כי בי ירבו ימך', שהימים עצמם יתרבו ויתגדלו על ידי שימלא האדם

לד. כע"ז איתא ב'יערות דבש' (ח"ב דרוש י), אל בניי, לא טוב הדבר אשר אנו מבליים הזמן היקר בברואים בתכלית השטות ודבר שאין בו ממש בעונותינו הרבים, ומהפכים אור לחושך, כי בלילה מבליים זמן בשטות ולרוע יביטו, ובבקר השמש יצא על הארץ והמה ישנים על מטתם מתהפכים מצד לצד ועוברים זמן תפלה לכל, אשר בעו"ה מרעה אל רעה יצאו עבירה גוררת עבירה.

עוד כתב (ח"א דרוש ד) בני אחי נא הקיצו משנתכם האולת, ואל תבלו זמן בהבלי עולם ושיחה בטלה וספורי דברים בענייני מלחמות מי ינצח ומי ינוצח, ולראות ולטייל מושכי קשת ותריס ומגן מלחמה, והוללות ושמחה של מה בכך, דברים אלו נאותים לשרים וסגנים, אבל מה לנו בזה לאבד זמן וכו', וזו היא שטות גדולה להחליף עולם אמת בעולם תמורה ושקר... ואיך לא תחוסו על הזמן, אם דרך משל זמנך קצוב למות ביום א', ואחד יאמר לך הנני נותן לך מאה אלפים דינרי זהב ותמות יום אחד קודם לזה, ידעתי כי לא תקחם בכל הון, וא"כ שכל כך יקר בעיני האדם יום אחד, יאמר נא איך יאבד יום אחד לבטלה, והרי שוטה זה מאבד אלפים דינרי זהב, ע"ז יקרא שוטה שמאבד מה שנותנים לו (חגיגה ד), כי מתת ה' הוא לברואיו הזמן יקר הנבראים, כי בו יזכה אדם ארחו לדעת ה' ולהשיג שלמותו, ולבוא לחקור תבונות ולתקן מצעדיו צעדי גבר, בו ינחיל חיים הנצחיים, כי כל קנין השלימות בזה העולם.

לה. בדרך זה ביאר הצ"ח (יומא פו: ד"ה גדולה) מה דאיתא בגמ' 'אמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן גדולה תשובה שמארכת שנותיו של אדם', שימים שהלכו לאבדון הלא שניצלו אותם לעבודתו ית' אינם אלא 'טויטע טעג' - ימים מתים, וכמו שאמרו (ברכות יח:) 'רשעים בחייהם קרואים מתים כי אין ערך לחייהם כלל, אך אם ישוב בתשובה מאהבה וכל זדונותיו יהפכו לזכויות אזי יתברר למפרע שכל הימים המתים 'חזרו לתחייה'... שמאחר שהעבירה נהפכה למצוה ונידון כאילו עשה מצוה באותו רגע אם כן לא הלכו הימים לחינם, וזהו שאמרו גדולה תשובה שמארכת ימים, שעל ידי התשובה מאהבה 'התארכו ימיו', וכל הימים הראשונים שלא נחשבו כלל לימיו ושנותיו עד עתה חוזרים ושובים אליו והתמלאו לו שנותיו.

כיצא בדבר פירשו גם במה שנאמר (תהלים צ יד) 'שבענו בבוקר חסדך ונרננה ונשמחה בכל ימינו', שאנו מבקשים מהקב"ה שבענו בבוקר חסדך שנשוב אליך בלב שלם וממילא נרננה ונשמחה בכל ימינו שעברו עד היום הזה כי הכל יהפך לטובה, וכל הימים המה 'ימינו' ונהיה כולנו 'באים בימים'.

לו. כתב הרה"ק ה'ישמח משה' באגרת לבנו בכהאי לישנא, למען השם תרחק עצמך מן הבטלה מאד מאד כמטחוי קשת, כי הלואי שיספיק כל הזמן לזכות בכתרה של תורה, ואיזה זמן הוא נעשה נותר [-מיותר] להוציאו לבטלה, ועוד ראוי לך לדעת, הלא הזמן אשר אדם חי הוא מבחר הקנינים, כי כל אשר לאדם יתן בעד נפשו, ואם יקח אדם צרור כספו וישליכו למצולות הנהר משתגע יקרא ואם כן יותר מזה משתגע מי שמשליך קצת זמן מחייו לעסוק בדברים בטלים, עכ"ל.

רבש"ע, 'עשה חסד עם אדוני' לז' וברכנו מן השמים בוש"ק לתורה ועבודה בבריאות הגוף והנפש בעגלא בחסדים מרובים ומגולים, בזיווגים הגונים, ובזמן קריב.

לז. גדול שכרם של גומלי חסדים בגשמיות וברוחניות. וב'כלי יקר' בפרשתן (כד כב) איתא שמי שיש לו עין טובה להתחסד עם הבריות ניצול מעין הרע.

הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע פירש מה שנאמר בסוף הענין (שם סג) 'ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וישא עיניו וירא והנה גמלים באים', ש'שדה' רומז לגלות וכדכתיב 'ציון שדה תחרש', ויצא יצחק לשוח ולהתפלל על אריכות הגלות, הראו לו מן השמים 'גמלים' – שבזכות גומלי חסדים תבוא הגאולה במהרה. והדברים אמורים הן לגבי גלות הכלל והן לגבי גלות הפרט, כל חד וחד לפי עניינו ומצבו שמצפה להיגאל ולהיוושע, עצתו היא להרבות בגמילות חסדים, ועל ידי זה יחיש ויקרב גאולתו.

מעשה נורא הובא בירושלמי (תענית פ"א ה"ד) שבזמן רבי אבהו היתה עצירת גשמים והראו לו מן השמים שאם 'פנטקקה' יתפלל אזי ירד מטר על הארץ, וכך היה, ושלח לדרוש במעשיו, והתברר שהרבה להרשיע ובכל יום היה עובר חמש עברות אך פעם אחת עשה צדקה גדולה, על כן כדאי הוא להתפלל ושיענו לו ממרומים וימלאו בקשותיו.

אגעדאנק

על פרשת השבוע

פרשת חיי שרה תשע"ט

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאת.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

בשעה היעודה נכנס החתול והחל לשמש בתפקיד של 'מלצר' סידר כמה שולחנות והציע עליהם מפות, אח"כ הלך להביא מגש עם יין וכוסות. כאשר חזר עם היין והכוסות השתוממו כל הנאספים מהמחזה הנדיר, וכמעט אמרו שאכן צדקו אותם חכמים. באותו רגע הוציא רבי יונתן קופסא קטנה מכיסו, ופתחה, ועכבר קטן זינק מתוכה. כיון שראה החתול את העכבר השליך מידי את המגש, היין נשפך והכוסות נשברו ורץ אחר העכבר להשיגו. מיד הודו כולם לרבי יונתן אייבשיץ ונוכחו לדעת שגם אם אמנם אפשר ללמד בע"ח דברים מסוימים, אולם את טבעם לא ניתן לשנות.

כך גם עם עפרון. כל זמן שלא ראה כסף לנגד עיניו, התנהג כאיש נבון ונדיב (לא פחות מבע"ח מאולף) אבל לאחר דבריו הראשונים (פסוק יא) שבהם הציע לאברהם את השדה ואת המערה חנים אין כסף חוזר אברהם (פסוק יג) ואומר לו "נתתי כסף השדה קח ממני" כלומר אברהם מחזיק את הכסף בידו ואומר לו "קח הממון", כיון ששומע עפרון את הצלצול של הכסף - ורואה את המטבעות הנוצצות בידי אברהם - מיד הוא נהפך לאיש אחר. הוא משליך מעליו את כל גיוני ההתנהגות היפה שנקט בהם ורדף אחר הכסף כמו שהחתול רודף אחרי עכבר...

(דרכי מוסר)

נתתי כסף השדה קח ממני ואברהם את מתי שמה... (כג, יג) **ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה הוא** (כג, ט"ו), **רש"י** כתב "נתתי" - מוכן הוא אצלי והלואי נתתי לך כבר". לכאורה לא מובן מה רצה רש"י בזה.

אפשר לומר בדרך צחות, שעפרון אמר לאברהם שהאות האמצעית של "עפרון" הוא ר'. והאות האמצעית של "אברהם" הוא גם כן ר', ס"ה ארבע מאות. אם כן ארבע מאות שקל "ביני" שנמצא אצלי באמצע בין אותיות שמי - מאתיים, ו"בינך" שנמצא בין אותיות שמך - מאתיים, מה הוא...

וכנגד זה אמר אברהם "הלואי נתתי כבר", שאם היה זה בעבר, כשעדיין היה שמי "אברם" לא הייתה אות אמצעית בשמי, והיית מבקש רק מאתיים...

(תורת משה נתן)

וישמע אברהם אל עפרון וישקל אברהם לעפרון ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר (כג, טז)

מעשה ברבי אפרים זלמן מרגלית מברודי שהלך אצל אחד מגדולי המלכות להשתדל בדבר המתקת דין גזירה רעה שנגזרה על היהודים שלא כדון, עם ששר זה ידוע ומפורסם היה כ"לקחן" שידו פשוטה לקבל מתנת יד, קשה היה לו לרבי אפרים זלמן שהיה נקי כפים ובר לבב, להציע לשר שוחד ממון, בא אליו בעקיפין והקיף בדברים סחור סחור, ואותו שר שחומד ממון היה, גם הוא התבייש לתבוע ממנו בפה. פתח השר ואמר: רבי אותה בקשה שאתה מבקשני עליה אמלאנה ברצון רב, אלא שגם אני בקשה גדולה לי אליך. סוחר גדול פלוני בעירנו, חוב גדול של ממון יש לו עלי, יואיל נא מר לסור אליו. מיד הבין רבי אפרים זלמן את הרמז הדק והכל על מקומו בא בשלום.

לאחר מעשה יצא רבי אפרים זלמן ודרש:

מה דכתיב ארבע מאות שקל עובר לסוחר? עפרון זה, נשיא בני חת, שמתחילה אמר לו לאברהם "ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא" התבייש לקחת את השקלים במישרין מידי של אברהם, לפיכך עמד והפנה אל סוחר פלוני ופלוני ואברהם אף הוא הבין את הרמז והעביר לסוחר... (על התורה)

אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו (כד, ב)

מנהגו של עולם, כשאדם עומד להלוות ממון לחבירו הריהו חוקר ודורש אחרי יושרו של הלווה ורק אחרי שאין לו עליו כל ספק אז מלווה את ממונו, לעומת זה בענייני יהדות כאשר בא האדם לקנות בשר כשר או תפילין או כל תשמיש של קדושה אינו מקפיד לדורש ולחקור במיוחד, והוא נוטה לתת אימון בכל אחד. ולא כך נהג אברהם אבינו, אלא להיפך. בענייני ממון נתן אימון מלא בעבדו אליעזר "המושל בכל אשר לו", ואילו כשהגיעו הדברים לענין יהדות לקחת אשה מתאימה ליצחק אז לא סמך על אימונו והבטחתו של אליעזר אלא דרש ממנו שבועה חמורה "שים נא ידך תחת ירכי והשבע לי"

מסופר על רבי ישראל מסלנט זצ"ל, שפעם הגיע לאיזה עיירה נידחת והתאכסן באכסניא לא מוכרת לו, כשהגיע רבי ישראל אל האכסניא פנה איליו

ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען (כג, ב)

כתב רש"י: בקרית ארבע - על שם ארבע ענקים שהיו שם אחימן ששי ותלמי ואביהם. ד"א על שם ד' זוגות שנקברו שם איש ואשתו (ב"ר) אדם וחווה. אברהם ושרה. יצחק ורבקה. יעקב ולאה.

יש להבין, תינח לפי הפירוש השני שנקרא 'קרית ארבע' על שם ארבעת הזוגות שנקברו שם, מובן למה מציינת זאת התורה כאן, שהרי שרה גם היא חלק מארבעת הזוגות. אבל לפי הפירוש הראשון שנקרא 'קרית ארבע' על שם ארבע הענקים, לא מובן מה שייך עניין זה לכאן? התורה יכלה לומר שבא לחברון בלי לציין שזה נקרא קרית ארבע, ואף לא מובן למה הביא רש"י את הפירוש הראשון.

ואפשר לבאר עפ"י מה שכתב בספר "שפתי כהן" (מגורי האר"י ז"ל), שם הביא תמיהה: ואם תאמר מי הוליכה לשרה לחברון? הרי אברהם יצא אל העקידה מבאר שבע וכן חזר מהעקידה אל באר שבע, ואיך הגיעה שרה למות בחברון?

ומתיר: שמעתי, שכשבא השטן ואמר לשרה היכן יצחק, אמרה לו, הלך עם אביו ללמדו מעשה הקרבן, שהרי ראתה שאברהם לקח איתו את האש ואת המאכלת וכו', אמר לה השטן: יצחק הוא הקרבן. לא האמינה לו, והלכה אצל אחימן ששי ותלמי, ואמרה להם: אתם ארוכים וגבוהים, ורואים למרחוק, הביטו וראו אם רואים אתם זקן אחד הולך עם ג' נערים, הביטו ואמרו לה שרואים הם זקן אחד שעוקד בחור על גבי המזבח והסכינ בידו. כיון ששמעה כך, מיד מתה.

בזה מובן, שלהלן הרי כותב רש"י "ונסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק לפי שעי" בשורת העקידה שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט פרהה נשמתה ממנה ומתה", לכן הקדים שארבעת הענקים התגוררו שם. (צינוי תורה)

ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען (כג, ב)

כתב רש"י "ונסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק לפי שעי" בשורת העקידה שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט פרהה נשמתה ממנה ומתה".

שואל הגר"ח קנייבסקי בספרו "טעמא דקרא", יש לעיין איך מתה שרה מחמת העקידה, והרי קי"ל "שלוחי מצוה אינן נזוקין"? וכן מקשה מהגמרא שבת שאמר התנא "יהי חלקי עם מתי בדרך מצוה", איך ימות בדרך מצוה והרי שלוחי מצוה אינם נזוקין?

ומתיר, שמה שאמרו "שלוחי מצוה אינם נזוקין" הכוונה שמחמת המצוה לא יאונה לו כל רע. אבל אם כבר נגזר עליו מכבר שביום פלוני ימלא שנותיו בעולם הזה, אזי אדרבה, זכות הוא לו לזכות למות כשעסוק בדבר מצוה. וזה נחשב לו שמת על קידוש ד'. וזה מה שאמר אותו תנא "יהי חלקי עם מתי בדרך מצוה" שרצה שהקב"ה יסובב שביום שיגיע זמנו להיפטר שיהא בדרך מצוה ויזכה למות מתוך התעסקות בדבר מצוה.

ואף גם כאן, זמנה של שרה נקצב לחיות מאה עשרים ושבע שנים. והיא זכתה שמתה מחמת הבשורה על דבר המצוה.

(טעמא דקרא)

השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה (כג, יא)

המפרשים תמהים על השינוי הפתאומי שחל בדברי עפרון, שמתחילה אמר לאברהם: "השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה" - כרוצה לרמוז כאילו לא עלה על דעתו כלל לבקש כסף עבור המערה, ואדרבא, בנדיבות לב מציע הוא את כל השדה בנוסף למערה, ומיד אח"כ חוזר עפרון ואומר "ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא" כרומו שמצפה שישולם לו מחיר גבוה זה. ואכן אח"כ כתוב "וישקול אברהם לעפרון וגו'", ועפרון מקבל ברצון את הכסף, ולא זו בלבד אלא שקיבל כסף עובר לסוחר, שהוא (ע"פ הגמ' בב"מ) בערך גדול בהרבה מכסף רגיל.

לביאור הענין, מביא הסבא מקלם זצ"ל את הסיפור הידוע אודות הויכוח שהיה לרבי יונתן אייבשיץ עם חכמי אוה"ע, הם סברו שאפשר ללמד בעלי חיים נימוס ודרך ארץ ולהפוך את טבעם שיהגו כבני אדם, ורבי יונתן טען לעומתם שדבר זה אינו אפשרי, וכי א"א להפוך את טבעי בעלי החיים.

רצו אותם חכמים להוכיח את צדקתם, וקיבלו על עצמם ללמד חתול נימוס ודרך ארץ תוך פרק זמן מסוים. כאשר הגיע היום המיועד להציג את הצלחתם באילוף החתול, התקבץ קהל רב לראות במו עיניו את ה"חתול המלומד", ואכן

בעל המקום ואמר לו כבודו נראה יהודי נכבד, וודאי יודע גם לשחוט, והנה יש לי כאן בהמה והשחוט לא נמצא, אולי יואיל מר בטובו לשחוט לי את הבהמה. אמר לו רבי ישראל שאינו יודע לשחוט. לאחמ"כ פנה הגרי"ס אל אותו אכסנאי ובקש ממנו הלוואה כספית גדולה. התנצל אותו אכסנאי ואמר שאינו מכיר את הגרי"ס אם בן אדם נאמן הוא או לא, "אם כן" אמר לו הגרי"ס, "איך רצית לסמוך על שחיטתי, וכי מכירני אתה?!!..." (אמרי חן, ועוד)

ויישם לפניו לאכול ויאמר לא אוכל עד אם דברתי דברי ויאמר דבר ויאמר עבד אברהם אנכי וגו' (כד, לג)

והנה דבר תימה הוא וכי עד עכשיו לא ידעו שהוא עבד אברהם, עד שהוצרך לומר להם על שולחנו שהוא עבד אברהם?

ובצחות הפשוטה יש לפרש, על פי מה דאיתא 'יפה שיחתן של עבדי אבות יותר מגופן של תורה וכו'". והנה כשהושם לפניו לאכול, אמר אליעזר לא אוכל כי אם דברתי דברי וצרכי על מה שבאתי. והשיבו לבן מה לך לדבר דברי חול על השלחן, תאמר 'דברי תורה! כי כל שלחן שאין אומרים עליו דברי תורה וכו' כמאמר חכמינו ז"ל. ועל זה השיבו אליעזר שפיר 'עבד אברהם אנכי', ויפה שיחתן של עבדי אבות יותר מגופן של תורה... **וישיבני אדוני וגו' ולקחת אשה לפני (כד, לו)**

הנה אברהם אמר לו ולקחת אשה לפני ליצחק, והעבד אמר להם רק לבני ולא סיים 'ליצחק' כאשר נאמר לו. רק הענין דהדגיש לו אברהם 'לבני ליצחק' הכוונה, שיבחר אשה שתהיה הגונה 'לבני' דהיינו שתהיה כלתו של אברהם, ועוד יש לו להקפיד שתהיה הגונה להיות אשה ליצחק לפי מעלתו.

והנה נסביר דרך משל, מנהג קצת מהגבירים שמי שיש לו בת ומשדך אותה עם בן של רב וגאון מפזר לחתן עבור יחוסו עשרת אלפים ר"כ, ובא אליו שדכן אחד וא"ל הן אתה רוצה ליתן עבור זה שיש לחתן אב גאון עשרת אלפים ר"כ, אזיע לך אם כן עסקה הגונה יותר, אני אתן לך בחור מהולל אשר הוא בעצמו יהיה גאון גדול, וקח אותו לחתן. אבל הגביר לא הסכים בשום אופן, ואמר לו אין בדעתי לעשות בתי שתהיה 'רבנית'... עבור אב גאון יפזר הרבה, אבל את הגאון בעצמו לא יתרצה ליקח לחתן, כי אינו רוצה שבתו תהיה מיושבות אוה"ל רק שתהיה אשת גביר סוחר, ותהנה מעוה"ז במרכבה וכדומה.

וכן היה אז, כשבא אליעזר וראה את בני הבית והכיר את לבן ומדרגתו, נתיירא כי אם יהלל את יצחק שהוא צדיק גדול, אפשר שיתקלקל ע"י כל השידוך, ע"כ הסתיר ולא דיבר כלל מיצחק, רק דיבר ממעלות אברהם, ובזה ודאי יסכימו כי גם להם מרצה שיהיה לחתן אב צדיק, לכן אמר רק "לבני", שכל העניין זה הייחוס של יצחק.

מעשה בעניין זה, סיפר הרב שלמה לוינשטיין: הרבנית קנייבסקי ע"ה סיפרה שכשהיא ובעלה היו צעירים, לא היה גז אלא פתיליה. פעם במוצאי שבת היא לא הרגישה טוב והלכה לישון. בשלוש לפנות בוקר רבי חיים קם ללמוד והיא בקשה ממנו שיביא לה כוס מים חמים כי הרגישה מאוד לא טוב. והוסיפה הרבנית ואמרה כי אין צורך לחמם את המים על הפתיליה כי עדיין לא הורידה את דוד המים שעמד עליה משבת. אמר הרב: 'אין בעיה, אכין לך כוס מים'.

בנתיים היא נרדמה, ולאחר זמן מה התעוררה כששמעה קול נפץ עז מהמטבח...

רצה לבדוק מה קרה. היא נכנסת למטבח ורואה את הפתיליה ואת הדוד על הרצפה, ושטפון של מים בכל רחבי המטבח.

התברר, שרבי חיים הלך למטבח להכין לה כוס מים, אבל הוא ראה שהמים יוצאים לאט מהדוד, ועשה חשבון שחבל על הזמן. לקח קומקום, תלה אותו על הברז של הדוד, פתח את הברז והלך ללמוד עד שיתמלא... כמוכן שכשהתיישב ללמוד שכח מכל העולם, ובנתיים הקומקום המלא והתמלא ומשך את הדוד למטה, אל הרצפה... זו היתה הפעם הראשונה והאחרונה שהרבנית בקשה ממנו לעשות משהו בבית...

וזה מה שאמר אברהם לאליעזר, תביא אשה לבני, ליצחק, אשה שתתאים לו, שתסכים לקחת את עול הבית בשלמותו. **(הר"ש לוינשטיין)**

אלי לא תלך האשה אחרי (כד, לט)

"אלי כתיב, בת היתה לו לאליעזר והיה מחזור למצוא עילה וכו' להשיא בתו" רש"י. שואלים המפרשים, מפני מה לא נדרש הדבר מה"אולי" הראשון, "אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי" (כד ח) מפני מה תיבת אולי שם אינה כתובה חסר, הרי שם כשדיבר עם אברהם יאות יותר לרמז זה מאשר כשדיבר עם בתואל ולבן?

ענה על כך הר"ק רבי יצחק מוורקי: בתחילה בשעה שאמר אליעזר דברים אלה לאברהם, לא העז להעלות על דעתו שיצחק ישתדך עם בתו, אבל לאחר מכן, כשישב עם בתואל ועם לבן עלתה מחשבה זו ואמר בלבו, לעומת שני אלה חשיבותי וודאי גדולה יותר, ואף נאה ויאה יותר שאני ולא בתואל אהיה מחתנו של אברהם.

והגר"ח מבריסק תירץ, שהנה, משתיאר אליעזר לפני בתואל ולבן את שבחי ביתו של אברהם ויצחק, למה הוסיף לספר ששאל את אברהם "לא תאבה וגו'". על כרחך שבת היתה לו לאליעזר, ובכוונה סיפר להם זאת כדי שיתחרטו ויאמרו אם אליעזר שאל את אברהם שאלה כזו מן הסתם יש פגם בשידוך...

לכן דרשו חז"ל כן דוקא מפסוק זה שהרי מכאן מוכח שכך היתה מחשבת אליעזר.

(רשפי תורה)

אלי תבא

אליעזר עבד אברהם, מאוד רצה שאברהם אבינו יקח את בתו, ותזכה בתו להיות אשתו של יצחק אבינו. הוא ידע שהוא דולה ומשקה מתורת רבו, הוא ידע שהמעלה הרוחנית שלו, היא לא מעלה פשוטה וחז"ל אומרים, שאליעזר שלט ביצרו, כפי שאברהם אבינו שלט ביצרו.

עם כל זה, למרות המעלה העצומה של אליעזר, אומר לו אברהם אבינו – בשום פנים ואופן אני לא מוכן לקחת את הבת שלך. אתה ארור ובני ברוך ואין ארור מדבק בברוך.

שולח אותו אברהם אבינו אל ארץ מולדתו, אל משפחתו, מתוך ידיעה ברורה שבבית שהוא גדל, כולם עובדי עבודה זרה.

הוא יודע את זה בבירור, שבשעה שאליעזר מגיע לבית לבן, אומר לו לבן (כד, לא) **ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים** אומר רש"י – פניתי הבית. מעבודה זרה. וחז"ל עוד מתייחסים לזה בזלזול – "תראה איך לבן מתייחס לאלוהים שלו"... ברגע שיש אורחים, אז הוא יכל לעשות כמה לירות עליהם... אז הוא זורק את האלוהים שלו החוצה מהבית... קח צא לחופשה, תחזור עוד שבועיים...

שואלים כולם... הראשון ששואל את זה, הוא הר"ן בדרשותיו, בדרוש החמישי... אחריו עומד על זה גם הכלי יקר, וזה גם מופיע בספר שם משמואל, של האדמו"ר מסוכוטשוב, כולם עומדים על אותה שאלה, על אותו רעיון.

אברהם אבינו שולח את אליעזר לביתם של בתואל ולבן, מתוך ידיעה שהם עובדי עבודה זרה... **שואל הר"ן** – הוא לא מוכן לקחת מבנות הכנעני, כי המידות שלהם מושחתות... אז הוא מוכן לקחת עובדות עבודה זרה?! האם עובדות עבודה זרה, זה פחות מסוכן ממיידות מושחתות?!

זה לא טוב וגם זה לא טוב... אז לפחות יש לו בית אחד, שהוא יודע שהבית הזה, הוא בית טוב – ביתו של אליעזר.

הוא לא רוצה את הבת שלו, בשום פנים ואופן, כי הוא ארור – "אתה כנעני, וכנענים הם ארורים".

עדיף לקחת בת, מבית של עבודה זרה, ולא לקחת בת, שהמידות שלה מושחתות???

זו שאלתם של רבותינו, והשאלה שהם עונים היא – כן. מידות, עובדות בתורשה לילדים. השקפות, לא עובדות בתורשה.

אם אדם יש לו מידה מושחתת, או להבדיל, מידה טובה, המידה הטובה או הרעה, עוברת בירושה לדורות הבאים. אדם שיש לו השקפות, את זה אפשר לשנות. יכול להיות אבא עובד עבודה זרה, ובן שמפיץ את דבר ה', הראיה – אברהם אבינו.

עפ"י זה, אנחנו יכולים להבין, מה אומר אברהם אבינו – ה' אלקי השמים... כאן הוא לא אומר ואלקי הארץ... **שואל רש"י** – למה הוא לא אומר ואלקי הארץ? אומר אברהם אבינו – כשאני יצאתי מהבית של אבא שלי, אף אחד לא ידע מהקב"ה, אני הוא זה, שהפצתי את שמו.. אתה שואל אותי, למה אני שולח אותך לבית של בתואל ולבן?

התשובה היא פשוטה – כי דעות אפשר לשנות. מידות לא ניתנות לשינוי. ברגע שהמידות הם מושחתות, זה עובר הלאה.

(ברוך שאמר)

ויהי חיי שרה מאה שנה וצפורה שנה ושבע שנים שני חיי שרה: ונקמת שרה בקרית ארבע היה חקרון בארץ פנץ ויבא אברהם לספר לשרה ולקב"ה.

וכי' בבעל הטורים: 'ולבכתי. כ"ף קטנה שלא בכה אלא מעט לפי שזקנה היתה א"י שהיתה כמו גורמת מיתתה שמסרה דין ועל כן נענשה היא תחלה והמאבד עצמו לדעת אין מספידין אותו'

וכתב בספה"ק מעשה רוקח [וכ"כ בברכת שמואל על הש"ס] ששני הטעמים של בעל הטורים דחוקים מאוד, כי מה שהיתה זקנה אינה סיבה שלא לבכות הרבה, שהרי בוכים על שהצדקת נסתלקה ומה חילוק בזה שהיתה זקנה, וכ"ש הטעם השני. עוד הקשה המעשה רוקח דבגמ' אמרו 'שלושה לבכי ושבע להספד' הרי שהבכי קודם להספד, וכן הוא בדרך הטבע שלאחר שנגרעים מהבכי מתחילים להספיד, ומדוע כתוב הפוך 'לספוד לשרה ולבכותה'?

עוד יש להבין בדברי רש"י שכתב בהמשך הפסוק 'לספוד לשרה ולבכותה. נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שעל ידי בשורת העקידה, שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט, פרחה נשמתה ממנה ומתה'. וצ"ע מדוע לא כתבו רש"י בתחילת הפסוק כשכתוב 'ותמת שרה' שנסמכה מיתתה לעקדת יצחק וכו', מה ראה רש"י לכתוב טעם הסמיכות במעשה ההספד ולא במעשה המיתה עצמה? [ועי' משכיל לדוד מה שביאר בזה]

עקדת יצחק היה ביום הכיפורים ובו קיבל יצחק נשמה דזכורא

וביאר המעשה רוקח ע"פ מש"כ הרמ"ע מפאנו בעשרה מאמרות [מאמר אם כל חי ג, לב – ולכא' כבר כתוב כך בתוס' מס' ר"ה] דמעשה העקדה היה ביום הכיפורים, כמו שאנו אומרים בפיוט 'ובכן לך תעלה קדושה וכו' ושם נאמר שהיה העקדה ביום". העקדה היתה לפני הצהריים ושחיטת האיל היה אחה"צ בשעת נעילה. וכ"כ בילקוט ראובני 'אברהם הוליד את יצחק' בגימ' בתשרי. והקשה הרמ"ע הרי נודע שיצחק נולד בפסח, כמ"ש רש"י 'ומצות

אפה' שהיה בפסח, ואמר המלאך כעת חיה. ואפי' מה שחלקו בגמ' בתשרי נולדו אבות או בניסן נולדו אבות, אך לכו"ע יצחק נולד בפסח, וא"כ מה ראו לפרש 'אברהם הוליד את יצחק' בגימ' בתשרי? [אכן יש במדרש 'תחת העץ' שהושיבם בסוכה, וכ"כ רבי אלעזר הקליר בפיוט יום ב' דסוכות שבו נולד יצחק, אך רוב מדרשי חז"ל וכן בגמ' אמרו שנולד בפסח]

אלא דאי' במגיד מישרים שאע"ה הוליד את יצחק ב' פעמים, פעם אחת בסוף פ' וירא וזה' פקד את שרה' וזה היה בחודש ניסן, אלא שאז נולד עם נשמה מסטרא דנוק', ולא יכל להוליד. הלידה השנייה היתה במעשה העקדה שאז נולד לו נשמה דדכורא כמ"ש בזה"ק. והרמ"ע מפאנו מאריך לפרש ז' מהלכים בנשמת יצחק עי"ש, וכ' דאילו של יצחק היה כגולם מששת ימי בראשית, ונשמת יצחק דדכורא נכנסה בתוך האיל הזה, וכששחט אותו אאע"ה יצאה נשמת הדכורא וחזרה ליצחק. ולכן אמר אאע"ה 'כאילו אני שוחט את בני', לא היה 'כאילו' אלא את יצחק ממש, כי בו היתה נשמת דכורא. ובאותה שעה נולדה רבקה אצל בתואל. נמצא הפלא ופלא, כי הלידה הראשונה היתה באמת בפסח, אך הלידה השנייה היתה בשעת העקדה, לכן אמרו 'אברהם הוליד את יצחק' בגימ' בתשרי, כשאומרים 'אלה תולדות יצחק', נשאלת השאלה איך יש לו בנים, הרי היה לו נשמה מסטרא דנוק', התשובה היא, שאברהם הוליד את יצחק, היינו בתשרי במעמד העקדה, 'הוליד' את יצחק, שע"ז נגרם שיוכל יצחק להוליד כי בו קיבל נשמה דדכורא. וכיון שהיתה העקדה ביום הכיפורים, נחשב כמה ימים לוקח ללכת מבאר שבע עד הר המוריה, ג' ימים, ולאחר העקדה כשחזר לביתו מהר המוריה עד באר שבע הרי גם היה ג' ימים, וכיון שהגיע ביום י"ג תשרי לביתו ושמע שמתה שרה אמנו, ואאע"ה קיים את כל התורה כולה עד שלא ניתנה, אפי' עירוב תבשילין, א"כ כשהגיע יום טוב סוכות הרי ביטל החג את שבעת ימי האבילות, וכן שמיני עצרת ביטל את השלושים, נמצא שהיה רק יום אחד לבכי ולהספד והוא ביום ערב סוכות, שהוא יום קצר מאד.

כיון שקבורת שרה היתה בערב סוכות, לא היה זמן לככות עליה כי אם זמן מועט

ובזה מיישב המעשה רוקח מה שהקדים ההספד לבכיה, כי בדרך כלל שלושה ימים לבכי והשאר להספד, הרי שיש יותר זמן להספד מהבכי, אך במיתת שרה שהיה קצר מאד, לכן היה בכי והספד בחדא מחתא, לזה הקדים לספוד לשרה ולבכותה, כי הרגל ביטל כל דין הבכי.

ובזה יש טעם נוסף על אות כ' קטנה דלבכתה, כיון שזכרנו יום טוב סוכות, לא היה זמן רב לבכות, ולכן בכה מעט על צדקת זאת.

ולזה דחה רש"י את טעם סמיכת מיתת שרה למעשה העקדה, ולא כתבה תיכף במיתת שרה אלא לאחר 'לספוד לשרה ולבכותה', מכיון שהיה מעשה העקדה ביום הכיפורים, בו ביום 'ברה' יראה, וא"כ נשארו ד' ימים עד החג, וחזר אאע"ה ג' ימים עד שהגיע לבאר שבע ונודע לו שנסתלקה שרה אמנו. וממילא נשאר רק זמן קצר לספוד ולבכותה. ולכן כתב כ' קטנה, כי בכה עליה זמן מועט. משום כך ראה רש"י לכתוב דווקא כאן טעם הסמיכות, שע"ז נבין סיבת הכ' קטנה כנ"ל.

ובמגלה עמוקות כתב שאאע"ה לקח את שרה מבאר שבע לקבור אותה בחברון ע"י קפיצת הדרך. וי"א שכשיצאו אל העקדה, הלכה שרה לכיוון חברון, כי הרגישה שסופה קרב, וא"כ צ"ל שלאחר העקדה לא הלך אאע"ה לצד באר שבע אלא לצד חברון, כי ידע ברוח קדשו שהיא כבר הולכת לשם, וכן כבר נודע לו לפני הרבה שנים שמקום הקבר הוא במערת המכפלה כמו שדרשו 'ואל הבקר רץ אברהם' – ואל הקבר רץ אברהם' שאז נודע לו ע"י הבקר שמקום קבורתם במערת המכפלה, וא"כ צ"ל שגם לשם הגיע ממש בערב החג, והספידה במהירות.

תיכף אחר קבורת שרה נכנס אאע"ה לסוכה

נודע שהגר"א מוילנא שאל את תלמידיו היכן מרומז בתורה שאאע"ה קיים מצות סוכה, ולא ידעו תלמידיו מה להשיב, ונענה הגר"א ואמר דכתיב 'ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל', בכל ר"ת 'בסוכות' תשוב שבעת ימים, כ"ל האזרח השוב בסוכות, למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני". ולאור דברי המעשה רוקח מתיישבים הפסוקים כמין חומר, כיון שמתה שרה הלך אאע"ה לבכתה בכ' קטנה זמן מועט כיון שהגיע ערב יום חג הסוכות, ותיכף לזה נסמך 'וה' ברך את אברהם בכל' כי לאחר הקבורה נכנס תיכף לקיים מצות סוכה.

(הגרמ"י רייזמן)

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל, (כד, א)

כתב רבי יוסף נחמיה מקראקא [חלק מדבריו כתב החת"ס בסוף פ"ק דב"ב] להבין מה שנסמך פסוק 'ואברהם זקן' למיתת שרה, שהרי בפשטות באותה שעה לא היה כ"כ המצב שלו בכי טוב, כי שרה אמנו היתה עקרת הבית, והוא טפל אליה בנביאות, והנה מתה אשתו שרה, ומסתובב בבית בחור מבוגר בן ארבעים, וכאן בא"י לא מוצאים לו שידוך, כי אאע"ה פסל את כל ההצעות, וא"כ איך נכנס כאן פסוק 'וה' ברך את אברהם בכל'. בשלמא בהמשך הפרשה לאחר שהכניסה יצחק לרבקה לאהל אמו, שם מתאים 'וה' ברך את אברהם בכל', אך כאן לאחר קבורת אשתו, שנכבה הנר ונסתלק הענן וחסרה הברכה בעיסה, ואין אשה מתה אלא לבעלה, כ"ש אשת נעורים צדקת מופלגת כזאת,

ומי יבשל עכשיו בשביל הכנסת האורחים, שרה איננה ועדיין רבקה איננה, מי יתן מרק חם לאורחים, איך מתאים כאן לשון כזה 'וה' ברך את אברהם בכל'? וביאר רבי יוסף נחמיה דאין הכי נמי זה מה שכתוב בזה הפסוק, בל נשכח שאאע"ה הוא זקנו של רבי חנינא בן דוסא ושל נחום איש גמזו, כל אלו הצדיקים שיודעים שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, אפי' כשרואים דבר שאינו כראוי לפי שעה, הם יודעים שזה הכי טוב. בחול המועד סוכות למחרת קבורת שרה, באו חברים לשאול 'מה נשמע רבי אברהם', הוא עונה בשמחה ב"ה הכל בסדר, לא חסר לי כלום. דווקא עתה שהיא מתה, והבחור מבוגר יושב בבית, עתה נאמר בו 'וה' ברך את אברהם בכל'.

החת"ס כתב תשובה למחר"ס אש כשמתה אשתו, לגבי ההלכה שמי שמתה אשתו הוא צריך להמתין ג' רגלים עד שיוכל לישא אשה אחרת, אך כיון שיש לך בית של רב, ואני יודע מהו בית של רב' ואי אפשר להנהיג בית של רבנות בלי רבנית, לכן אני מתיר לך לישא אשה אע"פ שלא עברו ג' רגלים. [ובתשובה זאת לא כינה אותו החת"ס בשם 'תלמיד'.] והשיב לו שהחת"ס הוא 'זקן ששכח תלמיד' ו' ששכח לכתוב עליו 'תלמיד'. [וכמו שהתירו בגמ' למי שיש לו בנים קטנים לישא תיכף אשה אחרת, כך מי שהוא מנהיג או רב, צריך תיכף לישא אשה אחרת.

כך אאע"ה הרי בוודאי היה לו בית של רבנות, ביתו היה מלא באנשים יומם ולילה, והיה צריך להשיב שאלות בהלכות עבודה זרה, איך נראה בית כזה, כשיש שם אברהם זקן ובחור מבוגר יצחק, אין אשה שתסדר את הדברים, בינתיים רבקה לא נמצאת, והרי הבית חסר מאד מאד, אך התורה הק' מעידה 'ואברהם זקן בא בימים, וה' ברך את אברהם בכל', לא היה חסר לו לאאע"ה במצב כזה שום דבר בחיים. שאלו אותו מה המצב, היה עונה, ב"ה לא חסר לי כלום. כי אם היה חסר לו דבר אחד קל, לא היה נאמר עליו 'ברך את אברהם בכל'. כמ"ש בורע קודש שכשנמכרים 'שעשה לי כל צרכי' צריך להרגיש שבאמת לא חסר לו כלום בחיים, ויש לו כל צרכו. כך היה חי אאע"ה, הוא ידע דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, הוא נשאר עם אותו חיוך כמו ששרה אמנו עומדת במטבח ומבשלת ואופה.

ובזה רבי יוסף נחמיה דברי חז"ל 'מרגלית טובה היתה תלויה בצוארו של אאע"ה וכל הרואה אותה היה מתרפא', זוהי המרגלית טובה שמרפאת, כי ישנם הרבה אנשים שבורים, כל אחד והחבילה שלו, וכשנכנסים ליהודי שיש לו בעצמו צרות, והוא חי ושמח, עי"ז נתרפאים כולם. גם אם היה נכנס יהודי שלא הולך לו לשדך את בניו, הרי גם אאע"ה לא הולך לו והוא שמח, אם היה נכנס יהודי שמתה אשת נעוריו, הרי גם לאאע"ה היה כך והוא שמח וטוב לב. בכך היה מרפא כל החולים.

כמסופר ב'באורות המים', כשנסתלק רבי מרדכי זאב בצעירותו בחיי אביו הישועות יעקב, לא היה הישועות יעקב יכול להתנחם, כששמע את עבודת הרה"ק רבי הערש מרימנוב זי"ע שקבר יותר מעשרה בנים וקיבל יסוריו באהבה, אזי קיבל עליו תנחומים.

זוהי המרגלית טובה התלויה בצוארו של אאע"ה, המרגלית נקראת 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד', כשאחד שיש לו כל טוב אומר כדברים אלה, אינו מרפא לבבות נשברים, אך כשעובר על הצדיק יסורים כאלה והוא אומר כך, אזי מתרפאים כל החולים. וככתוב באיוב ד, ש'שכשהיא איוב נשבר מיסוריו, היה מחזק אנשים שבורים אחרים.

ופי' הח"ח המשיך דברי חז"ל שכשמת אאע"ה תלה את המרגלית בגלגל חמה, היינו כמו שגלגל חמה שוקעת ושוב זורחת, כך ידע האדם כשעובר עליו שקיעה, יבא יום הזריחה. 'יומא ממילא קאתי'. וכמ"ש במדרש שכשראה אדה"ר את השקיעה הראשונה נתעצבו אדם וחווה וחשכו שחשך עליהם עולמם, והיו בוכים כל אותה הלילה בכיות נוראות, כיון שעלה השחר נחה דעתם, שראו שדרכו של עולם כך, שקיעה וזריחה, שקיעה וזריחה.

וכ"כ רש"י בפ' אתם נצבים, מה היום הזה מאפיל ומאיר, כך הקללות, גם כשעובר זמן קשה, הסדר הוא שהשמש חוזרת ומאירה. בחיי אאע"ה לא הוצרכו להסתכל על גלגל חמה, רק היו מסתכלים על אאע"ה, גם כשגבנו ממנו את שרה, וגם כשאין לו מקום לקבור אותה, וכי' וכו' תמיד הוא בשמחה וטוב לב. וה' ברך את אברהם בכל, לא חסר לו כלום בחיים.

כשהיה החפץ חיים שומע שיהודי עונה על שאלת 'מה שלומך', 'יכול להיות יותר טוב', היה מקפיד ואומר 'כפי הנראה שלא יכול להיות יותר טוב', כי אם הקב"ה שתכלית הבריאה עשה רק למען ההטבה, הרי משמע שזה הכי טוב, למה, אין אנו יודעים, אך אאע"ה מלמד שגם כשמתה אשתו ואין שידוך לבנו, ה' ברך את אברהם בכל. וכן אמר יעקב חנני אלקים וכי יש לי כל. ולכן ביקש לעקור את הכל, שאינו מבין איך יהודי נשאר חי ושמח גם במצב קשים.

הרמב"ן פי' 'ביוך את אברהם בכל', בכל רומז על ענין גדול, שיש להקב"ה מדה שנקראת כל, שהיא יסוד הכל, אני ה' עושה כל, 'ויתרון ארץ בכל הוא' והיא המדה השמינית מ"ג מדות וכו'. סודות גבוהים נאמרו ב'בכל'. ופשטות הדברים כשאדם דבוק ב'בכל' כפשוטו לקבל באהבה הנהגת ה', אזי יש לו סוד של בכל הנאמר ברמב"ן.

(הגרמ"י רייזמן)

ויאמר בי נשבעתי נאם ה' כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בן
את יחידך (כב, טז)
יש המקשים,
הפרשה שלנו מלאה בחסד, תחילתה בגמילות חסדים וקבורת מתים – עד
נשואי יצחק אבינו.
מספר רבי שלום שברדון: לפני כעשרים שנה חלה אחד מילדי הקטנים. כיון
שחששתי שהילדים האחרים ידבקו חלילה, החלטתי לשכנם בבית אימי, ליום
יומיים.
קמתי בבוקר התפללתי ואח"כ יצאתי מביתי עם הילדים. צעדתי ברחוב היוצא
משכונת פשעתי חסד לכיוון שכונת בית ישראל הרחוקה, שם התגוררה אימי.
בדרך פגשתי ברבי אייזיק שר זצ"ל. עמדתי בדרך ארץ והרכנתי ראש לשלום.
והוא השיב לי בפה מלא: "גוט מארגן ר' שלום – בוקר טוב ר' שלום". החזרתי לו
שלום.
"להיכן הולכים?" שאל ר' אייזיק.
סיפרתי לו על הילד החולה, ושאתי בדרך עם הילדים לבית אימי.
שתיקה קצרה עמדה בינינו. רבי אייזיק הפר את השתיקה בשאלה:
"נו, אז מה?"
לא הבנתי מה רצונו, מה כוונתו במילים "אז מה". לא ידעתי מה להשיב לו.
למעשה, הוא התכוון לשאול אותי על תוכן הפעולה שלי – מה הדחף הפנימי שלי
לוקח את הילדים לבית אימי. עמדתי נבוך ואמרתי "אז אני חושש שהם לא
ידבקו, לכן אני לוקח אותם".
"ולמה ובגלל מה?" הוסיף ושאל בסגנון אחר.
התרעמתי קצת כביכול, וחזרתי על התשובה שכבר השבתי בתחילה: "הילד
חולה ובעקבות זה, אני לוקח את הילדים לבית הסבתא..."
שתיקה מתונה נותרה בינינו. שקט. ואז, נעץ בי ר' אייזיק את מבטו באומרו:
"זאת אומרת שהבהמה הגדולה לוקחת ומובילה את הבהמה הקטנה..."
נדהמתי מתגובתו ולא הגבתי מאומה. הוא הבין לליבי, ומיהר להסביר את עצמו:
"נאר וואס?! רק מה?! – אתה הולך לעשות גמילות חסדים עם ילד יהודי
שבמקרה הוא גם הילד שלך..."
הדברים יצאו מפיו.
נפרדנו לשלום. וכשפסעתי כמה צעדים רוחי החלה לסעור בקרבי "אה, אה, אלו
מילים יקרות שמעתי!" התרגשתי.
האם הבנתם, איזו מתנה הוא העניק לי במשפט קצר זה? – "הולכים לעשות
חסד..."
באותו בוקר כששבתי לשערי חסד, ראיתי ממרחק את רעייתי הולכת מולי,
כשהיא נושאת שני דליי מים מהבאר, (אז עוד שאבנו מהבאר) הזדורתי לעברה
ומלמלתי בלחש "הנני מוכן ומוזמן לעשות חסד עם אשה יהודיה (אידישע פרוי)
שבמקרה זה אשתי..." נטלתי מידיה את הדליים...
למעשה, חצי שנה אח"כ הלכתי יד ביד עם משפטו זה של ר' אייזיק, עד כדי כך,
שאמרתי עשרות פעמים בפה מלא "הנני מוכן ומוזמן לעשות חסד" כך
בהתנהגותי עם הרעיה, עם הילדים ובכל מעשה. בכל אורחותי פעלתי לאור
דבריו.
חכם יכול להפוך עפר לזהב! אלו חכמי התורה והמוסר, כי האמת – שכל פעולה
בבית יכולה להתפרש כך:
יש אנשים או נשים החושבות שהן לא עושות כלום. הן רק מגדלות את הילדים...
למה הן מטעות את עצמן ועוד מתאוננות בכאב, והלא כל פגיעה בבית עם כוונה
טובה היא "מכרה זהב!". לגדל ילדים שיהיה להם כח ובריאות, להאכילם,
להשקותם, לסעודם לתורה ויראה וכו' – הרי זה חסד. ותורה גם יחד.
כנכיש של ארץ ישראל
אסתר לכנס עוד ספור שרע כשהלכתי עם רבי אליהו לאפיאן ברחוב.
צעדנו בעיניים שחורות ולפתע הבחינו ביהודי המתקן כבישים. פנה אלי רבי אלי:
ראו נא אדם מיישראל שנתן כולו בתוך מצוות. – מצוות ישוב ארץ ישראל, אלא
שהדבר היחיד שאולי חסר לו, היא הכוונה לשם מצוה! כי אם הוא יכוון רק לשם
פרנסה הרי הוא מאבד את כל ה"יקר" של המצוה...
הכל תלוי בכוונה.
המצוות פזורות בכל פינה, רק טיפת מחשבה – ויש את הכל, והעיקר, כפי
שאמרנו אין חובה לרוץ ברחובות ולחפש מצוות אפשר לחפון מהם גם בבית.
אגב, בהקדמה לספרי הקבלה מבואר שהדבר הראשון שאדם נבחן בו הוא
באנשי ביתו. כל בעל מעמד בתוך המשפחה כגון ראש המשפחה, משוכנע בליבו,
שהוא הצורך תמיד וממילא, הוא חייב להגיד לכולם מוסר... "אני. אני אלמד
אותם, אני אוכיח אותם... אני, אני, אני", אבל ה"חזון איש" אמר לי פעם: "הרי צריך
לדעת איך ללמד..." ואם יודעים איך, אפשר להמנע מכל מיני עברות.
בש"ס יש שתי מסכתות של דרך ארץ – מסכת דרך ארץ רבה, ודרך ארץ זוטא.
בדרך ארץ רבה כתובות הלכות בשביל כל בני אדם, ובדרך ארץ זוטא מובאים
ההלכות שנאמרו לתלמידי חכמים.
להיות עם מלח...
(בניגון שובה לב): ואיך מתחילים חז"ל את מסכת דרך ארץ זוטא? במה נפתחת
המסכת? באלו הנהגות? וינגעלייט! אברכים! שמעו נא:
**"דרכן של תלמידי חכמים עניו ושפל רוח זריז וממוחל עלוב ואהוב לכל אדם
...ושפל לאנשי ביתו".** (הגביה ר' שלום את קולו) הביטו וראו עוד דברי חז"ל
במסכת כלה פרק ג': "תלמיד חכם צריך שיהיה ערב לכל אדם ואל יהי כקדירה
שאינה בה מלח" לא להיות כקדירה שאינה בה מלח, הטעמתם פעם מרק בלי מלח...?
אומרים לו "בוקר טוב", אז למה הוא מגיב בפנים זעופות?

"הוא קם על צד שמאל", עונים הסובבים. היום הוא כקדירה שאינה בה מלח...
"תלמיד חכם צריך שיהיה ערב לכל אדם!" ובעיקר בבית ב-ב-י-ת. "כותלי ביתו
של אדם מעידים עליו..." תהיה ערב ונעים.
מי מאיתנו משוכנע, כי עשית חסד פירושה – להשקות גמלים, לסחוב סלים כבדי
משקל וכדומה, הוא טועה. כי הוא שכח – ש"מילה טובה", מבט טוב והערכה – גם
היא חסד. ואולי החסד – בהא הידיעה:
התורה אומרת "ולבן שיניים מחלב" – "טוב המלבין שיניים לחברו יותר ממשקהו
חלב, שנאמר ולבן שיניים מחלב (כתובות דף ק"א ע"ב).
רבי הירש קופשיץ זצ"ל אמר פעם בסגנון שלו:
אנשים יודעים ש"מוות ביד הלשון" מילה אחת של ניבול פה, כידוע, יכולה להסב
לאומרה ולשומעה צרות צרורות, כמו כן תיבה של שקר ומשפט של שלון הרע
יכולים להרוג אנשים, זה ידוע. אבל שוכחים כי גם חיים ביד הלשון...
אגוט ווארט – מילה טובה.
ושניהם גם יחד – השקאת גמלים או מילה טובה – אינם דווקא בחוץ, ברחובה
של עיר אלא בבית פנימה.
רך כקנה
נזכרתי בסיפור אחר, מענין לענין, ויש בו מוסר השכל מתוק מדבש – לדעת איך
מתנהגים בבין אדם לחברו בין כותלי הבית כאשר יש אפשרות להתנהג איך
שרוצים.
רבי שמחה זליג ריגר זצ"ל הדיין הנודע בעיר בריסק (עד ימי מלחמת העולם
הראשונה), התפרסם כגאון בכל חלקי התורה כאשר ליבו בתורה היה כלב הארי.
מהעובדה דלהלן נלמד גם על ידיעתו בכל חלקי – המידות טובות, כפי ששמעתי
את הסיפור מידידי ר' וועלוול אידלמן שהוא זה שהיה נוכח בשעת מעשה.
כדאי לכם לשמוע את העובדה, גם אם כבר שמעתם אותה פעם אחת... כי ישנן
עובדות, שאפשר לשמועם ולספרם גם עשרות פעמים, וזו אחת מהן:
נער הייתי והתגוררתי עם ר' שמחה זליג במשך כמה שבועות, סיפר רבי וועלוול
אידלמן.
היה זה בימות הקיץ החמים כשבני משפחתו של ר' שמחה זליג שלא רצה ללון
יחיד, ביקש ממני לבוא ולהתאכסן בביתו במשך אותם שבועות.
הבית הדל בו היה גר באותה תקופה, היה בעליית "בית הכנסת", בו עסק בתורה
במשך שעות היום. ואני מספר פרט זה כדי שתבינו את הספור אח"כ.
ביום הראשון, היינו בלילה הראשון, המתנתי בבית הכנסת, וכשהבחנתי שר'
שמחה זליג סוגר את הגמרא ונעמד לצאת מבית הכנסת, קמתי גם אני ממקומי
ויצאתי ללוותו, אך אז ראיתי שהחל להתלוות אליי יהודי תמהוני תושב העיר.
בתחילה לא התקרבתי כלל אך משראיתי שהתמהוני לא מרפה ממנו, ניסיתי
לעמוד קרוב יותר, אולי אסייע לו לר' שמחה זליג.
שמעתי שהוא שואל אותו שאלה – בעניני שידוך.
רבי שמחה זליג ששמע את השאלה השיב:
"יא מיין קינד" (כן, בני).
השניים נפרדו, מיהרתי לעבר ר' שמחה זליג, אך התמהוני הנ"ל שב שנית כמי
שאינו בטוח שהרב הבין את השאלה. הוא שאל שוב בלחש. ר' שמחה זליג שמע
והשיב:
"יא, מיין קינד, דו קענסט חתונה האבן" (כן בני, אתה יכול להתחתן).
האיש נפרד. אך עצביו המתוחים החזירו אותו בשלישית, הוא ביקש לשאול עוד
פעם.
ר' שמחה זליג שכבר עלה מדריגה אחת לעבר ביתו נעצר, שמע, והשיב בסבר
פנים יפות: "יא מיין קינד, יא, דו קענסט חתונה האבן".
הדיין ר' שמחה זליג עלה עוד שתי מדריגות והאיש שפסע כבר כמה פסיעות
לתוך בית המדרש, שב על עקבותיו. עלה אחריו, שאל מה ששאל והדיין השיב:
יא, מיין קינד, יא, (כן בני, כן).
כך עוד כעשר פעמים, במעלה המדרגות.
כשהגענו לדלת פתח הבית, היה נראה שאכן ב"ה זו כבר הפעם האחרונה. הדיין
נפרד ממנו בהארת פנים מיוחדת: "לילה טוב יא, מיין קינד אתה יכול להתחתן".
חלפו שני רגעים ונקישות קלות נשמעו על הדלת, חששתי שמא ההוא עומד על
המפתן ושאלתי את הגאון ר' שמחה זליג האם לנעול את הדלת ולא לפתוח, הביט
עלי ר' שמחה זליג והשיב בפשטות: לא. שיכנס וישאל!
האיש נכנס ושאל, והדיין הישיש הביט עליו והשיב: "יא, יא, מיין טייערע קינד,
כן, הנך הגון וראוי להתחתן".
היהודי התמהוני נעמד בצדי החדר אחוז עצבים וטרוד בספקותיו, וכשהדיין
הישיש הניח את המכתב על כתפו לטול ידיים לאכילה, הוא פסע רץ במהירות
ולחש לו באוזניו את השאלה. ר' שמחה זליג הפנה את הראש לעברו: יא מיין קינד,
יא.
כך עוד פעמיים, בשעת הסעודה עצמה.
האיש המתין בצד כוסס את ציפרניו בדאגה, עד לאחר ברכת המזון, ושאל שוב,
ר' שמחה זליג השיב: יא, מיין קינד, יא.
מה הוא אכל כבר, ר' שמחה זליג פת קיבר עם... אבל אין זה מענייניו כעת. הוא
קם מכסאו צעד לעבר המיטה. אח"כ פשט את ה"טלית קטן", ו...היהודי התקרב
בפעם האחרונה שאל וקיבל תשובה חיובית:
- יא מיין קינד יא דו קענסט חתונה האבנען.
הוא חיך לעברו בשמחה מיוחדת ובלבביות: "יא, מיין קינד. לילה טוב".
היהודי יצא את הבית, ולא שב...
הגאון יושב על מיטתו. לא יכלתי להתאפק, ושאלתי בקול "רבי, עד היכן?!"

רבי שמחה זליג לא התרעם על שאלתי, והשיב גם לי בהארת פנים. הוא הקריא בקול עייף וחלופ את דברי חז"ל: "לעולם יהא אדם רך כקנה ולא יהיה קשה כארז..."

בבוקר מיהרתי לעבר חתנו של ר' שמחה זליג, ספרתי לו בהתרגשות את הדברים כהוויתן, פשוט בקשתי לטכס עצה איך לסייע לר' שמחה זליג להיפטר מהאיש בדרך כבוד.

חתנו חייך ואמר לי: "בחורל, זה לא מהיום ואף לא מאתמול, מה שראית אתמול בלילה, אינו חדש - כבר תקופה של כמה שבועות שמדי לילה הדבר חוזר על עצמו - בדרך המובילה מבית הכנסת לביתו הסמוך של ר' שמחה זליג, והוא ממאן שיגעו בו, וברגשותיו, לרעה".

הבנתם? שמעתם? אי בים, אי ב' גיוואלד!
(להגיד)

מדי יצא הדבר (כד, ג)
התחום הבולט ביותר שבו אנו זוכים לראות באופן מוחשי ש"מה" יצא הדבר" הוא תחום השידוכים. מאורעות שונים ומופלאים המתממשים, לעיתים, על פני שנים ארוכות, מזמנים את האיש והאישה למצב שבו יסכימו להקים ביחד את ביתם.

הסיפור הבא, אשר סיפר רבי אברהם פרויליך, אודותיו שח לי סוחר יודאיקה, עוסק בענין זה. סיפור זה נרשם על גבי כריכתו של ספר עתיק על ידי תלמידו של רבי חיים מוולאזין ששמע זאת מרבו ששמע מהגר"א בעצמו.

וכה היה המעשה:
בתקופת הגלות של הגאון הוא התארח בבית אחד למשך יומיים. כאשר עמד לצאת ניגש אליו בעל הבית ואמר לו:

"אתה, הלא, תלמיד חכם"
"מנין למר?"

"מכיר אני בך. ואם כן, כיצד הינך יוצא מביתי ללא תשלום?"
"אשלם לך. לא ידעתי שתמצא כסף"

"אינני מעוניין בכסף, אלא בדבר ששווה לי יותר מכסף..."
מהו הדבר אותו ביקש המארח?

קודם שנספר עליו, עלינו להקדים שבשונה מהנהוג במחוזותינו, שהכל שונאים את הביקורת, ואין לו למי שיעז להשמיע באזניו מה אינו בסדר אצלו, בדורות עברו היה הדבר שונה. כפי שמסופר על אבי שושלת רוטשילד שאירח בביתו רבנים רבים, ותמיד היה מפיציר בהם שיערכו סיור בביתו ויאמרו לו דברי ביקורת.

אחד מגדולי ישראל סיים את הסיור בביתו, ואמר לרוטשילד: "ראיתי שהכל כאן נגד התורה". נבהל רוטשילד מן המילים הבוטות: "מה כל כך נורא כאן?", "התורה אומרת - השיב לו הרב - "וישמען ישורון ויבעט", אבל אצלך רואים 'וישמען ישורון', בלי שאתה בועט... ואם כן - הבית שלך כולו כנגד התורה..."

בעל הבית מידענו נמנה אף הוא על אותם אנשי מעלה של פעם, שאהבו את התוכחה, והיו מוכנים לשלם עליה... לפיכך משבאה הזדמנות זו לידו, לא היסס לתבוע בפה מלא מהגאון מוילנא, שישלם לו תמורת הארוח - בביקורת כלשהי, על דבר מה שהבחין בו במשך שהותו בביתו ולדעתו עליו לשנותו.

"לא הבחנתי בדבר הדורש תיקון" השיב לו הגאון. אולם משהפציר בו הלה שוב ושוב, אמר לו: "לא ראיתי דבר שעלי להוכיח אותך עליו, אולם הבחנתי בנוהג מעניין שנהגת בו, ואשר אינו שכיח במקומינו, וחפץ אני לדעת מהו טעמו. שמתי לב, שבכל בוקר, מיד לאחר נטילת ידיים, הנך מגיש לרעייתך כוס תה למיטה, מה הסיבה לכך?"

מששמע האיש את השאלה, פתח את פיו וסיפר: אנוכי בנו של רב העיירה בה נולדתי. בילדותי הבחינו כולם כי ניחנתי בכשרונות נדירים ביותר ובאהבת הלימוד, וכפי המקובל אז, גבירים רבים התחרו ביניהם מי יזכה בי לחתן. כך יצא, שעוד בהיותי בן 12 נחוגו 'תנאים' עם אחד מגדולי הגבירים בעיירה, אשר הציע נדוניה מכובדת ביותר.

זמן קצר לאחר שנערך השידוך, הגיע המחזותן לאבי ואמר לו שאינו מעוניין שחתנו ילמד ב'חידר' רגיל עם שאר הילדים, והוא מבקש לשלם בעבור מורה פרטי שיאגד לקדם אותו בהתאם לכשרונותיו המיוחדים. וכך נשכר בעבורי מלמד, ובכל יום הגעתי אל בית הגביר כדי ללמוד איתו.

המחזותן לא הסתפק בכך, ומשהבין כי בבית אבי דר הרעב באורח קבע, החליט כי חתנו לעתיד לא יאלץ להשביע נפשו בלחם ומעט שום, אלא יאכל בשר מידי יום ושאר מיני מאכלים מזינים ובריאים.

במשך כחמש שנים למדתי בביתו ואכלתי על שולחנו, ושני הצדדים היו מרוצים ביותר, אולם, אז החלו העניינים להשתבש...

תחילה היתה זו רק עיסקה כושלת אחת, אולם במהרה הסתבכו כל עסקיו של הגביר, עד שהוא פשט רגל ונותר נקי מכל נכסיו.

מועד החתונה הלך והתקרב בצעדי ענק, מתוך התעלמות מוחלטת מן המצב הכלכלי הדחוק, ולבסוף, בחוסר ברירה, נגש הגביר אל אבי והודה לו כי אין לו מנין לשלם את כל התחייבויותיו הקודמות.

אבי, בניגוד לדעתי, פסק שאם אין לו כסף - לא תהיה גם חתונה... ושטר התנאים נקרע...

במצבי החדש לא הייתי רק ילד כשרוני שעתידי להיות תלמיד חכם, אלא תלמיד חכם ממש, אשר מילא כריסו בש"ס ופוסקים, והשדכנים לא חדלו מלהציע לי הצעות מפתות, ואכן, כעבור זמן לא רב התארסתי בשעה טובה ומוצלחת עם ביתו של עשיר אחר, אשר הבטיח מחיר כפול ומכופל.

החתונה היתה שמחה ומאושרת, ואני בקשתי לשבת ולשקוד על תלמודי באין מפריע. שלשה חדשים ארכה שמחתי, כשלפתע התרגשה ובאה עלי צרה נוראה

ה

חליתי בצרעת... חותני הבהיל למיטתי את טובי הרופאי, אולם ידם קצרה מלהושיע.

שכבתי כך, חולה ומיוסר במשך מספר שבועות, וביום בהיר נכנס בעד הדלת חותני ומבט פניו לא בישר טובות. עוד לפני שפתח את פיו כבר הבנתי במה הוא מעוניין... ואכן לאחר שאמר שעשה ככל שביכלתו כדי להבריא אותי, ואני הודתי לו על כך, הגיע משפט המחץ: "עד מתי הנך חושב לאמלל את בתי?" - אמר האיש - "תן לה גט!"

לא היתה לי כל ברירה, נתתי גט, ונותרתי כך, ללא כסף, ללא דירה, ללא אשה. ולמעשה: בלי שום דבר מלבד... הצרעת.

לא יכלתי להתערב בין בני אדם, משום שהמחלה מדבקת מאוד. שכבתי בבית 'הכנסת אורחים' במקום מבודד, ופעם בשבוע היו תלמידי החכמים באיזור מתאספים סביבי ושומעים מפי שיעור בגמרא על דרך המהרש"א.

והנה הגיעה למקום קבוצה של מקבצי נדבות, ובראותם את השיעור שמסרתי, הציעו לי לנסוע איתם מעיירה לעיירה ולמסור שיעורים בבתי כנסת, כדי לזכות לתרומות מכובדות יותר ממה שהצליחו לקושש בעצמם, כשאת הרווחים נחלק בינינו באופן שווה.

בתחילה סרבתי, כי מה לי ולכסף, ומה אעשה בו, אך הם לחצו ובקשו רחמים, שהם בעלי משפחות וזקוקים לעזרה הזאת, וגם לי כסף מסתמא לא יזיק. קיבלתי את ההצעה, בתנאי שכשאצא לחזור הם מחויבים להחזיר אותי הנה. וכך התחלתי מסע נדודים, כשאני מרביץ תורה ממיטת חוליי ומזכה את מקבצי הנדבות סביבי בסכומים נאים.

לאחר שסיימתי למסור שיעור בעיירה פלונית, ניגש אלי רב העיר והציע לי שידוך.

"אני חולה" אמרתי מיד, אולם הרב הנהן בראשו ואמר לי: "זה בסדר. גם היא חולה... גם היא מצורעת... ועדיף שתשבו שניכם יחד, במקום שכל אחד ישב לחוד..."

ההצעה התקבלה על דעתי ואף על דעתה של המשודכת, נפגשנו בינינו והחלטנו להקים ביחד את ביתנו.

זמן קצר לאחר מכן התקיימה החתונה, וכאשר נכנסנו לחדר יחוד, פרצה הכלה בבכי מר. התעניינתי לסיבת הבכי, ובתשובה גילתה לי הכלה שהיא היתה מאורסת בעבר לחתן תלמיד חכם מופלג, אולם כיון שירד אביה מנכסיו התבטל השידוך... וכעת עליה להינשא למצורע...

הסיפור היה נשמע לי מאוד מוכר, ובעדינות ניסיתי לברר מה שמה ושם הוריה, היכן התגוררה ומי היה החתן הקודם... כאשר כל הפרטים תאמו בישרתי לכלה כי אנוכי הוא אותו חתן... השמחה היתה גדולה ושנינו היינו מאושרים.

המפלא מכל הוא, ששלשה חדשים לאחר מכן, באורח נס החלמנו שנינו מן הצרעת!...

הלא תבין - פנה המארח אל הגאון מוילנא - זכיתי לראות באופן ברור את פירוש המילים 'מה' יצא הדבר! הקב"ה רצה שהשידוך בינינו יקום ויהיה, ולשם כך גלגל את כל האירועים באופן מופלא כל כך!

הצרעת, שאני קיבלתי, הגיעה לי ביושר, לאחר שביזיתי בת ישראל כשירה, אולם מדוע חלתה גם הכלה בצרעת? - משום שאלמלא כן לעולם לא היתה מעלה על דעתה להינשא לי!...

שנים של סבל חלפו עליה בגללי, וכי לא ראוי, אם כן, שאגיש לה בכל יום כוס תה למיטתה!?!...

(ומתוך האור)

כוחו של היצר הרע

ותמת שרה בקרית ארבע היא חברון בארץ כנען ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה (כג, ט). פירש רש"י למה נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שע"י משרות העקידה שנזדמן בנה לשחיטה פרחה נשמתה ממנה ומתה.

בשורת דבריו במדרש תנחומא... באותה שעה הלך השטן אצל שרה ונודמן לה כדמות יצחק כיון שראתה אותו אמרה לו בני מה עשה לך אביך, אמר לה נטלני אבי והעלני הרים, והורידני בקעות, והעלני לראש הר אחד, ובנה מזבח וסדר המערכה, והעריך את העצים ועקד אותי על גבי המזבח, ולקח את הסכין לשחטני, ואלולי שאמר לו הקב"ה "אל תשלח ידך אל הנער" כבר הייתי נשחט, לא הספיק לגמור את הדבר עד שיצאה נשמתה, הדא הוא דכתיב "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה" מהיכן בא, מהר המוריה.

וכן הוא בפרקי דרבי אליעזר (פרק ל"ב)... וכשבא אברהם מהר המוריה חרה אפו של סמא"ל שראה שלא עלתה בידו תאות לבו לבטל קרבנו של אברהם, מה עשה: הלך ואמר לשרה אי שרה, לא שמעת מה שנעשה בעולם, אמרה לו לאו, אמר לה לקח אישך הזקן לענר יצחק והקריבו לעולה והנער בוכה ומילל שלא יכול להנצל, מיד התחילה בוכה ומיללת... ופרחה נשמתה ומתה, בא אברהם אבינו ומצאה שמתה.

מכאן רואים עד היכן כוחו של השטן - הוא יצר הרע להכשיל בני אדם, שהרי ניתן לו הרשות עד כדי הפחדת שרה ואמנו והמתתה, וכל זה כדי שאברהם אבינו יחזור מן העקידה יראה את שרה מתה מול פניו, ואולי יהיה תוהה על מעשיו שעשה ויצטער על מעשה העקידה, ויפסיד את שכרו.

אמנם, אברהם אבינו לא התייחס לכל זה, והתנהג כאילו היתה מיתתה באופן טבעי - "ויבוא אברהם לספוד לשרה ולבכותה".

וכן הוא אצל כל אדם בכל המאורעות העוברות עליו בימי חייו, אל לו לאדם להתייחס לכל הצרות הפוקדות אותו, וח"ו ליפול מחמתם או לגרוע מעבודתו ותפלתו. ויהא ברור לו שפעולות אלו הם מיצרו הרע הרוצה להכשילו ולהפילו, ואם מוריד אפילו מעט מעבודתו משלים רצון יצרו הרע וממלא את חפצו...

מלחמת החפץ חיים עם יצרו

הגאון מפוניבז' רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, נהג לספר לתלמידיו את אשר שח לו [בהיותו לומד בראדין] רבי צבי לוינסון זצ"ל, חתנו של החפץ חיים, עובדא מופלאה על אמונת הברזל של חותנו הגדול: בתקופה שהחפץ חיים רכש לו חנות מכולת קטנה, מכספים שנפלו לו בירושה, היתה רעייתו מוכרת בחנות ואילו הוא ישב ולמד בבית המדרש המקומי כל היום כולו, ושב מאוחר בלילה, ופרנסתם היתה בדוחק, אך אשתו לא התלוננה על כך מעולם.

פעם, בבואו הביתה, מצא החפץ חיים את רעייתו כשהיא מתייפחת בבכי. התברר שהאופה כבר הפסיק למכור להם לחם בהקפה, עד שישולם החוב הגדול שהצטבר, בני ביתו נאצלו איפא להסתפק באכילת תפוחי אדמה טבולים בציר דגים, ללא פרוסת לחם. העובדה הסבה כמובן התרגשות רבה לרעייתו הצנועה, שראתה במו עיניה את ילדיה סובלים חרפת רעב, ובוכה היא בעיקר על כך שאין לה מה לתת לח"ח לאכול פת שחרית.

ברם, החפץ חיים, הטעים רבי צבי. חזה את כל המתרחש מנקודת ראות שונה לגמרי. הוא ראה בעובדא התגרות והתנכלות היצר כלפיו, הזומם לבטלו מתורה. מיד קם ממושביו התייצב מלוא קומתו וקרא בקול רם: שטן! שטן! אתה רוצה להפריע לי מהלימוד, אותי לא תפתה! מאומה לא יועיל לך! אני אלך ואמשיך בדרכי!!!

סיפור מרן הרב שרן זצ"ל, לרבינו החפץ חיים זצ"ל היתה נכדה, שהתארסה ועמדה לבנות בית של תורה, רבה היתה התכונה לקראת החתונה. ולפתע חלתה הכלה ונפטרה, מובן, שהשבר היה גדול, והאבל היה רב.

אותה עת סיים החפץ חיים לחבר את אחד מכרכי ה"משנה ברורה", בעת שהיה הוא לבדו בחדרו שמעוהו אומר: שטן, שטן, אני יודע מהו רצונך. אני יודע ששאיפתך ומטרתך הם לבלבלני ולהעכיר את רוחי, כדי שלא אוכל להמשיך בחיבור שאר חלקי המשנה ברורה, והריני מצהיר ומודיע ומכריז באזניך שהדבר לא יעלה בידך, דע לך שאתחזק ואתגבר ואסיים את חיבורי!

סיים מרן זצ"ל: כך צריך כל אדם להתגבר על כל צרה שלא תבוא, ולא להניח לה לשבור את רוחו ולדכאו!

(אוצרות התורה)

יוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה. (כה, א)

תראו רעיון נפלא, שמביא ר' מאיר שפירא מלובלין, על פסוק בסוף הפרשה - (כה, א) **ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה...**

לאחר ששרה נפטרה, לקח אברהם אישה ושמה קטורה...

מי זאת קטורה?

אומר רש"י - קטורה. זו הגר, ונקראת קטורה על שם שנאים מעשיה כקטרת ושקשרה פתחה שלא נזדוגה לאדם מיום שפרשה מאברהם.

לכאורה, שני הפירושים שמביא רש"י, יפים מאוד... אבל תפתחו **מדרש שאומר** - **קטורה**, שהיתה מקטרת לעבודה זרה.

הראיה - משבוע שעבר **ותלך ותתע במדבר בבאר שבע... אומר רש"י** - שחזרה לגלילי בית אביה.

אומר המדרש אגדה - העמידה אבן והשתחוה לה.

נשאלת השאלה - איך יכל להיות דבר כזה, פירוש אחד במדרש אומר, שנאים מעשיה כקטרת, והפירוש השני אומר, שהיא עבדה עבודה זרה ? **אני יביא לכם גמרא**, שהיא פלא מופלא... לא מובנת בכלל:

אומרת הגמרא (מסכת זבחים סב, ב) - בני אחתיה דרבי טרפון הווי יתבי קמיה דרבי טרפון פתח ואמר **(בראשית כה-א)** **ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה יוחני** האחיניים חשבו, יכל להיות הדוד שלהם לא מרגיש טוב **כתיב קרי עליהם בני קטורה...** אמר להם תשובה - **בני קטורה...**

מה זה, מי נגד מי ?! הוא לא יודע שכתוב **בני קטורה** ?!

באים אחיניים ומעירים לו - דוד, לא כתוב יוחני, כתוב **קטורה** !

אמר להם - אני יודע **קרי עליהם בני קטורה...** תסתכלו על הילדים...

מה זה ?

בא ר' מאיר שפירא, ואומר יסוד נפלא - היה קשה לר' טרפון השאלה שאנחנו שואלים. איך יכל להיות שבמקום אחד במדרש כתוב, שהיתה עובדת עבודה זרה, ובמקום שני כתוב, שנאים מעשיה כקטרת ??

בדרך הדרוש

הרגיע אותם ואמר להם - לא לדאוג רבותי, היה דבר כזה... היתה אישה שקראו לה **יוחני**.

מי זאת יוחני ?

מספרת הגמרא (מסכת סוטה כב, א) סיפור על אישה, שקראו לה **יוחני בת רטיבי**. **תשמעו סיפור:**

היתה אישה **יוחני בת רטיבי**, שלאישה הזאת, היתה מומחיות לעשות כשפים. מה היתה המומחיות שלה ?

שמישהי היתה צריכה ללדת, היא ידעה לעשות כישוף, ולעקב לה את הלידה. מי שהיה בא אליה הביתה, לא היה יודע שהיא מכשפת. למה ?

היה שם שולחן, היה שם תהילים, היה שופר, היה נרות, וגם ערימה שם כסף... הכל היה מסודר, כמו בבא מקובל רגיל ☺

כל מי שהיה ניכנס היה בטוח שזאת הרבנית מרת יוחני ... ☺

מה היתה עושה "הרבנית יוחני" ?

מספרת הגמרא סיפור - כל מי שהיה ניכנס אליה, ידעה שאשתו צריכה ללדת... היתה עושה את הכישוף, ונועלת את העובר, מבלי יכולת לצאת...

בכל בתי החולים, היתה תולה פתקים "ללידה קלה - הרבנית יוחני... טל'" היו מגיעים אליה, מוסרים את השם... היתה מבטיחה להם "רבותי, 10 דקות, תהיה לידה..." שימו פה רק כמה גרושים לצדקה... 10 פעמים חי, או פעם אחת "מת" ☺ וכך היה.....

היו אנשים נכנסים... תורמים... היא היתה נכנסת לחדר השני, משחררת את הכישוף, והיו יולדים !

השם שלה הלך והתפשט ... "תשמע, הרבנית יוחני... משהו פלאי... 5 דקות ואשתך בחוץ !" !

יוצא, שכלפי חוץ, האישה היתה רבנית, אבל בבית שלה, היא היתה מכשפה... רש"י מספר שם, איך עלו עליה שהיא רמאית... עיינו בגמרא.

* **הבאתי לכם את פירוש רש"י** - **כגון יוחני בת רטיבי**. אלמנה מכשפה היתה וכשמיגיע עת לידת אשה היתה עוצרת רחמה במכשפות ולאחר שמצטערת הרבה היתה אומרת אלך ואבקש רחמים אולי תשמע תפילתי והולכת וסותרת כשפיה והולד יוצא פעם אחת היה לה שכיר יום בביתה והיא הלכה לבית האשה היולדת ושמע השכיר קול הכשפים מתקשקשין בכלי כמו שהולד מקשקש במעי האם ובא ופתח את מגופת הכלי והכשפים יצאו והולד נולד וידעו כי בעלת כשפים היא.

אומרת הגמרא - באו האחיינים של ר' טרפון, ואמר להם ר' טרפון - **ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה יוחני**... אמרו לו - **קטורה** אמר להם - **בני קטורה**.

מה כתוב כאן בגמרא ?

אומר ר' מאיר שפירא - איך יכל להיות שבמקום אחד במדרש, מעשיה נאים כקטרת, ובמקום אחר, שהיתה מקטרת לעבודה זרה... אמר עליה ר' טרפון - **ושמה יוחני**, כלומר אמר להם - לא להיבהל, כבר היו נשים כאלה, שבחוץ היו נראות כמו רבניות, ובבית היו מכשפות. מה אתם מתפללים ? זה לא מסתדר לכם !?

מעשיה נאים כקטרת בחוץ, ובבית כמו מכשפה !

אמרו לו האחיינים שלו - הרי כתוב בתורה, ששמה היה קטורה ?

קרי עליהם בני קטורה... תסתכלו בבקשה, מה כתוב בפסוק הבא - **(ב) ותלד לו את זמרון ואת יקשן ואת מדין ואת מדן ואת שוח.**

מה חז"ל אומרים על השמות האלה?

אומרים חז"ל - **זמרון** - שהיה מזמר לעבודה זרה. **יקשן** - שהיה מקיש לעבודה זרה.... כי הרי לר' טרפון - **בני קטורה**. מה אתה מתפלל ?! תסתכל על הילדים !

יצא לך ילד כמו יצחק ממנה ??

לא ! חמישה ילדים, כולם עובדי עבודה זרה... אז מה היא עשתה ?

בחוץ, היא היתה משחקת אותה רבנית, ובבית היתה כמו מכשפה.

הילדים לא מכירים אותה בחוץ, הם מכירים אותה בבית. אם בבית היא מכשפה, אז גם הילדים מכשפות ☺

אל תתפלל, איך שהיא מתנהגת בבית, כך יראו הילדים !

(ברוך שאמר)

שפיר, ר"ע הי' דורש את ד' אלקין תירא לרבות ת"ח, יודע ד' ימי תמימים אבל שנותיו של אברהם לא היו תמימים ואברהם עבר בזה שעשה אנגריא בת"ח, א"כ לא יוכל לומר כנ"ל.

(מדרש יונתן)

ויאמר עבד אברהם אנכי וגו' ותלד שרה אשת אדוני בן לאדוני וגו' ויתן לו את כל אשר לו. (כב, ג)

יש להבין המשך הפסוקים, וגם מה שמקדים לומר "עבד אברהם אנכי". וי"ל עפ"י המשנה בפאה פ"ג מ"ד, הכותב כל נכסיו לבניו אין המתנה מתנה. שייך קרקע כ"ש לעצמו המתנה קיימת. וא"י בגמ' דעבדים הוקשו לקרקעות.

והנה אליעזר הי' חושש דאם יאמר "ויתן לו את כל אשר לו" יאמרו דאין המתנה מתנה לך הקדים ואמר "עבד אברהם אנכי" דהוא עדיין עבד אברהם, ושייר אותו, ושיפיר הוי מתנה.

(טללי אורות)

ואתי שפיר ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע

שנים וכנגדה מלכה אסתר קצ"ז שנים קשה להמדרש למה לא מלכה אסתר קע"ה שנים כנגד שנותיו של אברהם לז"א

חוט של חסד

הגלין לכל בית יהודי | בנשיאות הרד"צ שלום ארוש שליט"א פרשת | חיי שרה | כה השון תשע"ט (03/11/18) | גלין 594

הדרך המהירה לזיווג הגון

רואים שהשידוך מתאים באופן כללי ולא עושים עניין מחסרונות כאלה ואחרים. וכך הם מוצאים את הזיווג מהר מאוד ומתקדמים. ואילו החכמים בעיניהם מחפשים ומחפשים ומוצאים חיסרון בכולם. אז אני אומר להם: אם חיסרון זה סיבה לבטל שידוך, אז אל תתחתן בכלל, כי אני כבר מראש מודיע לך שאין בחורה בלי חסרונות.

מתחכמים עם חכמים

ולפעמים משמיים מתחכמים עם החכמים, מביאים להם בחורה שהם חושבים שהיא מושלמת, מראים להם רק את מה שהם רוצים לראות, ואחרי החתונה הם מגלים את החסרונות ובאים לבכות ואומרים 'לא ידעתי שהיא כך וכך'. כי באמת משמיים ראו שהוא לא תמים ולכן העלימו ממנו את החסרונות האלה כדי שיתחתן איתה. עכשיו אין לך מה לחשוב 'טעיתי', 'עבדו עלי' וכדומה. אף אחד לא עבד עליך, ה' זימן לך את הזיווג שלך.

לחשוב שטעית בבחירת הזיווג זה לא רק חוסר תמימות, זה ממש חוסר אמונה. הגמרא אומרת "מה אישה לאיש". האריז"ל אומר שמי שעומדת איתך תחת החופה היא הזיווג שלך ואין סיכוי בזה לטעויות. אם זה לא הזיווג, יש בשמיים דרכים לעצור ולבטל הכול. ועכשיו שהתחתנת, תאמין בה' שזו אשתך וזה התיקון שלך וזו העבודה שלך. צא לעבודה ותצליח.

איך מוצאים חן?

אנשים אומרים לי: "כל הפרטים מצוינים אבל אין מציאת חן..." מה אתה חושב, שמציאת חן באה לבד? מציאת חן זו עבודה יומיומית! אהבה זו עבודה. כל אחד מבני הזוג צריך ללמוד את העבודה שלו. כתבתי ספר הדרכה לגברים וספר לנשים, כשכל אחד לומד ועושה את התפקיד שלו - אז מוצאים חן ויש אהבה והבית

המשך בעמוד 3

הבסיס של הזוגיות הוא לא התאמה אלא עבודה. אם יש נכונות לעבוד תהיה הצלחה, ואם אין נכונות לעבוד, אין לבית הזה סיכוי, גם אם תהיה ביניכם ההתאמה המושלמת.

כשהולכים נכון מתקדמים תמיד

לכן חבל לבזבז זמן בחיפוש התאמה ושלליות. לך בתמימות. תאמין בה'. כשמציעים לך הצעה, לך לפגישה. גם אם זה לא הזיווג שלך, זה חלק מתהליך מציאת הזיווג כמובא בספר המידות (חיתון ח"ב ז): "השידוך שדוברים אף על פי שאינו נגמר השידוך בעצמו, גם זה מן השמים, והשידוך לחוד עושה רושם בובה".

העיקר הוא לשמור על כללי הצניעות והדרך ארץ, ואז כל פגישה מקרבת את הזיווג. אם זה הזיווג שנקבע בשמיים, יוליכו ויכונו אתכם הלאה, ואם לאו, בכל זאת זה מקדם ועוזר לשני הצדדים לקרב את הזיווג האמיתי שלהם. הבעיה היא שאנשים דוחים את הזיווג שלהם בידים. הם מחפשים רק את המושלמת. הם לא הולכים לפגישות. הם מסרבים להצעות מעולות בלי סיבה אמיתית. ואחר כך הם בוכים. כך אמר הסטייפלר לבחור רווק מבוגר ששאל איפה ה'בת פלוני' שלי? ענה לו הסטייפלר שהוא פגש אותה כבר לפני שנים, אבל הוא דחה את ההצעה בגלל סיבה טיפשית...

מחפש שלימות? טעית בכתובת

למצוא חסרונות בבן או בת הזוג זו שטות וטיפשות שאין גדולה ממנה. וכי חשבת שהיא מושלמת? כולנו באנו לעולם הזה לתיקון כי אנו לא מושלמים. גם אתה לא מושלם. העבודה של הנישואים היא לקבל את החסרונות של בת הזוג כמו שהיא, בדיוק כמו שהיא צריכה לקבל את החסרונות שלך כמו שאתה. התמימים מסתכלים באופן כללי, הם

היוצא מכאן למעשה הוא שאדם צריך לדעת שהוא לא יכול למצוא את הזיווג שלו בעצמו. זה "גדול עלי". מה הוא כן יכול לעשות? להתחזק בכל הכוחות באמונה ובתמימות. לבטוח בה'. "הולך בתום ילך בטח". ומתוך כך צריכים להרבות בתפילה. תגיד לקב"ה: "אין לי שום כלים לדעת מי הזיווג שלי. אני לא יודע לבחור זיווג. אני סומך עליך ובטוח בך. תפגיש אותי עם הזיווג שלי." אין לאדם שום דרך להחליט לבד. לך לפי ההדרכות של רבותינו בהלכה ובהשקפה ותרבה בתפילה ואז בוודאי תצליח.

להתפלל בתמימות

רבי נתן כותב שאין דבר נסתר ונעלם מעיני האדם כמו זיווגים, ולכן אין מה להצטער על ביטול שידוך, גם אם הוא השידוך המוצלח ביותר. כמו כן אומרת הגמרא שאסור לבקש מה' להתחתן עם בחורה מסוימת. למה החלטת שהיא הזיווג שלך? תתפלל בתמימות שאם היא שלך, שיעזרו משמיים ויקרבו ביניכם, ואם לאו שירחיקו ביניכם.

לכן לא נכון לקבוע מראש דרישות לנתונים חיצוניים לא הלכתיים. אולי הנשמה שהיא הזיווג שלך צריכה להיות גבוהה או נמוכה, מעדה כזאת או אחרת. מהיכן אתה יודע? למה לפסול מראש? אתה עלול להפסיד את הזיווג שלך בגלל שטויות.

לא מדובר כאן רק בתיאוריות. מדובר כאן במציאות. אצל החסידים ההורים מבררים את כל הברורים הנצרכים, שהבחרה נורמלית והמשפחה נורמלית, והזוג נפגשים לכמה דקות, ומתחתנים ומצליחים בחיים. וכי הוא מכיר אותה או היא מכירה אותו? איך הם מתחתנים ככה?

אבל באמת אף אחד לא מכיר את בן או בת הזוג לפני החתונה. רק אחרי החתונה מתחילים להכיר. ותמיד יש צורך לעבוד.

זו ללא ספק אחת מהבעיות של הדור. לפעמים נראה שמציאת הזיווג היא משהו כמו זכייה בלוטו - לחלק מהאנשים יש מזל ולחלק פשוט אין מזל. האומנם?

האם יש עוד מה לחדש בנושא הזיווגים? מסתבר שלתורה הקדושה יש תמיד מה לחדש. גם ב"סיפורים" שכולנו מכירים כבר מהגן - כאשר מתבוננים בהם מתוך רצון לראות את דבר ה', אפשר לראות הדרכה מדויקת ומענה ישיר לכל בעיות הדור שלנו, כי התורה היא אמת מוחלטת ונצחית. כל רווק ורוקה יכולים למצוא בפרשת השבוע את המפתחות המרכזיים ביותר למציאת הזיווג במהירות.

המודל לזיווג מהיר

בסקירה קצרה מאוד אנו רואים שנקודת המוצא של מציאת הזיווג בפרשה היא אמונה ותמימות. הפרשה גם נוגעת בנקודות המרכזיות של איך מחפשים ומה מחפשים. לאליעזר הייתה אמונה גדולה, אמונת חכמים, כוח תפילה, הבנה עמוקה שזיווג זה משמיים, והוא מיקד את החיפוש רק בנדיבות ובמוכנות של האישה לבנות בית של קדושה. שום דבר אחר לא רלוונטי. כאשר משתמשים במודל המנצח - קפיצת הדרך והסייעתא דשמיא מתבקשות מאליו, הכול "רץ". נעת נתרם את הדברים הלכה למעשה לרווקים, והדברים נכונים הן לרווקים והן לרווקות:

מה אתה יודע?

הגמרא אומרת שארבעים יום קודם יצירת הוולד מכריזים בשמיים ואומרים 'בת פלוני לפלוני'. הגמרא רוצה לומר שמציאת הזיווג זה דבר גבוה ונסתר מאוד שנוגע לשורש של השורש של הנשמות. זה סוד גדול. הרבה יותר עמוק ממה שניתן לחשוב. לכן אין מי שיכול להתאים זיווגים רק ה' יתברך בעצמו, כמו שאומר המדרש שמאז בריאת העולם הקב"ה יושב ומוזג זיווגים.

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב

יום ד' בירושלים

ישיבת חוט של חסד שמואל הנביא 13

שיעור קבוע בהלכה בשעה 20:30

ולאחמ"כ שיעור ראש הישיבה בשעה 21:00

יום ה' בחולון (שכ"ל תל גיבורים) בשעה 21:30

רח' המועצות פינת המוצקה ב"ש ע"ש חללי צה"ל

יום ב, ג' בחשון (05/11/18)

ברקת והסביבה

ב"כ תלמוד תורה הב"ד רח' התאנה 107

בשעה: 20:30

יום א, ב' בחשון (04/11/18)

נחליאל והסביבה

ב"כ בין חברים

בשעה: 20:30

טלפון לבירורים ולהזמנות שיעורים - 0527611100

המקום גורם

כל מקום גורם למשה, כשאנו הולכים למקומות מסוימים קורה כך, למקומות אחרים קורה אחרת. ולכל מקום יש השפעה גורלית על חייו, לכן התורה דורשת מאתנו ללכת תמיד אל המקום הנכון "וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו" כי יש מקומות נבחרים, ומקומות מהם צריכים לברוח.

וזהו אחד ממרכיבי האדם, המקומות בהם הוא נמצא, כי אדם זה ראשי תיבות א"נש"ם, ד"ברים, מ'קומות, כי האנשים איתם הוא מתוועד, הדברים והדברים בהם הוא נמצא, הם עושים את האדם שהוא, וזה 'המקום גורם'.

ובשביל להגיע למקום הנכון צריך להכיר את מקומו הנוכחי, זו אחת הדרישות הבסיסיות מכל מחפש, להכיר את מקומו, שתהיה לו מסוגלות בסיסית לענות לשאלת 'איפה' המהדהדת בחלל הבריאה מיום היווסדה. אם אדם לא מסוגל לענות לשאלה זו, היינו שהוא לא יודע את מקומו, כיצד יוכל ללכת אל המקום הנכון? אדם לא יכול לנווט על פי מפה אם אין לו את נקודת הציון בה הוא נמצא, בשביל שהיוויו ינווט הוא

קודם כל מתחבר למיקום שלך, לכן אדם צריך בראש ובראשונה להכיר את מקומו, לאפס את כל המערכות השכליות והרגשיות עד שיוכל לומר בכל רגע נתון "הניני", כמו אברהם אבינו, שהיה הראשון ללכת אל תוך עצמו, למצוא את מקומו.

וזה אחד המאפיינים הבולטים שלו, הוא כל הזמן הולך ממקום למקום, הוא כל הזמן מחפש, הוא יצא מחרן אל ארץ כנען, ושבאגוע אל ארץ כנען ויעקב משם ההרה ויט אוהלו בית אל, אחר כך וירד מצרימה, אחרי השתנות קלה ויעל ממצרים וילך למסעיו וירדוף את המלכים עד דן, וכל זה בשביל למצוא את הנחלה, למצוא את המקום המדויק לו, את המקום שלו, עד שהתקיים בו "ואברהם שם למקומו" וגם אז המשיך הלאה לחפש, כי המקום של האדם נכלל במקומו של עולם, לכן גם אחרי שמוצאים אותו צריכים לחפשו מחדש, לתת לו אורח ולרוחב בעמקי הנפש, בחלל ההווה, יעלו שמים וירדו תנועות עד אשר נמצא מקום.

זאת התנועה הנפשית אותה למדים מאברהם, מחפשים, מוצאים את המקום שלנו וממשיכים לחפש אותו בו זמנית, כי הכלל הוא שאין יודעין כלל, וכמו שאי אפשר להשיג אותו יתברך כי לית מחשבה תפיסה בו כלל, כך לית מחשבה

תפיסה בחלקיק אלוהי שבקרבו שהוא עיקר עצמו ומקומו, זה תמיד 'נוגע לא נוגע', לומדים מתפללים מבינים משיגים מה שמשגיגים, ואחר כך מתרוננים כלא יודעים ומתגעגעים כוספים, משתוקקים אל המקום הבא אשר יבחר ה'.

וזה שנאמר 'תכלית הידיעה שלא נדע', כי אדם צריך להפנים תמיד את האמת הפשוטה שהוא כלל לא יודע, זה לא עניין של ענוה זאת האמת! אמת שצריכים להתחדש בה חדשים לבקרים, לא השגתי כלום ואני לא יודע כלום, ובכך מורווחים שני רווחים חשובים, גם חיים את האמת, וגם נעשים כלי לקבל תובנות חדשות, מתחדשים, החיים זורמים, כי זרם החיים עובר דרך הגעגועים ולא דרך השכל, לא מבה שאתה יודע מחייה אותך אלא מה שעדיין לא השגת.

והכל מתחיל מזה שהאדם מזה שהאדם יכיר את מקומו, שעל עניין זה אמרו "כל הקובע מקום לתפילתו אלוהי אברהם בעזרו" וקביעת המקום היא ההתבוננות במיעוט ההשגה הקיימת, כי למרות שהקב"ה קרוב אלינו ואתנו ממש, ובכל רגע נאמר בו "אם תדרשנו ימצא לך" עם זאת ובאותה נשימה אינסופיות מוכיחה לנו שענין אמתתו הוא "עמוק עמוק מי ימצאנו".

חזרת הש"ץ בקצרה

דיון הלכתי המוגש ע"י בית הוראה "חסד של חסד" מאת הר"ג ר' אלהן שלום אלגוד שליט"א

ש"ת של חסד

שאלה: אני מתפלל בבית כנסת קטן שבו יש מניין מצומצם של מתפללים. פעמים רבות קורה שהמניין לתפילת המנחה מתאסף סמוך מאוד לשקיעה כך שלא נותר לנו זמן גם להתפלל תפילת לחש וגם לעשות חזרת הש"ץ. משום כך נוהגים אצלנו שהחזן מתחיל בקול את תפילת העמידה, אומר את ברכת מגן אברהם, ברכת מחיה המתים, קדושה, ברכת הקל-הקדוש, ולאחרי"כ הן החזן והן שאר המתפללים ממשיכים להתפלל בלחש. האם נכון לנהוג כך?

תשובה: [א] מנהג זה שצינת נקרא "חזרת הש"ץ בקצרה", והוא מובא בשו"ע וברמ"א בשני מקומות: 1) א"ח סי' רל"ב ס"א: "אם השעה דחוקה, יתפללו בלחש ואחר כך יאמר שליח ציבור: מגן, ומחיה, ויענה קדושה, ומסיים: האל הקדוש, אם אין שהות ביום לגמור י"ח ברכות. הגה: ויש אומרים שיתפלל השליח צבור עם הקהל בקול רם, וכן נוהגין ועיין לעיל סי' קכ"ד סעיף ב". 2) א"ח סי' קכ"ד ס"ב: "הגה: וכן אם הוא שעת הדחק, כגון שירא שיעבור זמן התפלה, יוכל להתפלל מיד בקול רם, והצבור מתפללין עמו מלה במלה בלחש עד לאחר האל הקדוש, וטוב שיהיה אחד לכל הפחות שיענה אמן אחר ברכת הש"ץ".

להדיא רואים בדברי השו"ע והרמ"א שההיתר לעשות "חזרת הש"ץ בקצרה" הוא רק בשעת הדחק (ובספר סדר היום [פכ"ה] סמ"ו לגר"מ אליהו ז"ל כותב ש"לא יעשו כן אלא בצורך גדול"), והטעם לכך איתא בדברי הא"ר הקדוש ז"ל [שער הכוונות דרוש א' לחזרת העמידה, הובא בשו"ת חיות דעת ח"ג סי' ט"ו] שמעלת החזרה גדולה יותר מתפילת הלחש ולכן אין לבטלה כלל או לקצרה אצ"כ זוהי שעת הדחק. ולכן הגר"ע יוסף ז"ל [בשו"ת יחוד דעת חיות דעת ח"ג סי' נגד המנהג של איזה ישיבות מסוימות שמתפללים באופן קבוע תפילת מנחה מקוצרת ללא חזרת הש"ץ, שהרי שם אין זו שעת הדחק וממילא אין מקום להתיר לעשות כן. ומצינו בפוסקים כמה דוגמאות לשעת

המנחה"ב [באור הלכה ח"ג], וכן גם פסק הגר"ד יוסף שליט"א [הלכה ברורה כר' ר' סי' קכ"ד אות ו' (עמוד ר"ס)] שמנהג ישראל הוא כדעת השו"ע, ורק במקום שיש אנשים שאינם בקיאים בתפילה שיוצאים ידי חובתם בתפילת הש"ץ – צריך לומר את כל התפילה בקול רם. (2) מנהג בני ספרד [באר היטב א"ח סי' קכ"ד ס"ד, כ"ח חסד של חסד, ספר סדר היום פכ"ה] הוא שכל הקהל מתחילים להתפלל ביחד את תפילת העמידה עם הש"ץ, והש"ץ אומר התפילה בקול ושאר הקהל בלחש ולא עונים אמן אחר ברכות הש"ץ (ראו בה קצתא משום שגם גבי הש"ץ זוהי תפילת הראשונה ולא חזרה), וקדושה עונים אחר הש"ץ בקול, וממשיך הש"ץ בקול עד ברוך אתה ה' הקל-הקדוש, ולאחר מכן מסיימים כולם את שאר התפילה בלחש.

ומנהג בני אשכנז [משנ"ב שם סק"ח בשם דרך החיים בדני תפילת המנחה ס"ד, קציש"ע סי' ס"ט ס"ו] הוא שהקהל ממתין ומקשיב לתפילת הש"ץ עד אחר "הקל-הקדוש" ועונים אמן על ברכותיו, ואח"כ מתחילים הקהל להתפלל את תפילת העמידה בלחש. ובשעת הדחק כשאין שהות להמתין עד שיגמור הש"ץ את ברכת "הקל-הקדוש", נוהגים כדעת בני ספרד ומתחילים את התפילה ביחד עם הש"ץ (על אף שאין מי שיענה אמן על ברכותיו. וכל זה כשהשעה דחוקה ביותר, דא לא – עדיף שישאר אחד שלא יתפלל ואפילו קטן כדי שיענה אמן אחר ברכות הש"ץ [משנ"ב שם סק"ח]).

[ג] אלא שמ"מ מצינו כמה וכמה שיטות הסוברות שגם בשעת הדחק אין לעשות חזרת הש"ץ מקוצרת.

1) הגר"ע יוסף ז"ל [שו"ת יחוד דעת ח"ג סי' ט"ז] מביא את דברי הגר"ד עמנואל חי ריקי [שו"ת אדרת אליהו סי' ג'] שקרא תגר על הדוחים את חזרת הש"ץ של מנחה בטענה שהשעה דחוקה ואין שהות לחזור התפלה, והרחיב לבאר ששוק זמן המנחה הוא עד צאת הכוכבים [וכן גם פוסק הקיצוני בסי' ס"ט ס"ב, וז"ל: "וביעדב ארבע שעות הדחק יכול להתפלל עד צאת הכוכבים, וכן נוהגין עתה בידי הקהלות שמתפללין מנחה סמוך לליילה"], ואם כן אין זה נחשב לשעת הדחק אלא אם כן לא יספיקו לסיים החזרה לפני צאת הכוכבים! הא לאו

הכי – חיובא רמיא להתפלל במנחה עם חזרת השליח צבור כתקנה (וינומק זה הוא רק גבי תפילת מנחה ולא שייך במקרים האחרים שהובאו לעיל באות א'). וכן מבואר בשער הכוונות (דרוש ב' [תפילת המנחה] ובבאר היטב [א"ח] סי' רל"ב סק"א) שהא"ר ז"ל היה מקפיד מאוד להתפלל המנחה עם חזרת השליח צבור, ואפילו אם היה סמוך לשקיעת החמה, ואפילו בערב שבת.

2) מדברי הראשית חכמה [שער הקדושה פ"ד ד"ה "עוד צריך לזהר שלא לדבר", וכן גם דייק שו"ת משנה שכיר ח"ב א"ח סי' כ"ט] משמע שאפילו בשעת הדחק אין לעשות חזרת הש"ץ בקצרה שטעמים בנבחרת, וכן כתב בספר עיקרי הד"ט [א"ח סי' ה' אות ל', הובא בשו"ת משנה שכיר ח"ב א"ח סי' כ"ט] שאין להתפלל חזרת הש"ץ בקצרה הן מטעמים בנגלה והן מטעמים בסתר. ובשו"ת משנה שכיר [המ"ל] מביא שכן החמיר המהר"ם שיק זצ"ל ומעולם לא הניח להתפלל תפלה קצרה וודאי שקיבל זאת מרבו החת"ס כיון שלא שניה מדרכיו אף שינוי כל שהוא.

למעשה: הנוהגים כאר"י הקדוש ז"ל וכמקובלים, אין להם לעשות חזרת הש"ץ קצרה אלא יעשו אותה כתקנה. ונוהגים כפוסקים הפשטנים, יכולים לעשות חזרת הש"ץ קצרה בשעת הדחק ולצורך גדול, ואם יכולים להימנע מכך ולעשות חזרת הש"ץ כתקנה – עדיף טפי. וכאשר עושים חזרת הש"ץ קצרה, המנהג הרווח בכל העדות כיום הוא שהחזן אומר בקול את ג' הברכות הראשונות והקדושה שביניהם, ואת שאר הברכות אומר בלחש. ולגבי המתפללים נחלקו הפוסקים: מנהג בני עדות ספרד הוא להתחיל להתפלל עם החזן ולומר עמו את ג' הברכות הראשונות ואת הקדושה, ולא לענות אמן אחר ברכותיו; ומנהג בני עדות אשכנז הוא להמתין ולא להתחיל להתפלל עם החזן על-מנת שניתן יהיה לענות אמן אחר ברכותיו, ורק לאחר שסיים את ברכת הקל-הקדוש, יתחילו בעצמם את התפילה בלחש, אלא אם כן הזמן דוחק ביותר שאז ינהגו כמו בני עדות המזרח.

החזרה לפני צאת הכוכבים! הא לאו

נבנה.

התורה הקדושה אומרת: "נקי יהיה לביתו שנה אחת ושימח את אשתו אשר לקח" – זו לפחות שנה של עבודה פעילה עד שזוכים לחיבור ולמצויאית חן. ניתן לומר בדרך רמז: "יגעת ומצאת" – מצויאית החן זה דבר שמוצאים אחרי הרבה יגיעה. דבר שבא ביגיעה הוא דבר שיש לו קיום נצחי, ולעומת זאת כולנו יודעים שמה שבא בקלות הולך בקלות. ומהו עיקר העבודה? העיקר הוא להרבות בתפילה, צריכים לעמוד ולהתפלל כל יום ולבקש מה' 'תבנה לי את הבית'. רק ככה מצליחים בחיים.

תהיה תמים ותצליח בחיים

מי שמבין את זה, מתחנך בלי הרבה חשבונות ועובד ומצליח. מה זה יופי? יופי זה רק מפרע. זה עונש. הרבה בחורים ששמעו לי והתחננו עם אישה טובה בעלת מידות שהיא לא מלכת היופי – היום באים ומודים לי. הם עובדים וזוכים לאהבה אמיתית, לשלום בית ולילדים מוצלחים. יש באמתחתי הרבה מאוד סיפורים מחזקים ועדויות אישיות, והיה ראוי להביא את כולם, אבל קצרה היריעה. אך בכל זאת פטור בלא כלום אי אפשר ואביא סיפור מרגש שאנו מכירים כבר שנים באופן אישי שמסכם את כל המסרים שהובאו כאן.

שמע ונשכר

יהודי יקר שהיה משתתף בשיעורים, שמע פעם בשיעור שלא צריכים לחפש חסרונות, ושם ישנה הצעה טובה ואיכותית, אפשר להיפגש גם אם יש חיסרון כזה או אחר. ובהשגחה פרטית הציעו לו באותו יום בחורה שגמרו עליה את ההלל במידות ובכל תחום, אבל היא נכה ל"ע. כל אחד היה מיד דוחה את ההצעה ולא רוצה אפילו להיפגש. אבל הבחור היה בהשפעת השיעור ואמר לעצמו: 'אם היא בחורה טובה ואיכותית, למה לדחות על הסף? למה לפחות לא לנסות ולהיפגש? זה המינימום'.

ומה קרה? הם נפגשו והתחננו והם מאושרים. הבעל בכל פעם מספר כמה הוא שמח באשתו, כמה היא מושלמת, ואיך היה עלול להפסיד את מתנת חייו בגלל עקשנות טיפשית. וחוף מזה הם זכו לילדים מיוחדים מאוד, והוא מרגיש באופן ברור שיש כאן השגחה עצומה, הוא וויתר על יתרון גשמי וחולף וקבל מתנות רוחניות ונצחיות - - -

בית יוסף ואמורק לכה
בית ישראל
לכה

עניין מסוים? התשובה היא שרואים לאיזו מצווה הוא משתוקק ביותר, ואז יודעים כי מצווה זו זקוקה לתיקונו. לפעמים פוגשים אדם המסור ונתון כל כולו למצוות הצדקה וזה סימן כי בא לעולם כדי לתקן מצווה זו, שאותה הזניח בגלגול קודם. כך גם מי שעוסק רבות בלימוד תורה ובכל מצווה אחרת.

"כשהשתבחה אימו של רבי טרפון בהידור המיוחד של בנה במצוות כיבוד אם, למדו החכמים מדבריה כי רבי טרפון בא לעולם לשם תיקון מצווה זו. על יסוד זה חשבו החכמים שאולי כבר תיקן את המצווה וממילא תם תפקידו בעולם והגיעה שעתו להסתלק. לפיכך אמרו החכמים לאימו של רבי טרפון, דעי כי אפילו למחצית מצוות כיבוד אם עדיין לא הגיע. בכך בעצם גזרו לו עוד שנות חיים, כדי שזכה להגיע לתיקון המצווה בשלמות טרם יסתלק מן העולם.

אילו היו מסכימים החכמים לדברי האם ומודים כי אכן זכה לשלמות מצוות כיבוד הורים, ייתכן היה כי עם הסכמת דבריהם, היה נפסק שייפטר מן העולם באותה העת. כי הרי סיים את שליחותו בעולם – לתקן את מצוות כיבוד אם. ובכך שחכמים המעיטו מערכה של מצוותו, בכך גזרו עליו לחיות עוד שנים.

"כך גם אבי, כשסיפר לחותני הקדוש על לימודי עשרים שעות ביממה, הבין מכך חותני כי באתי לעולם כדי לתקן עניין זה, שכפי הנראה קלקלתי בגלגול קודם. ואם-כן, לנוכח התמדת הרבה, אפשר שכבר תיקנתי זאת ויכול אני להסתלק מהעולם באותה העת! לכן ביטל חותני את דבריו באמרו, 'הלזה לימוד ייקרא?!' בדיבור קצר זה חתך חותני את הדין כי טרם הגיעה יום-פקודתי ופעל בשבילי אריכות ימים..."

עתה, מחזיק לו אני טובה גדולה על שפעל לי עוד אריכות ימים, ומבקש סליחתו על שהרהרתי אחי דבריו הקדושים.

ופרץ בבכי. 'רבי', קרא, 'הפקדתי בידכם את בני היקר, נתתי אותו לכם לחתן, מתוך ביטחון כי תשגיחו עליו; ועתה שומע אני כי אפילו לא הלכתם לבקרו! האם יודע הרבי כי אברהם'לה שלי רגיל לשבת ולהגות בתורה עשרים שעות ביממה?...' "חותני הקשיב לאבי והפטיר: 'הלזה לימוד ייקרא?!'..."

"אבי ידע לפני מי הוא עומד, בהכירו היטב את צדקות וחריפותו של חותני, לא העז להוסיף דבר. רק יצא מהחדר של הרבי שבו ורצוץ, בלי לספר לאיש את דברי הרבי, ושמרם בליבו. "לאחר כמה ימים חלפה מחלתי, בדרך מהירה מהמצופה. שרשרת של ניסים מעל הטבע שאירעו במפתיע, תוך זמן קצר מהמשוער כבר עמדתי על רגלי בסדסי ה'. רק כשהחלמתי לגמרי סיפר לי חותני, "שנים רבות שמרתי את הדברים בזיכרוני וככל שהתאמצתי לרדת לסוף דעת חותני, לא הצלחתי. הייתכן?!, שאלתי את עצמי, הייתי חולה מסוכן; אבי הכירני לפני הרבי ולימד עליי זכות, על לימוד תורה עשרים שעות ביממה; בתורה נאמר 'כי בי ירבו ימיו' ויסיפו לך שנות חיים'; והנה חותני מבטל את התמדתתי כלאחר-יד?...!"

רבי אברהם מסוכטשוב עשה אתחנתה קלה, ממתין שהדברים ייקלטו בלב השומעים, אולי ימצאו הם את המשותף בין שתי הסיפורים. נראה היה כי מרותקים היו הם לדבריו בגדר יוצא מן הרגיל. לאחר מכן המשיך בדבריו. "והנה עתה", המשיך, "בלומדנו את סיפור הירושלמי על רבי טרפון ואמו, ותגובת החכמים כשביקשה האם להזכירו לפניהם לטובה - והם השיבו לה כ"ל. נתחווור לי סוף-סוף גם דברי חותני.

"הקשיבו היטב ואבאר לפניכם היטב את הדברים: כל יהודי נשלח לעולם הזה כדי לתקן עניין מסוים ששיעורו אותו לך עוד טרם ירדתו לעולם. אם הוא מחסר משהו באותו עניין, מוכרח הוא להתגלגל פעם נוספת לעולם, ובגלגול השני או השלישי עליו לתקן את שהחסיר קודם-לכן. כך מובא בזוהר הקדוש ובכתבי האר"י ז"ל. מניין לו לאדם כי נמצא הוא בגלגול וכי עליו לתקן

היה זה בעיצומו של שיעור בתלמוד הירושלמי. עשרות תלמידים מילאו את בית המדרש והקשיבו בריכוז להסבריו מלאי החריפות ושופעי הבקיות של הרבי מסוכטשוב. הגאון רבי אברהם (בעל ה'אבני נזר'). לפתע השתתק רבי אברהם, עצר מלימודו והסבריו השוטפים ושקע בהרהורים. זה לא היה אופייני לגאון, שנהג למסור את שיעוריו בשפץ קצף וללא מעצורים והפריעות. כעבור דקה קלה האירו פניו של הרבי באור מיוחד וקריאת התפעלות ואנחת רוחה נפלטה מפיו.

טבעי הדבר כי השתתקותו הפתאומית של הצדיק, והתנהגותו ה'מוזהר' באמצע שיעור גמרא תעורר את סקרנותם של התלמידים, אך הם לא העזו לשאול על כך את רבם. למעשה, סקרנותם של התלמידים הייתה רק לזמן קצר, שכן את החידה פתר בחלון רגע הצדיק בעצמו.

"תלמידי היקרים", פתח ואמר, "הנה זה עתה למדנו בגמרא בירושלמי על המעשה מרבי טרפון ואימו: האם טיילה בשבת בחצר ביתה ולפתע נקרה סנדלה. הניח רבי טרפון את כפות-ידיו תחת רגליה והייתה מהלכת עליהן עד שהגיעה למיטתה. מוסיפה הגמרא ומספרת, כי פעם אחת חלה רבי טרפון, ובאו החכמים לבקרו. אמרה להם אימו, 'התפללו על טרפון בני שהוא נהוג בי כיבוד יותר מדי', וסיפרה להם את המעשה בסנדל הקרוע. בתגובה ענו לה החכמים: 'אפילו הוא עושה כן אלף-אלפים, עדיין לא הגיע לחצי הכיבוד, שאמרה התורה!'"

פניו של רבי אברהם הלטו הוא המשיך את דבריו. "הייתכן?!", הגביה קולו, "אם דוגמת, פונה אל החכמים בבקשה להתפלל על בנה החולה, והיא מעוררת עליו זכות. האם לא ראוי כי החכמים יסכימו עמה ואף יחזקו את דבריה? מדוע אפוא נהגו כפי שנהגו, וביטלו את דברי האם והמעיוטו ממעשה בנה?!"

התלהבותו של רבי אברהם גברה והוא החל להתנועע מצד אל צד. "אי אי אי שמעו מעשה שאירע לי עצמי", אמר בפפתית, נראה כסוטה כביכול מדבריו הקודמים, ומנסה בד בבד להסביר את פשר סערת רגשותיו.

"ובכן, עוד בהיותי סמוך על שולחן מורי וחותני הגדול, רבי מנחם מענדל מקוצק, נפלתי פעם אחת למשכב והייתי שרוי באפיסת כוחות. מצבי הבריאותי לא היה שפיר. בני הבית שלחו שליח מיוחד לאבי מורי, רבה של ביאלה, שיבוא מיד לקוצק לבקרני.

"אבי עזב מיד את כל ענייניו ונסע לבקרני. בהגיעו נודע לו, להפתעתי, כי חותני, הרבי מקוצק, לא התרגש כלל למשמע הידיעה על מחלתי ואף לא בא לראותני ולבקרני על אף שהיה קרוב אלי. הדבר הפליא מאוד את אבי, הוא אזר עוז, נכנס לחדרו המסוגר של הרבי

קו האמונה
לשמוע אמונה כל יום כל היום
02-6444250
להתחזק יחד עם הרב שלום ארוש שליט"א

מי שהצדיק נעשה אכסניה אצלו, נתפרך בנבים. [בנים ע"ח]

חינוך באהבה

נכשלת, אני לא כישלון פרק ב'

מאת הרב יצחק אבוחצירא. מחנך ויועץ חינוכי

בשבוע שעבר, דיברנו על הקושי הרב של ההורים להתמודד עם כישלון התנהגותי או לימודי של הילד בבית הספר.

חוסר ההצלחה או כישלון עם ילדינו, הם בוודאי הרגשה לא נעימה, לא להורים ובוודאי לא לילד. השאיפה של כלנו כהורים, שהיה לנו בעיה ילדים מוצלחים, ולפעמים כשה יתברך מצמיח לנו ערבה אחת על עץ האתרוגים המהודרים שלנו אנתנו מתוסכלים.

תחושת התסכול מועצמת במיוחד, כאשר נוסף אליה גם מאמץ מצדנו לעזור לילד להתקדם ולהשתפר ואנו לא רואים את האור בקצה המנהרה.

מנטאליזציה משפחתית

אכן, לא כל הילדים מספקים את "האופור החלומי" תוך כדי גידולם ורבים מאתנו חווים תסכולים נוראים מ"כישלונות" ילדינו. בשבוע שעבר דיברנו על כך שמטבעו אנו נוטים להאשים את עצמינו בבעיית הילד, ובמקום לדון ביחד עם המחנך הילד "כיצד נוכל לפתור את הבעיה", אנו לעיתים מעדיפים לצאת ידי חובה בחיפוש אחר אשמים.

האשמים הראשונים שאנו מוצאים, הם אנחנו בעצמנו. אנו נפגעים עד עמוק נשמתנו כתוצאה מהבעיה של הילד, והאשמות אישיות אלו גורמות לילד להתדרדר עוד, ולמה? כי תסכולים אלו נהפכים עם הזמן ל"מנטאליזציה משפחתית".

אנו לא מרוצים מהילד, הילד אינו מרוצה מעצמו ואינו מאמין שהוא יכול להשתנות ולכן הוא מתדרדר עוד קצת, אנו מתקשים לוותר לו, שהרי "האגו" שלנו עומד להיפגע שוב ולכן אנו מזמנים את הילד לשיחת נזיפה מקצועית: "אם אנחנו עוד פעם נשמע מהמורה, שאתה עושה בעיות בכיתה, זה הסוף שלך, אתה מבין!!!". הילד מבין שסיפוק קרב, כי גם המורה אמר לו בדיוק לפני יומיים: "עוד בעיה אחת קטנה וזה הסוף שלך בכיתה" אז הוא מבין שאין בשביל מה להתאמץ הרי בשמיים גם ככה כבר לא יהיה לו עם מי לריב...

לאחר מספר ימים, הילד רואה שהוא עדיין חי וממשיך במעשי... והנה שוב, אנו מקבלים שיחת טלפון מהמורה ומיואשים לגמרי "הרי רק אנו מוסיפים להוסיף, מה הוא עושה לנו בכוננו?!" בשלב זה, אנו לא יודעים מה לעשות, מאבדים עשתונות ומוציאים את התסכול על הילד שכבר "תקופה ארוכה באים לעזרתו אך הוא לא רוצה לעזור לעצמו" הילד מבין את המסר שהוא הגורם מספר אחד לכל הבעיות בעולם ומתחיל להיות אפאטי להערות ההורים וחוזר חלילה...

התסריט הזה מסתיים בד"כ בשני אפשרויות: א. ההורים מתייאשים מהילד לגמרי ונותנים לו להמשיך ולהתדרדר.

ב. הילד מחליט לסבול את היחס של ההורה והמורה, אך מחכה לשעת כושר "להתנקם"

ובהזדמנות הראשונה שמקבל אומץ, בורח...

מתעוררים באמצע הסרט

זהו בערך התסריט של מרבית הילדים שהיו קצת "בעייתיים" בהתחלה עד שהגיעו לאחר כמה שנות ייסורים לאן שהגיעו...

אבל אם כבר אנו מציגים בסאטירה את הפניה החינוכית השבוע, ישנו חלק נוסף בתסריט הזה שהייתי מעוניין להציג:

בדרך כלל, איפה שהוא "באמצע הסרט" אנו כן מתעוררים לעזור לילד בצורה מסודרת וזה בעקבות מכתב שלילי, זימון מבית הספר או שאנו מתעוררים מעצמינו ואז מגיע הקטע "המחקרי".

אנו מקימים "חפ"ק קדמי" והופכים לחוקרי "היחידה הארצית לבעיות ילדים".

בתום תקופת חקירות ממושכת, שנינו ההורים, החוקרים המנוסים מגיעים למסקנה הפוכה מההורים בפתיח שנוטים להאשים את עצמם, ואנו מגבישים עמדה שהצד השני דהיינו המורים וההנהלה אשמים בכל הבעיה.

אין הצד השני בדיוק אשם, זו לא בעיה מוציאים מהארכיון את כל הטעויות האפשריות שהצד השני עשו במהלך שנות חייו של הילד בבית הספר ומפילים עליו את כל האשמה.

הצד השני לא נכנע, ומגייס את כל הטעויות האפשריים כדי לנקות את שמו הטוב מהפרשה תוך כדי מציאת צידוקים משפטיים מארכיון התיק האישי של הילד, להפליג דווקא את ההורים.

ועדת חקירה ממלכתית

מנהל בית הספר שמרגיש "נאשם" בפרשת בעיות הילד, מתחיל במסע "התגוננות" מקצועי.

הוא מזמן את ההורים לפגישה חשובה, דורש "ועדת חקירה ממלכתית" בדמות אבחון רגשי, ניוורולוגי, פסיכו דידיקטי ועוד.

ההורים שידועים כעורכי דין מנוסים, מבינים מאוד מהר שבית הספר רואה את כל המשפחה "כגוף אחד" ומטיל את כל האשמה על ההורים והילד כאחד.

בדרך כלל בשלב זה של התסריט, אנו מרגישים כי "כלתה אלינו הרעה" ומתחילים "להתאפס". בצעד אחראי לטובת הילד, אנו נדרשים לבצע במהירות "הסבה מקצועית" מחוקרי משטרה אנו הופכים ל"יועצים לענייני חינוך". ואז אחד מאנשי החינוך שאנו מכירים מקבל שיחת טלפון בהולה בשעות הערב: "שלום, רצינו להתייעץ איתך על הילד שלנו, אפשרי לשוחח עכשיו?".

בדרך כלל בזמן השיחה הטלפונית, אנו נוטים "להעלים ראיות מפלילות" ולאפשר ליועץ לחפש את הבעיה המזוהה, בעיה לא סיבה הגיונית, לבסוף היועץ יספק לנו "מרשם" דרך הטלפון, או יציע לנו לפתור את הבעיה לאחר "סידרת פגישות קצרה" שתותיר בחשבוננו

כמה מאות שקלים למפגש ואת המכתב הגואל למנהל בית הספר ש"הילד בטיפול".

כמובן לאחר השיחה עם היועץ, אנו מרימים טלפון למחנך ומודיעים לו שהנושא בטיפול. המורה רואה שההורים אכן "מטפלים" ומחליט בצעד נבון לדרת מעט מהילד.

הילד רואה שמאז שהוא הולך "ליועץ" נהיה לו מעט שקט, ומחליט גם הוא "להשתתף במאמץ המלחמתי".

יועץ או קוסם

לאחר 2-3 פגישות של הילד עם היועץ, ההורים מחליטים שהוא כבר התפרנס די הצורך ואין סיבה להמשיך את המפגשים, אז הם מתקשרים לקבל את ה"אישור הגואל" מהמורה של הילד.

"שלום, אני אמת של ... רציתי לשאול, האם הרב רואה שיפור אצל הילד מאז שהוא נמצא "בטיפול" אצל היועץ" ובאותו משפט היא חייבת גם לספר ש: "אתה לא מתאר לעצמך איזה מסירות נפש עשיתי עד שהגענו אליו והוא גם עולה לנו לכל פגישה מאות שקלים".

המורה לא ממש זוכר איך בדיוק הילד "השתפר" אבל לא נעים לו להרוס לאמא את החגיגה וגם מה אכפת לו לפרגן קצת לילד, אז הוא עונה לה: "האמת, כבר שבועיים שהוא ממש לקח את עצמו בידים".

זהו, משפט זה מספיק לאמא והיא כבר אינה שומעת את ההמשך, כי כולה כבר נמצאת בהכנות הנפשיות לשיחה הבאה שלה עם היועץ כדי "לבטל את הביקור הבא" שהיא אם הילד כבר משתפר אז בשביל מה להשקיע עוד 300 ₪...

אמרנו "יועץ" סליחה טעות, מבחינת ההורים הוא היה "קוסם" שהרי מה שלא עשו כל הפתרונות הקודמים הוא הצליח תוך 3 פגישות לעשות.

כך בדרך כלל קורה עם מרבית הילדים שיש להם בעיות לימודיות או התנהגותיות. ממש תהליך קבוע: מכתב מההנהלה, פגישה אישית של ההורים, הטחת האשמות על הילד, התדרדרות נוספת, האשמות הדדיות, לחץ מבית הספר, טיפול צולע ולא ממוקד, עד...שהילד מסיים את בית הספר היסודי.

נשמע לכם קצר מידי? בכלל לא, שכחתם שכל שנה היא שנה חדשה ואפשר לחזור על כל התהליך עם כל מורה בנפרד.

השחקן היחיד שלא התחלף במהלך השנים הוא הילד, שמשנה לשנה הוא נכנס יותר ויותר לתוך התסריט הנוראי הזה של בעיות וכישלונות.

טוב, אז מה עושים?

מה עושים? זו שאלה מצוינת! דבר ראשון, נרגעים ומתפללים לסייעתא דשמיא.

אחר כך תשוב בישוב הדעת במקום ובזמן שקט, עדיף בערב לאחר שכל הילדים נרדמו, תשענו את הראש על הספה, תכבו את האור, תעצמו את העיניים ותתחילו בנשימות עמוקות, לנשום דרך האף נשימה עמוקה, לעזור שנייה ולשחרר את האוויר דרך הפה באיטיות.

הנשימות יסדרו לאט לאט, לנשום כך במשך מספר דקות תוך כדי שאתם מנסים להרפות את

האברים ולהניח למחשבות שלכם להשתחרר. אם קשה לכם והמחשבות לא מניחות לכם, תניחו על העיניים מטלית לחה ובכל נשיפה של האוויר מהפה, דמיינו שאתם מוציאים את הבעיה החוצה עד שיצאו לאט לאט כל הבעיות.

תתחילו לצייר בדמיונכם את הילד המדובר, תדמיינו אותו שמח, מחייך אליכם וצוחק, תחייכו אליו גם אתם, תרגישו שהוא שמח שאתם מחייכים אליו ותמשיכו כך תוך כדי נשימות עד שתרגישו שאתם ממש אוהבים אותו ונעים לכם להיות לידו ולשמוח אותו, תדמיינו שאתם מתקרבים אליו והוא שמח לקראתכם, תחבקו אותו ותנשקו אותו והוא מחזיר לכם אהבה.

תדמיינו שאתם יושבים שניכם על כסא אחד מול השני ותסתכלו אחד לשני בתוך העיניים, תחייכו אחד לשני ולאט לאט תפתחו את העיניים, תורידו את הרגליים על הרצפה ותרגישו שאתם כאן ועכשיו.

תגישו לחדר של הילד, תתבוננו בפניו במשך מס' דקות, תחייכו לו ותשדרו לו מהלב שאתם אוהבים אותו והוא מאוד יקר לכם, בזמן זה תתפללו עליו מעומק עומק הלב שה' יתברך ירחם עליו ויעזור לו להצליח, תתקדמו אליו ותנשקו אותו.

ככה תעשו כל ערב, במשך כל השבוע עד לשבוע הבא שתקראו בע"ה מה לעשות הלאה.

כי פתרון לבעיה של ילד הגורם "תחושת כישלון" אי אפשר לתת, לפני שמרגישים שמאחורי הבעיה ניצב הילד שלנו, רגיש ופגיע הזקוק לתמיכתנו ההורים ולהבעת אמון בו וביכולותיו הרבות ובעיקר למנה כפולה של חום ואהבה. בהצלחה!

לייעוץ טלפוני ללא תשלום/או לתיאום פגישה צור קשר בימים ג' - ד' משהי' 8-10 בערב י"די: 0548-434-435
a054843435@gmail.com

בדיחות הדעת

בחור ישראלי נסע על כביש מהיר

בארצות הברית כחצי שעה לפני שבת, פתאום הוא ראה בזווית העין, אדם חובש כיפה עומד ליד רכב בצד הכביש עם מכסה מנוע פתוח. הוא היה בנסיעה מהירה אך קיבל החלטה מיידית לעצור לסייע לו. הוא בלם בחדות, ירד לשוליים וחזר עד לאותה המכונית. הם הכניסו ג'ק מתחת האוטו, הרימו אותו ותוך כמה דקות סידרו את הבעיה. כשסיימו, לחץ יד לאותו אדם ואמר "שבת שלום ונסיעה טובה". אך אותו איש לא הבין. הבחור ניסה באנגלית: "גוד שבת", אבל הבנאדם לא הבין. הוא שאל אותו "אתה יהודי?". והוא ענה שלא. "אז מה הכיפה על הראש שלך?" "אה", חייך האיש, "זה לפני שסבתא שלי נפטרה, היא הוציאה כיפה מהמגירה ואמרה: כל פעם שתהיה בבעיה, שים את זה על הראש. מיישהו כבר יעצור לעזור לך..."

זמנים

חיי שרה תשע"ט

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
16:13	16:29	16:21	16:32
17:25	17:26	17:25	17:27
18:04	18:01	18:02	18:05

הפסוק: מלכים א. פרק א. אל' - והמלך דוד יקן שבת מברכין כסלו ר"ח בימים חמישי ושישי המולד: יום חמישי שעה 09:45, 12 ו' חלקים

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד" רח' שמואל הנביא 10, ירושלים ת.ד. 57669. טל: 02-5812210 פקס: 02-5812252 להצטרפות לקבלה בדוא"ל ולתגובות כתבו לנו 5812210@gmail.com

למשרד טלמרקטינג דרושה אחראית משמרת למילוי מקום

בעלת נסיון בניהול צוות - בעלת אמרטיבויות ויחסי אנוש מעולים -מעל גיל 30

✓ תנאים טובים לפתאום ✓ שעות נוחות

02-5308002

ק"ח למייל: ba5812210@gmail.com

בואו לגלות את האור חנוכה באומן

02-5308008 חוט של חסד

חנוכה באומן תשע"ט

בליוי והדרת הרבנית ארזות תחי'

ליקוטים נפלאים פרשת חיי שרה

"שני חיי שרה" (כג, א)

כולם שוים לטובה (רש"י).

כי אם יקשה מדוע חי אברהם יותר משרה עד קע"ה שנים, כי באמת לפי השיטה שבן מ"ח שנים הכיר אברהם את בוראו, א"כ חיו אז היו קכ"ז כמו שרה, שהיא הכירה את בוראה מיום לידתה, כמ"ש רש"י שהיה שמה יסכה ע"ש שסכה ברוח הקודש וא"כ היו ימי שניהם שוים וזה שכתב רש"י כולן שוים לטובה וממילא היו ימי חייהם שוים.

(חידושי רבי עקיבא אייגר)

"ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ

נענ" (כג, ב)

כתב רש"י "ונסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק לפי שע"י בשורת העקידה שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט פרח נשמתה ממנה ומתה". שואל הגר"ח קנייבסקי בספרו "טעמא דקרא", יש לעיין איך מתה שרה מחמת העקידה, והרי קי"ל "שלוחי מצוה אינן נזוקין"? וכן מקשה מהגמרא שבת שאמר התנא "יהי חלקי עם מתי בדרך מצוה", איך ימות בדרך מצוה והרי שלוחי מצוה אינם נזוקין? ומתוך, שמה שאמרו "שלוחי מצוה אינם נזוקין" הכוונה שמחמת המצוה לא יאונה לו כל רע. אבל אם כבר נגזר עליו מכבר שביום פלוני ימלאו שנותיו בעולם הזה, אזי אדרבה, זכות הוא לו לזכות למות כשעסוק בדבר מצוה. וזה נחשב לו שמת על קידוש ד'. וזה מה שאמר אותו תנא "יהי חלקי עם מתי בדרך מצוה" שרצה שהקב"ה יסובב שביום שיגיע זמנו להיפטר שיהא בדרך מצוה ויזכה למות מתוך התעסקות בדבר מצוה. ואף גם כאן, זמנה של שרה נקצב לחיות מאה עשרים ושבע שנים. והיא זכתה שמתה מחמת הבשורה על דבר המצוה.

(טעמא דקרא)

"ויבוא אברהם לספוד לשרה ולבכתה" (כג, ב)

חכמינו ז"ל אמרו במסכת שבת (קה:): "כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו", יש להבין על פי משל, שמקובל שאת היהלומים ואבני החן גונזים באוצר שמור היטב, אולם לא סופרים אותם, כדי שתשלח בהם ברכה, שהרי אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין. לעומת זאת, דברים שאינם חשובים, המצויים בבית לרוב, אין מקפידים עליהם לשומרם בתוך בתי האוצר, אולם מאידך, סופרים ומונים אותם כדי להשגיח עליהם שלא יגנבו. למרות הספירה לא חוששים בעניין סימן הברכה, השורה בעיקר על דברים סמויים, כי חפצים

אלו אינם חשובים, ולכן לא חוששים שמא לא יתרבו. הנמשל מובן, שחכמינו ז"ל אמרו "כל המוריד דמעות על אדם כשר, הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו". הקב"ה

מחשיב דמעות אלו ביותר, שהרי ד' אוהב מאד את הצדיקים ואת זכרם, ולכן הוא שומר עליהן ומניחן בבית גנזיו. מאידך, הוא סופר אותן כי הוא אינו מעוניין שהן יתרבו, שהרי אין הוא מעוניין במיתת צדיקים ובהגעת צער ויסורים לישראל. (חתם סופר)

"גר ותושב אנכי עמכם" (כג, ד)

אומר האור החיים הק': 'כי חש אברהם לומר על עצמו שהוא תושב בעולם הזה, שהוא היפך מידת הצדיקים, שידעיים שאין העולם הזה אלא כפרוזדור, וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום 'גר אנכי בארץ', לזה הקדים גר, והיינו כי הוא גר בעולם הזה, ורק אחר כך אמר לבני חת כי הוא תושב עמם.

"ואקברה מתי" (כג, ד)

שבע פעמים נזכר בפרשה זו, 'מיתה וקבורה' ובכל פעם מזכיר הקבורה ואח"כ המיתה, כגון 'קבור מתך' חוץ מפעם אחת שאז מזכיר המיתה ואח"כ הקבורה, כדכתיב 'ואת מתך קבור'. ויש לפרש שהנה אז כבר היו קבורים שם אדם וחיה, והיו עתידים להיקבר שם עוד ששה צדיקים, והרי ידוע שצדיקים במיתתם קרויים חיים, ורק שעה אחת לפני תחיית המתים יחזרו לעפרם, כדי לקיים 'כי עפר אתה ואל עפר תשוב', ולכן אצל הצדיקים הללו הקבורה לפני המיתה, וכנגדם כתוב ששה פעמים הקבורה לפני המיתה 'קבור מתך', אלו הששה צדיקים שעתידים להיקבר שם עוד, אבל כיון שגם נקבר שם ראשו של עשיו, כשהיה המעשה שלא נתן לקבור את יעקב אבינו, והגיע חושים בן דן ונתן לו מכה ונפל ראשו לתוך מערת המכפלה, והוא היה רשע, עליו נאמר 'ואת מתך קבור' דהיינו המיתה לפני הקבורה, כי רשעים בחייהם קרויים מתים.

(הגר"א)

"השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה"

לעיני בני עמי נתתיה לך" (כג, יא)

לכאורה אריכות לשון היא, והמילה 'נתתיה' נכפלת כאן כמה פעמים שלא לצורך: "השדה נתתי לך, והמערה אשר בו לך נתתיה", לעיני בני עמי 'נתתיה' לך". מדוע לא לנקוט לשון פשוטה יותר, "השדה והמערה אשר בו לך נתתיה לעיני בני עמי". תשובה לדבר - ישנם שני סוגים של נותני מתנות או עושי טובות. האחד, הוא אדם הנותן מתנה או עושה טובה מתוך רצון להיטיב למקבל. השני, הוא אדם הנותן או עושה טובה מתוך מטרה (אפילו שלא במודע) שחברו יהיה אסיר תודה לו כל ימיו, ותמיד יזכור שקיבל ממנו טובה. אצל עושי טובות מסוג זה, שכח שהם דואגים להזכיר למקבל שוב ושוב, ולו "בדרך אגב", את המתנה. ואכן אצל עפרון, כל אופן

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת חיי שרה

כלומר: השדכן יכול להשפיע, בזכויותיו או להיפך, להועיל או לקלקל שידוך, ולכן אליעזר עבד אברהם התפלל שלא תיגרם תקלה על ידו.

"בוא ברוך ה' למה תעמוד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים" (כד, לב)

שואל האור החיים הק', האם לבן היה כזה אדיב שהזמינו לביתם להכנסת אורחים, היתכן?

התשובה נמצאת בדברי לבן עצמו שאמר 'בוא ברוך ה' למה תעמוד בחוץ' ולכאורה המילים 'למה תעמוד בחוץ' מיותרים. אלא נתכוון לבן להדגיש לאליעזר שכל מה שמכניס אותו הביתה, הוא רק כדי שלא יעמוד בחוץ, והכין לו 'מקום' בלבד, אבל שאר הדברים שהוא צריך, שידאג לעצמו. ובפרשת בלק מפרש רבינו הקדוש בדרך דומה את התנהגותו של בלעם, שכשבלעם שלח את השרים ששלח אליו בלק, כדי שיבואו שרים נכבדים יותר מהם, הוא שלח אותם בבוקר ולא בערב. התורה מדגישה נקודה זאת, להשמיענו צרות העין שלו, שלא יצטרך להאכילם בבוקר.

"ואבוא היום" (כד, מב)

"יפה שיחתן של עבדי אבות" (רש"י).

הפרשה מספרת כיצד הלך אליעזר לשדך את רבקה ליצחק. הסיפור נכתב פעמיים: פעם אחת כאשר הדברים התרחשו, לפי סדר המאורעות ופעם שנייה כאשר אליעזר מגולל את הדברים באזני משפחת רבקה.

שאל הרב מפוניבז', לשם מה הכפילות? הרי הפרטים בשני המקומות זהים כמעט לחלוטין?

והרב השיב: בנוגע שבעולם שרוב השדכנים רואים הכרח לדבר בשתי לשונות, אצל צד החתן מדברים כך ואצל צד הכלה אחרת. הכל לפי ראות עיניהם כי נדמה להם שבדרך הזו יביאו את השידוך לידי גמר טוב. אליעזר עבד אברהם שהיה דולה ומשקה מתורתו של אברהם והוא בעצם "אבי השדכנים", בא ללמדנו שאין צורך כלל בתכסיסים אלו ואל להם לשדכנים לזוז כמלא הנמה מן האמת.

"ויברכו את רבקה ויאמרו לה אחותנו את היי לאלפי רבבה" (כד, ס)

ביאר הגה"ק רבי שמעון סופר מקראקא את מנהג ישראל לברך את הכלה טרם יציאתה לחופה בפסוק "אחותנו את היי לאלפי רבבה", כי לכאורה איך משתמשים בברכתו של אותו רשע. אלא שהכוונה לענות כנגד לבן, אתה אמרת שרבקה אחותך היא - מצד הטומאה, לא כך היא אלא "אחותנו את" - מצד הקדושה, וכה "היי לאלפי רבבה".

(יפה שיחתן)

דיבורו והתנהלותו הראה, שהוא משתייך לסוג זה של עושי טובות, והראיה, שבהצעתו לאברהם, הוא כופל ומשלש שוב ושוב את עניין הנתינה, ג' פעמים בפסוק קצר אחד: "השדה נתתי לך, והמערה אשר בו לך נתתיה, לעיני בני עמי נתתיה לך". זוהי, אם כן, הסיבה לכפילות.

(ולפי זה מובן היטב מדוע אברהם סירב בתוקף לקבל את המתנה - אברהם הבין, שאדם כזה יזכיר לו כל חייו כיצד נתן לו, ולכן העדיף לשלם כל מחיר ובלבד שלא יקבל ממנו חנים).

"לא תיקח אשה לבני מבנות הכנעני" (כד, ג)

כנעני מלשון סוחר. לא תיקח אשה ליצחק מאלה שעושים עסק בשידוכים, שהעיקר אצלם הוא המוהר, הנדוניה וכדומה.

"הוא ישלח מלאכו לפניך" (כד, ז)

איתא במדרש, בשעה שאמר אברהם "הוא ישלח מלאכו לפניך", זימן לו הקב"ה שני מלאכים, אחד להוציא את רבקה ואחד ללוות את אליעזר. ולכאורה קשה, ממה נפשך אם היה נצרך לשני מלאכים אחד ללוות את אליעזר ואחד להביא את רבקה, ואין מלאך אחד עושה שני שליחויות, למה אמר אברהם 'מלאכו' לשון יחיד. ואם אברהם הבין שדי במלאך אחד, מה הסיבה ששלח הקב"ה שני מלאכים. ונראה על פי מה דאיתא במדרש, שכשאדם עושה מצוה אחת הקב"ה נותן מלאך אחד, והעושה שתי מצוות הקב"ה נותן לו שני מלאכים. והנה אליעזר בשליחותו עשה שתי מצוות, האחת שהלך בשליחותו של אברהם, השנייה שקידש את רבקה. אבל לגבי אברהם המצוה השנייה עדיין היה בספק, כי שמא לא תאבה האשה ללכת אחריו. לכן אמר "הוא ישלח מלאכו" - רק מלאך אחד, כי מצוה זו ודאי מקיים שהולך בשליחות אברהם. אבל הקב"ה שהכל גלוי וידוע לפניו וידוע את העתיד להיות, הרי ידע שיצליח אליעזר בשליחותו ויקדש את רבקה, ואם כן יקיים שתי מצוות, לכן שלח עמו הקב"ה מיד שני מלאכים.

(מעשה רוקח)

"ה' אלוקי השמים... הוא ישלח מלאכו לפניך"

ולקחת אשה לבני משם" (כד, ז)

לאחר מכן, כשאליעזר בא לבצע את השליחות, התפלל לפני ה' ואמר 'ה' אלוקי אדוני אברהם הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדוני אברהם'.

ושואל רבינו האור החיים הקדוש מה היה הצורך שאליעזר יתפלל, והלא כבר הבטיחו אברהם שה' ישלח לו מלאכו לפניו? ומייד, וזה לשון קודשו: 'בטוח היה אליעזר באדונו שתפילתו מקובלת, אשר התפלל 'הוא ישלח מלאכו', והוסיף הוא להתפלל שיהיה הוא ראוי שהדבר יעשה על ידו, כי ימצא לפעמים שתהיה מניעה לקיים דברי התפילה מצד האמצעי, לזה התפלל לאלוקי אדונו שיקרה לפניו'. עד כאן לשון קודשו.

סיפורים נפלאים פרשת חיי שרה

"לספוד לשרה ולבכותה" (כג, ב)

ר' דוד סגל הלוי, בעל "טורי זהב" היה בזיווג ראשון חתנו של הב"ח (ר' יואל סירקיס, בעל "בית חדש"). כשנפטרה רעייתו רבקה בת הב"ח, נשא עליה בעלה בעל הט"ז הספד גדול, וכיד גאונותו שילב בהספד דברי הלכה וחידוש כמה חידושים נפלאים. ביקש הט"ז שלא ינותק הקשר בינו ובין חותנו הב"ח, ושלח לאחר זמן אל חותנו שליח, שייתן לו את בתו השנייה, אחות אשתו הראשונה, לאשה. סירב הב"ח ואמר: בעל שיכול היה לחבר הספד על אשתו עם חידושי הלכות, דברי אגדה וכל מטעמים - אין אני יכול לתת לו את בתי לאשה...

"ההשב אשיב את בנך" (כד, ה)

אחד משלוחי הרבי מליובאוויטש רצה מאוד לנסוע לחודש החגים אל הרבי. הוא שאל את הרבי ונענה שעליו להישאר במקומו ולהיות עם בני קהילתו. משפחתו של השליח, המתגוררת בניו יורק, ליד הרבי, קיבלה את המענה באכזבה, כי גם הם השתוקקו שבנם ומשפחתו יחגגו עמם את החגים. אביו של השליח ניגש אל הרבי ואמר שבנו רוצה מאוד להיות אצל הרבי בחגים. השיב הרבי: "לרצות - הוא צריך לרצות להיות כאן, אבל להיות - עליו להיות שם".

"ואברהם זקן" (כד, א)

אמר אברהם להקב"ה אמרת לי יפית מבני אדם, איזה יפוי יש לי כאשר אני ובני נכנסים יחד לעיר ואינו ידוע מי האב ומי הבן לתת לו כבוד כי היה קלסתר פניהם שווה ממש, אמר לו הקב"ה "ממך תתחיל הזיקנה". באותו הלילה הלבנו שערות ראשו של אברהם ואמר לה' עשיתני דוגמא בעולם, ומאז ניתנה הזיקנה. (תוס' הרא"ש)

"ה' אלוקי השמים... הוא ישלח מלאכו לפניך"

(כד, ז)

כאשר מספר אליעזר לבתואל ולבן את השתלשלות הסיפור, הוא משנה את לשונו של אברהם מ"ישלח מלאכו לפניך" ל"ישלח מלאכו איתך" (שם מ). מה פשר השינוי?

כאשר המלאך הולך בראש, לפני האדם, הרי שהוא דואג ליישר את הדרך, לפנות את המכשולים, להסיר כל עיכוב. אולם כאשר המלאך הולך עם האדם, בשווה לו, הרי שאף אם יקדם המלאך בדרך ניסית כל מקרה ופגע רע, עדיין יצטרך האדם להמתין עד שיסיים המלאך לעשות זאת.

שעות ארוכות הסתובבו שניים מגדולי חסידי חב"ד, המשפיע המפורסם ר' מנדל פוטרפס ור' שמואל רייטשיק, לאסוף כספי צדקה למוסד חינוכי מסוים. החל משעות הבוקר התדפקו על דלתי נדיבים שעמם קבעו פגישות מראש, עברו ממשרד למשרד, מנגיד לנגיד, למען חינוכם של ילדי ישראל.

הדרך לכל משרד ארכה זמן, בחלק מהמשרדים בעל הבית היה באמצע פגישה והם הוצרכו להמתין לו עד שיסיים, וכמובן שבכל משרד נאלצו לספר מחדש על המוסד עבורו הם מבקשים תרומה, להתחנן, להפציר ולדאוג לרכך את היהודי שמולם כדי שייתן כמה שיותר.

לאחר שסיימו את רשימת הכתובות המתוכננת, החליטו להמשיך במאמץ נוסף למשרדי גבירים שעמם לא תיאמו מראש. הם יעשו את שלהם והקב"ה יעשה את שלו.

האחרון ברשימה היה גביר גדול, אליו הגיעו בשעות הערב המוקדמות, ממש טרם סוף היום במשרד. הם ביקשו להיכנס לחדרו ונענו שהגביר יושב כרגע עם לקוח בפגישה, הוא עודכן כעת שהם חפצים לפגוש בו והוא יקבלם מיד לאחר הפגישה.

בינתיים הם מוזמנים לשבת על כורסאות ההמתנה ולחכות שהוא יסיים.

כורסאות ההמתנה היו רכות ונעימות, המשרד היה חם בניגוד לקור ששרר בחוץ, שניהם היו עייפים ומותשים

"אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו"

(כד, ב)

מנהגו של עולם, כשאדם עומד להלוות ממון לחבירו הריהו חוקר ודורש אחרי יושרו של הלווה ורק אחרי שאין לו עליו כל ספק אז מלווהו את ממונו, לעומת זה בענייני יהדות כאשר בא האדם לקנות בשר כשר או תפילין או כל תשמיש של קדושה אינו מקפיד לדרוש ולחקור במיוחד, והוא נוטה לתת אימון בכל אחד. ולא כך נהג אברהם אבינו, אלא להיפך. בענייני ממון נתן אימון מלא בעבדו אליעזר "המושל בכל אשר לו", ואילו כשהגיעו הדברים לענין יהדות לקחת אשה מתאימה ליצחק אז לא סמך על אימונו והבטחתו של אליעזר אלא דרש ממנו שבועה חמורה "שים נא ידך תחת ירכי והשבוע לי".

מסופר על רבי ישראל מסלנט זצ"ל, שפעם הגיע לאיזה עיירה נידחת והתאכסן באכסניא לא מוכרת לו, כשהגיע רבי ישראל אל האכסניא פנה אליו בעל המקום ואמר לו כבודו נראה יהודי נכבד, וודאי יודע הוא גם לשחוט, הנה יש לי כאן בהמה והשוחט לא נמצא, ויאל נא מר בטובו לשחוט לי את הבהמה. אמר לו רבי ישראל שאינו יודע לשחוט. לאחמ"כ פנה הגר"ס אל אותו אכסנאי ובקש ממנו הלוואה כספית גדולה. התנצל אותו אכסנאי ואמר שאינו מכיר את הגר"ס אם בן אדם נאמן הוא או לא, "אם כן" אמר לו הגר"ס,

"איך רצית לסמוך על שחיתותי, וכי מכירני אתה?... (אמרי חן)

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת חיי שרה

והיום באתי, מכאן שקפצה לו הארץ".
אם כן, לא שהה אליעזר זמן רב בדרכים ולא עבר זמן רב מאז שאכל בביתו.
אולם אתה הרי שהית מספר ימים בדרך וזמן רב חלף מאז אכלת בביתך, על כן קודם אכול ותנוח, ולאחר מכן אשמע בחפץ לב כל שברצונך...
(במחשבה תחילה)

"ואבא היום אל העין" (כד, מב)

כתב רש"י, היום יצאתי והיום באתי מכאן שקפצה לו הארץ.
במאמר האצילות מסופר על החכם הגדול, המקובל מנברונה, שהעיד על רבו החסיד ר' אלעזר מורמיש ז"ל, כי לעתים, כשהיה צריך להגיע למקום רחוק לצורך מצוה, היה רוכב בדמות ענן המוזמן לכך והגיע אל המקום הרחוק ההוא, ומקיים מצוותו וחוזר למקומו, ופעמים היה רוכב על בהמה כשאר בני אדם.
פעם אחת נזדמנה לו מצות ברית מילה במקום רחוק, ורכב על פי השבועה כמשפטו המוגרל אצלו, ושכח איזה דבר אחד מהשימוש הנצרך לאנשי החכמה הזאת, ופלטו הענן קרוב אל הארץ, ונעשה פיסח צולע על ירכו, ולא נתרפא מאותו חולי בשום תחבושת בעולם עד יום מותו והיתה מנוחתו כבוד.
(קב ונקי)

"אשר הנחני בדרך אמת" (כד, מח)

פעם נכנס הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א לבית מדרשו בשבת קודש, כשהוא לבוש בבגד הלבן ההדור של הימים הנוראים, נרעשו הכל לנוכח דמותו רבת ההוד של הרבי, והבינו שהרבי החליט ללבוש בשבת בגדי לבן כמנהג תלמידי האריז"ל ותלמידי הבעש"ט הקדוש זיע"א.
עלה הרה"ק לבימה והכריז: ברצוני להודיע קבל עם ועדה, שלא יטעה מאן דהוא לחשוב שלבשתי את הבגד הלבן משום שזכיתי לאיזו מדרגה גבוהה וכדו', הריני להודיע שבגד המשי הרגיל שלי נעלם, ולא מצאתי לפי שעה אלא בגד זה של הימים הנוראים, ולכן לבשתי לכבוד שבת קודש.

"מה יצא הדבר" (כד, נ)

בבית רבינו החתם סופר גדל יתום בשם עזרא. כשהגיע לפרק האיש מקדש, הציעו לפניו כמה שידוכים, וביניהם היתה בתו של הנגיד ר' נחמיה, ראש הקהל בסערדאהעלי. אך רבינו לא ידע לשית עצות בנפשו, איזה שידוך לקרב ואיזה לרחק.
בוקר אחד, בהקיצו משנתו, פתח פיו בקרא: (תהלים פו, ז) "כי אתה ה' עזרתני ונחמתני" (תהלים פו, ז). ראה רבינו בכך רמז כי "עזרתני" הוא עזרא, ו"נחמתני" הוא נחמיה, ומיד שלח לנגיד ר' נחמיה שיבוא לגמור את השידוך עם הבחור עזרא.
(ספרא דמלכא - מאת מהרש"צ גנץ)

מיום שהיה קשה גם עבור צעירים בגיל, קל וחומר עבור שני יהודים שחצו את גיל השישים. שמורות עיניהם נעצמו והם שקעו בשינה קלה...

כאשר יצא הגביר מהמשרד וראה אותם ישנים, הורה שלא להעיר אותם. הוא יצא לדרכו כשהוא משאיר עבורם צ'ק, תוך הוראה לעובדיו לחכות בסבלנות עד אשר יתעוררו מעצמם ורק אז לתת להם אותו.

לאחר זמן מה התעוררו החסידים וקיבלו את הצ'ק תוך הסבר שהגביר נאלץ ללכת ולא רצה להעירם. הם הביטו בצ'ק וראו שהסכום שנכתב בו גבוה יותר מהסכומים שאספו משך היום כולו!...

פונה ר' מנדל לחברו ושואל: "נו, ר' שמואל, באיזה משרד נלך לישון כעת?"...

אברהם מתפלל על אליעזר שדרכו תצליח. הוא לא מסתפק בכך שמלאך ילך עם אליעזר, אלא שהמלאך יקדים לפניו ויסיר כל מכשול. שאליעזר יוכל ללכת ב"קפיצת הדרך" בלי שום בעיה.
אברהם מלמדנו שכאשר מתפללים לישועת השם, יש לבקש את הרמה הגבוהה ביותר. למשל, לא להתפלל על ניתוח שיצליח, אלא על רפואה שלמה בידי שמים ללא רופאים ותרופות.

אליעזר לעומת זאת מלמדנו פרק בענווה, הוא מספר שאברהם ביקש על מלאך שילך "איתו", הוא לא מעלה בדעתו לספר שהמלאך הלך "לפניו". על אף שההשתדלות נעשתה ברמה הגבוהה ביותר, הוא מציין שפעולותיו היו כשינה בכורסה מרווחת כשבסופה ממתין סכום גדול בלא לעשות מאומה.
(במחשבה תחילה)

"ולקחת אשה לבני" (כד, ז)

על הגאון רבי יצחק דוב קופעלמאן זצ"ל מסופר, שכאשר ביקשו 'לברר' אצלו על בחור לשידוכים, מיאן לדבר. הוא הסביר: "כל הבחורים הם כמו בני, אצל אבא לא 'מבררים' על בנו"...

(כי הם חייטני)

"לא אוכל עד אם דיברתי דברי" (כד, לג)

רבי שמואל מקאריב שלח באחד הימים את תלמידו רבי נח מקאריב, אל הרה"ק רבי ישעיה מפשדבורז במטרה להציע לפניו שידוך לאחד מבני ביתו.

הגיע רבי נח אל רבי ישעיה וסיפר את מטרת בואו. מיד ערכו לפניו שולחן במיני מאכלים להשיב את נפשו ורבי ישעיה ביקש ממנו שיאכל קודם.

נענה רבי נח ואמר: הלא אצל אליעזר מצינו שלא הסכים לאכול מאומה עד שיציע את השידוך, אם כן קודם אדבר את מה שרצוני לומר ואחר כך אטעם.

נענה הרה"ק מפשדבורז בצחות לשון: אצל אליעזר נאמר "ואבא היום אל העין",

מסביר רש"י: "היום יצאתי"

{ אז נדברו }

פרשת חיי שרה תשע"ט | גליון מספר: 395 | לסדר: "ברוך ה'... אשר לא עזב חסדו ואמתו..."

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת
הבה"ח יהודה זיאת ז"ל
מישיבת קרית מלך.

בנו של שיבלחט"א הרה"ג

ר' אברהם ישעיהו שליט"א

העומד לימין הגיליון.

גודר פרצת ישראל הוא יגדור
את הפרצה הזו לחיים. אמן.

ניתן לקבל גיליונות בודדים
בלבד (לא לשיבות)

בכתובת חזון איש 34 פינת
דסלר, משפחת דרייפוס.

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדריים פלוס"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

למתקשה להירדם בלילה שאחרי הבחירות...

הלוואי ותוצאות הבחירות ישיביו את רצון כל היהדות החרדית... הלוואי... אבל במידה ולא... ויתכן שתהיה אכזבה ומפלה... ואתה תתקשה להירדם בלילה... הנה לך מכתב מר' ירוחם שכתב לפני כמעט מאה שנה... (הדברים מובאים כמעט לגמרי כלשוננו... חוץ מכמה מילות קישור שיקלו על הקורא בן ימינו שלא מכיר את הסגנון)

"אע"פ שאין דרכנו להתערב בעניינים כאלה... אבל אחרי שרואים שהעולם כ"כ נדכאים מחמת המפלה שסבלה המפלגה בבחירות (להפריט בפולין), על כן באתי לעורר שלא יעצרו את עצמם ולא ידמו בנפשם שהם מצטערים בעצם כבוד שמים שירד, החילוקים בין מפלגה למפלגה אינם אלא במידת הטוב והרע הנאחז בכל מפלגה ומפלגה, ולולי מלחמת הטוב והרע לא היה בעולם שום מציאות של מפלגות, לו נקטו ידיעה זו בלבבם כי כל התרברבות אינן אלא ממלחמות טוב ורע... ראשית כל צריך האדם לראות ולבדוק בעצמו הוא, איך מעמדו אצלו, עם הרע אשר אתו, האם אמנם מצטער הוא ככה גם על הרע אשר בקרבו, ההיטב חרה לו וחמתו כי רבה על עצמו וחסרונותיו? אחד אמר לי כי לא יכול להרגיע עצמו ולא נתן שינה לעפעפיו כל הלילה מתוך כל המאורע של מפלת הבחירות... כדאי לשאול לאותו פלוני אם גם בליל יום הכיפורים אינו מניח לו לישון ואם ביוהכ"פ הוא ישן במנוחה שלימה, ע"כ ישאל כבר לעצמו מאי האין, מה זה אשר הלילה לא יכל לישון? הלא יותר ממלחמה עם הרע אין כאן, מה זה אשר על הרע שלך אינך מרגיז עצמך ואתה ישן היטב כל הלילות, אין זאת אלא שחוסר המנוחה שלך אינה מצד הרע ומעללי אלא מצד עניינים של כבוד בשר ודם, זהו אשר אתה לוקח ללבך!!!

בקיצור: היה שם בחירות וגדולי ישראל תמכו... וברכו... והתפללו... ובכל זאת הייתה מפלה גדולה ליהדות החרדית!!!! וכולם היו מאוכזבים... והיה כנראה מישהו שהתחיל לדמיון שהצער שלו הוא על גלות השכינה... אז ר' ירוחם לא נתן לו לרמאות את עצמו!!!! והוא העמיד אותו במקום והסביר לו ברחל בתך הקטנה ש... שתנוח דעתך... אין פה שום קשר לכבוד שמים... אתה בסה"כ מצטער על הכבוד... ועל תאוות הניצוח שנלקחה ממך...

עד כאן נקודה אחת!!! עד כאן האמת האמיתית כמות שהיא בלי לברוח מעצמנו...

אבל יש פה עוד נקודה!!! סוף סוף כל אחד נשען בימים אלו על רבותיו... ומציית ועושה על פי ציוויים... ו... והנה... הרי מישהו בסופו של דבר ינחל תבוסה... מי שזה יהיה... ולא משנה מי!!! ואז **עולה להתעורר השאלה:** נו... איך זה יכול להיות?? הרי ברגע שהרב שלי ככה אמר לעשות... הייתי בטוח שנצליח!! שהרי חכם עדיף מנביא ואם הוא אומר כנראה שהוא רואה שזה מה שבאמת יצליח... והנה... אם כעת לא הצלחנו... אז הרב טעה...?? איך יכול להיות??

אז התשובה היא מאוד מאוד פשוטה:

אין שום קשר בין דעת תורה לבין מבחן התוצאה!!! (זה כל ההבדל בין תפקיד של רב לתפקיד של באבא!!! באבא צריך לנחש איזה קבוצת כדורגל הולכת להצליח... אם הניחוש שלו הצליח הלך לו... ברו... ואם לא אז הוא הפסיד בטוטו והוא יכול לסגור את הבסטה... **אבל רב???** רב אף פעם לא צריך לנחש מה כדאי ומה הולך להצליח... רב אומר **מה צריך לעשות!!!** וזו הסיבה שכל האנשים הפשוטים שאין להם הרבה קשר ליהדות... מעדיפים ללכת לבאבא מאשר ללכת לרב... כי רב אומר מה רצון ה' **שצריך לעשות...** ואותו לא כ"כ מעניין מה צריך... כי הוא רוצה להצליח...) מסופר שמישהו פעם ניגש לחזו"א ושאל אותו דעת תורה האם לגשת לעשות ניתוח מסוים שיש לו כך וכך אחוזי הצלחה ואם לא יעשו אז יהיו כך וכך סיכונים... החזו"א שמע את כל הצדדים... ובסוף הורה לגשת לניתוח... אח"כ באו והודיעו לחזו"א שהניתוח אכן לא הצליח והחולה מת... ו... ושאלו אותו: איך הרב "מתמודד" עם ההוראה שלו שכשלה וגרמה למותו של החולה???

נענה החזו"א ואמר: **אני לא חוזר בוי!** אם מישהו יבא אלי עכשיו!!! ויצג לפני שוב את **אותה** שאלה עם **אותם** נתונים... אני שוב אענה לו את **אותה** תשובה... זה שבסופו של דבר הניתוח לא הצליח זה לא סתירה שלפי מכלול הנתונים והצלבת השיקולים זה מה שהיה צריך לעשות!!! **זה א' ב' של כל שיקול דעת ובעיקר זה א' ב' של דעת תורה!!!** כששואלים דעת תורה לא שואלים מה הולך להצליח... אלא שואלים מה צריך לעשות!!! והתלמיד חכם צריך לעמוד מול שקלול הנתונים ועפ"י לקבל החלטה מה רצון ה' שצריך לעשות... **עכשיו: מה יקרה בפועל???** זה כבר עניין של הרבש"ע... זה כבר אולי קשור לתפילה... אבל זה לא קשור בכלל לדעת תורה!!! זה א' ב' של היהדות שמי שלא יודע את זה עלול להיכשל בספקות לחינם באמונת חכמים... אדוני היקר... אנחנו עושים מה שצריך! לא מה שמצליח!!!

אבל עדיין... עומד חלוש הדעת ושואל: למה? למה המפלגה שלי לא הצליחה? למה?? למה הקב"ה ככה עושה לנו??? הרי **אנחנו עושים רצון ה' ומשתדלים לעשות למענו?? אז למה??**

אדוני היקר... ברוך הבא... מה תגיד על בחור ישיבה טהור וכן עליה מישיבת קרית מלך שלא היה שייך לשום מפלגה... בחור שקיבל על עצמו לשמור על הלשון וללמוד בקדושה בתוך תענית דיבור... והנה... בתחילת זמן חורף הוא חלה בפתאומיות והתבקש לישיבה של מעלה הבה"ח יהודה זיאת ז"ל נו... **את זה אתה מביין?** שתהיה בריא: יש לך בעיה למה הנציג שלך לא נבחר... מה תעשה עם כלל ישראל שיש להם שאלות הרבה יותר גדולות **ואנחנו לא שואלים שאלות...** כי בשביל מה אנחנו יהודים אם לא בשביל "ואהבת את ה' אלוהיך בכל לבבך ובכל מאודך, בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו במאוד מאוד... בכל מדה ומדה!!! אם נצחת הוי מודה לו... תודה ה' יתברך... ואם לא נצחת... גם הוי מודה לו במאוד מאוד... אם הנציג שלך יבחר... האם הוא יצליח לעשות משהו...? ספק! אבל אם אתה תקבל באהבה ותמליך את הקב"ה גם כשלא הצלחת... כאן בודאי עשית משהו מועיל...

ניתן לקנות את הספר **יובל**

העוסק בנושאים כדלהלן:

א. התמודדות והתגברות מול ניסיונות דורון.

ב. טראט נפילתי- שובו בנים שובבים.

ג. היום שאחרי- עזיבת החטא.

ד. מפת ניסיונות דורון, (אתה נמצא פה).

לפרטים יש להתקשר:

0527683095 --- 0548446694

כמו כן ניתן לקנות ספר **"אהבת"**, העוסק בענייני התפילה, יצירת קשר, ופתיחות רגשית מול אבינו שבשמים, במקדים המתפרסמים בגיליון זה מפעם לפעם, וכן בטלפונים הנ"ל

זאת למודעי: אמנם גיליון זה יתפרסם ויצא רק לאחר הבחירות... אבל אתה מבין לבד שהוא נכתב לפני התוצאות וטוב שכך... (לפחות אני הרווחתי שהייתי עסוק במשהו מועיל בימים הסוערים והמבולבלים האלו...)

אני מנסה להיכנס לראש של יהודי מחו"ל שקורא את העלון הזה... אוי... עוד פעם הוא כותב על בחירות... די... תחליפו כבר דיסק... תחליפו נושא... תצאו מזה...

אז כן... אתה צודק מאה אחוז... כמה אפשר לדבר על אותו נושא...? ובעז"ש אני מאוד מקווה שביום שלישי בלילה מכונות הנקיו של העירייה יעברו וינקו את כל כמויות הניירות ואת כל הלכלוך והטינופות... ובעז"ש נקווה שעל הדרך גם הראש שלנו יתנקא מהבוץ הזה...

אבל!!! האמת היא שהנושא של בחירות אף פעם לא יורד מסדר היום... כל העבודה שלנו בעולם זה בחירה!!!

לבחור בטוב!!! ותחשוב: בדיוק כמו בערב בחירות... כולם עובדים קשה... כולם נלחמים... נאבקים... אבל יודעים שביים שלישי בשעה 9 בערב... זהו!!! נסגרים הקלפיות!!! ומכאן ואילך אי אפשר יותר לפעול... אותו דבר בעבודת ה'!

כל זמן שהנר דולק אפשר עוד לתקן... כל זמן שאנחנו נמצאים כאן בעולם הזה אפשר לפעול... אפשר להכניס עוד קול של תורה... עוד מצווה... עוד מעשים טובים...

אבל לכל אחד מגיע הרגע שלנו!!! שאז נסגר הקלפי... ותשוב הרוח אל האלוקים אשר נתנה... וזהו... מכאן ואילך באים ימים אשר אין בהם חפץ... מכאן ואילך אי אפשר יותר להוסיף קולות... אי אפשר לפעול למען הרישימה...

זהו!!! נחרץ הגורל... ו... ולא לחמש שנים!! אלא לנצח נצחים!!! זה פחד פחדים...

בינינו... שים לב איזה מתח יש בשעות האלו של הספירת קולות... איזה מתח יש באויר... כל הזמן מתגנבים שמועות וכולם רוצים להתעדכן און לייין מה קורה... לאיזה כיוון זה נוטה... איזה מתח!!! איזה לחץ... ו... ותחשוב: על מה מדברים? על גורל של חמש שנים!!! אז תנסה לדמיין איזה מתח יהיה לנשמה שלנו בשמים... כשהיא תעמוד לבד לבד מול הספירת קולות הפרטית שלה... דא עקא... שהדין דין אמת... אי אפשר להברית מתחת השלחן... אי אפשר לעשות טריקים ולא לפסול קלפיות... פחד פחדים!!!

כן... יום של בחירות זה חשבון נפש לבחירה הפרטית שלנו... אנחנו נמצאים בשבעים שמונים של בחירות שהם גורליות לנצח נצחים שלנו!!! והקב"ה מתחנן לפנינו: ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב את המוות ואת הרע, **ובחרת בחיים!!!**

שני חיי שרה- כולם שוים לטובה... האמנם??

שני חיי שרה- אומר רש"י כולם שוים לטובה... מהמשפט הזה זה נשמע כאילו כחלל החיים של שרה אמנו היו ורודים... שיגרה נצחית של מאה עשרים ושבע שנים טובות- מצב סטאטי!!! הרי התורה שמה דגש **שכככולם שוים לטובה!!** משמע שכל החיים שלה היו טובים... לא כך? וזה מאוד קשה: כי **שוים** זה מלשון **השוואה!!!** ואיך אפשר לעשות **השוואה** בין כל השנים של חיי שרה? הרי אל תשכח ששרה אמנו במשך תשעים שנה היתה עקרה!!! ואח"כ היא נפקדה... נו... אז אתה יכול **להשוות** את התשעים שנה הראשונות של שרה **בלי** ילדים, לשלושים ושבע שנים הבאות שנולד לה יצחק...? איך אפשר להשוות את השנים האלו??? **וסתם ככה**: גם אל תשכח ששרה היתה אשתו של אברהם... והיא הלכה אחריו באש ובמים, ו... ואברהם? עבר תהפוכות בחייו... היו לו שנים יותר קשות ושנים יותר טובות... וכי שכחנו את השנים שאברהם היה בבית האסורים עד שהעלוהו לכבשן האש... ושרה...? וכי שרה נהנתה מהחיים בכל התקופה הזו? אז איך אפשר לומר על חיי שרה שכולם שוים לטובה?

התשובה היא כך:

לפעמים בכניסה לירושלים... אתה יכול פרסומת עעעענקית באורך של עשרות מטרים שמרוחה לאורך בנין מגורים... מהקומה העשרים עד הקומה הראשונה!!! חברות פרסומת ככל הנראה עשו עסקה עם דיירי אותו בנין, שהם תולים פרסומת לאורך הבנין... זאת אומרת: שהפרסומת חוסמת להם את המרפסת... **עכשיו ככה**: לפני כמה שנים היה גם בחירות... ותלו שם פרסומת של איש אחד... שהתמונה שלו הייתה מתנוססת על כל הבנין!!! כשהגעתי לירושלים... וראיתי את התמונה הענקית שלו מתנוססת בכניסה לירושלים... סיקרן אותי עד כמה התמונה גדולה... אז התקרבתי לבנין שעליו עמדה הפרסומת... ועשיתי השוואות לפי גודל המרפסות... שמת לב שרק הפרצוף של אותו בן אדם היה כ"כ ענק!!! שהפרצוף שלו לבד תפס **שתי קומות!!!** זאת אומרת: שהקומה העשירית קיבלה את המצח... את העיניים ואת חצי האף... ואילו הקומה התשיעית קיבלה את החצי השני של האף, את הפה... ושליש מהזקן... שאר הזקן נשאר לקומה שמתחתיה...

התחלתי לחשוב לעצמי: בשלמא אני!!! אני עומד מרחוק... אני עומד שם בתחנת דלק... אז אני? אני רואה את כל התמונה... אני רואה פנים... אני רואה בן אדם יושב... מחייך... ואני רואה אפילו... אפילו את המסר שהוא כ"כ רוצה להעביר לי... אבל תחשוב על האנשים שגרים כעת בקומה העשירית של הבנין הזה... שרק המצח של אותו אדם משחיר להם את כככול המרפסת!!! **הם רואים משהו??** כשהם מסתכלים מהמרפסת שלהם על הפרסומת... האם הם יכולים לראות משהו?? כלום!!! אפילו את המצח שלו הם לא רואים!!! למה??? כי הם **בתוך!!!** בתוך המצח שלו!!!

בשביל לראות מצח!!! צריך לראות את ההתחלה והסוף של המצח וגם ברקע הכולל של הפנים!!! אבל ברגע שהמצח תופס לך את כל המרפסת... אתה רק רואה צבע צהוב כזה... ו... וזהו! בקיצור: **מי שנמצא בתוך התמונה לא יכול לראות את התמונה בשלימותה!!** **מי רואה את התמונה בשלימותה?? רק!!! רק מי שנמצא מחוץ לתמונה!!**

המשל הזה הוא משל מדהים... אפשר להמשיך אותו על החיים שלנו... אדם בונה את האישיות שלו במשך שנים... הוא בונה בנין גבוה- עשרים קומות... כשנמצאים באמצע הבנייה!! כשנמצאים **בתוך** הבנייה, אז נמצאים **בתוך** התמונה! וממילא האדם בחיי חיות... לא יכול לראות את התמונה המושלמת שבבניית ממה שהוא בונה... כי מה נעשה... אתה **בתוך התמונה**... אתה כמו אותה משפחה שנמצאת כל כולה בתוך העין של האיש מהפרסומת... מתי אפשר לראות את התמונה? רק כשאתה יוצא ממנה!!! **רגע רגע... בעצם שכחתי פרט חשוב**... שבאותה פרסומת שעל אותו בנין... באותו בנין... היו קומות שהיה להם רקע שחור... למה?? כי הן היו נמצאות בדיוק במקום שבו נשקפת החליפה השחורה של האיש... ואילו הייתה קומה שהיה לה דווקא רקע צבעוני... כי היא בדיוק בתוך העניבה שלו... ואילו הייתה קומה שהיה לה רקע לבן ונקי... למה?? כי היה לה מזל להיות בדיוק בתוך הצווארון של החולצה שלו... בקיצור:

מי שנמצא בתוך הבנין מרגיש בכל קומה רקע אחר... מי שיתוכם בכל קומה... יראה פה תמונה אחרת... צבע אחר... אבל מי שיצא!!! יצא מהבנין... מי שיעמוד מחוץ לבנין... הוא יראה תמונה אחת!!! תמונה אחת... שרק מורכבת מכמה צבעים!!!

בתוך החיים שלנו... אנחנו עוברים תקופות שונות!!! יש תקופה שחורה... ויש תקופה ורודה... יש תקופה ססגונית... וישנה תקופה אפורת... כן!!! איפה יש תמונות שונות?? בתוך הבנין!!! בתוך התמונה!!! אבל כשיוצאים מהתמונה? כשפתאום רואים את החיים במבט המקיף שלהם... בסגירת מעגל שלהם... אז פתאום רואים שהכל תמונה אחת!!!

כולם שוים לטובה!!! בתוך חייה של שרה ברור שאי אפשר היה להשוות תקופה לתקופה... אבל ברגע שהיא זכתה להשלים את התמונה או אז: והיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה!!! **כככולם שוים לטובה!!! כולם היו אותה תמונה!!!**

אז נכון... שהיו שנים שחורות והיו קומות שהרקע שלהם היה שחור... והכל היה נראה שחור משחור... אבל עכשיו מתברר שהשחור הזה היה חלק מהרקע של החליפה... זה לא היה שחור!! זה היה חלק מהתמונה הכוללת!!! תתאר לעצמך... אחד מהשכנים באותו בנין בכניסה לירושלים... הוא פתאום התעצבן!!! הרקע השחור הזה חוסם לי את הנוף... הוא היה מגיע עם סכין יפני... ובשיא התמימות הוא היה חותך רק!!! רק את החלק שנמצא מול המרפסת שלו... לא!! שלא תבין לא נכון... הוא לא כמו אותם אלה שמורידים פרסומות... הוא פשוט הוריד את החלק שנמצא מול המרפסת שלו... הוא הוריד לו את כל הדי... אדוני! הרסת את כל התמונה!!! התמונה מתחילה בקומה הראשונה ונגמרת בקומה האחרונה... הורדת קטע?? הרסת את כל התמונה... אותו דבר כאן: רבש"ע: אני מוכן לעבוד רק כשיש גישמאק... כשקשה? כשי יצר הרע לדבר... כאן לא!! אדוני אתה צריך לבנות תמונה מושלמת... התמונה הזו מורכבת מימי אהבה וימי שנאה... רקע אפור שחור... לבן צהוב... אין אפשרות לחתוך את התמונה באמצע... העבודה שלנו היא להפנים שכל יום אנחנו בונים!!! לפעמים צריך רקע לבן... ולפעמים צריך רקע שחור... אם יום אחד קמתי על רגל שמאל... היום אין לי חשק ללמוד... נו... אז בא נחכה למחר... מחר יהיה יותר ורוד? לא!! היום אתה צריך לבנות צבע שחור!! בשביל לבנות את התמונה המושלמת של האישיות שלך... אתה צריך היום לעבוד, גם בלי חשק! לא תמלט מזה... את הרקע השחור הזה צריך... ואנחנו נהיה חייבים להשלים אותו לטובת התמונה המושלמת... בהצלחה...

ברלה ברלה צא החוצה... תוק תוק...

כשהיינו ילדים קטנים... אחד הדברים שהיו הכי יקרים ללבי... הייתה זו **המגירה!!! המגירה הקדושה!!!** לכל ילד במשפחה הייתה מגירה משלו... המגירה העליונה הייתה שייכת לאחי הגדול... והמגירה מתחתיו לאחי שמעלי... ואז המגירה שלי!!! אוי... איזה אהבה... כמה שעות התעסקתי ונברתי במגירה שלי... ואוי ואבוי למי שחש ושלוש נגע במגירה שלי...

וכשהיינו רבים מידי פעם- אני ואחי... היו צעקות... ואפילו קצת מכות... אבל לא נורא... זה עדיין בגבול הטעם הטוב!!! אבל כשהעסק היה יוצא מכלל שליטה... והגיע הזמן לפתוח בנשק בלתי קונבנציונלי... הייתי הולך מהר מהר לחדר... פותח את המגירה של אחי ועושה ככה ככה ככה... ואז הייתי חוזר אליו ומסנן בשקט רועם... **הפכתי לך את המגירה!!!** ואז!!! אז הייתה מתחילה מלחמת העולם השלישית... בכיות קורעות לב... אמא... הוא הפך לי את המגירה... הוא נגע לי במגירה...

והנה היום... אני ואחי מידי פעם נפגשים מול אותם מגירות... ומתגלגלים מצחוק... אחי אמר לי: תראה מה שזה... היינו אחים... הכל אצלנו היה **בשותפות** גמורה... הורים **משותפים**... בית **משותף**... חדר **משותף**... אפילו מיטת ההריזר נפתחת **משותפת**... ארוחת ערב **משותפת**... וגם צרות **משותפות**... ושכנים מעצבנים **משותפים**... **הכל בשיתוף גמור**...

אבל כל זה לא עזר!!! כי ברגע שהייתה לנו מגירה אחת עלובה שבה היינו נפרדים וכל אחד היה מתבצר במגירה שלו... אז כשרצינו לריב... כל אחד מאיתנו נכנס כל כולו בתתתתתת המגירה הפרטית שלו והתבצר בתוכה וננעל בתוכה!!! ומשם!!! משם ניהלנו מלחמות עולם אחד בשני... כאילו אין בינינו כלום... כאילו כל אחד מאיתנו נולד במגירה שלו ולא מכיר את השני משום כיוון... כאילו אנחנו גרים בשתי יבשות...

כן!!! אני תקוע במגירה שלי!!! ואתה תקוע במגירה שלך!!!

צחוק צחוק... זה היה מצחיק אם זה לא היה עצוב... מה נעשה שהמשל הזה מהמגירות הוא מאוד מאוד עדכני לדורנו...
בא נסתכל רגע בראש גדול ובמבט רחב על כל היקף היהדות בכללותה...

אני הליטאי!!! ואתה החסיד!!! כעת... בימים אלו... נניח שיש בינינו תהום של אי הבנה... אנחנו כועסים אחד על השני... ולא מבינים אחד את השני... אנחנו מרגישים כאילו אנחנו מדברים בשתי שפות... כאילו אין בינינו שום מכה משותף וכאילו מעולם לא נפגשנו... **ואני שואל אותך:**

בשבת האחרונה הרי שנינו קראנו בתורה!!! תגיד לי: האם יש **אות אחת!!!** בספר תורה הליטאי שהיא כתובה אחרת מהספר תורה החסידי??? הרי בספר תורה יש ששים ריבא אותיות... זה המון!!! ואני הרי ליטאי ואתה חסיד... אז תגיד לי כמה שיוני גרסאות יש בין הספר תורה שלי לספר תורה שלך??? **אפס!!!** שמעת??? **אפס!!!** יש לנו את

אותו ספר תורה!!! אבל מממממממ... אין בינינו ויכוח על אות אחת אפילו בתורה... אנחנו נפגשים ומחבקים את **אותו ספר תורה!!!**

הלאה... נעבור לנביאים וכתובים... האם יש איזה נביא אחד שהציבור ליטאי אוחז ממנו והציבור החסידי קצת מתנגד לסגנון שלו??? ואולי יש אחד מהנביאים שהוא יותר מידי חסידי כזה... שהציבור הליטאי לא תמך בו בחלק מהקדנציות??? יש כזה דבר??? נראה לי שלא!!! אני גם חושב שמכל הנ"ך אין פסוק אחד שהליטאי גורס והחסידי לא וגם לא ההיפך...

אני מקווה שאתה מסכים איתי... זאת אומרת: גם אחרי כל המריבות וכל האי הבנה שבינינו... עדיין אנחנו יכולים לקבוע חברותא בחומש רש"י וגם בתנ"ך ולא צריך לפחד שפתאום יגיע איזה פסוק שהוא שנוי במחלוקת... הלאה!!! חכה... יש דור שלם של תנאים ואמוראים...

אני שואל אותך: האם יש איזה תנא אחד ששנוי במחלוקת... שהליטאים מזוהים עם התנא הזה... ואילו החסידים סבורים שהוא לא מספיק הולך בדרכי החסידות??? **לא! לא ידוע לי כזה דבר!!! עוד שאלה:** האם יש איזה דף בגמ'... שהחסידים דווקא אוחזים ממנו... ואילו הליטאים מתנגדים לדף הזה וסבורים שצריך למחוק אותו??? תבין: הרי בזמן ק"ש מצינו שיש שני זמנים... יש זמן מג"א ויש זמן הגר"א... אז אולי גם בדף היומי... אולי יש דף היומי לפי הש"ס וגשל החסיד... ואילו לליטאים יש כמה דפים פחות כי הם התנגדו לכמה משפטים שלא התאימו למצע של המפלגה שלהם... אה... יש כזה דבר??? לא ידוע לי!!!!!!

זאת אומרת: בכל הש"ס הגדול הזה... על כל אלפים שבע מאות דפים שיש בו... אין בינינו שום ויכוח!!! אנחנו בתיאום מוחלט!!! אנחנו אחד אחד לגמרי!!! אנחנו חבוקים ודבוקים באותו תלמוד בבלי...

חכה... אני רוצה ללכת עד הסוף... ראשונים: רש"י תוס', רמב"ם רמב"ן רשב"א ריטב"א... האם יש איזה ראשון שהוא שנוי אצלנו במחלוקת??? האם רש"י הלך פעם עם במועצת של החסידים... שהליטאים התרגזו והחליטו שהם יותר לא לומדים אותו??? ואולי פעם הרמב"ן התבטא איזה ביטוי קצת יותר מידי ליטאי... שהחסידים הסתייגו והחליטו שהוא שייך למגזר השני??? לא! לא ידוע לי!!! **אתה קולט מה קורה פה???**

יש לנו תורה עעעעענקית!!!!!! תורה שבכתב... תורה שבעל פה... יש לנו עשרות תנאים ומאות אמוראים... ואלפי אלפי ראשונים ואחרונים... ואנחנו כאיש אחד בלב אחד איתם ביחד בשיתוף ותיאום מוחלט!!! ואנחנו תמימי דעים סביבם ואוחזים מכל מילה שנאמרה על ידם... יש לנו את אותו ספר תורה... אותו שו"ע... אותו ש"ך וסמ"ע...

נו... אז מה כבר כן מפריד בינינו???

יש כמה ויכוחונים קטנים ונקודתיים... שקשורים לויכוח טקטי פוליטי איך להתנהל מול אויב משותף... זה כל הויכוח בינינו... עכשיו: תעמיד את החילוקי

דעות הפצפוניים האלו מול כל הרשימה האדירה שהבאתי לך עכשיו שאנחנו מאוחדים בה... כמה זה באחוזים? אלפית שבאלפית

היהדות שאנחנו שותפים גמורים בה...

ולמרבה האבסורד האלפית אחוז הזו מספיקה לנו ומשפיעה עלינו!!!

הויכוחים הפצפוניים האלו הצליחו להכניס אותי לתוך מגירה אחת!!!
ואותך למגירה השניה!! כל אחד מאיתנו התבצר וננעל בתוך המגירה שלו... ומשם אנחנו יורים אחד על השני אש וגפרית כאילו אף פעם לא נפגשנו... כאילו אין בינינו כלום... כאילו אנחנו שייכים לשתי יבשות...

אז תגיד לי: מי יותר תינוק??? מי יותר אבסורדי??? האם אני ואחי ששכחנו מההורים **המשותפים** שלנו ועזבנו את הבית והחדר **המשותף** והארוחת ערב **המשותפת** ומכרנו את כל המכנה **המשותף** בינינו לאיזה מגירה עלובה שכל אחד מאיתנו התבצר משם וירה על אחיו... אתה הרי מסכים איתי שזה תינוקי...??

אז מה תגיד עלינו??? שאנחנו עוזבים את כל היהדות... עוזבים את התנ"ך **המשותף** שלנו... את הש"ס פוסקים **המשותף** שלנו... את הכותל המערבי **המשותף** שלנו... את האבות הקדושים **המשותפים** שלנו... את המאמא רחל **המשותפת** שלנו... את כל ערכי הנצח היהודיים שסבא שלי וסבא שלך נהרגו ונטבחו **יחד** על קדושת שמו יתברך... את כל זה הנחנו בצד... וכל אחד מאיתנו נכנס לאיזושהי מגירה קטנה!!!! ננעל בתוכה!!! התבצר בה!!! ומשם אני ואתה יורים אחד על השני... כאילו מעולם לא נפגשנו... **תגיד לי: נפלנו על הראש? אבדנו לגמרי את הצפון?**

אני רוצה שתבין: בית המקדש נחרב על שנאת חינוס!!! מה פירוש שנאת חינוס?? מה כ"כ נורא בשנאה?? הרי בארחות צדיקים יש הרבה שערים... שער הענווה... שער השמחה... שעת הצייקנות... ויש גם שער השנאה... אז מה... עם ישראל עברו על שער השנאה ולכן נחרב בית המקדש???
מה כ"כ חמור בשנאת חינוס יותר מכל מידה מגונה אחרת???

התשובה היא: כשביהמ"ק נחרב על שנאת חינוס... זה לא בגלל המידה רעה הנקודתית שיש בזה... יש פה משהו הרבה יותר עמוק...

שנאת חינוס זה **ראש קטן!!!** שנאת חינוס זה **מגירה!!!!**

ברגע שיש לנו כזו יהדות משותפת וכזה אבא שבשמים משותף וכזה בית המקדש משותף וקרבת ציבור משותפים... ואנחנו בוחרים להניח את הכל בצד... וכל אחד נתקע בתוך איזה עקרון מסוים ונכנס לתוך מגירה מסוימת וננעל בתוכה שמחליט שכל היהדות מתחילה ונגמרת כאן...

על זה!!! על המגירה הזו נחרב בית המקדש...

תבין: בבית שני הקב"ה הגיע לבית המקדש וחיכה לפגוש את הבנים שלו שם... הקב"ה נכנס ו... ו... וש... ש... שקט... אף אחד לא נמצא... דממה... בית

כן!!!! היהודי הזה שעובר לידך כעת ברחוב... את ה"דבר" הזה הקב"ה אוהב... וממילא!!! כשאתה שונא את חבר שלך... במילים אחרות: אתה שונא את מה שהקב"ה אוהב!!!! במילים אחרות: אתה והרבש"ע לא מסתדרים!!! אתם לא "באותו ראש"!!! יש ביניכם ניגוד אינטרסים! הקב"ה מסתכל על הבנים שלו ומחפש לראות בהם דברים חיוביים ואתה מסתכל על הבנים של הקב"ה ומחפש לראות בהם את הדברים השליליים... אז יש פה בעיה בשלום בית... אין תקשורת הדדית בין לבין הקב"ה... אין ביניכם אינטרסים משותפים... **אה... אבל אתה גלאט כשר...???** אה... אבל אתה יודע כ"כ טוב להסביר עד כמה אתה צדיק יסוד לעומת חבר שלך שכ"כ לא בסדר??? **אז מה...** גם בלעם היה צדיק יסוד עולם... גם הוא אמר והבטיח שמה שיהיה ומה שלא יהיה הרי לא אוכל לעבור על פי ה' אלוקי לעשות קטנה או גדולה... כן... והוא עמד בזה!!! וזה לא סתירה שהוא נשאר אותו בלעם הרשע שהקב"ה שונא אותו... **ולמה??**

כי מי ששונא את הבנים שלי... אני שונא אותו!!!

מי שכן מביט און ביעקב וכן רואה עמל בישראל... אז ה' אלוקי לא עמו!!!

מי שלא מוכן לאהוב את מה שאני אוהב... אז אני לא מעוניין להיות בידדות איתו... לא עשינו עסק... לא רוצה קשר איתו... לא טוב לי איתו...

זהו!!!! הבחירות מאחורינו... אין כבר יותר תירוצים שאנחנו חייבים להילחם אחד בשני כדי להציל את כלל ישראל... אין יותר תירוצים שאני חייב למחות בפשעים שאתה מעולל... זהו!!! סוף סוף נגמרה חובת ההשתדלות! זהו!!! כעת כולנו עומדים אחד מול השני... וסו"ס אנחנו יהודים... וכיון שכך הרי אבא שבשמים אוהב את כל אחד מאיתנו... והוא מעוניין שאנחנו נאהב את מה שהוא אוהב... **זהו!!! זה הנתנו!!!**

מתאים לך?? אתה בן של ה'... אתה ב"ראש" של ה'...

לא מתאים לך?? אתה לא בן של ה'... אתה "לא בראש" של ה'...

כן... אני עכשיו צריך לאהוב אותך ואתה צריך כעת לאהוב אותי... כן... אני שמעצבן אותך עכשיו... אני... שאתה כעת קורא ומתפוצץ ובטוח שאני טועה... ובא נניח שאני טועה... אבל הקב"ה אוהב אותי למרות שאני טועה... אז אתה חייב לאהוב אותי... ונכון שהצבעתי למישהו אחר ממה שאתה הצבעת ואתה מצידיך עשיתי עוול גדול מאוד... נו... מה אעשה... עשיתי מה שעשיתי... עכשיו זה כבר מאוחר... כעת תכל'ס... הקב"ה אוהב אותי או לא אוהב אותי??? אוהב!!!! אז אין לך ברירה... אתה חייב לאהוב אותי... אני פונה בעיקר אליך כי הפעם במקרה הכדור בידיים שלך... כי אני? אני כבר החלטתי שאני אוהב אותך... לא נותר לנו אלא לצאת מהמגירות... כל אחד מהמגירה שלו... להתמתח ולחלץ את עצמותנו מהישיבה הממושכת והמכווצת בימי הבחירות... לא נותר לנו אלא לנשום מלא ראותנו את האוויר הצח של היהדות הכ"כ רחבה שמושפת לכולנו...

אעשה שאני בדיוק ההיפך... אני מחפש כל היום את החסרונות שלהם... מה אעשה... ברגשות אני והקב"ה לא מסתדרים...

אבל חוץ מזה!!! אני גלאט גלאט גלאט!!!! אני צדיק יסוד עולם! לא אוכל לעבור על פי ה' אלוקי לעשות קטנה או גדולה...

עד כאן בלעם... כעת נעבור לגדעון...

גדעון זה סיפור הפוך במאה שמונים מעלות...

גדעון בן יואש חי בדור שבני ישראל עשו הרע בעיני ה' וגדעון התגורר בעיר שכולם עבדו ע"ז... רק שתבין את המושגים: היה להם ברפת שור שהתפטם שבע שנים לעבודה זרה!!! מושגים של פולחן ע"ז!!!!

והנה... לילה אחד מלאך ה' מתגלה לגדעון ואומר לו: ה' עמך גבור החיל... וגדעון... במקום לענות יפה... גדעון מגיב בכאב ומטיח דברים כלפי מעלה... הקב"ה עזב אותנו... נטש אותנו... אנחנו כ"כ מסכנים... סובלים פה מהאויבים שלנו... הקב"ה שומע את ההטחת דברים האלו... ומה הקב"ה עונה לגדעון??? ויפן אליו ה' ויאמר לך בכוחך זה והושע את ישראל!!! אומר רש"י: בכח הזכות הזו שלמדת סניגוריה על בני...

מה הפשט בזה?? כן... גדעון היה בתוך החטא... חי בתוך עיר שכולה עבודה זרה... **אבל משם!!!** מתוך המקום הזה ומתוך המצב הזה... משם היה לו **אינטרס משותף** עם הקב"ה...

לקב"ה כואב הבנים שלו... וגם לגדעון כואב אותו דבר...

הקב"ה מחפש מישהו שיסנגר על ישראל וגדעון גם מחפש לסנגר עליהם...

והנה בדיוק גדעון מגיע ואומר את המשפטים הנכונים שאבא שבשמים מחפש לשמוע!!! יש כאן אינטרסים משותפים!!! כשיש אינטרסים משותפים... אז יש תקשורת... יש אהבה... ומהאבה שכזו אפשר להתגבר ולהתעלות מעל כל מיני פשעים... ומשם הקב"ה פונה לגדעון ואומר לו: לך בכוחך זה והושע את ישראל... אתה ב"ראש שלי" אתה בכיוון שלי... לך והושע את ישראל...

הבנת את ההבדל בין בלעם לגדעון?? בלעם הוא צדיק יסוד עולם... אבל יש בינו לבין הקב"ה ניגוד אינטרסים!!! ואילו גדעון חי בדור שעושים הרע בעיני ה'... אבל יש לו אינטרס משותף עם הקב"ה...

מה כתוב כאן??? שלא מספיק להיות גלאט כשר!!! צריך גם להיות ב"ראש של הקב"ה" צריך להפעיל את החושים העדינים ולזהות מה הקב"ה אוהב. ולאהוב מה שהקב"ה אוהב. ולחשוק מה שהקב"ה חושק. **אז זהו!!! שהקב"ה אוהב את עם ישראל!!! שמעת??**

אני חוזר שוב בפעם השנייה: **הקב"ה אוהב את עם ישראל...**

וכעת אני אגלה לך סוד: לא רק אני חוזר על המשפט הזה פעמיים אלא גם אתה חוזר על המשפט מידי יום אבל לא פעמיים אלא ארבע פעמים... בבוקר אתה אומר: **אהבה רבה אהבתנו ה' אלוקינו**... ואתה מסיים: **הבחר בעמו ישראל באהבה**... ואילו בערב אתה שוב אומר: **אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת**... ואתה מסיים: **ברוך אתה ה' אוהב עמו ישראל!!!** כן... ישמעו אזניך מה שפין מדבר... הקב"ה אוהב את ה"דבר" הזה שקוראים לו יהודי... נשמת ישראל!!!!

המקדש ריק... הקב"ה מסתכל ימינה ושמאלה... מדוע באתי ואין איש... איפה אתם בני??? ואז פתאום הקב"ה רואה ארון עם מלא מלא מגירות... וכל אחד מציץ מהמגירה שלו ואומר: אגוטע יום טוב רבש"ע... אני פה!!! בתוך המגירה הזו!!! פה אני מתחיל ונגמר!!!

אם כל אחד תקוע בתוך מגירה אז לא צריך בית המקדש... בית המקדש הוא בית גדול שמטרתו להכיל את כככל כלל ישראל! לאחד את כל כלל ישראל סביב יחוד ה'... אבל ברגע שכל אחד תקוע בתוך מגירה משלו... הבית מיותר... הבית נשאר ריק...

תבין: בית ראשון נחרב בגלל שהיה בו יותר מידי צפוף!!! היה עבודה זרה... ועל זה נאמר: "כי קצר המצע מהשתרע..." הקב"ה כביכול אומר: אין בבית הזה "מספיק מקום" לשני אלוהים... רק לאלוקים אחד...

לעומת זאת בית שני??? בדיוק ההיפך!!! בית שני חרב מרוב מקום!!! ברגע שכל אחד תקוע במגירה... הבית נשאר שמם מאין אדם... ה"י"...

זהו... הגיע הזמן שנצא מהמגירות... נפסיק להיות ראש קטן...

נכון... היה לי ויכוח נקודתי איתך אודות מגירה מסוימת... כעסת עלי שהפכתי לך את המגירה... ואני כעסתי עליך שנגעת בשמונצעס שיש לי במגירה... אבל מה נעשה שאבא אחד לכולנו... ש"ס אחד לכולנו... תפילת שמו"ע אחת לכולנו ואמן יהא שמיה רבה אחד ויחיד בוקע מפינו!!!!

וכולנו כולנו מחכים בכיליון עיניים מתי יבנה אותו בית שכל ישראל יכנסו דרך שער אחד!!! באותה עיר שחוברה לה יחדיו... למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך, למען בית אלוקינא אבקשה טוב לך...

עוד נקודה אחת חשובה מאוד... בפרט לימים אלו...

לפניך שתי דמויות!!! בלעם!!! וגדעון!!!

בלעם הוא ירא שמים אמיתי!!! ולא בציניות... הוא באמת היה ירא אלוקים... (אגב: זה לא חכמה... מדובר באדם שידע דעת עליון... אז איך לא יהיה לו ריאת הרוממות) והוא מצהיר כמה וכמה פעמים: "אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור פי ה' אלוקי לעשות קטנה או גדולה" ובאמת הוא לא מעיז לזוז מילימטר מרצון ה'... ועד הרגע האחרון הוא לא אמר מילה נגד רצון ה'... מה שנכון נכון!!! אז עובדה!!!

נו... אז למה הוא בכל זאת בלעם הרשע?? למה הוא נזכר לדראון עולם כאחד מהרשעים הגדולים ביותר?? מסיבה אחת ויחידה:

הוא והקב"ה חיים בניגוד אינטרסים!!!

הקב"ה "לא הביט און ביעקב..." **אבל מה אעשה** שאני כן...

הקב"ה לא "לא ראה עמל בישראל" **אבל מה אעשה** שאני כן...

הקב"ה כל היום מחפש בכל דרך לראות את הדברים הטובים של העם היהודי... **אבל מה**

"למען לא נבוש..."

מושגים בסיסיים בהלכה.

בסוף זמן חורף או לקראת תשעת הימים פתאום יתחילו לרדן ולהרדיין על המעוזה החביבה ששמה "סיום מסכת..." על מה אפשר לסיים ואיך לסיים... אבל חבל... למה עכשיו נזכרתם לדבר על זה ולהוציא את העיניים?? עכשיו זה כבר מאוחר... אז זהו!!! שהפעם בא נחליט שלא מחכים לסוף הזמן... אדרבה... כעת!!! בתחילת זמן חורף מעובר... אנחנו כבר מציבים יעד סופי ששמו סיום מסכת!!! מעכשיו כבר נתכנן את הסיום... מעכשיו כבר נתאם את עצמנו שעד סוף הזמן נוכל לסיים מסכת... תחליט כבר היום שאין מנוס!!! אין ויתורים!!! מזמן חורף כזה ארוך אני חייב לצאת עם סיום מסכת ויהי מה... חייב!!! ובכן:

כעת נתמקד בעיקר בחלק ה"חיוק" שבזה:

א. השורש והמקור למושג ששמו: סעודת סיום מסכת" נלמד ומבואר מכמה מקורות בחז"ל: א. מאביי שהעיד על עצמו, שכשתלמיד שלו סיים מסכת, הוא- הראש ישיבה היה עושה יומא טבא לרבנן... ב. הרמב"ן מביא על הפסוק "ויחזו את האלוקים ויאכלו וישתו", מכאן שאוכלים ושותים לכבוד גמרה של תורה. ג. הרמב"ן שם מביא משלמה המלך, שבאותו לילה שהוא ביקש מהקב"ה חכמה וקיבל, הרי למחרת הוא השכים ועשה סעודה... כאן כבר רואים משהו קצת יותר עמוק... שלא רק סיום מסכת!!! אלא גם בהירות והיקף הבנה פנימית בתורה כפי ששלמה בבת אחת הבין באותו לילה... נחשב גם הוא לסיום... (זה כבר דבר פחות מוגדר... אבל סוף "אוקומי גירסא סיעתא מן שמיא" וגם אחרי שלומדים... עדיין יש לכל אחד יש את היום הזה שבו הוא מרגיש שהוא באמת קולט את הנושא... ומצליח להקיף את הנושא בכללותו. וזה גם סוג של סיום... אבל קשה להגדיר את השלב הזה... בעצם מי אמר שצריך להגדיר... מה שכורר: יש כזה שלב...!!!! שהדרך להגיע אליו זה "ירבה בישיבה ויבקש רחמים ממי שהחכמה שלו")

ב. בחור יקר: זכית לסיים מסכת??? אשרך... אבל תרשה לי לגלות לך משהו שאתה לא יודע, אחד מהדברים המרטיטים והמבהילים בסיום מסכת... שהמסיים אומר קדיש הגדול... שלהיו ידוע לך זה אותו קדיש שאומרים בלילה אחרי הקבורה ואחרי צידוק הדין... (ולכן יש נוהגים שהמסיים לא אומר אותו אלא נתן אותו לאבל או יתום...) **והמכנה המשותף בין לווייה לסיום מסכת:** שבשניהם מדובר בסיום... (או סיום החיים או סיום מסכת) ובשניהם אנחנו אומרים "הדרן עלך..." בקבורה אנחנו מאמינים שיהא תחיית המתים ואז כל המתים "יהדרו עלך", ואילו גם בסיום מסכת נדרש מאיתנו להחיות את המסכת הזו שלא תמות ח"ו... (שהרי קי"ל: הלומד ואינו חוזר כמוליך וקובר...) עכ"פ מעמד של סיום מסכת... חוץ ממה שהוא מעמד משמח... הוא גם מעמד קצת מריר... סוף מבחינה מסוימת יש **פה לווייה!!!** אתה מלווה את המסכת לארון ו... ו"מסיים" איתה... רק למה אנחנו לא כ"כ עצובים?? כי עמדת פה והכרזת קבל עם ועדה ש"הדרן עלך..." הבטחת שאתה לא נפרד... אז אנא... תקיים את הבטחתך... כבר עכשיו, במעמד הסיום תקבל על עצמך סדר מיוחד של חזרה על המסכת הזו!!! **זכור: בידך הדבר!** אתה תקבע אם הסיום הזה יהיה יומא טבא לרבנן... או חלילה לווייה של המסכת לבית עולמה.

בקיצור: בסוף זמן חורף א"ה יכתב כאן בל"ה הלכות סיום... אבל כעת זה לא חשוב... כעת מה שחשוב זה בעיקר להתחיל ללמוד...

הלכה ולא למעשה בדורנו אנו!!! אין לקחת רעיונות מכאן לדורנו אנו...

מזל טוב!!!! השמועה עשתה כנפיים... וכולם פערו פיהם בתדהמה... שמעתם??? התנא ר' אליקים מגדולי תלמידי שמאי הזקן... לקח חתן לבתו את הצורבא אבימי, מתלמידי הלל הזקן... לא יאומן... כן... כל הלומדים בבית המדרש מכירים את השילוב המנוח בין ר' אליקים לאבימי... את הויכוחים הבלתי נגמרים שביניהם... הם מסוגלים להתנחל אחד עם השני שעות ע"ג שעות... את זה כולם מכירים... אבל שיש להם כזו הערכה אמיתית אחד לשני... שר' אליקים בעצמו בחר את אבימי לחתן?? על זה כולם בהלם!!! כל העיר כמרקחה!!! כן... כעת התברר מעל כל ספק עד כמה המחלוקת ביניהם היא טהורה ולאמיתית של תורה... ועד כמה יש ביניהם אהבת רעים אמיתית ועמוקה!!! והבית נבנה במזל טוב... ר' אליקים התחייב לחתנו קעסט עשר שנים בביתו על חשבוננו... החתן הצעיר וזוגתו יוכבד התגוררו בבית צמוד לשווער... ומאז הידידות והקשר הנפשי שביניהם רק הלך והעמיק!!! את הכל הם עושים ביחד!!! במשך היום הם יושבים בבית המדרש ומתנצחים בלימוד עד שרווחא שמעתא... ואילו לקראת הערב הם עוברים דרך השדה ושם הם מטפלים במה שצריך לטפל... וגם זה נעשה ביחד... בשותפות גמורה ובהדדיות... והנה!!! בחודשים האחרונים שניהם היו טרודים יחד בעונת הבציר והגת... דריכת הענבים ועשיית היין בטהרה... זה לקח להם הרבה זמן... אבל אין מה לעשות... זו העונה שממנה הם מתפרנסים כל השנה ואם לא עכשיו אימתי... והנה... בימים האחרונים יוכבד שמה לב שבעלה אבימי חוזר הבייתה קצת מדוכך... פניו אינם כתמול שלשום... גם אמא שמה לב שבעלה חוזר הבייתה בימים האחרונים פחות שמח... בקיצור: הם התחילו לחשוד שמהו שם קורה... משהו קצת חשוד קורה בייחסים שבין שווער ולחתן... אמא ויוכבד התחילו לדאוג... מה קרה?? האם הם חלילה הסתכסכו? הרי עד היום... גם כשהם התווכחו אש וגופרית והיו אויבים זה לזה תמיד בסופו של דבר הם רק נהיו אוהבים יותר... מה... אז יכול להיות שהפעם זה נגמר אחרת??

ליוכבד לא הייתה ברירה... ובליה... שכשבעלה אבימי חזר הבייתה היא שאלה אותו בעדינות: האם קרה משהו בייחסים בינך לבין אבא שלי??? אבימי היה קצת מופתע... והוא חיך ואמר: חס ושלום!!! אנחנו אוהבים! יש בינינו קשר מצוין... אל תדאגי... ואז אבימי נאנח ואמר... אבל!!! דא עקא...

שבזמן האחרון הקשר בינינו יותר מידי!!! יותר מידי מצוין!!! **ואז אבימי פתח את סגור לבו וסיפר לאשתו:** תביני... אני ואבא שלך... כל הייחסים שבינינו... כל החיות וכל הקשר שבינינו... הכל מגיע מהריתחא דאורייתא ועמל התורה המשותף שבינינו... והנה... בתקופה האחרונה... היינו עסוקים יותר מידי הרבה בחיי שעה... בבציר ובאסיף ובגת... ומסילא! מטבע הדברים היינו טרודים והיינו פחות שקועים ומונחים בלימוד... ומסילא בתקופה הזו כל השמחת חיים המשותפת שלנו קמלה ונמצאת בשפל... ואנחנו מנסים להתעלות מזה... ומשתדלים להיכנס בחזרה ללימוד... אבל עדיין קשה!! כי... כי... עדיין לא גמרנו את כל המלאכה... יש לנו עוד הרבה "חיי שעה" משותפים שלא סיימנו איתם... וזה מעסיק אותנו... וכשאנחנו כבר נפגשים ורוצים להתחיל ללמוד אז כל הנושאים קופצים ועולים על השלחן ואנחנו לא מצליחים להשתחרר מהם ולצלול שוב בים התורה... סיים אבימי את דבריו בחיוך ממתיק סוד ואמר לאשתו... אל תדאגי... אנחנו לא ניתן למצב להמשיך כך... אנחנו עובדים על איזה פתרון נקודתי... אבל זה עדיין בסוד...

למחרת בערב ר' אליקים ואבימי חוזרים הבייתה עם חיוך מסתורי... הם קוראים לשווער וליוכבד... מכנסים מטבחון... והשווער ר' אליקים פותח ואומר: היות ובתקופה האחרונה השטייגן שלנו נמצא בשפל כתוצאה מכל מיני נושאים משותפים נוספים שמטרידים אותנו ולא מאפשרים לנו לחזור לתלמודנו... לכן חשבנו על רעיון קצת נועז!!! ואנחנו מרגישים צורך לשתף אתכם בתכנית... ובכן: החלטנו לעשות חיזוק **לחודש הקרב... ולהדיר את עצמנו הנאה אחד מהשני!!!!** כלומר: אני השווער אדיר את עצמי הנאת מאכל מחתני אבימי!!! ובמקביל: חתני ר' אבימי... ידיר את עצמו הנאת מאכל ממני!!!!

אמא ויוכבד הזדעזעו עד עמקי נשמתם ושניהם התחילו לבכות... מה...?? רש"ע... מודרים הנאה??? מה קרה??? שה' ירחם... רק השונאים הכי גדולים מדירים את עצמם אחד מהשני... מה... אתם עד כדי כך לא יכולים לסבול אחד את השני...?? מה קרה? למה פיצוץ שכזה? **אבא ואבימי חייבו אחד לשני... ור' אליקים כיבד את אבימי שיסביר:** לא!!! תבינו!!! יש לכם טעות קטנה... שונאים אמיתיים באמת אף פעם לא מדירים את עצמם אחד מהשני!!! הם לא צריכים... הם מספיק שונאים בשביל להפנות עורף אחד לשני ולא להיפגש אף פעם ובשום כיוון... **לעומת זאת דווקא האוהבים הגדולים ביותר!!!** דווקא אלו שרוצים בכל מחיר להמשיך להיות ביחד ולעשות שטייגן **ביחד** ולגדול **יחד** בתורה!!! דווקא להם... לפעמים קורה שהם נתקלים ביותר מידי הרבה נושאים משותפים **אחרים** שמסיתים אותם מהנושא המרכזי... **ולכן דווקא הם!!!** דווקא אנחנו זקוקים לנשק הבלתי קונבנציונלי של "מודר הנאה" בשביל לדחות ולסלק ביד תקיפה ובלתי מתפשרת את כל המסיתים... ולהתרכז בעבודת ה'... לא!!!! חלילה!!! אנחנו לא שונאים אחד את השני... אבל אנחנו כן מאוד מאוד שונאים את כל הדברים בטלים המיותרים שמפריעים לנו לחזור ולהיות דבקים בתורה... אבא ואבימי הסבירו ואמא ויוכבד הבינו... ההחלטה נפלה באותו ערב... אבא ואבימי נעמדו בחרדת קודש ופצו מפהם את הנדר... אנחנו מודרים הנאת מאכל אחד מחבירו לחודש הקרב!!!!

ומשם!!!! משם הם יצאו יחד לבית המדרש לעסוק בתורה בלילה... אמא ויוכבד ליוו אותם בתפילה חרישית... אגא ה'... שהם יצליחו ללמוד... שיצליחו להיכנס ללימוד... שהדברים יחזרו שוב להיות מאירים ושמחים כנתינתם מסיני... אמא ויוכבד היו עדיין בסערת רגשות וכל הזמן חיכו בחלון... ואז!!!! לאחר כמה שעות הם חזרו בפנים קורנות ואור בעיניים...

יוכבד קראה לאמא... הנה אמא... תראי... הם חזרו לעצמם... הם חזרו להיות שמחים ואוהבים כמו תמיד... כן... ברוך ה'... היום לא היה לנו מה לדבר... אנחנו מודרים הנאת מאכל אחד מהשני... (תבינו: אתמול היינו עסוקים בכאב ראש של קורת בית הבד שצריך להטביל אותה... והיינו גם מוטרידים מאוד מהחבית של התרומה שתעלה בשלום מן הבור ולא תפול לשם בחזרה תוך כדי העליה מהבור ותדמע את כל החולין... אבל זהו!!!) נכון לחודש הקרב אין לנו מכנה משותף בכל נושא שקשור למאכל... מסילא חזרנו ללימוד... היום היה ריתחא דאורייתא עצומה בינינו...

למחרת!!!! אמצע הלילה... ר' אליקים ואבימי יושבים ועוסקים בתורה... ולפתע נשמע קול בכיו של יענקי הקטן... יוכבד מנסה להרגיע אותו... וגם אבימי בשלב מסוים נכנס וניסה להרגיע אותו... והילד לא נרגע... ואז הגיע תורו של הסבא ר' אליקים... הוא נכנס... מה קרה ליענקי המתוק שלי?? למה הוא בוכה??

אבימי יוכבד משכו בכתפיהם... ולבסוף יוכבד אמרה... מה נעשה... הילד רוצה חלב ו... ו... ונגמר לנו החלב... ר' אליקים לא הבין... נו... מה הבעיה... מה... אתם לא יודעים שיש לנו חלב בבית?? מה... אתם חדשים פה?? תכניו ותקחי מהמקרר... אבל אבא!!!! זעקה יוכבד - בעלי מודר ממך הנאה... אז איך אנחנו יכולים לקחת ממך חלב בשביל הילד??? **ההמשך יבא או בשבוע הבא... או במסכת נדרים... עיין שם ותקבל חלב.**

אתה הוא ה' האלוקים אשר "בחרת" באברם...

הבחירות סוף סוף כמעט מאחורינו... (ס"ס אתה מבין לבד שאני כותב את זה יממה אחת לפני הבחירות... וגם אחרי הבחירות מי יודע כמה זמן נתמודד בחדר התאוששות) **עכשיו ככה:** באיזשהו מקום אין אחד מאיתנו שלא מבין שהפילוג והפירוד הזה **זה... זה... זה לא לאווז! זה לא תכלס!** זה לא לעניין... כולנו חולמים ש-מי יתן ויקרה איזה נס וכולנו נפסיק פתאום לרבי... כולנו נתאחד... ונהיה כולנו אגודה אחת לעשות רצונו יתברך בלבב שלם... נכון שכולנו חולמים על זה?? (כמובן חוץ מהמושעמים ואלו שבאמת שונאי שלום נהנים משפר שקר ומלשון רמיה...) וממילא לא נותר לנו אלא לשבת ולחכות שהלואי וזה יקרה יום אחד... מי יתן... נו... מתי זה כבר יקרה...

אז זהו!!! שצר לי לאכזב אותך!!! אבל חבל על ההמתנה!!! אין מה לחכות... עזוב... זה כבר לא יקרה אף פעם!!! תוציא את האופציה הזו מהראש... כל זמן שהמשיח עדיין לא מגיע... אנחנו כבר לא נהיה מאוחדים... כך שאם אתה יושב בתחנה על המזודות ו"בונה" על איזשהו מהפך שישינה את המפה של היהדות החרדית... אז חבל על זמנך... לא!!! כל זמן שהמשיח לא מגיע זה לא יקרה!!!

וכעת נשאלות שתי שאלות:

שאלה ראשונה: למה? למה אני כזה פסיימי? מה העניין שלי לעמוד ולהתנבא נבואות זעם שאף פעם לא נהיה מאוחדים?? מה פה העקרונות?

שאלה שנייה: נו... ואם אני באמת צודק שאנחנו כבר אף פעם לא נהיה מאוחדים... אז מה כן הולך להיות?? מה... אנחנו נמשיך כל הזמן לדשדש ולהתבשל בביצה העכורה הזו של המחלוקת והפירוד עד כי יבא שילה??

אז זהו!!! שכעת אחרי הלחץ והמתח של הבחירות... אחרי שסיימנו עם "חובת ההשתדלות" וכעת הראש פנוי!!! כעת אפשר להתפנות אחת ולתמיד וללמוד את הסוגיה... בא ננסה לצאת מהקופסא ולהסתכל מלמעלה על כל מה שקורה בציבור החרדי... מה זה? מה עומד מאחורי כל הפירוד והמחלוקת הזו??? לאן זה הולך... ומה הקב"ה רוצה...

ובכן: כינוע: לקראת הגאולה הקב"ה שולח לעם ישראל שני משיחים!!!

יש משיח בן יוסף!!! ויש משיח בן יהודה - דוד!!!

מה ההבדל ביניהם? אחד מההבדלים המהותיים ביניהם הוא כך: ההנהגה של מלכות יוסף היא: **כח הציבור!!! כח הכלל!!!** אצל יוסף נאמר ו"הנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לו... התפקיד של יוסף זה לתפוס ולאחד את כל כלל ישראל תחת הנהגה אחת ועם אחד!!! וככה ישור כולם אגודה אחת לעשות רצון בלבב שלם... וזה התיקון השלם מהסוג של משיח בן יוסף!!! כך יוסף ממליך את הקב"ה על העולם - **בכח הכלל!!!** יוסף מביא את התיקון באמצעות "עם!! ישראל.

לעומת זאת יהודה?? ההנהגה של יהודה היא הפוכה לגמרי!!! יהודה זה הנהגת היחיד!!! יהודה הוא מלך על מקלו!!! יהודה לא צריך שנהגה תסבינה אלומתיים ותשתחוין אלומות... יהודה, בשביל להביא את התיקון השלם - הוא לא צריך ש"נהגה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי... לא!!! יהודה נקרא **יהודי!!!** והמדרש אומר: אל תקרי יהודי אלא **יחיד!** יהודה, גם כשהוא בודד הוא מלך! אדרבה... **דווקא** כשהוא בודד... **דווקא** כש"יורד יהודה מאת אחיו ויט עד איש עדולמי ושמו חירה" דווקא במקומות האפלים ביותר שיהודה נמצא שם לבד לבד... דווקא שם יהודה מודה על האמת... ומקים עולה של תשובה... ומשם הוא מלך!!! יהודה לא צריך את אף אחד בשביל להמליך את ה'... הוא עושה את הכל לבד... יהודי- יחיד!!! (לעומת זאת יוסף... אמנם את עולמו הוא קנה בניסיון הקשה... אבל את המלכות של יוסף הוא קיבל רק כשהתקיים החלום וכל האחים השתחוו לו והתאחדו סביב המלכות שמים של)

בקיצור: משיח בן יוסף זה **הנהגת כלל ישראל- עם ישראל!!!**

ואילו משיח בן דוד זה **הנהגת היחיד!!!**

וכלל ישראל בשביל להיגאל- צריך את שני המשיחים... בהתחלה משיח בן יוסף... אבל בשלב מסוים משיח בן יוסף ימות ובסופו של דבר המשיח הסופי והגואל האחרון יהיה משיח בן דוד...

--**וזה בדיוק מה שקורה לאורך השנים האחרונות!!!** עד לפני כמה שנים היה משיח בן יוסף... הייתה **הנהגת הכלל!!!** הייתה כנסיה גדולה ראשונה, שניה שלישית, שבה כל מנהיגי ישראל התאחדו ואיחדו את כל הקצוות... וכל כלל ישראל התבטלו אליהם והתאחדו סביבם ונהייתה אגודה אחת לעשות רצונו בלבב שלם... הייתה שם בחינה של **משיח בן יוסף!!!** התבטלות מוחלטת להנהגה אחת של מלכות שמים!!! וזה מה שמר עלינו בתקופות הכי קשות... וכל המבנה של כלל ישראל על כל הקהילות הקדושות והמוסדות התורניים וכי וכו' הכל נזקף לכה הכלל!!! וזה מה שמר עלינו... אבל עם השנים לאט לאט ההנהגה של משיח בן יוסף הזה הולכת ומתעטט ומתפוררת... אני לא צריך להגיד לך איזה נראה... מאחד זה נעשה שנים ומשנים ארבע וכן הלאה וכן הלאה... בקיצור: משיח בן יוסף מת... **ומה הכוונה מת???** מת פירושו שמגיע זמן שמשיח בן יוסף כבר לא יכול לעזור לי...

מה אני מתכוין??

תבין: לפני שלושים שנה היה ציבור חרדי מול ציבור חילוני!!!

היה מוסדות חרדים מול מוסדות חילוניים!!! הייתה הנהגה של קדושה! מול הנהגה של כפירה!!! ומי שמר עלי שאני לא אגרר **לציבור** החילוני?? זה שהייתי חלק מה**ציבור** החרדי!!! מי שמר עלינו שלא ניפול ב**מוסדות** החילוניים? זה שהיה לנו **מוסדות** חרדיים ושמורים!!!

בקיצור: הכל היה בנוי על מסגרת ועל ציבור! ומשיח בן יוסף עם הנהגת הכלל... זה מה שמר על... שלא יפול לציבור ולכלל האחר והחוטא... כך היה שלושים שנה... ואולי אפילו פחות... **אבל היום???** אני לא צריך לספר לך איך זה נראה... בחור יושב בחדר בישיבה... והוא לבד לבד... הוא יכול להחזיק מכשיר קטן קטן בכיס... ותוך שניה הוא יכול לגלוש ולהגיע לאיפה שהוא רק רוצה...

נו... מי ישמור עלי?? מי יתפוס אותי חזק חזק ולא יתן לי ליפול???

מי?? הציבור החרדי ישמור עלי??

מי?? המוסדות החרדיים ישמרו עלי?? מי??

אף אחד!!! אף אחד!!! אני לבד לבד!!! אני יהודה!!! יהודי- יחיד!!!

תבין: פעם לא היה לנו את המכשיר הקטן הזה... רק מה? היה לנו קולנוע **גדול**... היה לנו טלוויזיה **ענקית**... והיה לנו כל מיני הוגי דעות שסחפו ציבור!!! הקימו תנועות!!! כשאלו הם הניסיונות... כאן יכול להגיע כח נגדי!!! שקוראים לו הציבור החרדי... וככל שהוא יותר גדול!

ויותר ענק!!! כך הוא יכול לתפוס אותי שאני לא אפזול ולא אברח לציבור החילוני... אבל היום... אני נמצא בתוך הציבור החרדי... בתוך המוסדות החרדיים ובתוך השלטון החרדי ואף אחד לא מפרע לי לעשות מה שאני רוצה... נו... אז מי עשיו ישמור עלי?? כח הכלל כבר לא יכול לשמור עלי...

משיח בן יוסף מת!!! משיח בן יוסף כבר לא יכול לתפוס אותי!!!

כאן צריך לאמץ את ההנהגה של משיח בן דוד!

זהו!! צריך לשנות את הראש... הגיע הזמן להחליף דיסק ולקלוט ולהפנים: **אני לבד!!!** לבד לבד מול הקב"ה!!! וכעת נדרש ממני להילחם לבד... להתגבר לבד... להיות נאמן לקב"ה לבד... ולזכות להיות בעל ההטבה לבד לבד!! בלי שום עזרה מבחוץ... שכן מושלם!!!

זה בדיוק מה שקורה היום... היום כח הכלל מתפורר לנגד עינינו... זו עובדה... וזה לא עונש ולא הסתרת פנים... **הקב"ה פשוט מזמין מאיתנו עבודת ה' מסוג אחר!!!** עד לפני כמה שנים הקב"ה הזמין עבודת הכלל... וכעת הקב"ה מזמין עבודת הפרט!!! עד עכשיו הקב"ה הזמין קידושין... מתן תורה... ששים ריבא יהודים עומדים למרגלות הר ומקבלים טבעת קידושין מהקב"ה... אבל כעת!!! הגיע השלב של חדר יחוד... וכשמגיע יחוד... אין שתי כלות בחדר יחוד אחד!!! הקב"ה מכניס כל אחד מאיתנו לחדר יחוד!!! כל אחד מתבשל בפעקאלע הפרטי שלו... וכל אחד הניסיונות האישיים שלו... והקב"ה רוצה אותך פה לבד!!!

דא עקא... שקשה לנו להשלים עם זה... וכל פעם מחדש אנחנו בכח מנסים ליצור איזושהי קבוצתיות... מנסים בכח להתעקש ליצור איזה כח שנקרא כח הציבור... ובנינו... כמה שתנסה וכמה שגם תצליח... בסופו של דבר שלנו המלחמה היא פרטית!!! הניסיונות והמפגעים רותניים נמצאים אי שם בשקט בשקט... בחדרי חדרים... איפה שאף אחד לא נמצא... גם אם נהיה אגודה אחת לעשות רצונו יתברך זה לא יעזור לי ברגע של התמודדות!!! ושוב: **פעם!!! זה היה הנושא!!!** כשהציבור החרדי היה מלוכד כאיש אחד בלב אחד זה גרם להתעוררות עצומה... זה גרם להמון המון יהודים לחזור בתשובה... זה שמר על הילדים שלנו שלא ירדו מהדרך... זה עשה אותנו יותר חרדיים ויותר גאים ביהדות... **אבל היום???** או או או... אני לא צריך לספר לך... מי כמונו יודעים שזה לא עובד!!! זה שאני חרדי ואני מצביע... זה לא עוזר לי כשאני נמצא בחדרי חדרים ושם יש לי התמודדות מול ניסיונות ש... ש... שלא היו בדורות הקודמים... היום החזית האמיתית היא בכח היחיד!!!

ושם!!! שם הבחירות האמיתיות... שם כל אחד ואחד מאיתנו עומד מול קלפי אישית ורק הוא והקב"ה נמצאים שם ונדרש ממנו לבחור אחד מן השתים... או לבחור בקב"ה ולהגיע עד כסא הכבוד... או לבחור ברע ולרדת עד שאול תחתית...

ואשר על כן: אחי יקרי: אל תקח ללב שאנחנו לא מצליחים להיות באחדות... אל תקח ללב כשאתה רואה את כח הציבור שפעם היה כ"כ פורח ומלבלב ועוצמתי... איך הוא הולך ומתפרק ומתפורר לנגד עינינו... **לא!!! אל תראה בזה הסתרת פנים!! יש פה אמירה אלוקית!!!** הקב"ה מסמן לנו... תפסיקו להשקיע במקומות הלא נכונים... תפסיקו לטייח את החזית האמיתית ולהתעקש להעצים את כח הכלל... תבינו שכל הכלל ממזמן יצא מהתמונה... הוא כבר לא רלוונטי... הוא כבר לא משפיע... **תתחילו להשקיע בכח היחיד!!!** הגיע הזמן שכל אחד ואחד מאיתנו יתפוס את עצמו לידיים ויבין כמה אני כמות שאני לבדי חשוב לקב"ה!!!! הגיע הזמן שכל אחד ואחד מאיתנו יעצים את כוחו הוא!!!

--- כן... יהודי יקר... לפני כמה ימים בחרת באישיות פלונית... רצית עם כל הלב שהוא יצליח... עבדת קשה בשבילו... כדי שיהיה לו כמה שיותר קולות... כדי להעצים את כוחו... זהו? עשית את שלך?? סיימת???

אפשר כבר לדבר איתך?? אתה מפוקס??

עכשיו בינינו... עזוב אותנו!!! תתמקד בעצמך!!! תלך עכשיו לקלפי לבחור בעצמך!!! כן... הקב"ה בוחר בך!!! הקב"ה מכניס אותך לחדר יחוד פרטי שרק אתה והוא נמצאים שם... ואתה צריך כח!!! אתה צריך המון המון תעצומות נפש... הרבה הרבה יותר מהנציג שלך בעירייה...

אתה צריך המון המון אמונה עד כמה אתה לבדך יקר וחשוב לקב"ה... ולא קל להפנים את זה!! בפרט ברגעים קשים!!! ולכן הקב"ה מפרק לנו את כח הציבור בשביל שנפסיק להסית את הנושא... בשביל למקד אותנו למקום הנכון... תפסיקו כבר לטייח את הבעיות האמיתיות...

אתה ה' אלוקים אשר בחרת באברם!!!! איך זה קרה?? איך אברהם עשה את זה?? איך הוא נהיה כזה נבחר ציבור?? כמה אנשים בחרו בשביל אברהם בקלפי... שבזכות זה הקב"ה נתן לו את הכסא???

מה התשובה?? אפס!!! אברהם העברי... הוא מעבר אחד וכל העולם מהעבר השני... אף אחד לא בחר באברהם... נו... אז מה כן??

אברהם בחר בעצמו!!! אברהם הבין והפנים שהוא לבדו כמות שהוא יכול להיות שותף של הקב"ה... שהוא לבדו כמות שהוא יכול להיות ידיד ה'!! אברהם הבין שהוא הקטן יכול לשמח את בורא כל העולמות כולם... **אברהם בחר בעצמו!!! ואז הקב"ה**

גם בחר בו!!!!

והקב"ה אומר לאברהם: בך יהיו חותמים... אומרים רבותינו: בך יהיו חותמים את הגלות... בעבודת היחיד!!! שזה הנהגה של משיח בן דוד...

חתימת כל הגלויות תהיה בקלפי אישית ואינדיבידואלית... שכל אחד ימצא את עצמו לבד לבד מול הקב"ה... ויצטרך לבחור בה... יצטרך להיות ירא את ה' בכוחות עצמו בלי עזרה מכח הכלל...

--- קדימה!!! אנחנו מיד מתחילים בקמפיין בחירות חדש!!! אני בוחר בעצמי... אני בוחר לקחת קרדיט לעצמי ולהאמין שיש בכוחי אני לבדי כמות שאני לעשות המון המון נחת רוח לאבא שבשמים... ואני לבדי יכול להביא את הגאולה השלימה... אתה מאמין בזה?? לא!!! בטח שלא... חסר קולות... חסר מודעות... חסר מוטיבציה... חסר הסברה... חסר הכל... קדימה... להתחיל להשקיע... תפתח מטה אישי בינך לבין קונך...

גיליון מס' 305 פרשת חיי שרה
תשע"ט שנה שיטית

גליון זה יוצא
לזכות ידידנו החשוב
הר"ר מנחם הבלין שליט"א
מנאמני בית רבינו שליט"א
לרגל שמחת נישואי בתו שתחי' בשעטו"מ

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

שיעורו של רבינו מרן רשכבה"ג שר התורה שליט"א

כפי שמסר בבית הכנסת "לדרמן" ביום רביעי ט"ו חשוון תשע"ט
במלאת ס"ה שנים לפטירת דודו הגדול מרן בעל החזון איש זצוק"ל
בענין: "כונה בברכת אבות בשמונה עשרה"

שמעתי ממרן החזו"א שאם לא כיוון בברכה ראשונה של שמונה עשרה אם עדיין לא התחיל בברכה שני' יכול לחשוב בלבו פירוש המלות של ברכה ראשונה וחשיב שכיוון בה, וצ"ע בברכות דף ל"ג ודילמא מעיקרא לא כיוון דעתי' כו' ומבואר שם דצריך לחזור התיבות, וצ"ל דמיירי שם שכבר התחיל תיבה מפסוק שלאחריה.

ובאמת במשנה ברורה בשני מקומות חזינו דפליג על החזו"א חדא בסימן ס"א ק"כ"ב גבי אסור לקרות שמע שמע ב' פעמים כתב מ"ב ואם לא כיוון מעיקרא יחזור ויקרא בלחש, אבל אם כיוון מעיקרא אפי' בלחש אסור. מבואר שלא מהני שיכוון אחרי שקרא, וכן בסימן ק"א סק"ד דאיירי אהא דאמרינן דאם לא כיוון באבות צריך לחזור ולהתפלל וכתב הרמ"א דהאידינא לא נוהגין לחזור בשביל חסרון כוונה שאף בחזרה קרוב הוא שלא יכוון אם כן למה יחזור.

וכתב המ"ב בשם החיי אדם נראה לי כיון דמצד הדין צריך לחזור ולהתפלל, על כל פנים אם נזכר קודם שאמר ברוך אתה ה' בסוף ברכה, יחזור לומר מאלקי אברהם עכ"ל, ואם הוה ס"ל כהחזו"א לא היה צריך לחזור וגם היה אסור לו לחזור דהא הוא יכול לכיון אח"כ פירוש המלות, וגם אפי' אם הוא סיים את כל הברכה אכתי יש לו תקנה לכתחילה דהיינו שיכוין עתה, מבואר מזה דהמ"ב לא ס"ל כהחזו"א.

בענין הבחירות:

החזו"א כבר אמר שהרבה גופי תורה ויהדות תלויים בבחירות לעיריה.
לכן כולם חייבים להצביע רק לרשימת "דגל התורה" שנוסדה ע"י הרב שך ושאר גדולים ז"ל.
ובזכות זה יתברכו בבנים צדיקים ושאר מילי דמיטב.

עלי שי"ח

"יחזור לתלמודו"

כפי שכולם יודעים, בימים אחרונים התקיימו בחירות לרשויות המקומיות בארץ ישראל. ורבינו הזכיר בסוף שיעורו הקבוע ביום ט"ו חשוון, בהיכל בית הכנסת, לעילוי נשמת רבו מרן החזון איש זצוק"ל, את החיוב והמצוה להצביע לפי מה שהורו גדולי ישראל שליט"א.
והנה, במהלך התקופה האחרונה ובפרט בימים האחרונים המה ביתו של רבינו שליט"א בעסקנים ובאיש ציבור, זה יוצא וזה בא. כפי שצפוי בתקופות אלו.

אך אם היה אי מי שחשב כי רבינו 'שקוע' בעניני הציבור, טועה טעות מרה. רבינו בחסדי ה' עונה לכל שאלה שנשאל, ומכריע בכל נושא בו מגיעים אנשי הציבור והעסקנים המסורים שליט"א להתייעץ. אך בו ברגע שגומר להכריע, הוא מקיים הלכה למעשה את דברי הרמב"ם הידועים, בפ"ג מתלמוד תורה ה"ה, שאחרי שגומר לעשות מצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, יחזור לתלמודו.

ואם כי אין צריך שום ראיה לכך, מכל מקום יעיד על כך - גם - המעשה הבא:

בימים האחרונים סיים רבינו לתלמוד את מסכת בבא מציעא, בחוק לימודו הקבוע.

כמה ימים קודם לכן עת אחז בלימוד פרק המפקיד, היה יום עמוס במיוחד. מפעם לפעם היה הפרעה אחרת מהנושאים שעמדו על הפרק, ובנוסף היה עליו להשתתף באותו ערב בכינוס עם גדולי ישראל.

כשרבינו עצר לרגע מהלימוד בכדי לטעום משהו, הוא אמר את הדברים הבאים:

היום רגילים לתלמוד עם הילדים הצעירים את פרק אלו מציאות שבמסכת בבא מציעא, אבל זה לא רק היום... אני למדתי בחיידר (תלמוד תורה) כילד צעיר ממש גם למדנו 'אלו מציאות', היה לנו מלמד בשם רבי זלמן קורין, ואני זוכר שהוא לימד אותנו פרק זה, ומשם אני יודע את הפרק... מה שילד לומר הוא זוכר. הוסיף בענווה.

לאחר מכן סח עוד:

באחת הכיתות היה לנו מלמד מאוד טוב, שהיה מושיב את הילדים בכיתה לפי סדר חכמתם. מי שלמד הכי טוב והיה הכי חרוץ, ישב ראשון, ולידו ישב זה שלמד כמעט כמוהו. וכן הלאה לפי סדר החכמה והשקדנות.

והיה ילד אחד מצוין מאוד, שישב מהראשונים ממש, ופעם אחת התנהג לא כראוי, והמלמד העניש אותו והעביר אותו לשבת בסוף השורה. הילד ההוא מאוד נעלב, והפסיק לתלמוד ואח"כ יצא לתרבות רעה.

וסיים: כמה צריך להזהר כשמענישים ילד, שיהיה עונש שיוכל לעמוד בו !

יחזור רבינו לתלמודו !

מברכת שבת 808
יחזק 816

"בדין עלו מאליהן חייבין בבכורים"

מנחות פ"ד ב' קרבן ראשית (כתיב גבי שתי הלחם) שתהא ראשית לכל המנחות ומנין שתהא קודמת לבכורים ת"ל וחג שבועות תעשה לך בכורי קציר חטים ואין לי אלא בכורי קציר חטים קציר חטים קציר שיעורים מנין ת"ל וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה ואין לי אלא שתזרע עלו מאליהן מנין ת"ל בשדה ואין לי אלא בשדה מנין לרבות שבגן ושבחורבה ושבבעצין ושבספינה ת"ל בכורי כל אשר בארצם. והנה לכא' משמע שכל הנידון אם שתי הלחם קודם לבכורים אלו או לא דבקרא לא כתיב אלא שקודמין לאשר תזרע אבל פשיטא דגם עלו מאליהן חייבין בבכורים וע"ז לא צריך פסוק וכן פירש"י מנין שתהא קודם לבכורים של חטין שגדלו בגן וכו' והא דמייית קרא דבכורי כל אשר בארצם אע"ג דהאי קרא לא מיירי כלל בשתי הלחם אם יקדמו פירש"י דילפא ג"ש בכורי בכורי מה להלן מיירי גם בגן וחורבה כו' אף כאן ובפירש"י כת"י מביא עוד פי' דכיון דקריי' רחמנא בכורים וק"ל דשתי הלחם קודם לבכורים א"כ קודם נמי לאלו, ונראה שהרמב"ם אינו מפרש שם דכ' (פ"ב מבכורים ה"א) אחד הנוטע ואחד העולה מאליו שנא' בכורי כל אשר בארצם וק' מאי מייית כאן קרא דכל אשר בארצם הרי א"צ קרא להכי אלא דהר"מ מפרש דכוונת הגמ' מנין שחייבין בבכורים וממילא ידעי' דשתי הלחם קדמי לה וע"ז מייית קרא דכל אשר בארצם וס"ל דלמסקנא ידעי' גם עלו מאליהן מכל אשר בארצם. והנה גבי ערלה כ' הרמב"ם בפ"י ממע"ש ה"ו דהעולה מאליו במקום טרשים פטור אבל כאן גבי בכורים נ' שאין חילוק בזה ובלבד שיהא קרקע שלו דשא"ה דילפא' מדכתיב ונטעתם במקום נטיעה אבל כאן דליכא מיעוט חייב ובלבד שיהו פירות יפים שראוים לבכורים.

(דרך אמונה פ"ב מבכורים ה"ז בה"ל ד"ה וא')

שו"ת בעניני שידוכין

לעקוף אח או אחות

כל כך קשה לעקוף אח ואחות. וברגעיים הקשים ראוי ללכת על בהונות, וכמובן - לשאול את גדולי ישראל. אבל בכל זאת - מעט הכוונה מפי רבנו - כדי שנדע – מה לשאול וכיצד לשאול.

שאלתי האם לעסוק בשידוכים של הקטנה לפני הגדולה?

על הבת הצעירה אין שום ענין שלא להקדים את הבכורה שלפניה, אבל לגבי ההורים, כרגיל הסדר הוא שהגדולה קודם כדכתיב לא יעשה כן וגו', אבל אם יש צורך - אפשר גם את הצעירה קודם. הצעירה כבר בת 21 והבכורה בת 23 ת: אפשר להורים לשמוע גם לצעירה קודם הבכורה.

יש בבית ג' בנות לשידוכים ומדברים שידוך לצעירה. לא צריך רשות מהבוגרות אבל אפשר לומר להם שזו זכות להם שהם יסכימו, אפילו שאין צורך בהסכמתן, והיה אצל אבא זצ"ל כהאי גוונא - שהמבוגרת הסכימה, ואבא אמר שזו זכות לה ושניהם התארכו באותו שבוע.

מה לומר לצעירה שלא מרגישה טוב מהמצב הזה? כיון שהציעו לה, סימן שזה הזמן בשבילה. [רבנו הסכים גם לומר לה בנוסח נוסף: שעל ידי זה שהבנות הגדולות מסכימות, זה להם זכות, ואי אפשר לה לקחת זכות זו מהם].

א. ד וישב כ"ג כסלו תשנ"ט. בחורים יתומים, והצעיר מעוניין לעקוף את המבוגר בשידוך, והרי זה צער של יתום, כיצד להתנהג? לא צריך להתחשב בכך, והצעיר יכול להתחתן לפני המבוגר.

ב. הגיעה לידי הצעת שידוך, כאשר המדוברת עוקפת את אחותה הגדולה ממנה בכמה שנים ובנוסף לזה, גם אני עוקף את אחי הגדול שמפאת סיבה מסוימת עדיין לא נכנס לשידוכים? נפשי בשאלתי, האם בכהאי גוונא יש לחשוש משום קפיא כפולה - של אחי ושל אחות המדוברת? אין בזה שום חשש וכן הובא פסק של אבא ז"ל [הובא ב'תולדות יעקב' ו'ארחות רבנן'], ויש גם ב'אגרות' שלו.

ג. מה שלאח גדול אין זכות לעכב שידוך לקטן ממנו, האם גם בבנות כן? גם בנות כך, רק בשו"ע [יר"ד סי' רמ"ד סי"ח] מובא שהאבא צריך להשתדל את הגדולה קודם, אבל זה לא שייך לבת עצמה שלה אין שום זכות להקפיד.

ד. ושוב ענה רבנו לאחר: יש כאן ב' דברים 'א' האבא, ב' הבחור, או הבת. האבא הנהגתו צריכה להיות לא לעקוף וזה נלמד מדכתיב לא יעשה כן במקומו וגו' ועי' בתוספות קידושין ל"ב, ואע"פ שאת הרעיון הזה אמר לבן, מכל מקום למידים מכך, כי בתורה כתוב בכללות כי

לבן דימה את יעקב עשרת מונים – מאה פעמים, והתורה לא כתבה את צורת הרמאויות, וכאן היא כן כתבה את צורת הרמאות והטעם שאמר ליעקב אבינו ע"ה, כנראה כתבה התורה כדי לומר שיש בכך ממש. אכן, הבחור או הבחורה אין להם שום ענין לא לעקוף, ואין רשות לאח או האחיות המבוגר לעכב, ואין צריך שום מחילה מהם [ועי' טעמא דקרא פר' ויצא ד"ה לא יעשה].

(א.ה.) הוי עובדה שרבנו ביקש לדחות את השעה והציע להורים שעדיין לא יעקפו את הגדולה, ובירך ודחה והמתין עוד. וכבר כתבנו, כי בכל דברים אלו - אין למידים הלכה למעשה).

עצות וסגולות

עיניים צופיות ולב הומה ומחפשים גם סגולות ורעיונות שאולי גם הם ידחפו מעט קדימה ברצון ה' יתברך.

ב' תאומות בנות מבוגרות, מה יעשו מצוה מיוחדת שבזכותה יזכו לזיווג? **חסד**. הרי בגמ' [יבמות ס"ה:]: **מבואר שאין אשה מצווה בפרו ורבו רק יש לה טענה 'חוטרא לידה ומרא לקבורה', ואם כן מדה כנגד מדה של חסד - ה' יתן לה בית.**

מה תעשה לזכות לשידוך? **תתפלל ג' תפילות.** ש: היא כבר מתפללת? **שאתמר י' פרקי תהילים כל יום.** היא כבר אומרת. **שתשתפר בכבוד אב ואם** (אחיה שהיה השואל אמר, זה כעין רוח"ק כי אכן היא זקוקה לחיזוק בכבוד אם).

לאה בת 25 ואחותה בת 22 מבקשים ברכה לזיווגים הגונים במהרה. ושואלים מה יעשו למען זה?
ימשיכו לומר 10 פרקי תהלים מידי יום ויתנו צדקה. כמה יתנו? כל אחת חצי שקל.

אמר רבנו, מה שאמרו "בת פלוני לפלוני" כי האב חייב להשיא בתו ובגמ' אמרו [קידושין נ"א ב'] שרמאי עליה, ולכן בת פלוני כי עליו החיוב להשיאה. (אחד העומדים בחדר שאל: כיצד מתיישבת הכרזה זו של בת פלוני לפלוני מ' יום קודם יצירת הולד עם הללו הנותנים גט לזיווגם,

ואולי נימא שהוכרז שהזיווג הוא רק עד זמן פלוני, או נימא שהוברר שעל זיווג זה לא הוכרז? מה קשה לך? הוכרז כי בת פלוני לפלוני, אבל גם לכך יש גט).

בַּת יִשְׂרָאֵל בֶּת 24 מָה נִתֵּן לַעֲשׂוֹת אִיזָה חִיזוּק שֶׁתַּעֲשֶׂה חוּץ מִלַּהֲתַפְלֵל? אִם הֵייתָה אִישׁ הֵייתִי אוֹמֵר לָהּ לִלְמוֹד שׁוֹלְחַן עֵרוֹךְ הַלְכוֹת פְּר"ר, אֲבָל זֶה אִשָּׁה, שֶׁתִּתְפַּלֵּל! הָאֵם יוֹעִיל מָה שֶׁאֵבִיָּה יִלְמַד הַלְכוֹת פְּר"ר? כֵּן, יוֹעִיל לָהּ.

עש"ק ויצא ח' כסלו תשנ"ט. בחור בישיבה מבוגר, וחברים רוצים לעשות משהו לזכותו שיזכה לזיווג, מה לעשות? שילמדו משניות טהרות, וזה ענין של טהרה - של זיווג.

(כל משאלותיך)

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק